

การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อ
ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

นางจรรยาศรี มาดิลกโกวิท

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1430-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS OF THE EFFECTS OF STUDENT LOAN ON EQUALITY OF EDUCATIONAL
OPPORTUNITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Mrs. Charoonsri Madiloggovit

สถาบันวิทยบริการ
A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Development Education

Department of Foundations of Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2001

ISBN 974-03-1430-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความ
	เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
โดย	นางจรรยา ศรี มาดิลกโกวิท
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศรีบรรณพิทักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. พิษณุเดช เจษฎาฉัตร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศรีบรรณพิทักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. พิษณุเดช เจษฎาฉัตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รัชกุลเมือง)

..... กรรมการ
(ดร. สุเมธ แย้มมนุญ)

..... กรรมการ
(นายเดชา ดีผดุง)

จรรยาตรี มาติลกโกวิท : การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความ
 เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. (AN ANALYSIS OF THE
 EFFECTS OF STUDENT LOAN ON EQUALITY OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY IN
 HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์,
 อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ. ดร. พิษณศ เจษฎาฉัตร, จำนวน 246 หน้า. ISBN 974-03-1430-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อจำนวนนักศึกษาใน
 สถาบันอุดมศึกษา (2) ศึกษาการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา (3) ศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
 ที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และ (4) เสนอแนวทางการจัด
 การเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ข้อมูลที่ใช้
 ในการศึกษา ได้แก่ (1) จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535-2543 (2) ข้อมูลนักศึกษา
 กู้ยืมเงินปีการศึกษา 2539-2543 (3) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพกำลังแรงงานและประชากรจำแนกตามเพศและ
 ภูมิภาค และ (4) ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนเงินให้กู้เพื่อการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้
 การวิเคราะห์อนุกรมเวลา การพยากรณ์ด้วยเทคนิคการปรับให้เรียบและ ratio method โค้งลอเรนซ์
 สัมประสิทธิ์จีนี ดัชนีโอกาสในการเลือก และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า หลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในช่วงปี 2539-2543 จำนวนนักศึกษามี
 แนวโน้มเพิ่มสูงกว่ากรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แต่ในอัตราการเพิ่มกลับลดลงจากร้อยละ 6.8
 เป็น 5.1 ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ นักศึกษาใช้เงินกู้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ค่าเล่า
 เรียน ค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา หลังมีกองทุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาใน
 ภาพรวมเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพผู้ปกครองเพิ่มขึ้น (ค่าสัมประสิทธิ์จีนีลดลงจาก 0.36 เป็น 0.25) ความ
 เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมเมื่อพิจารณาจากภูมิลำเนาของนักศึกษาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ค่า
 สัมประสิทธิ์จีนีลดลงจาก 0.25 เป็น 0.22) ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด
 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพผู้ปกครองลดลงมากที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์จีนีลดลงจาก 0.35 เป็น 0.22) และพบ
 ว่าไม่มีความแตกต่างในโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศของนักศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จาก
 งานวิจัย คือ (1) ควรมีมาตรการในการสร้างความยั่งยืนให้แก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (2) ควรมีการ
 ติดตาม ตรวจสอบ และวิธีการให้นักศึกษานำเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาไปใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มากที่สุด
 และ (3) ปรับปรุงระบบการคัดเลือกนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาที่ยากจนมีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดม
 ศึกษามากขึ้น และมีการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักศึกษาเหล่านั้น แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อ
 การศึกษาเพื่อเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุน
 3 อันดับแรก คือ (1) ควรเพิ่มโอกาสในการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ด้วยเพื่อให้สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ (2) ไม่ควรนำสาขาขาดแคลนมาพิจารณาในการอนุมัติ
 เงินกู้ให้นักศึกษา และ (3) ควรพิจารณาจำนวนบุตรและหนี้สินของผู้ปกครองร่วมกับเกณฑ์รายได้ผู้ปกครอง

ภาควิชา สวัสดิศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา พัฒนศึกษา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4284905127 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORD: STUDENT LOAN/ EQUALITY OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY/ HIGHER EDUCATION

CHAROONSRI MADILOGGOVIT : AN ANALYSIS OF THE EFFECTS OF STUDENT LOAN ON
EQUALITY OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PRUET SIRIBANPITAK, PHD., THESIS COADVISOR :

PHITSANES JESSADACHATR, PHD., 246 pp. ISBN 974-03-1430

The purposes of this research were as follows: (1) to study the effects of student loan on a change in student enrollment in higher education institutions; (2) to study the utilization of loan by students; (3) to study the effects of student loan on equality of educational opportunity in higher education institutions; and (4) to propose the alternatives of student loan management to increase the equality of educational opportunity in higher education institutions. Data used for this research were: (1) freshman enrollment during 1992-2000; (2) borrowers' personal data during 1996-2000; (3) occupations of workers, and population by sex and region; and 4) opinions of policy makers on student loan scheme. Time series analysis, forecasting with smoothing technique and ratio method, lorenz curve, gini coefficient, selectivity index, and content analysis were used to analyze the data.

The findings reveal that the number of freshman enrollment tends to increase since the establishment of student loan scheme in 1996. However, the growth rate of enrollment decreased from 6.8% to 5.1%. This is probably due to economic crisis. The top three ranks of the use of loan by students are tuition and fees, living expenses, and educational expenses respectively. The overall equality of educational opportunity with respect to parents' occupation has significantly improved (Gini coefficient decreasing from 0.36 to 0.25), while the overall equality of educational opportunity with respect to students' residence is slightly better off (Gini coefficient decreasing from 0.25 to 0.22). The inequality of educational opportunity with respect to parents' occupation in the open university substantially declines (Gini coefficient decreasing from 0.35 to 0.22) as well. No difference between male and female for the educational opportunity to access to higher education institutions. Policy recommendations based on the findings are as follows: (1) various measures are needed to ensure the financial sustainability of student loan scheme; (2) the use of loan received by students has to be reviewed and monitored to prevent them from using loan for the irrelevant purposes; and (3) the admission system of higher education institutions has to be improved to accept more students from poor families and the student loan has to be allocated to them. The first three crucial measures to increase the equality of educational opportunity, as suggested by policy makers, are as follows: (1) high school students should also receive student loan to enable them to further study in higher education institutions; (2) the selection criteria of highly-demanded field of study should not be considered; and (3) the selection criteria of number of children and parents' debt should be considered together with parents' income.

Department	Foundations of Education	Student's signature.....
Field of Study	Development Education	Advisor's signature.....
Academic Year	2001	Co-advisor's signature.....

สารบัญ

หน้า

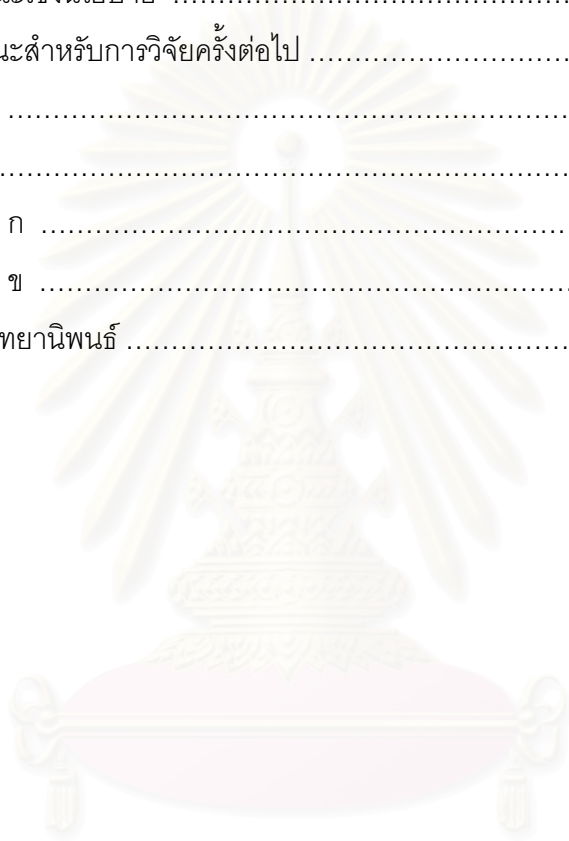
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ถ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดของการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	11
โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ	34
ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	64
วิธีการวิเคราะห์ความเสมอภาค	83
3 วิธีดำเนินการวิจัย	90
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	90
ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	101
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	105
4.1.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน..	105
4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีจำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน	108
4.1.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีจำแนกตามภูมิภาค ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน	110
4.1.4 การพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	112
4.1.5 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ยืม	119
4.2 การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษา	129
4.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	129
4.2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ยืมเงิน	147
4.3 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	152
4.3.4 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครอง	152
4.3.5 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิภาคของนักศึกษา	161
4.3.6 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามเพศของนักศึกษา.....	170
4.4 แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	171
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	173
สรุปผลการวิจัย	173

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	178
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	183
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	184
รายการอ้างอิง	186
ภาคผนวก	195
ภาคผนวก ก	196
ภาคผนวก ข	229
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	246

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้กู้ยืมเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปี 2539-2543 แยกตามระดับการศึกษา ..	4
2 จำนวนเงินให้กู้ยืมเงินในปี 2539-2543 แยกตามระดับการศึกษา	4
3 สถานศึกษาที่มีนักเรียน / นักศึกษาในโครงการฯ สูงสุด 10 อันดับแรก ปีการศึกษา 2542.	5
4 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2538-2542	5
5 รายละเอียดการจ่ายเงินในแต่ละระดับการศึกษา	19
6 การผ่อนชำระหนี้เงินกู้เพื่อการศึกษาแบบผ่อนระยะ 15 ปี	20
7 การผ่อนชำระยอดเงินกู้ 100,000 บาทแยกเป็นชำระเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละปี	21
8 หลักเกณฑ์การขอผ่อนผันชำระหนี้	21
9 งบประมาณและการจ่ายเงินให้ผู้กู้ ปี 2539-2544	22
10 สรุปรายงานผลการกู้ยืมปี 2539-2543	22
11 รายงานสรุปการให้กู้ยืมตามสัญญากองทุนฯ ทั้งรายเก่า – ใหม่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 – 2543	23
12 จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในโครงการฯ สูงสุด 10 จังหวัดแรก ปีการศึกษา 2542	24
13 โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ	39
14 เงื่อนไขการชำระคืนเงินกู้ของประเทศศัตรู	45
15 อัตราการฟื้นฟูของกองทุนในประเทศศัตรู	46
16 การอุดหนุนแฝง ความสูญเสียของรัฐบาลและอัตราฟื้นฟูของกองทุนเฉลี่ยของประเทศ ศัตรู	54
17 จำนวนเงินที่ไม่ได้รับคืนตามกำหนดเวลาของประเทศศัตรูคิดเป็นร้อยละของเงินกู้ ทั้งหมด	56
18 สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา	75
19 กลุ่มตัวอย่างสถาบัน	91
20 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใหม่ปี 2535-2543	92
21 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ยืมสำหรับแจกแบบสอบถาม	93
22 ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ยืมสำหรับการสัมภาษณ์	94
23 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี จำแนกตามประเภทสถาบัน สังกัด และรวมทุกสถาบัน 105
25	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี จำแนกตามประเภทสถาบัน สังกัด ในภาพรวม ตามช่วงเวลาการมีกองทุนกู้ยืม 108
26	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชา ในปี 2536-2543 109
27	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามสาขาวิชา ในช่วงเวลาการมีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา 110
28	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามภูมิภาคใน ปี 2536-2543 111
29	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามภูมิภาคและช่วงเวลาของการมีกองทุนกู้ยืม 112
30	แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ กรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน 113
31	แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ กรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำแนกตามสังกัดและรวมทุกสถาบัน 117
32	สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ สัดส่วนจำนวนผู้กู้ และสัดส่วนจำนวนเงินกู้จำแนกตามประเภทสถาบันและสังกัด 120
33	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ จำแนกตามประเภทสถาบันและสังกัด 120
34	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ จำแนกตามประเภทสถาบันและสังกัด 127
35	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและเพศ 129
36	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและชั้นปีที่ศึกษา 130
37	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและภูมิภาคเดิม .. 130
38	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและอาชีพผู้ปกครอง 131

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
39 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการศึกษาของผู้ปกครอง	132
40 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและสาขาวิชาที่ศึกษา	132
41 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและค่าใช้จ่าย/ภาค	133
42 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามสาขาวิชาและค่าใช้จ่าย/ภาค	134
43 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการได้รับทุนการศึกษาอื่นๆ	135
44 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินที่ได้รับจากทุนการศึกษาอื่น	135
45 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและปีที่เริ่มกู้ยืมเงิน	135
46 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและปีที่เริ่มกู้ยืมเงิน	136
47 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและสถานภาพผู้กู้ ...	137
48 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการกู้ยืมเงินในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	137
49 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามภูมิภาคเดิมและการกู้ยืมตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	138
50 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินกู้ยืมเฉลี่ยต่อปี	138
51 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินที่เป็นหนี้กองทุน	139
52 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและความต้องการกู้ยืมเพิ่ม	140
53 จำนวนนักศึกษากับการนำเงินกู้ยืมไปใช้แยกตามรายละเอียดค่าใช้จ่าย	140
54 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินที่ต้องการกู้ยืมเพิ่มต่อปี	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
55	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการรับทราบการมีกองทุนก่อนเข้าศึกษา 141
56	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของการมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา..... 142
57	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของการมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 142
58	จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการมีทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 142
59	จำนวนนักศึกษาที่กับการมีทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 143
60	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนกู้และหลังกู้ยืมเงิน 143
61	จำนวนนักศึกษาที่กับการทราบข่าวการมีเงินให้กู้ยืมจากแหล่งต่างๆ 144
62	จำนวนนักศึกษาที่กับการมีปัญหาในการกู้ยืมเงินจากกองทุน 144
63	ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องเกณฑ์คุณสมบัติผู้มีสิทธิ์กู้ยืมเงิน 145
64	ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องขั้นตอนการกู้ยืมเงิน 145
65	ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องจำนวนวงเงินที่อนุมัติให้กู้ยืม 146
66	ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องการชำระคืนเงินกู้ 146
67	ความคิดเห็นอื่นๆ ของนักศึกษา 146
68	ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2537 2539 2541 2543 ตามอาชีพของผู้ปกครอง ในภาพรวม จำแนกตามสังกัดและประเภทสถาบัน 152
69	การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองในภาพรวมทุกสถาบันเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก..... 153
70	การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก 154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
71 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	155
72 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	156
73 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	157
74 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	158
75 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	159
76 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	160
77 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2535 2537 2539 2541 2543 ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา ในภาพรวม จำแนกตามสังกัด และประเภทสถาบัน	161
78 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา ในภาพรวมทุกสถาบันเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก.....	162
79 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	163
80 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก	164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
81 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก..	165
82 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก..	166
83 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก..	167
84 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก..	168
85 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก..	169
86 ค่าสัมประสิทธิ์จินีของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตาม เพศของนักศึกษา เป็นรายปี ในภาพรวม จำแนกตามสังกัด และประเภทสถาบัน	170
87ดัชนีโอกาสในการเลือกของนักศึกษาในสังกัดและประเภทสถาบันจำแนกตามเพศ ของนักศึกษา เป็นรายปี	170
88	231
89 จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2535-2543	231
90 จำนวนผู้กู้และจำนวนเงินให้กู้ยืมจำแนกตามประเภทและสังกัดสถาบัน ปี 2539 –2543 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาในภาพรวมกับสัดส่วน	231
91 ส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ..... ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันใน	231
92 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	231
93 สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี..... ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัย	232
94 ปิด กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี	232
.....ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัย	232

เปิด กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
95	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี 233
96	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี 233
97	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี 233
98	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาในภาพรวมกับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิลำเนา เป็นรายปี 234
99	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิลำเนาเป็นรายปี 234
100	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิลำเนาเป็นรายปี.... 235
101	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด กับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิลำเนาเป็นรายปี 235
102	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด กับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิลำเนา เป็นรายปี 235
103	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิลำเนา เป็นรายปี 236
104	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิลำเนา เป็นรายปี 236
105	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิลำเนา เป็นรายปี 237
106	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศเป็นรายปี 237
107	ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี 237

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
108	ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี	238
109	ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี	238
110	ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี	238
111	ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏกับ สัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี	238
112	ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับสัดส่วนประชากรของประเทศจำแนกตามเพศ เป็นรายปี	239
113	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในภาพรวมทุกสถาบันตามอาชีพผู้ปกครอง และอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	239
114	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	239
115	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	240
116	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	240
117	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	240
118	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	241
119	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	241
120	ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี	241

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
121 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในภาพรวมทุกสถาบัน และประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี	242
122 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และประชากรของ ประเทศ จำแนกตามภูมิภาคเป็นรายปี	242
123 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และประชากร ของประเทศ จำแนกตามภูมิภาคเป็นรายปี	243
124 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด และประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี	243
125 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดและประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี	243
126 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนและประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี	244
127 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ และประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี	244
128 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และประชากรของ ประเทศจำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี.....	245

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ตามพ.ร.บ).....	15
2 ขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	16
3 การจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา.....	17
4 โค้งลอเรนซ์แสดงความไม่เสมอภาค	85
5 การคำนวณสัมประสิทธิ์จีไน้จากโค้งลอเรนซ์	88
6 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ ระดับปริญญาตรีปี 2535 –2543 จำแนกตามประเภทสถาบัน	106
7 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ ระดับปริญญาตรีปี 2535 –2543 รวมทุกสถาบัน	106
8 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ ปี 2535 – 2543 จำแนกตาม ประเภทสถาบัน และรวมทุกสถาบัน	107
9 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ ปี 2535 – 2543 จำแนกตาม สังกัด	107
10 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ จำแนกตามสาขาวิชา	109
11 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ จำแนกตามภูมิภาค	111
12 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยปิด.....	114
13 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเปิด.....	115
14 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเอกชน	115
15 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันราชภัฏ	116
16 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.....	116
17 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีของสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย... ..	118
18 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	118
19 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี รวมทุกสถาบัน.....	119
20 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยเปิด	121
21 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยปิด	121
22 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน	122
23 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันราชภัฏ	122
24 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	123

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
25 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	123
26 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	124
27 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยเปิด	124
28 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยปิด	125
29 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในมหาวิทยาลัยเอกชน	125
30 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันราชภัฏ	126
31 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	126
32 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	127
33 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	127
34 ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ จำแนกตามประเภทสถาบัน และสังกัด	128
35 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาทุกสถาบันในภาพรวม เป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนซ์	153
36 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนซ์	154
37 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนซ์.....	155

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
38 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยไค้จลเรนธ์	156
39 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยไค้จลเรนธ์	157
40 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยไค้จลเรนธ์	158
41 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยไค้จลเรนธ์	159
42 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครองของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยไค้จลเรนธ์	160
43 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาทุกสถาบันในภาพรวม เป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนธ์	162
44 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนธ์	163
45 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรายปี ด้วยไค้จลเรนธ์	164
46 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสังกัด ในปี 2535 ด้วยไค้จลเรนธ์	165
47 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสังกัด ในปี 2537 ด้วยไค้จลเรนธ์	166
48 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสังกัด ในปี 2539 ด้วยไค้จลเรนธ์	167
49 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสังกัด ในปี 2541 ด้วยไค้จลเรนธ์	168
50 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของ นักศึกษาจำแนกตามประเภทสังกัด ในปี 2543 ด้วยไค้จลเรนธ์	169

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันหลักทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับสูงเพื่อการพัฒนาประเทศและได้รับการกำหนดจุดมุ่งหมาย นโยบาย และมาตรการในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จนถึงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) สถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย อุดมศึกษาของประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีนักศึกษาอยู่ในสังกัดเป็นจำนวนมาก

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การอุดมศึกษาของไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งด้านจำนวนนักศึกษา จำนวนและประเภทสถาบันการศึกษา และสาขาวิชาที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากสังคมและครอบครัวให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับนี้มากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาอุดมศึกษาโดยรวม ถึงแม้ว่าอุดมศึกษาจะก้าวหน้าไปมากแต่ก็ยังคงประสบปัญหาการกระจายโอกาสและความเสมอภาคให้กับประชาชนในวัยเรียนอยู่

ในระดับอุดมศึกษา ประเด็นเรื่องความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (Equality of Educational Opportunity) เป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจ และได้บรรจุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และ 2535 แผนอุดมศึกษาระยะยาว พ.ศ. 2533-2547 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาหลังมัธยมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 62) การประชุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดย UNESCO และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) นอกจากนี้ยังได้รับการเสนอให้บรรจุเรื่อง การขยายโอกาสและความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อเนื่องไปในการจัดทำแผน ฯ ฉบับที่ 9 ด้วย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความตระหนักในความสำคัญของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เหตุที่โอกาสทางการศึกษาได้รับความสนใจ เพราะระดับความเสมอภาคมีผลโดยตรงต่อการกระจายรายได้ และทำให้ระดับความเป็นอยู่ของคนโดยเฉลี่ยในสังคมดีขึ้น และงานในสังคมอุตสาหกรรมปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะขั้นสูงทำให้การอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจโอกาสในชีวิตของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะเห็นประโยชน์ตอบแทนจากการอุดมศึกษาในรูปรายได้ที่มากขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะมีโอกาสเข้าถึงอุดมศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักศึกษา ซึ่งได้แก่ อาชีพบิดา มารดาหรือผู้ปกครองของนักศึกษา เพราะอาชีพของบิดามารดาเป็นตัวกำหนดรายได้ของครอบครัว ซึ่งจะมาเป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตรอีกต่อหนึ่ง และเนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องใช้เงินจำนวนมาก นักศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัว จะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปีพ.ศ. 2522 และทบวงมหาวิทยาลัยปีพ.ศ. 2536 พบว่า ผู้ที่มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพนักธุรกิจและค้าขาย รองลงมา คือ ข้าราชการ นักศึกษาที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกร จะสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาได้น้อยมากเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น และถ้ามีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็จะศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ ในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่านั้น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวถูกกว่ากลุ่มวิทยาศาสตร์

ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงการจัดการอุดมศึกษาเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการกำลังคนตามแผนพัฒนา ฯ และความต้องการการศึกษาในระดับสูงของประชาชน เช่น จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมรับภาระในการจัดการอุดมศึกษา ยกสถานะสถาบันอุดมศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นระดับปริญญา จัดตั้งมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ ใช้ระบบการสอบทางไกล ปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก ให้ทุนการศึกษา รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในปี 2539 ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณรูปแบบใหม่ โดยเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายที่ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยตรง

กองทุนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียน นักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ไปศึกษาต่อ โดยผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 1 หลังจากจบการศึกษาแล้ว รัฐบาลสมัยนายชวน

หลักกำหนดในหลักการให้จำนวนผู้กู้ยืมที่ 300,000 คนต่อปีและงบประมาณในปี 2543 อยู่ที่ 17,000 ล้านบาท แต่หลังจากกองทุนเริ่มดำเนินการได้ 5 ปี พบว่าในปี 2543 มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมดรวม 796,754 คน และใช้งบประมาณไปถึง 22,664 ล้านบาท ดังตัวเลขในตารางที่ 1 ข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือสังคมที่รัฐต้องใช้ เงินงบประมาณแผ่นดินมาลงทุนเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะมาจากความต้องการในการพัฒนาทักษะประกอบอาชีพ ความต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาระดับปริญญา หรือความต้องการในการแสวงหาความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้ความต้องการที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น ประมาณการความต้องการจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พบว่ามีความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากกลุ่มเป้าหมายปกติ จำนวน 673,000 คนในปี 2544 เป็น 776,000 คน ในปี 2549 (ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อพัฒนาคน อ่างในทบทวมหาวิทยาลัย, 2543: 18) จากความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่มีมากขึ้นและข้อกำหนดให้รัฐจัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนเงินกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามมาตรา 60 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ย่อมหมายถึงรัฐต้องมีภาระผูกพันด้านจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กองทุนต่อไป รวมทั้งแบกรับค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนแฝงที่เกิดจากจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำมาก ระยะเวลาปลอดหนี้รวมทั้งระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ที่ยาวนานถึง 17 ปี และการไม่ได้รับการชำระหนี้คืนตามกำหนดอีกด้วย

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าระดับปริญญาตรีมีผู้กู้มากที่สุดและใช้งบประมาณถึงครึ่งหนึ่งของทั้งหมด คือ ประมาณ 4 หมื่นล้านบาท และ 10 สถาบันแรกที่ติดอันดับการกู้มากที่สุดในปีการศึกษา 2542 เป็นมหาวิทยาลัยเปิดและปิดของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ ดังตารางที่ 2 และเมื่อศึกษาจำนวนนักศึกษาใหม่ในสถาบันแต่ละประเภทจากตารางที่ 3 พบว่าจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีนับตั้งแต่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ยกเว้นสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนนักศึกษาลดลงในปีการศึกษา 2542 ซึ่งเป็นปีที่กองทุนเปลี่ยนแปลงเกณฑ์คุณสมบัติของผู้กู้จากที่ต้องมีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 300,000 บาทเหลือเพียง 150,000 บาท ในขณะที่สถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าจำนวนผู้กู้ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกู้มากที่สุดในปีการศึกษา 2542 แต่กลับมีจำนวนนักศึกษาลดลงในปีนั้น

ตารางที่ 1 จำนวนผู้กู้ยืมเงินในปี 2539-2543 แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					รวม**	ร้อยละ
	2539	2540	2541	2542	2543*		
มัธยมฯ	58,961	144,306	230,465	260,541	211,301	905,574	30.09
ปวช.	34,322	102,680	180,676	192,523	143,038	653,239	21.71
ปวส. ปวท.	20,143	71,753	136,335	166,061	163,941	558,233	18.55
อนุปริญญา	1,940	6,472	9,750	9,454	7,682	35,298	1.17
ปริญญาตรี	33,030	109,828	187,806	250,101	268,077	848,842	28.2
ระดับอื่น ๆ	48	387	2,018	3,188	2,715	8,356	0.28
รวม	148,444	435,426	747,050	881,868	796,754	3,009,542	100.00
จำนวนรวมเพิ่มจากปีก่อน	-	286,982(193%)	311,624(71.6%)	134,818(18%)	-		
ป.ตรี เพิ่มจากปีก่อน	-	76,798(232.5%)	77,978(71%)	62,295(33.2%)	-		

ตารางที่ 2 จำนวนเงินให้กู้ยืมในปี 2539-2543 แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา					รวม**	ร้อยละ
	2539	2540	2541	2542	2543*		
มัธยมฯ	858.20	1,828.80	2,485.53	2,650.58	1,935.28	9,758.39	11.95
ปวช.	771.35	2,204.55	3,507.14	3,685.76	2,562.12	12,730.92	15.59
ปวส. ปวท.	576.76	2,174.81	3,881.68	4,762.53	4,669.57	16,065.35	19.68
อนุปริญญา	52.94	203.05	296.25	291.59	235.31	1,079.14	1.32
ปริญญาตรี	1,392.11	5,719.09	9,186.22	12,198.94	13,103.02	41,599.38	50.94
ระดับอื่น ๆ	1.23	20.89	86.47	156.98	159.25	424.82	0.52
รวม	3,652.59	12,151.19	19,443.29	23,746.38	22,664.55	81,658.00	100.00
จำนวนรวมเพิ่มจากปีก่อน	-	8,498.60(610.48%)	7,292.10(127.5%)	4,303.09(46.84%)	-		
ป.ตรี เพิ่มจากปีก่อน	-	4,326.98(310.82%)	3,467.13(60.62%)	3,012.72(32.80%)	-		

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2543

จัดทำโดย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) * ข้อมูล ณ วันที่ 19 ต. ค. 2543 ** จำนวนเงินรวมของสัญญาผู้ยืมทั้งหมด

ตารางที่ 3 สถานศึกษาที่มีนักเรียน / นักศึกษาในโครงการฯ สูงสุด 10 อันดับแรก ปีการศึกษา 2542

ชื่อสถานศึกษา		จำนวนผู้กู้ (ราย)
1	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	32,963
2	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6,837
3	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6,394
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	6,230
5	สถาบันราชภัฏวริรัมย์	5,725
6	สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	5,127
7	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	4,344
8	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,263
9	มหาวิทยาลัยพายัพ	4,064
10	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี	3,967

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2543

จัดทำโดย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ข้อมูล ณ เดือนต.ค. 2543

ตารางที่ 4 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2538 - 2542

ประเภทสถาบัน	ปีการศึกษา				
	2538	2539	2540	2541	2542
มหาวิทยาลัยปิด	45,385	47,657	53,913	59,453	59,343
มหาวิทยาลัยเปิด	179,874	183,371	179,628	199,847	185,517
มหาวิทยาลัยเอกชน	53,233	57,982	59,529	57,093	48,285
สถาบันราชภัฏ(ภาคปกติและภาคสมทบ)	117,154	134,320	160,788	177,555	201,390
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	695	799	1484	2209	2535

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ภาพรวมภูมิหลังนักศึกษาใหม่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ช่วงปีการศึกษา 2533-2536 และช่วงปี 2539-2541 พบว่าอาชีพของบิดามารดาในภาพรวมจำนวนมากที่สุดอันดับ 1 ได้เปลี่ยนจากอาชีพค้าขาย เป็นอาชีพรับราชการ และอาชีพเกษตร และผลการประเมินแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533-2547) ของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่ากองทุนทำให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษามากขึ้น กล่าวคือ ประชากรในวัยอุดมศึกษา (18-22 ปี) เข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษามากขึ้น จากร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 26 ในปี 2541 (รายงานการประเมินผลแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542: 8-9) แสดงว่ากองทุนประสบความสำเร็จในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ระดับหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าการอนุมัติให้กู้ยืมเงินเป็นไปตามเกณฑ์และเงื่อนไขของกองทุน การเพิ่ม

โอกาสให้กับนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์น่าจะส่งผลให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้นด้วย

เหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกองทุนว่า สามารถเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มากน้อยเท่าไร และโอกาสที่เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกับจำนวนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปี และถ้าไม่มีกองทุน จำนวนนักศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ลักษณะการใช้เงินกู้ของนักศึกษาเป็นไปเพื่อโอกาสทางการศึกษาหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะใช้สถาบันเป็นหน่วยวิเคราะห์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าสถาบันแต่ละประเภทและแต่ละสังกัดมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา การใช้เงินกู้เพื่อโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอย่างไร ทำயที่สุด ผลการวิจัยจะนำไปสู่แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
4. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. ศึกษาเฉพาะความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงการศึกษา (access) ในระดับอุดมศึกษา
3. ศึกษาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

4. ศึกษาเฉพาะจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่หลักสูตรปริญญาตรี ภาคปกติ ระหว่างปี การศึกษา 2535-2543

5. ศึกษาเฉพาะจำนวนนักศึกษาผู้ยืมในปีการศึกษา 2539-2543

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากตัวเลขจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ระดับปริญญาตรีมีการเปลี่ยนแปลงบ้างหลังจากเปิดภาคเรียน ผู้วิจัยจึงถือจำนวนที่ต้นสังกัดบันทึกไว้และเผยแพร่เป็นหลัก ส่วนจำนวนนักศึกษาผู้ยืมเงินของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงถือจำนวนที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเผยแพร่เป็นหลัก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง กองทุนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นในปี 2539 เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้จบมัธยมศึกษาตอนต้นที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้สามารถศึกษาต่อได้ถึงระดับปริญญาตรี

เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง เงินที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้นักศึกษาผู้ยืมไปใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับศึกษา เช่น หนังสือ ตำรา อุปกรณ์ประกอบกรเรียน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา ซึ่งได้แก่ ค่าที่พักและค่าใช้จ่ายส่วนตัว ในระดับปริญญาตรีซึ่งผู้ยืมได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี

ผล (Effects) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหลังจากการมีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (Equality of Educational Opportunity) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษา ภูมิฐานะและเพศของนักศึกษา โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองกับกับอาชีพของกำลังแรงงานทั่วประเทศ เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจำแนกตามภูมิฐานะกับจำนวนประชากรจำแนกตามภูมิภาคของประเทศ และเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจำแนกตามเพศกับจำนวนประชากรไทยจำแนกตามเพศ

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่อยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัย/วิทยาลัยเอกชน และ

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ

นักศึกษา หมายถึง นิสิต/นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ ในสถาบันอุดมศึกษา

นักศึกษาใหม่ หมายถึง นิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ ในสถาบันอุดมศึกษา

นักศึกษากู้ยืม หมายถึง นิสิต/นักศึกษาที่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนในระหว่างศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ ในสถาบันอุดมศึกษา

การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษา หมายถึง ลักษณะการใช้เงินกู้ที่ได้รับไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการมีเงินให้กู้ยืม ปัญหาและอุปสรรคในการกู้ยืมเงิน

แนวทางการจัดการ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งครอบคลุมเรื่องการจัดสรรเงินกู้ คุณสมบัติผู้กู้ยืมเงิน วงเงินให้กู้ยืม การอนุมัติเงินให้กู้ยืม การชำระหนี้คืนกองทุน การติดตามการใช้เงินกู้ยืม และการประชาสัมพันธ์

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง เกิดผลผลิตที่พึงประสงค์ตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้ ในที่นี้ คือ ทำให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

ก่อนมีกองทุน หมายถึง ช่วงปีการศึกษา 2535 – 2538

หลังมีกองทุน หมายถึง ช่วงปีการศึกษา 2539 – 2543

อาชีพ หมายถึง อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ให้ความอุปการะนักศึกษา และอาชีพนั้น ๆ มีรายได้เป็นรายได้หลักของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง แบ่งเป็น 6 กลุ่มดังนี้

1. รับราชการ หมายถึง ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของหน่วยงานราชการ
2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานประจำหรือลูกจ้างประจำในรัฐวิสาหกิจ

วิสาหกิจ

3. นักธุรกิจ ค้าขาย หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานเพื่อให้มีการค้าขายเกิดขึ้น หรือเจ้าของกิจการ จะเป็นเจ้าของกิจการเองหรือเป็นคนกลางก็ได้

4. เกษตรกร หมายถึง กสิกร เลี้ยงสัตว์ ป่าไม้ ประมง ทำฟาร์ม ฯลฯ

5. รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน หมายถึง อาชีพที่ใช้แรงงานหรือการให้บริการรวมทั้งลูกจ้างในหน่วยงานต่างๆ

6. อื่น ๆ หมายถึง ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดให้ และรวมถึงที่ไม่ประกอบอาชีพหรือแม่บ้านด้วย

สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาซึ่ง International Standard Classification of Education ได้จำแนกไว้เป็น 10 สาขา คือ

1. ศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู ได้แก่ วิชาประถมศึกษา การมัธยมศึกษา สุขศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ การบริหารการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา ศิลปศึกษา พยาบาลศึกษา ฯลฯ

2. มนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา ได้แก่ โบราณคดี อักษรศาสตร์ วรรณคดี เปรียบเทียบ ศาสนาและเทววิทยา ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี ปรัชญา ฯลฯ

3. วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ ได้แก่ วิชาทัศนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ศิลปกรรม ศิลปการละคร ประวัติศาสตร์ศิลปะ ฯลฯ

4. นิติศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างๆ

5. สังคมศาสตร์

5.1 สังคมและพฤติกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยา ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา และมนุษยวิทยา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ประชากรศาสตร์ และวิชาอื่นที่คล้ายกัน

5.2 การบริหารพาณิชยกรรมและธุรกิจ ได้แก่ วิชาพาณิชยศาสตร์ การบัญชี การธนาคารและการเงิน การบริหารธุรกิจ การจัดการ การตลาด การประกันภัย ฯลฯ

5.3 การสื่อสารมวลชนและการเอกสาร ได้แก่ วิชาวารสารศาสตร์ การสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ การประชาสัมพันธ์ บรรณารักษศาสตร์ ฯลฯ

5.4 คหกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาโภชนศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ ฯลฯ

6. วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

6.1 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เคมี ชีววิทยา จุลชีววิทยา ธรณีวิทยา ฟิสิกส์ สมุทรศาสตร์ ฯลฯ

6.2 คณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ สถิติ สถิติประยุกต์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

7. แพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ได้แก่ วิชาทันตแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด พยาบาลศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ อาชีวอนามัย ฯลฯ

8. วิศวกรรมศาสตร์

8.1 วิศวกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมเคมี วิศวกรรมเกษตร วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมเหมืองแร่ วิศวกรรมเครื่องกล นิวเคลียร์ เทคโนโลยี ฯลฯ

8.2 สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง ได้แก่ วิชาสถาปัตยกรรม การผังเมือง การออกแบบชุมชน เทคโนโลยีทางอาคาร เคหการ สถาปัตยกรรมภายใน ฯลฯ

9. เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง ได้แก่ วิชาภูมิวิทยา เกษตรกล วิชาวน พืชศาสตร์ พืชสวน พืชไร่ วนศาสตร์ การจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ ปศุพืชศาสตร์ อารักขาพืช สัตวบาล สัตวแพทยศาสตร์ การประมง ฯลฯ

10. วิชาอื่น ๆ ได้แก่ วิชาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามาก่อน ฉะนั้นวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะมีประโยชน์หลายด้าน คือ

1. ได้ข้อมูลแสดงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก่อนและหลังมีกองทุนฯ ที่จะนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเงินให้กู้ยืมเงินของกองทุน เพื่อให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาอุดมศึกษาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ
3. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
4. วิธีการวิเคราะห์ความเสมอภาค

1. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ความเป็นมา

รัฐบาลโดยกระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงเห็นสมควรในการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาในสังคม ด้วยการให้โอกาสแก่นักศึกษาที่ด้อยโอกาส จึงกำหนดเป็นนโยบายให้ภาครัฐบาลสนับสนุนทางการเงิน โดยการจัดตั้ง กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แก่นักเรียนนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย

รัฐบาลสมัยนายชวน หลีกภัยเป็นนายกรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538 ในหลักการนโยบายการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ตามที่กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย เสนอ โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ 3 หน่วยงาน คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม และอนุมัติให้มีการดำเนินการออกพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในปีพ.ศ. 2541

นโยบายกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนอกระบบและในระบบโรงเรียนจนถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นการสนับสนุนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยนักเรียน นักศึกษา

ต้องชำระหนี้คืนพร้อมดอกเบี้ยอัตราต่ำหลังจากจบการศึกษาแล้ว การให้กู้ยืมในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายจะเน้นความสำคัญในหลักสูตรหรือสาขาวิชาชีพที่ประเทศไทยขาดแคลน

รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้อนุมัติในหลักการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้กองทุนในปีงบประมาณ 2539 จำนวน 3,000 ล้านบาทและให้ผูกพันงบประมาณรายจ่ายในอนาคต เพื่อสนับสนุนให้กองทุนสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้โดยรักษาจำนวนนักเรียน นักศึกษาไว้ขณะใดขณะหนึ่งไม่ต่ำกว่า 300,000 คน เมื่อนั้นการระบบประมาณในปีการศึกษาที่ 4 และปีต่อไป จะอยู่ที่ระดับ 17,000 ล้านบาท (วรรณิ เบญจวัฒน์ผล : 5) ในระยะยาวเมื่อนักเรียน นักศึกษาชำระหนี้คืนเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้ว การพึ่งพางบประมาณในแต่ละปีจะลดลงตามลำดับ มีการศึกษาโครงการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตั้งแต่มีการเห็นชอบในหลักการไปจนถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 แต่นโยบายยังไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเสียก่อน

เมื่อรัฐบาลสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการต่อโดยเร่งผลักดันนโยบายให้เป็นผลทางปฏิบัติโดยเร็ว โครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงเริ่มดำเนินการให้กู้ยืมได้ในในปีการศึกษา 2539 ภาคแรก ภาทิพย์ บัญญัติศิริ (2539) ให้ความเห็นไว้ว่า การนำนโยบายกองทุนไปปฏิบัติอย่างเร่งรีบ โดยมีเวลาในการเตรียมการไม่กี่เดือนในการกำหนดระเบียบปฏิบัติต่างๆ ทั้งด้านการบริหารงานกองทุน การกำหนดขอบเขตการให้กู้ยืม การกำหนดคุณสมบัติของนักเรียน นักศึกษาที่มีสิทธิกู้ยืม การชำระเงินกู้ยืมและแนวทางการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาเงินต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีข้อบกพร่องที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 มีผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

วัตถุประสงค์ของกองทุน

เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นแก่นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยให้กู้ยืมสำหรับเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างการศึกษา

การบริหารกองทุน

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นการดำเนินการร่วมของหน่วยงาน 3 หน่วยงาน คือ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย โดยมอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบและให้ตั้งสำนักงานกองทุนที่กรมบัญชีกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มี

"คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา" ประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน กรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้ อำนวยการสำนักงานประมาณฯ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจ การคลัง นายกสทช. บัณฑิตศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยและนายกสมาพันธ์การศึกษาเอกชนแห่ง ประเทศไทย เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้ อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการเงินหรือการบัญชี หรือกฎหมาย ด้านละหนึ่ง คน ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้จัดการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541)

ปัจจุบันผู้จัดการสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ นายฤทธิ์ ธีรวิรัตน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา 5 ท่าน คือ

1. ดร. ทวีศักดิ์ กอนนันทกุล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมยศ เชื้อไทย
3. นางสาวชนาทิพย์ ไปษยานนท์
4. ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. ประวิตร นิลสุวรรณกุล

คณะกรรมการกองทุนเงินอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร มี คณะอนุกรรมการ 2 ชุด คือ คณะอนุกรรมการตรวจสอบ และคณะอนุกรรมการเพื่อประสานงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ระบบควบคุมเงินของกองทุน

มี 4 บัญชี ดังนี้

1. บัญชีรับ เพื่อรับเงินทั้งปวงของกองทุน ประกอบด้วยเงินงบประมาณในแต่ละปี เงินที่ได้รับชำระหนี้คืนและเงินที่มีผู้บริจาคสมทบ
2. บัญชีจ่ายที่หนึ่ง เพื่อจ่ายเงินกู้ยืมแก่นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งอยู่ในสถาบันใน กำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือของกระทรวงอื่นที่จัดการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
3. บัญชีจ่ายที่สอง เพื่อจ่ายเงินกู้ยืมแก่นักศึกษาซึ่งอยู่ในสถาบันในกำกับดูแลของ ทบวงมหาวิทยาลัย

4. บัญชีจ่ายบริหารกองทุน เพื่อจ่ายเงินที่ใช้ในการดำเนินการของกองทุน

การสั่งจ่ายเงินจากบัญชีรับเป็นอำนาจของประธานกรรมการ หรือรองประธานกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย และจะทำได้ในกรณีโอนเข้าบัญชีจ่ายที่หนึ่ง บัญชีจ่ายที่สอง บัญชีจ่ายบริหารกองทุน และมีคณะอนุกรรมการ 2 ชุดทำหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการฯ กำกับดูแลให้กู้ยืมเงินในส่วนที่ส่วนราชการนั้นรับผิดชอบ ได้แก่

คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง ดูแลการดำเนินงานในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาอื่นนอกเหนือจากทบวงมหาวิทยาลัย มีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานอนุกรรมการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เลขาธิการคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการ เลขาธิการคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง และบุคคลอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคนเป็นอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง ดูแลการดำเนินงานในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัย มีปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนจากโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งจำนวนสี่คน ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการ เลขาธิการคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง และบุคคลอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคนเป็นอนุกรรมการ

โครงสร้างของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแสดงในแผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแสดงในแผนภาพที่ 2 และการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแสดงในแผนภาพที่ 3 (ข้อมูลจากสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2543)

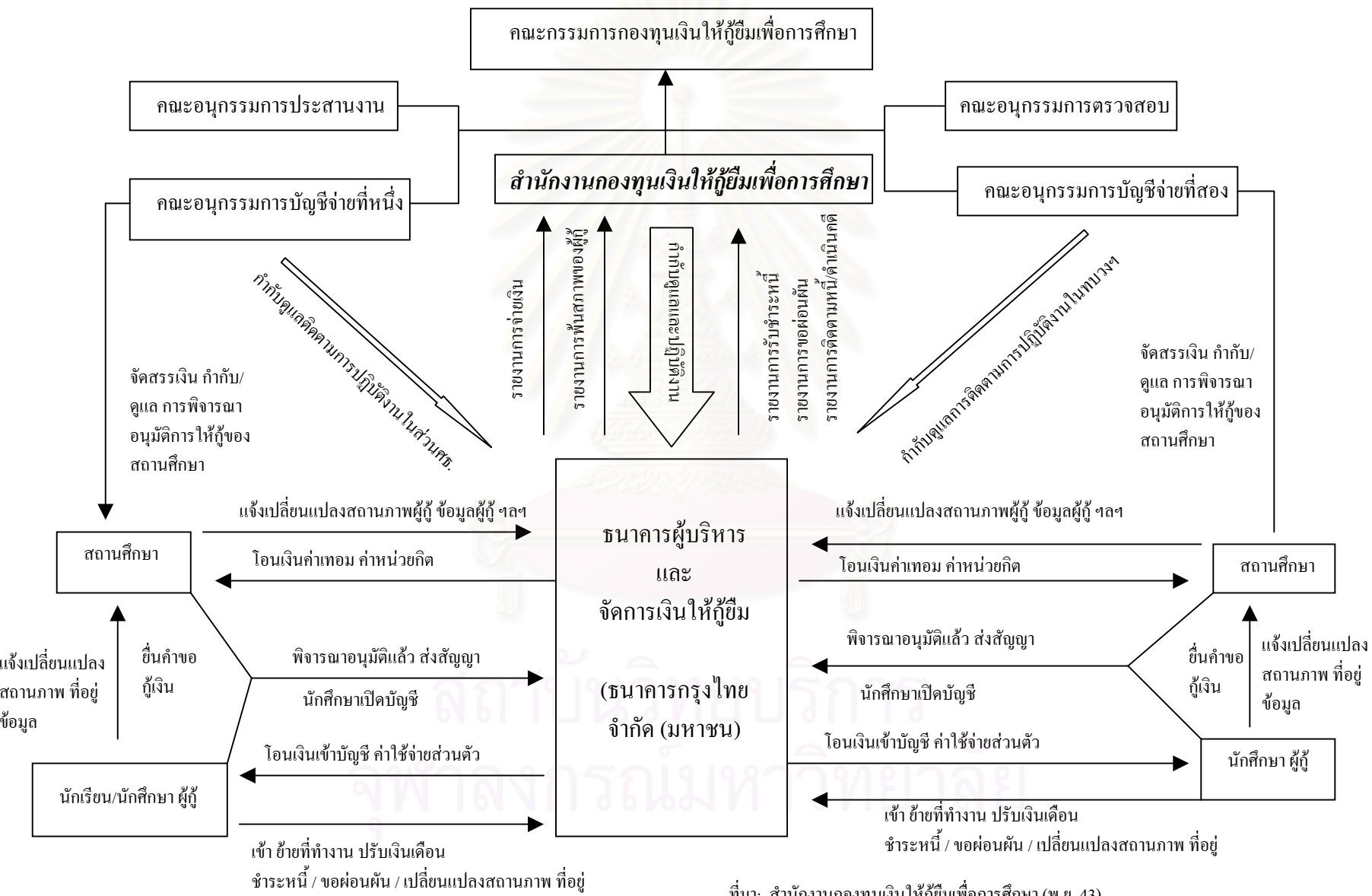
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุน

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทย
2. ถ้าเป็นผู้กู้รายใหม่ในปีการศึกษา 2542 ต้องมีรายได้ครอบครัวไม่เกิน 150,000 บาท ต่อปี ถ้าเป็นผู้กู้รายเก่า ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 ย้อนหลังไป ต้องมีรายได้ต่อครอบครัวไม่เกิน 300,000 บาทต่อปี หรือตามที่คณะกรรมการ กยศ. กำหนดเป็นครั้งคราวต่อมาภายหลัง โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ตามพ.ร.บ)

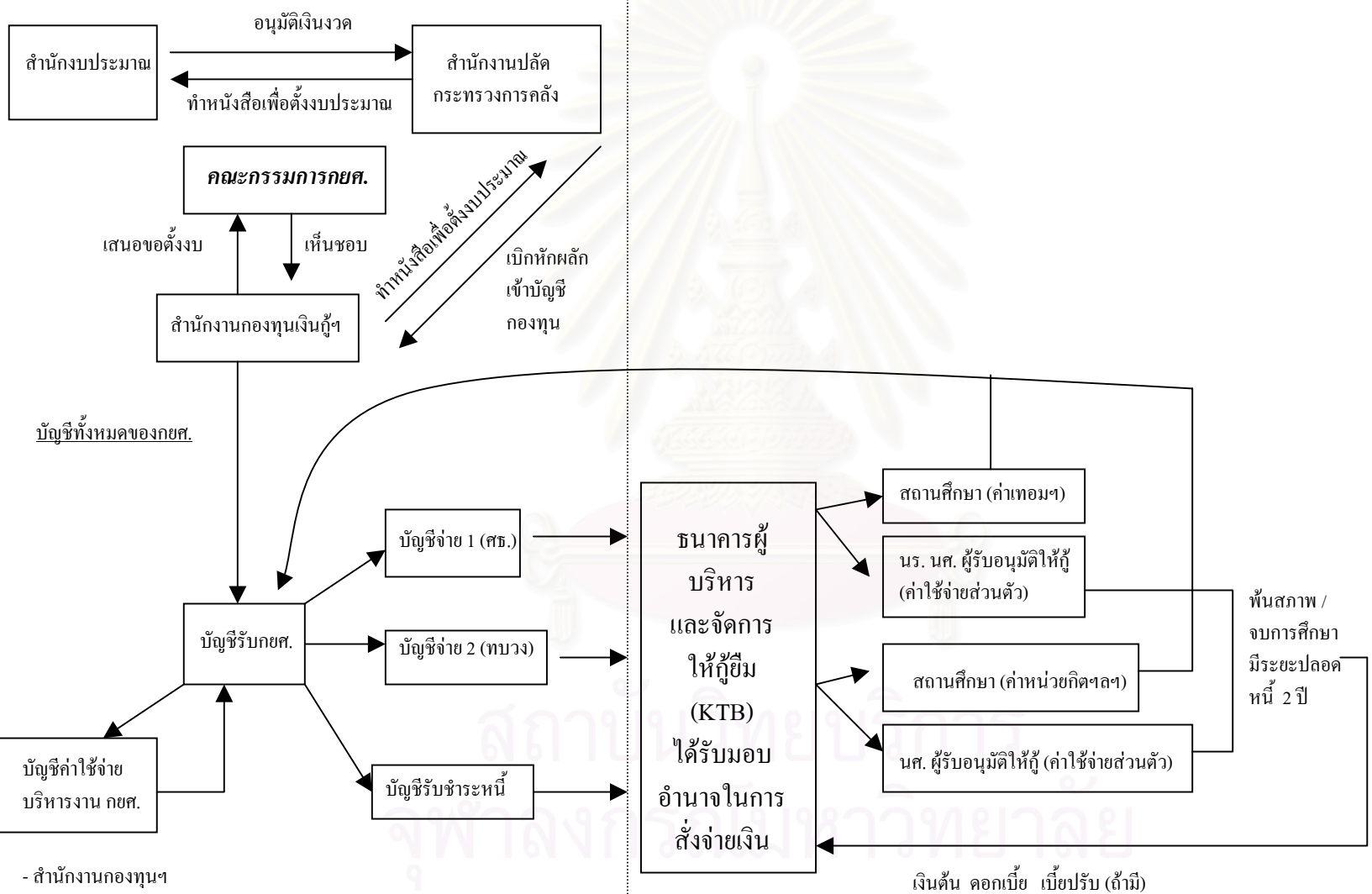

แผนภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ภายใน

ภายนอก

- สำนักงานกองทุนฯ
- คณะอนุกรรมการบัญชีจ่าย 1
- คณะกรรมการบัญชีจ่าย 2

ที่มา: สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (พ.ย. 43)

2.1 รายได้รวมของนักเรียน นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืม รวมกับรายได้ของบิดาและมารดา ในกรณีที่บิดา มารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง

2.2 รายได้รวมของนักเรียน นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืม รวมกับรายได้ของผู้ปกครอง ในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองมิใช่บิดา มารดา

2.3 รายได้รวมของนักเรียน นักศึกษา ผู้ขอกู้ยืม รวมกับรายได้ของคู่สมรสในกรณีที่ผู้ขอกู้ยืม ได้ทำการสมรสแล้ว

3. ไม่เคยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาใดๆ มาก่อน
4. ไม่เป็นผู้ทำงานประจำระหว่างศึกษา
5. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
6. ไม่เคยหรือเคยเป็นผู้ได้รับโทษจำคุก
7. มีผลการเรียนดีหรือผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลของสถาบันการศึกษา
8. เป็นผู้มีความประพฤติดี ไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาชั้นร้ายแรง หรือเป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย
9. เป็นผู้มีความประพฤติดีครบถ้วนตามระเบียบหรือประกาศการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัดการควบคุม หรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงหรือส่วนราชการอื่นๆ ทบวงมหาวิทยาลัย รัฐวิสาหกิจ

สำหรับการอนุมัติให้กู้ยืมสำหรับผู้กู้รายใหม่ในปีการศึกษา 2543 มีการเพิ่มเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้ยื่นขอกู้โดย 1) ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี 2) ไม่ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย และ 3) มีผลการเรียน 2.00 ขึ้นไปจากที่เคยกำหนดผลการเรียนเพียง 1 กว่าส่วนการจัดสรรจะพิจารณาให้กับผู้กู้ที่มีฐานะยากจนมาก่อน (เพิ่มเกณฑ์คุณสมบัติเด็กกู้เรียนปี 43, 2543 : 10)

คุณสมบัติของผู้รับรองรายได้ครอบครัวผู้กู้

1. เป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 หรือเทียบเท่า หรือ
2. หัวหน้าสถานศึกษาที่ผู้ขอกู้ยืมศึกษาอยู่ หรือ
3. ผู้ปกครองท้องถิ่นระดับผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป

วงเงินให้กู้ยืม

ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 3 ส่วน คือ ค่าบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างการเรียน การพิจารณาค่าใช้จ่ายในการศึกษารวมถึงค่าครองชีพอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืมของสถาบัน

การศึกษานั้น ๆ รายละเอียดการจ่ายเงินในแต่ละระดับการศึกษาดังตารางที่ 5 (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2542)

ตารางที่ 5 รายละเอียดการจ่ายเงินในแต่ละระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเล่าเรียน	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องกับการศึกษา	ค่าครองชีพ		รวมค่าใช้จ่าย (บาท)
			ค่าที่พัก	ค่าใช้จ่ายส่วนตัว	
1. มัธยมศึกษา	10,440	3,000	18,000	24,000	55,440
2. อาชีวศึกษา					
- ปวช.	16,500	4,000	18,000	24,000	62,500
- ปวท./ปวส. อนุปริญญา	20,240	4,000	18,000	28,000	70,240
3. ปริญญาตรี	46,000	6,000	18,000	30,000	100,000

การชำระคืนเงินกู้

อัตราดอกเบี้ยและเวลาการชำระหนี้

อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี เริ่มคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ต้องเริ่มชำระหนี้ ผู้กู้ต้องชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายหลังจากจบการศึกษาหรือพ้นสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษาแล้ว 2 ปี (ครบระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี) และต้องชำระให้เสร็จสิ้นภายใน 15 ปี โดยอาจผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือนหรือรายปีก็ได้ จำนวนเงินต้นที่ต้องชำระเป็นรายเดือนรวมตลอดปี หรือจำนวนเงินต้นที่ชำระเป็นรายปีต้องไม่ต่ำกว่าอัตราดังนี้

ปีที่ชำระ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	รวม
ร้อยละของเงินต้นที่ต้องชำระ	1.5	2.5	3.0	3.5	4.0	4.5	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0	10	11	12	13	100

ตัวอย่างการผ่อนชำระหนี้แสดงในตารางที่ 6 และ 7

คุณสมบัติผู้ต้องชำระคืน

1. ผู้กู้ยืมที่สำเร็จการศึกษา/เลิกศึกษาแล้ว และครบกำหนดระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี (นับจากปีที่จบการศึกษา)

1. ผู้กู้ยืมที่ไม่กู้ต่อเนื่องติดต่อกัน 2 ปี และไม่แจ้งสถานภาพให้ธนาคารทราบ

หลักเกณฑ์การชำระหนี้คืน

1. ผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้ในปีแรกจะต้องชำระเงินต้นร้อยละ 1.5 ต่อปี

2. กำหนดให้วันที่ 5 กรกฎาคมของทุกปี เป็นวันครบกำหนดชำระหนี้คืนรวมดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี นับจากวันที่ครบกำหนดชำระหนี้ ทั้งนี้จะต้องชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 15 ปี และในการชำระหนี้คืนงวดแรกกำหนดให้ผู้กู้ชำระเฉพาะเงินต้นไม่ต้องชำระดอกเบี้ยร้อยละ

ละ 1 ต่อปี โดยต้องชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดตามเงื่อนไขสัญญา หากผู้กู้ผิดนัดโดยชำระหนี้ภายหลังจากวันที่ 5 กรกฎาคม จะต้องเสียค่าปรับร้อยละ 12 ต่อปีของเงินต้นที่ต้องชำระในงวดนั้น กรณีค้างชำระไม่เกิน 12 เดือน และหากค้างชำระเกิน 12 เดือนเสียดอกเบี้ยปรับร้อยละ 18 ต่อปีของเงินต้นในงวดที่ค้างชำระทั้งหมด กรณีผู้กู้ยืมต้องการชำระคืนแบบรายเดือน ธนาคารจะหักบัญชีผู้กู้ในวันที่ 5 ของทุกเดือน

3. หากผู้กู้ยืมชำระหนี้คืนก่อนกำหนดทั้งจำนวนหรือบางส่วน โดยชำระในช่วงระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี ผู้กู้ยืมไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

หลักเกณฑ์การขอผ่อนผันชำระหนี้

กรณีขอผ่อนผันชำระหนี้ผู้กู้ยืมต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ครบกำหนดชำระหนี้แต่ละงวด หากผู้กู้ยืมยังไม่ชำระและพ้นวันที่ครบกำหนดชำระไปแล้ว (5 กรกฎาคมของทุกปี)

ถือว่าผู้กู้ยืมค้างชำระหนี้ จะต้องเสียเบี้ยปรับร้อยละ 12 ต่อปีของเงินต้นงวดที่ค้าง และจะถูกติดตามหนี้จนกว่าจะได้รับอนุมัติผ่อนผันชำระหนี้จึงระงับการติดตามและถือเป็นหนี้ปกติต่อไป ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 6 การผ่อนชำระหนี้เงินกู้เพื่อการศึกษาแบบผ่อนระยะ 15 ปี

ยอดเงินกู้	20,000.00	30,000.00	40,000.00	50,000.00	60,000.00	70,000.00	80,000.00	90,000.00	100,000.00
ปีที่ผ่อนชำระ									
1	300.00	450.00	600.00	750.00	900.00	1,050.00	1,200.00	1,350.00	1,500.00
2	697.00	1,045.50	1,394.00	1,742.50	2,091.00	2,439.50	2,788.00	3,136.50	3,485.00
3	792.00	1,188.00	1,584.00	1,980.00	2,376.00	2,772.00	3,168.00	3,564.00	3,960.00
4	886.00	1,329.00	1,772.00	2,215.00	2,658.00	3,101.00	3,544.00	3,987.00	4,430.00
5	979.00	1,468.50	1,958.00	2,447.50	2,937.00	3,426.50	3,916.00	4,405.50	4,895.00
6	1,071.00	1,606.50	2,142.00	2,677.00	3,213.00	3,748.50	4,284.00	4,819.50	5,355.00
7	1,162.00	1,743.00	2,324.00	2,905.00	3,486.00	4,067.00	4,648.00	5,229.00	5,810.00
8	1,352.00	2,028.00	2,704.00	3,380.00	4,056.00	4,732.00	5,408.00	6,084.00	6,760.00
9	1,540.00	2,310.00	3,080.00	3,850.00	4,620.00	5,390.00	6,160.00	6,930.00	7,700.00
10	1,726.00	2,589.00	3,452.00	4,315.00	5,178.00	6,041.00	6,904.00	7,767.00	8,630.00
11	1,910.00	2,865.00	3,820.00	4,775.00	5,730.00	6,685.00	7,640.00	8,595.00	9,550.00
12	2,092.00	3,138.00	4,184.00	5,230.00	6,276.00	7,322.00	8,368.00	9,414.00	10,460.00
13	2,272.00	3,408.00	4,544.00	5,680.00	6,816.00	7,952.00	9,088.00	10,224.00	11,360.00
14	2,450.00	3,675.00	4,900.00	6,125.00	7,350.00	8,575.00	9,800.00	11,025.00	12,250.00
15	2,626.00	3,939.00	5,252.00	6,565.00	7,878.00	9,190.00	10,504.00	11,817.00	13,130.00

ที่มา: เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เรื่องการชำระหนี้

ตารางที่ 7 การผ่อนชำระยอดเงินกู้ 100,000 บาท แยกเป็นชำระเงินต้นและดอกเบี้ยในแต่ละปี

จำนวนเงินที่ ผ่อนปีที่	หนี้ตามสัญญา คงเหลือ	การผ่อนชำระเงิน ต้น ร้อยละต่อปี	เงินต้นที่ต้องชำระ แต่ละงวด	ดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 1 ต่อปี	ยอดรวมที่ต้อง ชำระ
1	100,000.00	1.5	1,500.00	-	1,500.00
2	98,500.00	2.5	2,500.00	985.00	3,485.00
3	96,000.00	3.0	3,000.00	960.00	3,960.00
4	93,000.00	3.5	3,500.00	930.00	4,430.00
5	89,000.00	4.0	4,000.00	895.00	4,895.00
6	85,500.00	4.5	4,500.00	855.00	5,355.00
7	81,000.00	5.0	5,000.00	810.00	5,810.00
8	76,000.00	6.0	6,000.00	760.00	6,760.00
9	70,000.00	7.0	7,000.00	700.00	7,700.00
10	63,000.00	8.0	8,000.00	630.00	8,630.00
11	55,000.00	9.0	9,000.00	550.00	9,550.00
12	46,000.00	10.0	10,000.00	460.00	10,460.00
13	36,000.00	11.0	11,000.00	360.00	11,360.00
14	25,000.00	12.0	12,000.00	250.00	12,250.00
15	13,000.00	13.0	13,000.00	130.00	13,130.00
	-	100.0	100,000.00	9,275.00	109,275.00

ที่มา: เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เรื่องการชำระหนี้

ตารางที่ 8 หลักเกณฑ์การขอผ่อนผันชำระหนี้

	หลักเกณฑ์	เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา	หลักเกณฑ์
1	ไม่มีรายได้	<ul style="list-style-type: none"> หนังสือรับรองจากผู้อยู่บ้านหรือข้าราชการระดับ 5 ขึ้นไป สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง 	ยืดเวลาได้คราวละไม่เกิน 6 เดือน
2	รายได้ต่ำกว่า เดือนละ 4,700 บาท	<ul style="list-style-type: none"> หนังสือรับรองจากผู้อยู่บ้านหรือข้าราชการระดับ 5 ขึ้นไป หนังสือรับรองรายได้/แสดงรายได้จากหน่วยงาน สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง 	ผ่อนผันได้ไม่ต่ำกว่า 300 บาทต่อเดือนหรือ 2,400 บาทต่อปี แต่ต้องไม่น้อยกว่าดอกเบี้ย
3	ประสบภัยพิบัติ จากธรรมชาติ สงคราม ฉุกเฉิน	<ul style="list-style-type: none"> หนังสือรับรองจากผู้อยู่บ้านหรือข้าราชการระดับ 5 ขึ้นไป ตำรวจศ ร.ต.ต. ขึ้นไป สำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวผู้รับรอง 	ยืดเวลาได้คราวละไม่เกิน 6 เดือน

ที่มา: เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เรื่องการชำระหนี้

ค่าใช้จ่ายของกองทุน

- ให้นักเรียน นักศึกษา กู้ยืมตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ 2541
- เป็นค่าใช้จ่ายในดำเนินงานของกองทุนซึ่งแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายลงทุน เช่น อุปกรณ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายดำเนินการ

3. เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการจัดกิจการของกองทุน เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยตรงได้แก่ ค่าธรรมเนียมโอนเงิน ครั้งละ 10 บาท และค่าจัดทำบัญชีลูกหนี้รายตัว (100 บาท/คน/ปี) ¹

งบประมาณที่รัฐสนับสนุน

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539 – 2543 รัฐได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกองทุนสำหรับผู้กู้รายใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย รวม 80,282.76 ล้านบาท ซึ่งครึ่งหนึ่งของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นเงินที่จัดสรรให้แก่ทบวงมหาวิทยาลัย ดังตารางที่ 9 -11 และ จังหวัดที่มีผู้กู้มากที่สุดแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 9 งบประมาณและการจ่ายเงินให้กับผู้กู้ ปี 2539 – 2544

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	2539	2540	2541	2542	2543 (1)	2544 (2)	รวม
เงินงบประมาณ (3)	3,000.00	8,450.00	18,300.00	20,000.00	25,600.00	28,000.00	103,350.00
วงเงินตามสัญญา กู้ยืมของผู้กู้ (4)	3,652.59	12,151.19	19,443.02	23,746.38	22,664.55	29,000.00	110,657.73
การจ่ายเงินกู้จริง (4)	3,648.03	12,140.06	19,352.27	23,656.35	14,679.62	28,950.00	102,426.33

หมายเหตุ (1) ปี 2543 ข้อมูล ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2543 (2) งบประมาณการ (3) งบประมาณเริ่ม ต.ค. – ก.ย. ของทุกปี

(4) วงเงินตามสัญญาและการจ่ายเงินกู้จริง นับจากปีการศึกษา เช่น พ.ค. – เม.ย. ของทุกปี

ตารางที่ 10 สรุปรายงานผลการกู้ยืมปี 2539 – 2543

จำนวนผู้กู้แยกตามสังกัด

หน่วย : ราย

ปีการศึกษา / แยกตามสังกัด	2539	2540	2541	2542	2543	รวม*	ร้อยละ**
กระทรวงศึกษาธิการ	126,081	365,718	627,879	719,902	632,289	2,431,068	82.07
ทบวงมหาวิทยาลัย	20,663	64,066	112,136	152,210	156,322	489,010	16.79
กระทรวงอื่นๆ	1,700	5,642	7,035	9,756	8,143	32,019	1.14
รวม	148,444	435,426	747,050	881,868	796,754	2,952,097	100.0
จำนวนเพิ่มจากปีก่อน	-	286,982	311,624	134,818	-		

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2543

จัดทำโดย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) * ข้อมูล ณ วันที่ 19 ต. ค. 2543 ** จำนวนรวมของสัญญาผู้กู้ยืมทั้งหมด

¹ ขอเอกสารรายละเอียดงบรายได้และค่าใช้จ่ายได้ที่สำนักงานกองทุนฯ รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้ขอได้จากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

จำนวนเงินที่ให้กู้แยกตามสังกัด

หน่วย : ล้านบาท

ปีการศึกษา / แยกตามสังกัด	2539	2540	2541	2542	2543	รวม*	ร้อยละ**
กระทรวงศึกษาธิการ	2,587.65	7,784.13	12,483.65	14,400.00	12,802.56	50,057.99	61.30
ทบวงมหาวิทยาลัย	1,023.87	4,189.20	6,673.15	9,029.16	9,593.81	30,509.19	37.36
กระทรวงอื่นๆ	41.07	177.86	286.49	317.22	268.18	1,090.80	1.34
รวม	3,652.59	12,151.19	19,443.29	23,746.38	22,664.55	81,658.00	100.0
จำนวนเพิ่มจากปีก่อน	-	8,498.60	7,292.10	4,303.36	-		

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2543

จัดทำโดย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) * ข้อมูล ณ วันที่ 19 ต. ค. 2543 ** จำนวนรวมของสัญญากู้ยืมทั้งหมด

ตารางที่ 11 รายงานสรุปการให้กู้ยืมตามสัญญากองทุนฯ ทั้งรายเก่า - ใหม่ ตั้งแต่ปี 2539 - 2543

ปี	สังกัด/ปี	ผู้กู้รายเก่า		ผู้กู้รายใหม่		รวม	
		ราย	ล้านบาท	ราย	ล้านบาท	ราย	ล้านบาท
2539	กท.ศึกษาธิการ	-	-	126,081	2,587.65	126,081	2,587.65
	ทบวงมหาวิทยาลัย	-	-	20,663	1,023.87	20,663	1,023.87
	กระทรวงอื่นๆ	-	-	1,700	41.07	1,700	41.07
	รวม	-	-	148,444	3,652.59	148,444	3,652.59
2540	กท.ศึกษาธิการ	90,537	2,494.71	275,181	5,289.43	365,718	7,784.14
	ทบวงมหาวิทยาลัย	21,489	1,372.51	42,577	2,819.69	64,066	4,192.20
	กระทรวงอื่นๆ	1,772	58.01	3,870	119.84	5,642	177.85
	รวม	113,798	3,925.23	321,628	8,228.96	435,426	12,154.19
2541	กท.ศึกษาธิการ	270,008	7,113.46	355,871	5,370.19	625,879	12,483.65
	ทบวงมหาวิทยาลัย	65,154	4,196.44	46,982	2,476.72	112,136	6,673.16
	กระทรวงอื่นๆ	5,890	189.40	3,145	97.09	9,035	28,649.30
	รวม	341,052	11,499.30	405,998	7,944.00	747,050	19,443.02
2542	กท.ศึกษาธิการ	468,518	10,595.78	251,384	3,804.23	719,902	14,400.01
	ทบวงมหาวิทยาลัย	115,695	7,067.06	36,515	1,962.10	152,210	9,029.16
	กระทรวงอื่นๆ	8,269	265.94	1,487	51.28	9,756	317.22
	รวม	592,482	17,928.78	289,396	5,817.61	881,868	23,746.39
2543*	กท.ศึกษาธิการ	496,001	11,063.79	136,288	1,738.77	632,289	12,802.56
	ทบวงมหาวิทยาลัย	140,904	8,816.32	15,418	777.49	156,322	9,593.81
	กระทรวงอื่นๆ	7,509	251.00	634	17.17	8,143	268.17
	รวม	644,414	20,131.11	152,340	2,533.43	796,754	22,664.54
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น							81,660.73

ตารางที่ 12 จำนวนนักเรียน / นักศึกษาในโครงการฯ สูงสุด 10 จังหวัดแรก ปีการศึกษา 2542

จังหวัด	จำนวนผู้กู้ (ราย)
---------	-------------------

1	กรุงเทพมหานคร	131,674
2	เชียงใหม่	39,505
3	ขอนแก่น	35,983
4	นครศรีธรรมราช	30,970
5	นครราชสีมา	30,366
6	อุบลราชธานี	30,392
7	บุรีรัมย์	23,081
8	สงขลา	22,756
9	มหาสารคาม	22,547
10	อุดรธานี	21,500

แหล่งข้อมูลตารางที่ 14-15 : ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539-2543 จัดทำโดย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ข้อมูล ณ เดือนต.ค. 2543

บทบาทของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของรัฐบาลตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา ธนาคารได้จัดองค์กรระดับฝ่ายงาน กำหนดโครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหาร ตลอดจนแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบาย หรือเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อรองรับกับบทบาทใหม่ของธนาคารในฐานะผู้ให้บริการกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมมือกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จัดโครงการ School Program เพื่อชี้แจงสถานศึกษาต่างๆ ให้เข้าใจและให้คำแนะนำแก่ครู อาจารย์ นักเรียนนิสิต นักศึกษา เกี่ยวกับขั้นตอนการทำสัญญา เพื่อลดข้อผิดพลาดในการส่งสัญญาเงินกู้คืน และระเบียบของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา รวมทั้งการชำระคืนเงินกู้ ตลอดจนประชาสัมพันธ์บริการต่าง ๆ ของธนาคารที่สนับสนุนการปฏิบัติงานดังกล่าว รวมทั้งประสานงานเรื่องเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ที่สถานศึกษาควรจะได้รับรู้และปฏิบัติงานได้ถูกต้อง โดยเริ่มกิจกรรมตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2543 เป็นต้นมาจนถึงเดือนสิงหาคม จัดประชุมไปแล้ว 24 จังหวัดรวมทั้งกรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 2,000 คน การประชุมดังกล่าวเน้นว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นว่ามีความประโยชน์และสมควรทำต่อไป ดังสรุปผลจากแบบสอบถามได้ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสัญญากองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 99.16 มีความรู้เกี่ยวกับการชำระหนี้กองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 98.92 มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติของธนาคารในการจัดการกองทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 98.96 และได้รับประโยชน์จากการจัดทำนิทรรศการและนำคอมพิวเตอร์ ไปสาธิต Web Site ของกองทุน ร้อยละ 95.47 (<http://www.studentloan.ktb.co.th>)

นอกจากนี้ธนาคารยังมีโครงการอื่น ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อสนับสนุนการชำระหนี้ค้ำประกันกองทุนฯ เช่น บัณฑิตเงินกองทุนกลับภูมิลำเนาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จัดหางานแก่บัณฑิตกองทุน บัณฑิตอาสาของทุนกับงานพัฒนาสังคม และบัณฑิตกองทุนกับการศึกษาต่อระดับปริญญาโท (ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) : ตุลาคม 2543)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุน

1. ปัญหาการชำระหนี้ค้ำประกัน

ผู้ที่กู้ยืมไปตั้งแต่ปี 2539 ได้ครบกำหนดชำระครั้งแรกในปี 2542 แต่มีผู้มาชำระเงิน ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2542 เพียงร้อยละ 16.93 เมื่อมีการทวงถามจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อเดือนสิงหาคม 2543 ปรากฏว่ามีผู้มาชำระหนี้เพิ่มของยอดผู้ค้างชำระคิดเป็นสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 31.04 สำหรับยอดผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระจริงในปี 2543 มีจำนวนทั้งสิ้น 83,117 ราย คิดเป็นจำนวนเงินกู้ทั้งหมด 48.24 ล้านบาท ซึ่ง ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2543 ที่ผ่านมามีผู้มาชำระหนี้ทั้งหมด 32,351 ราย โดยมียอดผู้ค้างชำระ 50,766 ราย คิดเป็นสัดส่วนผู้ค้างชำระร้อยละ 61.08 (นักศึกษา รุมชัคดาบเงินกู้กรุงไทย 3 หมื่นรายหายจ่ายแค่ 4 พัน, 2543: 14) สาเหตุส่วนหนึ่งที่มีผู้มาชำระหนี้ค้ำประกันน้อยกว่าร้อยละ 50 เชื่อว่าเป็นเพราะคนที่จบมาแล้วยังไม่สามารถหางานทำได้ หรือกำลังตกงานอยู่ และเกิดจากการปล่อยกู้ที่ผิดเงื่อนไข (ดอกเบี้ยว : 54) และเนื่องจากผู้ตรวจเอกสารและผู้อนุมัติเงินกู้ในเบื้องต้นเป็นคนคนเดียวกัน มีการครหาว่าการอนุมัติไม่โปร่งใส ส่วนการตัดหนี้สูญจะเกิดขึ้นกรณีผู้กู้ตาย ส่วนกรณีทุพพลภาพจะพิจารณาอีกครั้ง อย่างไรก็ตามยอดล่าสุดมีผู้เสียชีวิตประมาณ 1,000 ราย และในปี 2542 มีผู้ครบกำหนดชำระหนี้ที่เสียชีวิตจำนวน 81 ราย คิดเป็นวงเงินที่ต้องตัดหนี้สูญทั้งสิ้น 1 ล้านบาท (นักศึกษา รุมชัคดาบเงินกู้กรุงไทย 3 หมื่นรายหายจ่ายแค่ 4 พัน, 2543: 1,20)

แนวทางแก้ไข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการปลูกจิตสำนึกให้ผู้กู้ตระหนักถึงคุณค่าของเงินที่ได้รับว่าเป็นเงินของแผ่นดิน เมื่อจบการศึกษาแล้วต้องใช้คืนเพื่อช่วยเหลือเยาวชนรุ่นต่อไป ควรมีมาตรการในการติดตามหนี้ เช่น จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการชำระหนี้ โดยมีรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการชำระคืน ตลอดจนบทลงโทษหากผู้กู้ไม่ชำระเงินดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้กู้เงินกองทุนอาจมีการทำสัญญาลักษณะในทะเบียนราษฎรหรือบัตรประจำตัวประชาชนแสดงให้รู้ว่าเป็นบุคคลที่กู้เงินกองทุนเพื่อสะดวกในการติดตาม

ในเรื่องมาตรการการติดตามนักเรียนที่ไม่ชำระหนี้เงินกู้คืนตามที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ขณะนี้มีการติดตามโดยจะใช้บาร์โค้ดหรือแถบรหัสกับใบ รบ. บัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านหรือบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี ซึ่งจะเริ่มใช้กับนักเรียน นักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. ปวศ. ปีสุดท้ายและปริญญาตรี โดยจะเริ่มทำในปี นี้ นอกจากนี้มีการเสนอให้ใช้มาตรการเด็ดขาดโดยประกาศทวงหนี้ทางหน้าหนังสือพิมพ์ และหากไม่มาชำระหนี้ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้หนี้สูญและเป็นตัวอย่าง (กองทุนกู้ยืมวันเงินสูญ, 2543 : 15) ในกรณีนี้เดิม นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการประจานเด็กและจะเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ (“สื่อ” ค้านประจานเด็กเป็นอุปสรรคการหางานทำ, 2543 : 20) แต่ภายหลังเปลี่ยนใจและหนุนให้มีการใช้สื่อตามลูกหนี้หลังจากได้รับการชี้แจงจาก นายบุญรัตน์ วงศ์ใหญ่ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานบัญชีจ่ายที่ 1 กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ว่ามาตรการดังกล่าวจะไม่กระทบกับเด็ก เพียงแต่ต้องการให้เด็กมาติดต่อและแจ้งเหตุผลความจำเป็นที่ยังไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ (สมศักดิ์เปลี่ยนใจหนุนใช้สื่อตามลูกหนี้กู้ยืมเงิน, 2543 : 10) ในกรณีที่มีผู้มาชำระเงินคืนตรงตามกำหนดเวลา ควรมีหนังสือชมเชยและอาจเชิญผู้ที่ชำระเงินคืนบางรายมาสัมภาษณ์ออกอากาศทางสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และคุณค่าของกองทุน

2. ปัญหาจากการดำเนินงาน

จากรายงานผลการดำเนินงานโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2542 สรุปปัญหาได้ดังนี้

1. การจัดสรรเงินกองทุน ทั้ง 2 กระทรวงพบว่าไม่เพียงพอกับความความต้องการเหมือนกันสถานศึกษานำเงินไปเฉลี่ยให้ผู้กู้ ทำให้ผู้กู้ได้รับเงินต่ำกว่าขอบเขตการให้กู้ยืมที่กำหนด
2. บุคลากรในการปฏิบัติงานมีจำกัดและมีงานประจำทำอยู่แล้ว

3. การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมโดยใช้ข้อมูล "รายได้ครอบครัว" โดยไม่คำนึงถึงจำนวนบุตร ภาระหนี้สินของครอบครัว ฯลฯ ไม่สามารถช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหาเดือดร้อนจำนวนหนึ่ง

4. วงเงินกู้ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาหลากหลายจะพิจารณาตามความจำเป็นของนิสิตนักศึกษาแต่ละราย ในแต่ละสาขา ทำให้การระบุโทษกรณีที่ตรวจสอบพบว่ามิใช่รายได้เกินกว่าที่กำหนด

5. การปฏิบัติงานจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานมากกว่าแผนที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะสถาบันที่มีผู้กู้รายใหม่จำนวนมาก

6. ขาดการวางระบบข้อมูลที่เหมาะสมและทันสมัยในการบริหารงาน ทำให้การประมวลผลข้อมูลล่าช้า และเป็นภาระหนักของมหาวิทยาลัย/สถาบันต่างๆ

7. การติดต่อกับธนาคารและการอำนวยความสะดวกของธนาคาร สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในอำเภอห่างไกล ไม่มีธนาคารตั้งอยู่ในพื้นที่ ทำให้การติดต่อประสานงานกับธนาคารไม่สะดวก การโอนเงินเข้าบัญชีของผู้กู้ยืมครั้งแรก ธนาคารไม่ได้แจ้งให้สถานศึกษาทราบ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการดูแลการใช้จ่ายเงินของผู้กู้

8. การใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นักศึกษาบางรายนำเงินไปจุนเจือภายในครอบครัว ใช้จ่ายในทางฟุ่มเฟือยตามค่านิยม ขาดการตรวจสอบหรือทำตามระเบียบการกู้ยืมที่เคร่งครัด จึงทำให้นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของกองทุนฯ หาช่องทางกู้ยืมได้ ดังที่ประธาน (นามสมมุติ) เล่ารายละเอียดกลไกวิธีการซิกแซกของเพื่อนๆ ที่ต้องการยื่นกู้ให้ได้เงินมากินมาเที่ยวว่า

แบบฟอร์มนั้นมีรายละเอียดให้กรอก 2 แผ่น โดยรายละเอียดจะมีข้อมูลส่วนตัว ฐานะครอบครัว รายได้พ่อแม่ แต่ส่วนใหญ่เพื่อนๆ ที่เขียนไปจะกรอกตัวเลขไม่ให้เกิน 30,000 บาทต่อปี ที่เขียนเอาไว้เช่นนี้ เพราะต้องการจะหลอกคณะกรรมการและเพื่อจะให้ได้กู้ได้ เด็กที่ไม่ยากจนจริงมีเทคนิคเวลาไปขอกู้ หรืออาจารย์เรียกไปสัมภาษณ์ จะถอดแหวน สร้อย นาฬิกาที่พ่อแม่ซื้อให้ออก แล้วเอาไว้ในกระเป๋า วันที่มาขอกู้ก็แต่งตัวโทรมๆ ปอนๆ ทำเหมือนยากจนจริงๆ แต่จริงๆ แล้วพวกนี้มีแต่รวยๆ ทั้งนั้น และเงินที่ได้มาก็เอาไปทำประโยชน์อย่างอื่น พวกผู้หญิงก็เอาไปซื้อเสื้อผ้า ผู้ชายก็เอาไปซื้อเหล้า (สายตรงการศึกษา, 2543 : 80)

9. การทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุน พบว่าการดำเนินการในสถานศึกษาล่าช้า เช่น สถานศึกษาไม่ตรวจสอบความผิดพลาดของสัญญาก่อนส่งให้ธนาคาร บางแห่งส่งสัญญาเกินวงเงินที่ได้รับจัดสรร ซึ่งเมื่อธนาคารตรวจสอบพบ จึงส่งสัญญาคืนให้สถานศึกษาแก้อีกครั้ง สถานศึกษาใช้ช่องว่างในการทำสัญญาหาประโยชน์จากกองทุนฯ โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนทำสัญญาให้นักเรียน นักศึกษากู้เฉพาะค่าเล่าเรียนหรือค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อยมากจนผู้กู้ไม่พอใช้จ่าย ในส่วนของผู้ประกอบการมีปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางมาทำสัญญา เนื่องจากอยู่ต่างจังหวัด เป็นต้น

10. เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบงานกองทุน เป็นประจำ จึงขาดความต่อเนื่องในการรายงานข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ จึงไม่ได้รับแนวทางการดำเนินงานของกองทุน

แนวทางแก้ไข

จากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขดังสรุปได้ดังนี้

1. เนื่องจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จึงควรมีการติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของโครงการ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงหรือเสนอแนะวิธีการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปริมาณความต้องการกู้ยืมของนักเรียน นักศึกษาใน ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ จึงขอปรับสัดส่วนวงเงินให้กู้ยืมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยจาก 2 : 1 เป็น 3 : 1 ตั้งแต่งบประมาณปี 2542 เป็นต้นไป
3. ครอบคลุมที่ประกอบอาชีพอิสระ ผู้รับรองรายได้ควรมีหลักเกณฑ์หรือแนวทาง เรียกเอาหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อยืนยันรายได้ที่เป็นจริง
4. ให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่กระจายอำนาจ โดยการมอบหมายให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาที่สถานศึกษาเปิดบัญชีกองทุน ฯ หน้าที่ตรวจสอบสัญญาและโอนเงินกู้ให้สถานศึกษาและนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่บริการ เพื่อลดขั้นตอนการตรวจสอบสัญญา ความรวดเร็วในการโอนเงิน และลดปัญหาในการหาเงินนอกระบบของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา เพราะนักเรียน นักศึกษาจะได้รับเงินเร็วขึ้น
5. การจัดทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุนฯ ให้จัดทำครั้งเดียวต่อการศึกษาในแต่ละระดับเพื่อลดความซ้ำซ้อน การปฏิบัติงาน ความล่าช้าของการตรวจสอบสัญญา ตลอดจนเป็นการลดต้นทุนในการจัดทำเอกสารและเก็บรักษาเอกสารด้วย
6. การรายงานผลการดำเนินงาน ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัลโรงเรียนที่บริหารกองทุนฯ ดีเด่น ควรมีการประชาสัมพันธ์ สม่่าเสมอ และมีการจัดประชุมผู้บริหารและปฏิบัติงานกองทุนอย่างน้อยปีละครั้ง
7. สำนักงานควรมีกำหนดข้อปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ให้ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณิ เบญจวัฒนาผล (2538) ทำวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาความเป็นมาในการก่อตัวของนโยบาย กระบวนการในการกำหนดนโยบาย เนื้อหาสาระของนโยบายและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ในการนำนโยบายกองทุน ไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลักที่เอื้อต่อการปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จมี 2 ประการ คือ ทรัพยากรทางการเงินที่มีเพียงพอและ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่วนลักษณะปัจจัยที่มีจุดอ่อนที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง คือ มาตรฐานกำหนดกฎเกณฑ์การทำงานของข้าราชการที่นำนโยบายกองทุนฯ ไปปฏิบัติและวัตถุประสงค์ของนโยบายยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้แนวทางปฏิบัติของทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการแตกต่างกัน ข้าราชการมีอำนาจมากขึ้นในการใช้ดุลพินิจจัดสรรและอนุมัติเงินกู้ ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายกองทุนไปปฏิบัติยังไม่มีช่องทางสื่อสาร เช่น คู่มือแนวทางปฏิบัติหรือการจัดอบรม เป็นต้น และไม่มีมาตรการจูงใจในการบังคับให้ข้าราชการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานบริหารประกอบไปด้วยข้าราชการชั้นสูงที่ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะอุทิศให้กับกองทุน และหน่วยงานมักจะถูกแทรกแซงด้วยการเมือง รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงและอายุการบริหารประเทศของรัฐบาลมีผลกระทบต้องบประมาณปีต่อไป ยังไม่มีการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ว่ามีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อกองทุนมากน้อยเท่าใด

ในปีต่อมา นภาพิพย์ ปัญจศิริ (2539) ได้ศึกษาต่อจากวรรณิ ในช่วงการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในหัวข้อวิจัยเรื่อง กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (เมื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ) เพื่อหาข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อทัศนใจของนักเรียน นักศึกษาที่จะกู้เงินจากกองทุน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโครงการกองทุน ในการพิจารณาหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้กองทุนเกิดผลประโยชน์สูงสุด โดยใช้แบบสอบถามส่งให้กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนอาชีวะปีที่ 1 จังหวัดปทุมธานี รวม 287 คน ผลการวิจัยพบว่า โครงการสามารถปล่อยเงินให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาได้เพียงร้อยละ 58 ของงบประมาณที่ตั้งไว้ นับว่าไม่บรรลุเป้าหมาย อุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่กู้ของนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง มีสาเหตุมาจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รายได้ครอบครัว อาชีพ ทักษะชีวิตที่ไม่อยากเป็นหนี้ และผลการเรียนของนักเรียน

พัทธรานุช ศรประสิทธิ์ (2539) วิจัยเรื่อง กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้หลัก Cost-Benefit Analysis ผลการวิจัยพบว่า ผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีทั้งทาง

ตรงและทางอ้อม ผลประโยชน์ทางตรง ได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ สามารถเล่าเรียนได้มากขึ้น สามารถดูได้จากยอดผู้กู้เงินจากกองทุนจากเป้าหมายในปีการศึกษา 2539 ภาคแรก ซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จมากสำหรับการดำเนินการเพียงปีแรก ส่วนผลประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ การพิจารณาในเรื่องของ ผลกระทบภายนอกด้านบวก (positive externalities) ที่เกิดขึ้น คือ นอกจาก จะเกิดโดยตรงแก่ผู้เรียนแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมด้วย และนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปซึ่งได้แก่ ประชาชนมีโอกาสรับการศึกษาที่สูงขึ้นและสามารถยกระดับฐานะรายได้ให้สูงขึ้นหลังจบการศึกษา มีงานทำและมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและสามารถลดช่องว่างทางสังคม ลดการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันให้น้อยลงได้ ในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องการประชาสัมพันธ์ หลักเกณฑ์ต่างๆ ในการอนุมัติเงินให้กู้ยืม

สมฤดี วงษ์สมิง (2540) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินงานตามนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกองทุน ความต้องการของนิสิตนักศึกษาที่กู้ยืมกองทุน วิเคราะห์การดำเนินงานตามนโยบายกองทุนและเสนอแนวทางการพัฒนากองทุน ผลการวิจัยในประเด็นปัญหาการดำเนินงานของกองทุนพบว่า นิสิตนักศึกษาได้รับเงินช้า บุคลากรมีไม่เพียงพอ นโยบายการดำเนินงานไม่ชัดเจน นิสิตนักศึกษาต้องการได้รับเงินภายใน 1 เดือนหลังจากทำสัญญา ซึ่งในสภาพความเป็นจริงจะได้รับหลังจากทำสัญญาแล้ว 60 วัน นิสิตนักศึกษาต้องการกู้ยืมกองทุนอย่างต่อเนื่องในวงเงินไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี การวิเคราะห์การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อม นโยบายและวัตถุประสงค์ของกองทุนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เพราะผู้รับทุนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร หลักเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงเรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติงานล่าช้า ซึ่งทำให้ได้รับเงินช้า ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2539 ยังไม่สามารถตอบสนองนโยบายกองทุนได้อย่างทั่วถึง ในปีการศึกษา 2540 นิสิตนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้กู้ยืมเงินกองทุนมากขึ้น การเสนอแนวทางควรมีการปรับปรุงกระบวนการของการดำเนินงานให้รวดเร็วขึ้น โดยการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมในการแนะนำและตรวจสอบเอกสารช่วงงานเร่งด่วน

อิทธิพล ใจสมัค (2541) วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาประเภทมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อประเมิน

- 1) ปัจจัยนำเข้าการดำเนินโครงการกองทุนเพื่อการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย การรับรู้เข้าใจโครงการ การวางแผนและควบคุมของคณะกรรมการกองทุนประจำสถาบัน
- สมรรถนะขององค์กรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
- 2) กระบวนการดำเนินงานโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) ปัญหาและอุปสรรคของโครงการกองทุนเงินให้

กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีการรับรู้ข่าวสารทุกคนโดยรู้ข้อมูลจากคู่มือปฏิบัติงานโครงการฯของทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เข้าใจโครงการและวัตถุประสงค์ดี คณะกรรมการกองทุนประจำสถาบันมีการเตรียมพร้อมการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาเรื่องความสมบูรณ์และความชัดเจนของระเบียบและกฎเกณฑ์ การจัดการด้านสมรรถนะองค์กรเรื่องความพร้อมของบุคลากรและสถานที่ซึ่งมีความพร้อมในระดับน้อย การจัดประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลของโครงการเป็นสื่อประเภทโปสเตอร์และบอร์ดข่าวสารเป็นส่วนใหญ่ซึ่งได้รับจากทบวงมหาวิทยาลัยแต่ได้รับในเวลากระชั้นชิดมากทำให้ระยะการดำเนินการกระชั้นไปด้วย ด้านการดำเนินงานโครงการฯ ฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินงานตามกระบวนการที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดขั้นตอนไว้เป็นอย่างดี ขั้นตอนที่เป็นปัญหามาก คือ การพิจารณาคัดเลือกและการสัมภาษณ์ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอกู้ไม่ชัดเจน ไม่มีกรอบในการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องกำหนดเอง โดยพิจารณาประเด็นฐานะเศรษฐกิจด้านรายได้และทรัพย์สินของครอบครัวเป็นสำคัญ การประกาศผลทำที่สถาบันนั้นๆ กว่าครึ่งหนึ่งทำสัญญาที่สถาบันนั้น ที่เหลือทำที่ห้องที่ของผู้กู้ยืม ทำให้ยากแก่การตรวจสอบสัญญา มีการติดตามผลผู้กู้เรื่องผลการเรียนและแจ้งให้ทบวงมหาวิทยาลัยรับรู้ แต่การสำรวจความต้องการเงินกองทุนของนักศึกษา การตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของผู้กู้ยืมและการฟื้นฟูสภาพนักศึกษา ยังมีการติดตามน้อยมาก

ในปี พ.ศ. 2541 คณะผู้วิจัยนำโดย Ziderman (1999) ทำวิจัยเรื่อง The Student Loans Scheme in Thailand: A Review and Recommendations for Efficient and Equitable Functioning of the Scheme ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง Educational Management and Finance Study ของ UNESCO ผลการวิจัยพบว่า กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษายังคงมีปัญหา โดยเฉพาะเรื่องกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนยากจนและเรื่องความคงอยู่ได้ทางการเงินของกองทุน (financial sustainability) ทั้งนี้ปัญหาเกิดจากการเร่งรีบจัดตั้งโครงการโดยไม่ศึกษาให้รอบคอบ ไม่สนใจโครงสร้างการบริหารงาน ไม่มีการเสนอให้ตั้งองค์กรบริหารกองทุนโดยตรง ประเด็นเรื่องเงินกู้ถูกมองเป็นเรื่องเล็กกว่าที่ควรจะเป็นและการจัดสรรงบประมาณเป็นแบบจากบนลงล่าง นอกจากนี้ยังไม่มีมีการวิเคราะห์และพยากรณ์ทางการเงิน จึงทำให้การคาดการณ์ผลของโครงการที่จะเกิดขึ้นรวมทั้งภาระงบประมาณในอนาคตเป็นไปได้ในทางดี ข้อค้นพบจากงานวิจัยของ Ziderman สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ความครอบคลุมของโครงการ

กลุ่มที่กู้ยืมมากกว่าร้อยละ 60 ของงบประมาณคือ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา สถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกู้ยืมมากกว่าสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกุน้อยที่สุด คือโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐ ที่กู้มากที่สุด คือ สถาบันราชภัฏ ซึ่งมีผู้กู้มากกว่า 1 ใน 3 ของผู้ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของเอกชนมีนักเรียนกู้ประมาณ 1 ใน 3 ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนมีผู้กู้ประมาณร้อยละ 20 ปัญหาของการไม่ครอบคลุมผู้เรียนอย่างกว้างขวาง เพราะจำนวนผู้ต้องการกู้ไม่ได้สัดส่วนกับงบประมาณเงินกู้ที่มีให้

2. ความเสมอภาค

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการจะเน้นกลุ่มนักเรียนยากจน แต่การออกแบบการกระจายเงินทุนไม่เอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ การกระจายเงินกู้เป็นแบบบนลงล่างตามโครงสร้างระบบการศึกษา ทำให้มีการอนุมัติให้เงินกู้เป็นไปตามความพอใจมากกว่าดูที่ความจำเป็น และพบว่ากระทรวงศึกษาธิการจะเข้มงวดกฎเกณฑ์มากกว่าทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันได้รับอิสระในการแจกจ่ายงบประมาณเงินกู้ จึงทำให้นโยบายการแจกจ่ายแตกต่างกันไปแต่ละสถาบัน ขาดความยุติธรรมระหว่างสถาบันที่ได้รับจัดสรร (horizontal equity) โครงการเงินกู้ของไทยมีความไม่เป็นธรรมในเรื่องความไม่เป็นธรรมในการได้รับการดูแลระหว่างสถาบันเหมือนกันแต่ต่างสังกัด ความไม่เป็นธรรมระหว่างสถาบันภายในกระทรวงเดียวกัน และความไม่เป็นธรรมของนักเรียนในสถาบันการศึกษาเดียวกัน แต่ไม่พบประเด็นความไม่เป็นธรรมในเรื่องเพศ เพราะกลับปรากฏว่าผู้กู้เป็นนักเรียนหญิงมากกว่าชาย เช่นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นักศึกษาหญิงกู้เพิ่มจากร้อยละ 59 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 63 ในปี 2540

3. ผลของเงินกู้ที่มีต่อการเข้าถึงการศึกษาและออกกลางคัน

โครงการเงินให้กู้ยืมมีผลกระทบต่อให้นักเรียนศึกษาต่อได้ แต่มีผลน้อย เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้จะไม่มีเงินกู้ นักเรียนส่วนใหญ่ก็จะไม่ออกกลางคัน โดยอ้างว่าสามารถหางานทำได้ หรือประหยัดและขอความช่วยเหลือจากครอบครัว

นักเรียนที่มีสิทธิได้รับเงินกู้แต่ไม่ได้รับไม่ใช่เพราะไม่รู้ข่าวสารเรื่องเงินกู้ แต่ประมาณครึ่งหนึ่งบอกว่าไม่จำเป็นต้องกู้ อีก 1 ใน 4 ไม่ได้ยื่นขอกู้โดยให้เหตุผลว่าผู้ปกครองคัดค้าน และกลัวภาระหนี้สิน อีกร้อยละ 20 สนใจกู้แต่ขาดหลักฐานยื่นขอกู้แต่ไม่ได้รับพิจารณา และเห็นว่าแบบฟอร์มยุ่งยากเกินไป ผู้วิจัยเห็นว่ายังสามารถขยายการเข้าถึงเงินกู้ได้อีก ถ้ามีการจัดขั้นตอนการสมัครขอกู้และชี้แจงผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับและระเบียบการกู้ยืม

สภาพเศรษฐกิจวิกฤตทำให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีบทบาทในการป้องกันการออกกลางคัน ของนักเรียนมัธยมศึกษามากกว่าระดับอุดมศึกษาและโดยเฉพาะมัธยมศึกษาสายสามัญ ผลการวิจัยตรงนี้ยืนยันได้ว่าควรเปลี่ยนเงินกู้เพื่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายแทนซึ่งจะป้องกันการออกกลางคันได้มากกว่าเงินกู้

4. ความเป็นธรรม

ความเสมอภาคในการให้เงินกู้เป็นสิ่งที่ยอมรับได้เพราะการศึกษาในแต่ละระดับใช้เงินไม่เท่ากันและค่าใช้จ่ายระหว่างศึกษาอาจไม่เท่ากันเนื่องจากระยะเวลาของที่พัก แต่โครงการเงินกู้ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้รับที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและระดับความต้องการเหมือนกัน แต่ได้รับเงินกู้จำนวนไม่เท่ากัน ความไม่เป็นธรรมมาจาก 2 สาเหตุ คือ เงื่อนไขการอนุมัติให้กู้ของแต่ละสถาบันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยต่างกัน ขาดการให้ข้อมูลที่เพียงพอ และขาดการประเมินผลย้อนกลับ

5. การเงินของกองทุน

เป้าหมายและความคงอยู่ได้ทางการเงินของกองทุนยังเป็นปัญหา การวิเคราะห์และการพยากรณ์ทางการเงินทำแบบหลวมๆ ทำให้เป็นปัญหาต่อภาระงบประมาณในอนาคต หนี้ส่วนที่ไม่ได้รับการชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลาเป็นเหมือนการอุดหนุนแฝง (hidden grant) ของรัฐบาลที่มีต่อผู้กู้ ยังมีผู้ไม่จ่ายหนี้คืนมากเท่าไร รัฐบาลก็ต้องอุดหนุนแฝงมากเท่านั้น นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำมาก การจ่ายเงินคืนโดยไม่ใช้ค่าเงินแท้จริงที่หักอัตราเงินเฟ้อออกไปแล้ว (real rate) ระยะเวลาชำระหนี้ที่ยาวนาน ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานและจำนวนหนี้ที่ไม่ได้รับการชำระคืน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก แม้จะมองภาพค่าใช้จ่ายในการบริหารและเงินที่ไม่ได้รับชำระคืนในทางที่ดีและคิดอัตราดอกเบี้ยส่วนลดเพียงร้อยละ 6 กองทุนจะฟื้นขึ้นมาเพียงร้อยละ 13 - 19 (cost - recovery ratio) ถ้าลดระยะเวลาการชำระเงินคืนจาก 15 เหลือ 8 ปี และคิดอัตราดอกเบี้ยส่วนลดร้อยละ 5 กองทุนจะฟื้นขึ้นมาได้ถึงร้อยละ 70 แต่จะเพิ่มภาระหนี้สินให้กับผู้กู้ยืม ผู้วิจัยจึงคำนวณใหม่และพบว่า ถ้าคิดอัตราดอกเบี้ยส่วนลด เพียงร้อยละ 3 การเงินของกองทุนจะฟื้นเพียงร้อยละ 56 แต่ผู้ชำระเงินไม่ต้องแบกภาระหนักเกินไป และเป็นผลที่ยอมรับได้เมื่อเทียบกับโครงการกองทุนเงินให้กู้เพื่อการศึกษาในต่างประเทศ งานวิจัยเสนอแนะไว้ว่าการที่รัฐบาลต้องอุดหนุนแฝงในจำนวนเงินที่สูง รัฐควรเปลี่ยนจากอุดหนุนการให้เงินกู้ในระดับมัธยมศึกษาเป็นทุนการศึกษาแบบให้เปล่า (scholarship) แทนและให้คงเงินกู้ไว้แต่ในระดับ

อุดมศึกษา ซึ่งทุกสถาบันการศึกษาต้องมีเงื่อนไขการอนุมัติเดียวกันหมดและมีเงื่อนไขการชำระเงินคืนที่ทำให้กองทุนคงอยู่ได้

สมชัย ฤชุพันธ์ และชลธาร วิศรุตวงศ์ (2543) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์และข้อค้นพบของงานวิจัยคล้ายกับที่ Ziderman (1999) ศึกษาไว้เมื่อพ.ศ. 2541 ผลการวิจัยสรุปว่า วัตถุประสงค์ของกองทุน ของไทยเป็นการช่วยเหลือเพื่อสังคมอย่างเดียว ต่างกับของต่างประเทศที่เน้นทั้งวัตถุประสงค์ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเก็บค่าเล่าเรียนที่ครอบคลุมต้นทุนการศึกษาที่แท้จริง (Cost Recovery) ได้ และช่วยลดภาระรัฐบาลในการจัดการงบประมาณมาใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เป็นรายปี สำหรับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย พบว่ากองทุนให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ากองทุนประสบผลสำเร็จในการให้กู้ยืมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ความเท่าเทียมกันของการได้รับเงินกู้ยืมยังคงเป็นปัญหา เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณเน้นให้ตามสังกัดมากกว่าตัวนักเรียน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพียงร้อยละ 1 ระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี และระยะเวลาการผ่อนชำระ 15 ปี อีกทั้งระบบติดตามและบังคับการชำระหนี้ไม่เข้มงวด ทำให้รายได้จากดอกเบี้ยไม่พอที่จะครอบคลุมต้นทุนการบริหารและจัดการกองทุนฯ ได้ เงินให้กู้ยืมของกองทุนจึงมีลักษณะคล้ายเงินอุดหนุนให้เปล่ามากกว่า แม้ว่าในปัจจุบันกองทุนจะยังไม่สามารถคำนวณต้นทุนที่แท้จริงในการบริหารและจัดการได้ก็ตาม จึงมีแนวโน้มสูงว่ารัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุนด้านการเงินต่อกองทุนต่อไปเรื่อย ๆ

สรุป

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2539 เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นมีโอกาสดำเนินการต่อจนถึงระดับปริญญาตรี โดยมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ผ่อนชำระนาน 15 ปี มีระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี กองทุนอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย และมีธนาคารกรุงไทย (จำกัด)มหาชนเป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การดำเนินงานที่ผ่านมา กองทุนประสบปัญหาทั้งการชำระหนี้เงินกู้คืนและการดำเนินงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ได้แก่ การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกองทุนโดยใช้หลัก cost benefit การดำเนินงานตามนโยบายของกองทุน การประเมินกองทุนในมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร การทบทวนและเสนอแนะเพื่อประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการดำเนินงานของกองทุน และแนวทางการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2. โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในต่างประเทศ

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์มีหลายรูปแบบ เช่น การจ่ายค่าเล่าเรียนแก่นักเรียนทั้งหมดหรือบางส่วน (Payment of Fees) การให้ค่าลดหย่อนภาษีผู้ปกครองของนักเรียน การให้เงินช่วยเหลือเช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง การให้ทุนการศึกษา แบบให้เปล่า (Grants) และการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (Loans) การให้ความช่วยเหลืออาจใช้รูปแบบเดียวหรือหลายรูปแบบผสมผสานกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการให้ความช่วยเหลือ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย และวงเงินงบประมาณ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเฉพาะเงินให้กู้เพื่อการศึกษาจากโครงการหรือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

วัตถุประสงค์

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คือให้สถานศึกษาสามารถเก็บค่าเล่าเรียนที่ชดเชยต้นทุนการศึกษาที่แท้จริง และเพื่อประโยชน์ทางสังคม (social objective) คือ เพิ่มโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจได้ศึกษาต่อในระดับสูงซึ่งรัฐหวังว่าโอกาสที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลถึงความเท่าเทียมกันทางสังคมและการกระจายรายได้ในอนาคต

1. เพื่อชดเชยต้นทุน (Cost Recovery)

ที่ผ่านมารัฐขยายอุดมศึกษาเพื่อพยายามตอบสนองความต้องการกำลังคนในระดับสูงของประเทศ แต่เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด มหาวิทยาลัยทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาจึงหันมาหาวิธีชดเชยต้นทุนเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม โดยการเพิ่มค่าเล่าเรียนไม่ว่าจะเป็นค่าหน่วยกิต หรือค่าใช้จ่ายระหว่างศึกษา ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้เรียนโดยเฉพาะนักศึกษาที่ยากจนซึ่งไม่สามารถกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ซึ่งไม่เต็มใจให้กู้ยืมแล้วเพราะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง รัฐบาลจึงต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยจัดให้มีโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับอัตราในตลาด เพื่อให้ให้นักศึกษากู้ยืมเป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายระหว่างศึกษา โครงการเงินให้กู้เพื่อการศึกษาที่เน้นการชดเชยต้นทุน จะให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับตลาดแก่ทุกคน ไม่เน้นเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่ยากจน (Ziderman, 1999 : 76 -78)

2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษา

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อประโยชน์ทางสังคมเช่นนี้ต้องการเงินอุดหนุนจากรัฐเป็นจำนวนมาก เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ

ของกลุ่มนักเรียนยากจนและด้อยโอกาส รัฐต้องสร้างแรงจูงใจทางการเงินที่ชัดเจนเพื่อชดเชยการต่อต้านจากผู้ปกครองที่ไม่ยอมให้ลูกศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งวิธีการที่ใช้ได้ผลในระดับมัธยมศึกษา คือ ให้ทุนเรียนดีซึ่งรวมค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่าย แต่การให้ทุนอย่างทั่วถึงเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับรัฐอย่างมาก การเปลี่ยนมาให้กู้ยืมเงินแทนสามารถช่วยได้ทั้งนักเรียนยากจนและรัฐได้ทุนคืนมาบ้างจากการชำระหนี้เงินกู้คืน และการจูงใจให้นักเรียนยากจนมาเรียนได้โดยไม่ก่อให้เกิดกับหนี้สินในอนาคต จำเป็นต้องให้กู้ในอัตราที่ต่ำกว่าตลาด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

บทบาทที่มีต่อผู้กู้

ค่าเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษาบางแห่งสามารถสร้างปัญหาให้กับผู้เรียนได้ แม้ว่าผู้เรียนระดับนี้โดยปกติจะหางานทำระหว่างเรียนได้ แต่ยังมีนักศึกษาบางส่วนที่ไม่สามารถทำงานได้ การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะช่วยลดความกดดันที่อาจส่งผลต่อแรงจูงใจและผลการเรียน และจะมีประโยชน์มากสำหรับนักศึกษาที่ยากจน เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทำให้จำนวนผู้สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงหรือสามารถเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนก็ได้ เพราะผู้เรียนสามารถกู้ยืมมาเป็นค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง มีหลักฐานยืนยันว่าผู้ที่เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูง ถึงจะมีนักศึกษาที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำ ก็มักจะอยู่ในสถาบันที่ค่าเล่าเรียนต่ำและคุณภาพต่ำ การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจึงเป็นวิธีการกระจายผู้เรียนและบัณฑิตทำให้เกิดความเท่าเทียมทางโอกาสในการเข้ารับการศึกษามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบัณฑิตจะได้รับรายได้สูงเมื่อจบการศึกษา แต่ถ้าภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่ายคืนตามอัตราที่กำหนดกลายเป็นภาระ จะสร้างความตึงเครียดทางจิตใจให้บัณฑิต และลดความสามารถในการกู้ยืมเรื่องอื่น ๆ ผู้เรียนจึงต้องเสี่ยงต่อการลงทุน ต้องคาดเดาว่ารายได้เฉลี่ยในอนาคตจะสูงกว่าพอที่จะชำระหนี้ได้หรือไม่ ความกลัวภาระหนี้สินในอนาคตอาจจะทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ไม่กล้าเสี่ยงต่อการเป็นหนี้ (Zymlman, 1973) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Zito (1991) พบว่าจำนวนหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาสัมพันธ์กับการเลือกวิชาเอกของทั้งนักศึกษาทั้งชายและหญิง ใครที่มีหนี้เงินกู้มากจะเลือกวิชาเอกที่มีรายได้ในอนาคตสูง ในงานวิจัยเสนอแนะว่านโยบายของรัฐหรือสถาบันการศึกษาควรจะเน้นเรื่องเงินกู้ยืมน้อยลง หรือควรจะนำวิธีการชำระคืนเงินกู้ตามเงื่อนไขรายได้ หรือให้สถาบันการศึกษาเปิดสอนวิชาเอกที่เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Shapiro (1991) ที่พบว่าเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่มีผลต่อการเลือกวิชาเอก แต่การเลือกวิชาเอกมีผลต่อความคาดหวังรายได้ในอนาคต

งานวิจัยของ Presson (1989) พบว่าเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรื่องการเลือกสถานที่เรียน เรื่องสมัครเป็นนักศึกษาเต็มเวลา เรื่องไม่ทำและเลื่อนสิ่งที่ต้องการจะทำหลังจบการศึกษาออกไป เรื่องทำงานในภาคฤดูร้อน สนใจงานที่มีรายได้ดี สนใจทำงานเต็มเวลา เลื่อนการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ลงทะเบียนเรียนในระดับบัณฑิต และหาสถานที่เรียนระดับบัณฑิตศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ แต่ไม่พบว่าภาระหนี้เงินกู้เพื่อการศึกษาสัมพันธ์กับการแต่ง

งานหรือการเลือกวิชาเอก สำหรับงานวิจัยของ Brown (1998) พบประโยชน์ของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมหลังจบการศึกษา ว่าช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำและสร้างความขยันที่มีผลต่อการประสบผลสำเร็จให้เกิดขึ้นกับผู้กู้ยืมหลังจบอุดมศึกษา แต่ยังคงมีความแตกต่างระหว่างเพศและเชื้อชาติในเรื่องดังกล่าว แต่สิ่งที่ได้มากับประโยชน์ด้วยคือ ความเสียใจ ความกังวล ความชุ่นเคืองและความโกรธ เมื่อเทียบความสัมพันธ์ของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากับการได้รับความช่วยเหลือ (grants) ที่มีต่อการคงอยู่ (persistence) และการสำเร็จการศึกษา (degree completion) ของนักศึกษา งานวิจัยของ Green (1998) และ Fenske (1993) พบว่า เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันน้อยมากกับการคงอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์กับการจบการศึกษา

บทบาทที่มีต่อการอุดมศึกษา

ความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสร้างความกดดันให้รัฐต้องขยายอุดมศึกษา ซึ่งหมายถึงรัฐต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะหาวิธีชดเชยต้นทุนโดยการเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่ม แต่ที่ผ่านมา การทำเช่นนั้นกลับสนับสนุนการเติบโตของมหาวิทยาลัยเอกชน ถึงแม้จะไม่สร้างภาระทางการเงินให้กับรัฐแต่ปัญหาการเข้าถึงการศึกษายังคงมีอยู่ เพราะมหาวิทยาลัยเอกชนไม่เปิดกว้างและเลือกปฏิบัติเฉพาะคนร่ำรวยเท่านั้น เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาซึ่งดูเหมือนจะว่ามีผลกระทบทางบวกต่อการเข้าถึง ทางเลือกและการคงอยู่ (ทั้งที่มีผลกระทบทางอ้อมด้วย) แต่ไม่ใช่สำหรับผู้รับเท่านั้น ผู้ที่ได้ประโยชน์ด้วย คือ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัย (Campaigne and Hossler, 1998)

เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นอิสระจากเงินทุนของรัฐ ถ้าสถาบันอุดมศึกษาต้องการจะเก็บเงินเพิ่มจากการได้รับการอุดหนุนจากรัฐก็สามารถทำได้เพราะการให้เงินกู้ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนของผู้บริโภคต่ำลง เพราะช่วยเลื่อนการจ่ายเงินออกไปก่อน และดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ต่ำกว่าดอกเบี้ยในตลาด วิธีนี้เท่ากับช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ สามารถปฏิรูปหลักสูตร จัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และเมื่อประกอบกับรัฐมีเงินให้กู้ยืม จะเพิ่มอุปสงค์ในอุดมศึกษา ทำให้เพิ่มการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและช่วยเหลือมหาวิทยาลัยเอกชนด้วย

บทบาทที่มีต่อสังคม

เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เน้นประโยชน์เพื่อช่วยเหลือสังคม จะช่วยเพิ่มสัดส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงมากขึ้น เพราะนักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำสามารถเข้าถึงอุดมศึกษา

ขึ้น และทำให้มีผู้ที่ตั้งใจจะศึกษาต่อ มีโอกาสได้ศึกษาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยผ่อนภาระให้กับครอบครัวที่มีบุตรหลายคนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย

อย่างไรก็ตามเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอาจจะมีผลกระทบทางลบต่อจิตใจและพฤติกรรมต่อผู้กู้ยืม ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา ผู้กู้ยืมอาจรู้สึกว่าต้องช่วยเหลือตนเองเพียงผู้เดียว ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพภายในครอบครัว ผู้กู้ยืมเหล่านี้จะมีสภาพจิตใจที่ขาดความอบอุ่น และจากการที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวอาจทำให้ผู้กู้ยืมขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติตนต่อครอบครัว การเลี้ยงดูบิดามารดาในอนาคต

รูปแบบและประสบการณ์ในต่างประเทศ

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาถูกนำมาใช้กันแพร่หลายเมื่อต้นปี ค.ศ. 1960 โดยมีรูปแบบและเงื่อนไขแตกต่างกันไปแล้วแต่ประเทศ ผู้สามารถกู้ยืมได้จะเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การนำโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษามาใช้มีทั้งฝ่ายต่อต้านและสนับสนุน

Ziderman และ Albrecht (1995 : 63 - 68) ได้สรุปโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ยังคงมีอยู่ในประเทศต่างๆ มากกว่า 50 ประเทศทั่วโลกไว้ในตารางที่ 13 ตามประเด็นการครอบคลุมด้านภูมิศาสตร์ของโครงการ รูปแบบการชำระเงินคืน สถาบันบริหารเงินกู้ และวงเงินให้กู้ ดังนี้

การครอบคลุมด้านภูมิศาสตร์ของโครงการ

ในประเทศแถบละตินอเมริกาและแถบทะเลแคริบเบียนมีโครงการเงินให้กู้ยืม 20 โครงการ ในเอเชียมี 8 โครงการ ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือมี 4 โครงการ ในประเทศแอฟริกาที่อยู่ใต้ทะเลทรายซาฮารามี 7 โครงการ และในประเทศอุตสาหกรรมมี 14 โครงการ บางประเทศไม่ได้มีโครงการเดียว ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐ (Federated Countries) จะมีโครงการระดับท้องถิ่นช่วยเหลือด้วย ประเทศแคนาดามีทั้งโครงการระดับชาติและระดับจังหวัด สหรัฐอเมริกามีโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งระดับชาติ ระดับรัฐและระดับสถาบัน บางประเทศในละติน อเมริกามีหลายโครงการที่สนับสนุนโดยกลุ่มเอกชนไม่หาผลประโยชน์ กระทรวง และบริษัทขนาดใหญ่

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโครงการแรกเกิดขึ้นที่ประเทศโคลัมเบียในปีค.ศ. 1958 เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา (Woodhall, 1983 อ้างใน Psacharopoulos ,1986 : 153)

ตารางที่ 13 โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ

ประเทศ (องค์กรให้กู้ยืม)	การชำระคืน	สถาบันบริหารเงินกู้	วัตถุประสงค์ของการให้กู้	วงเงินกู้ (เหรียญสหรัฐ)	ปีเริ่มดำเนินการ	จำนวนนักเรียนที่กู้ เงิน (ร้อยละ)	ปีเก็บข้อมูล
ละตินอเมริกาและแคริบเบียน							
อาร์เจนตินา (INCE)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ				
บาร์บาโดส (SRLF)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	11,000	1976	12	1989
โบลิเวีย (CIDEF)	Mortgage	-	ค่าครองชีพ				
บราซิล (CEF)	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียน	400	1974	25	1989
ชิลี	Mortgage	มหาวิทยาลัย	ค่าเล่าเรียน		1981		1988
โคลัมเบีย (ICETEX)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	280	1953	6	1985
คอสตาริกา (CONAPE)	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ		1977		1986
โตมินิกัน รีพับลิก(FCE)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ				
เอกวาดอร์ (IECE)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ			3	
เอลซาวาดอร์ (Educredito)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ					
ฮอนดูรัส (Educredito)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	2,700	1976	1	1991
จาไมกา (SLB)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	405	1970	20	1985
เม็กซิโก	Mortgage	หน่วยงานอิสระ					
นิคารากัว (Educredito)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ					
ปานามา (IFARHU)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ			1966	6	
เปรู (INABEC)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ					
ตรินิแดด (SRLF)	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ		1972		
เวเนซุเอลา (Educredito)	Mortgage	อื่น ๆ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	400	1967	1	1991
(FGMA)	Mortgage	มหาวิทยาลัย	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	2,200	1975	1	1991
(BANAP)	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	700		1	1991

เอเชีย							
จีน	Mortgage	มหาวิทยาลัย	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ		1987	30	1989
อินเดีย	Mortgage	อื่นๆ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	85	1963	1	1989
อินโดนีเซีย*	Mortgage	มหาวิทยาลัยและ ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	550	1982	3	1986
เกาหลี	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ		1975		
มาเลเซีย	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าครองชีพ	1,300	1985		
ฟิลิปปินส์	Mortgage		ค่าเล่าเรียน		1976	1	
ปากีสถาน*	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ		1974		
ศรีลังกา	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์			1964		
ตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือ							
อียิปต์	Mortgage	หน่วยงานอิสระ ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ			5	1980
อิสราเอล*		ธนาคารพาณิชย์				2	1980
จอร์แดน	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียน			12	1983
โมร็อกโค	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์				<1	1990
ใต้ทะเลทรายซาฮารา	Mortgage						
กานา		หน่วยงานรัฐบาล	ค่าครองชีพ				
เคนยา		ธนาคารพาณิชย์	ค่าครองชีพ	200	1989	68	1990
ไนจีเรีย	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียน	845	1973	100	1990
รวันดา	Mortgage						
บุรุนดี*	Mortgage						
มัลดีวี	Mortgage		ค่าครองชีพ				
แทนซาเนีย*	Mortgage		ค่าครองชีพ	80	1988	50	1989
	Mortgage						

ประเทศอุตสาหกรรม							
ออสเตรเลีย	แปรผันตามรายได้	หน่วยงานรัฐบาล	ค่าเล่าเรียน	1,750	1989	81	1990
แคนาดา(ควีเบค)	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	2,800	1963	59	1990
เดนมาร์ก	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าครองชีพ	3,700	1975		1985
ฟินแลนด์	Mortgage		ค่าครองชีพ	2,200	1986		1987
ฝรั่งเศส	Mortgage	หน่วยงานรัฐบาล	ค่าครองชีพ			1	
เยอรมัน	Mortgage		ค่าครองชีพ	1,500	1974	30	1987
ฮ่องกง	Mortgage	หน่วยงานรัฐบาล	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	1,050	1969	26	1989
เนเธอร์แลนด์	Mortgage		ค่าครองชีพ	200			1989
นอร์เวย์	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ	4,000		80	1986
ญี่ปุ่น	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	2,500		19	1987
สิงคโปร์	Mortgage	หน่วยงานรัฐบาล	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ			39	1990
		หน่วยงานอิสระ					
สวีเดน	แปรผันตามรายได้	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ	5,828			
อังกฤษ	Mortgage	หน่วยงานอิสระ	ค่าครองชีพ	750	1990	7	1990
สหรัฐอเมริกา	Mortgage	ธนาคารพาณิชย์	ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ	2,176	1964	28	1987

หมายเหตุ ช่องที่ว่างคือไม่สามารถหาข้อมูลได้

* หมายถึง โครงการเงินกู้ยืมในประเทศนั้นล้มเลิกไปแล้ว

ที่มา: Ziderman และ Albrecht (1995) หน้า 64 -65

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบการชำระคืนเงินกู้

มี 2 รูปแบบ คือ

1. แบบ Mortgage Loan รูปแบบนี้นักศึกษาต้องผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นงวดหลังจบการศึกษา ระยะเวลาการชำระคืนจะนำมาใช้คำนวณหาจำนวนที่ต้องผ่อนชำระ การชำระคืนจะเป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้ จากโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในตารางที่ 13 ประเทศส่วนใหญ่จะให้นักศึกษากู้ในรูปแบบ mortgage loan สำหรับประเทศชิลีจะใช้การชำระคืนแบบที่เรียกว่า graduated nominal payments คือ ผู้กู้จ่ายในจำนวนที่หักอัตราเงินเฟ้อแล้วเพื่อให้แน่ใจว่าการชำระคืนครั้งแรกจะไม่มากเกินไปเมื่อเทียบกับครั้งอื่น
2. แบบชำระคืนเงินกู้แปรผันตามรายได้ (Income Contingent Loan) ประเทศที่ใช้รูปแบบนี้ได้แก่ ประเทศกานา ออสเตรเลียและสวีเดน วิธีชำระคืนเงินกู้แบบนี้จะเป็นสัดส่วนกับรายได้ของบัณฑิตในแต่ละปี รูปแบบนี้เหมาะกับผู้มีรายได้ต่ำและช่วยในเรื่องการฟื้นฟูกองทุนและลดความเสี่ยงของผู้กู้ที่จะไม่ได้รับชำระคืน

สถาบันบริหารเงินกู้

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศส่วนใหญ่บริหารโดยสถาบันของรัฐ ถึงแม้ว่าโครงการในสหรัฐอเมริกา จะมีภาคเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบให้กู้ แต่รัฐบาลยังทำหน้าที่เป็นผู้รับประกันเงินกู้ เพื่อป้องกันความล้มเหลวของตลาดเงินกู้ การแทรกแซงของรัฐมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. หน่วยงานอิสระให้กู้ยืม (autonomous public lending bodies)

ประเทศส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานอิสระดำเนินการให้กู้ยืม และมักจะใช้ชื่อว่า กองทุนหมุนเวียน (revolving fund) คือ นำเงินที่ได้รับชำระคืนมาให้กู้ยืมใหม่หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยๆ แต่การบริหารมักจะไม่เป็นไปตามที่กำหนด เพราะเงินให้กู้ยืมมักจะได้รับอุดหนุนมากและกลายเป็นหนี้สูญก็มาก ข้อได้เปรียบของการบริหารแบบนี้ คือ สามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย จะใช้วิธีคัดเลือกนักเรียนด้วยระบบคุณธรรม ความจำเป็นและความสำคัญของนโยบาย ความแข็งแกร่งของสถาบันในประเทศต่างๆ จะต่างกัน บางแห่งขาดทั้งเงินและความสามารถในการบริหารจึงต้องโอนการบริหารเงินกู้ให้กับบุคคลที่สาม เช่น ธนาคารพาณิชย์

2. ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ ที่อยู่ในโครงการมีทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน และมีทั้งที่รัฐรับประกันและไม่รับประกัน บางแห่งอาจจะทำหน้าที่เป็นหน่วยติดตามหนี้ค้างชำระ (collection agents)

ในประเทศบราซิล ระบบธนาคารเป็นของรัฐทำหน้าที่จัดการเรื่องเงินกู้ตั้งแต่ค.ศ. 1975 โดยรัฐกำหนดนโยบายกว้างๆ สาขาท้องถิ่นของธนาคารทำหน้าที่จ่ายเงินและรับชำระคืน การกระจายอำนาจทำให้กระบวนการจ่ายเงินให้กู้ยืมและการเรียกชำระเงินคืนมีประสิทธิภาพ แต่จากประสบการณ์ปล่อยกู้และควบคุมสินเชื่อของธนาคาร พบว่าไม่ได้ทำให้การไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาดลดลงแต่อย่างใด แต่รูปแบบนี้ถ้าทำให้มีประสิทธิภาพได้จะดีกว่าแบบหน่วยงานอิสระ ประเทศที่ใช้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐที่เป็นสถาบันบริหารเงินกู้ได้แก่ อินโดนีเซีย ปากีสถาน บาร์บาโดส และเวเนซุเอลา

ธนาคารเอกชนก็สามารถบริหารโครงการเงินให้กู้ยืมได้และมีทั้งที่ได้รับและไม่ได้ รับการสนับสนุนจากรัฐ ในสหรัฐอเมริกา ธนาคารเอกชนทำหน้าที่จ่ายเงินและรับชำระเงินจากนักศึกษา โดยมีรัฐบาลรับประกันและอุดหนุนเงินกู้ บางโครงการต้องให้ธนาคารเอกชนเป็นผู้บริหารเงินกู้ เพราะรัฐไม่มีเงินลงทุนงวดแรก รัฐคาดหวังในประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาคเอกชนที่จะช่วยลดต้นทุนของโครงการ และ ไม่ต้องตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายการบริหารที่มีต้นทุนสูง ประเทศที่ให้ธนาคารเอกชนบริหารโครงการ ได้แก่ แคนาดาและเดนมาร์ก แต่ธนาคารเอกชนไม่ได้ช่วยให้การเก็บเงินชำระหนี้คืนได้ผลเป็นที่พอใจ เพราะยังมีปัญหาอัตราการไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดเวลาสูงในสหรัฐอเมริกา ในขณะที่เดียวกันจำนวนของการไม่ได้รับชำระเงินกู้คืนก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาคเอกชนเช่นกัน แต่ขึ้นกับความผิดพลาดของนโยบายและแรงจูงใจ อย่างไรก็ตามยังคงมีธนาคาร เช่น ในประเทศอังกฤษที่ไม่เข้าร่วมโครงการเงินให้กู้ยืมเพราะกลัวหนี้สูญและเสียภาพพจน์ในสายตาลูกค้าในอนาคต ธนาคารในบางประเทศ เช่น เม็กซิโก ให้กู้เฉพาะสถาบันเอกชนที่เปิดสอนสาขาที่เมื่อจบแล้วได้เงินเดือนสูง ในอินโดนีเซียให้กู้เฉพาะหลักสูตรที่มีค่าเล่าเรียนสูง เช่น ธุรกิจ โครงการเช่นนี้จะให้กู้เฉพาะผู้ที่แน่ใจว่าสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ ไม่ใช่ให้คนจนกู้ ผลทางอ้อม คือ สร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษาขยายหลักสูตรที่สนองตลาดแรงงาน

3. หน่วยงานของรัฐที่มีอยู่เดิม

การใช้หน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วสำหรับการจ่ายและรับชำระหนี้ จะใช้กับการชำระหนี้เงินกู้แปรผันตามรายได้ ในประเทศออสเตรเลีย และประเทศกานาใช้ระบบจัดเก็บรายได้ของรัฐทำหน้าที่รับชำระหนี้เงินกู้ ในกานาหน่วยงานดูแลสวัสดิการเป็นผู้จัดเก็บรายได้ ในออสเตรเลียใช้เก็บผ่านระบบภาษีรายได้ของรัฐ วิธีการชำระหนี้โดยผ่านระบบภาษีและระบบธนาคาร จะต่างกันตรงที่ว่าถ้าใช้โครงสร้างของรัฐบาลที่มีอยู่แล้ว รัฐจำเป็นต้องจ่ายเงินก่อนแรกสำหรับโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเอง แต่ถ้าให้ธนาคารดำเนินการ รัฐไม่ต้องลงทุนเงินให้กู้ยืมก่อนแรก

การรับชำระเงินกู้ในประเทศกานาและออสเตรเลียต่างกัน ในกานาจะให้ชำระคืน โดยผ่านการหักภาษีเงินได้เข้าสวัสดิการสังคม ผลประโยชน์ที่จะได้จากเงินบำนาญจะถูกเลื่อนออกไป จนกว่าจะชำระคืนเงินกู้หมด ต่างกับออสเตรเลียที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จ่ายเงินทุนให้นักศึกษา การชำระคืนเมื่อจบการศึกษาจะผ่านระบบภาษีเงินได้ หนี้ที่เหลือจะไม่คิดดอกเบี้ย และอัตราภาษีจะเป็นร้อยละเท่าไรขึ้นอยู่กับรายได้บุคคลนั้น

แม้ว่าการชำระคืนเงินกู้ผ่านระบบภาษีจะมีข้อดี แต่ก็มีเพียงไม่กี่ประเทศที่นำไปใช้ สาเหตุเป็นเพราะสถาบันจัดเก็บภาษี เช่น ในประเทศอังกฤษและนิวซีแลนด์ ไม่ต้องการแบกภาระเพิ่มจากโครงการเงินให้กู้ยืม ระบบการเก็บภาษีในประเทศกำลังพัฒนาอาจจะเป็นอุปสรรคด้วย เช่น ประเทศในทวีปแอฟริกาที่เคยเป็นอาณานิคมอังกฤษอาจมีโครงสร้างภาษีที่มีระบบมากกว่า ประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งการรับชำระเงินกู้โดยใช้ระบบภาษีอาจไม่ใช่ทางเลือกที่เหมาะสม

วงเงินให้กู้ยืม

วงเงินให้กู้ยืมในประเทศอุตสาหกรรมอยู่ระหว่าง 1,000 ถึง 5,000 เหรียญสหรัฐต่อปี ส่วนในประเทศกำลังพัฒนา ปกติจะให้กู้ยืมได้ไม่เกินคนละ 500 เหรียญสหรัฐต่อปี บางโครงการให้กู้ไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ ทำให้วงเงินให้กู้สูงขึ้น โดยเฉพาะประเทศบาร์บาโดส วงเงินจะสูงมาก เพราะไม่มีมหาวิทยาลัยในประเทศ นักศึกษาส่วนมากจะไปฝึกงานอยู่นอกประเทศ

สัดส่วนเงินกู้ที่นักศึกษาในประเทศอุตสาหกรรมได้รับจะสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนา คือ อยู่ระหว่างร้อยละ 20 ถึง 80 ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาให้กุน้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียน ยกเว้นประเทศกานาและซิวาลีที่ให้กู้เป็นค่าครองชีพระหว่างศึกษา วงเงินให้กู้จึงสูง

ถ้าโครงการเน้นจำนวนคน เงินที่จะให้กู้จะถูกเฉลี่ยให้น้อยลง ข้อจำกัดของโครงการเงินให้กู้ยืมในประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับประมาณของรัฐบาล ถ้าการชำระหนี้คืนมีไม่มาก รัฐต้องจัดสรรเงินสนับสนุนโครงการ โดยทั่วไปโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะไม่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยต้นทุนของอุดมศึกษา แต่เป็นกลไกที่จะช่วยเหลือนักศึกษาในราคาต้นทุนที่ต่ำกว่าการให้ความช่วยเหลืออย่างอื่น

Woodhall (1983 อ้างใน Psacharopoulos และ Woodhall, 1986 : 154-156) ได้ศึกษาประสิทธิภาพโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา และเปรียบเทียบในประเด็นอัตราดอกเบี้ยระหว่างเรียน และอัตราดอกเบี้ยเมื่อจบการศึกษาแล้ว ระยะเวลาที่ต้องจ่ายหนี้คืนตามกำหนด และระยะปลอดหนี้ของโครงการของบางประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เงื่อนไขการชำระคืนเงินกู้ของประเทศคัสตอร์

ประเทศ	ดอกเบี้ย(ร้อยละ) ระหว่างศึกษา	ดอกเบี้ย(ร้อยละ) ระหว่างชำระคืน	ระยะเวลาชำระคืน (ปี)	ระยะปลอดหนี้ (เดือน)
อาร์เจนตินา	สัมพันธ์กับค่าครองชีพและอัตราของ ธนาคาร		เหมือนการยืม	12
โบลิเวีย	5	5-15	มากที่สุด 10	3
บราซิล				
(APLUB)	5	10	เหมือนการยืม	6-12
(Economica Federal)	12	12+	แปรผัน	12
ชิลี (ม. คาธอลิก)	สัมพันธ์กับค่า ครองชีพ		6	12
โคลัมเบีย (ICETEX)	3-14	6-46	แปรผัน	3-6
คอสตาริกา	6-8	6-8	ไม่มีข้อมูล	2-6
สหพันธโดมินีกัน	12	12	3 x การยืม	แปรผัน
เอกวาดอร์	แปรผัน		6	แปรผัน
ฮอนดูรัส	8	8	8	3-6
จาไมกา	6	6	9	12
เม็กซิโก(ธ. เม็กซิโก)	ไม่มีข้อมูล	8.5-12	7	12
นิการากัว	3	6	ไม่มีข้อมูล	12
ปานามา	ไม่มีข้อมูล	5	15	ไม่มีข้อมูล
เวเนซุเอลา				
(Educredito)	8		แปรผัน	6
(SACUEDO)	3-8	3-8	2 x การยืม	6-12

แหล่งที่มา : Woodhall, 1983 อ้างใน Psacharopoulos และ Woodhall (1986 : 154)

โครงการส่วนใหญ่ในละตินอเมริกาและแถบแคริบเบียนได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิคและการเงินจากองค์กรระหว่างชาติ เช่น Inter-American Development Bank (IDB) ที่ให้ความช่วยเหลือประเทศปานามา จาไมกา ตรินิแดดและโตบาโก บาร์บาโดส ฮอนดูรัส และคอสตาริกา และ U.S. Agency for International Development (AID) ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือแก่ประเทศบราซิล โคลัมเบียเอกวาดอร์ สหพันธโดมินีกัน ฮอนดูรัส นิการากัว และเปรู

Woodhall ได้สรุปประสบการณ์จากโครงการเงินกู้ในประเทศต่างๆ ว่าดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะช่วยเพิ่มความต้องการในการศึกษา ทำให้นักเรียนยากจนมีแหล่งที่สามารถกู้ยืมเพื่อศึกษาต่อได้ แต่เนื่องจากโครงการเงินให้กู้ยืมมักจะทำให้เวลาชำระหนี้คั้นระยะยาว และอุดหนุนอัตราดอกเบี้ยเพื่อให้บัณฑิตชำระเงินคืนได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าท้องตลาด ฉะนั้นกว่าเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษากลับมาเป็นแหล่งทุนที่สำคัญของอุดมศึกษาได้จึงต้องใช้เวลาอันยาวนานพอควร รวมทั้งอัตราเงินเพื่อทำให้

ค่าของเงินที่ชำระคืนลดลง เว้นแต่ว่าจะจ่ายตามราคาที่เป็นจริง (real price) ในกรณีที่โครงการเงินให้กู้ยืมถูกใช้เป็นกลไกเพื่อชดเชยต้นทุนอุดมศึกษา จะสามารถใช้ได้ในระยะสั้นเท่านั้น เพราะไม่มีโครงการใดที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ (self-financing) การศึกษาโครงการเงินกู้ของ Herrick, Sharlach และ Seville ในละตินอเมริกา (อ้างใน Psacharopoulos และ Woodhall, 1986 : 155) พบว่าอาจต้องใช้เวลาราว 10 - 20 ปีกว่ากองทุนจะมีเงินหมุนเวียน จนสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ทั้งที่ข้อเสนอของเขาค่อนข้างจะเป็นการมองในแง่ดี โครงการ ICETEX ในโคลัมเบียจะเลี้ยงตัวเองได้ใช้เวลามากกว่า 20 ปี ในปี ค.ศ. 1979 มีการชำระเงินคืนเพียงร้อยละ 20 ของรายได้ทั้งหมดเพราะจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 1,000 เหรียญสหรัฐในปี 1963 เป็น 27,000 เหรียญสหรัฐในปี 1981

ตารางที่ 15 เป็นการเปรียบเทียบโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาบางประเทศในเรื่อง อัตราการฟื้นสุทธิ ของกองทุน (net recovery rate) (ที่รวมการไม่ชำระคืนเงินกู้และต้นทุนการบริหารกองทุน) ซึ่งส่วนมากจะไม่ค่อยแสดงให้เห็นว่ากองทุนจะคงอยู่ต่อไปได้หรือสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่ส่วนใหญ่อัตราการชดเชยไม่ถึงร้อยละ 50 และมีน้อยมากที่เกินร้อยละ 70 ถึงแม้ว่าโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาจะไม่ช่วยเรื่องการลงทุนงบประมาณในระยะสั้นได้ แต่ในระยะยาวก็ยังสามารถใช้เป็นแหล่งเงินทุนได้ เพราะถ้าไม่มีโครงการเงินให้กู้ยืม สถานการณ์จะยิ่งเลวลงไปอีก เพราะรัฐต้องจัดสรรงบประมาณมาอุดหนุนอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แต่ในบางประเทศไม่ได้ใช้เงินของรัฐเลย เช่น โคลัมเบีย โครงการเงินให้กู้ยืมประสบผลสำเร็จได้ด้วยเงินทุนที่ไม่ใช่ของรัฐ แต่เป็นของธนาคารพาณิชย์ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ในบราซิลได้รับบริจาคเงินทุนจากองค์กรเอกชนและสหภาพการค้าเป็นสำคัญ และในศรีลังกาและปากีสถาน ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้จัดสรรและเป็นผู้บริหารโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 15 อัตราการฟื้นของกองทุนในประเทศคัดสรร

ประเทศ	อัตราการฟื้นของกองทุน (ไม่รวมต้นทุนการบริหารและไม่ชำระคืน)	อัตราการฟื้นของกองทุน (รวมต้นทุนการบริหารและไม่ชำระคืน)
เคนยา	-	-3
เวเนซุเอลา	30	-8
ชิลี	7	18
ฮอนดูรัส	52	27
อินโดนีเซีย	49	29
บราซิล	43	29
เอกวาดอร์	38	30
จาไมกา	54	30
โบลิเวีย	44	33

เดนมาร์ก	68	38
เม็กซิโก	48	39
ญี่ปุ่น	56	40
เปรู	50	40
ออสเตรเลีย	62	43
สหรัฐอเมริกา	52	47
ฟินแลนด์	71	48
กัวเตมาลา	65	50
นอร์เวย์	82	52
โคลัมเบีย	67	53
ฮ่องกง	71	53
โดมินิกัน	57	57
มณฑลควิเบค	75	63
แคนาดา	69	67
บาร์บาโดส	87	67
สวีเดน	72	-

แหล่งข้อมูล: D. Albrecht and A. Ziderman ,1992), S. Carlson ,1992) อ้างใน Adrain Ziderman(1999 : 24)

Woodhall (Psacharopoulos,1987 : 446 - 449) ได้สรุปโครงการเงินกู้ในประเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อให้เห็นความแตกต่างของโครงการเงินให้กู้ยืมแต่ละประเทศ ผลกระทบของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับว่าจะเลือกรูปแบบใดมาใช้ ซึ่งในแต่ละแบบยังคงมีการถกเถียงในเรื่องประโยชน์ที่จะได้รับ Woodhall พบว่าบางประเทศให้สถาบันเอกชนจัดการเรื่องเงินให้กู้ยืม เช่น มหาวิทยาลัยเอกชนจัดหาทุนให้นักศึกษาของตน บางประเทศตั้งกองทุนจากเงินบริจาค แต่ส่วนมากจะดำเนินการโดยรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลประจำรัฐ ประเทศส่วนใหญ่ เช่น แคนาดา เดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดนและญี่ปุ่นจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมประมาณทศวรรษที่ 1960 ส่วนเยอรมัน อังกฤษและประเทศอื่นๆ ตั้งขึ้นในภายหลัง

ในสหรัฐอเมริกามีทั้งโครงการเงินให้กู้ยืมที่ดำเนินการโดยธนาคารพาณิชย์ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน และหน่วยงานเอกชน และเป็นโครงการที่มีรัฐบาลรับประกันและอุดหนุนดอกเบี้ย โครงการแรกตั้งขึ้นในปี 1958 เรียกว่า National Direct Student Loan Program (NDSLPL) ขณะนี้คือ Perkins Loans ต่อมาคือ Guarantee Student Loan (GSLP) ในปี 1965 ขณะนี้คือ Stafford Loans และที่จัดตั้งล่าสุดในปี 1981 คือ Parent Loans for Undergraduate Students (PLUS) และ Supplementary Loans for Students (SLS) ส่วนในประเทศอังกฤษมีการนำเงินกู้ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเงินเพิ่มให้เพื่อให้ครอบคลุมค่าบำรุงและค่าครองชีพของนักศึกษา (top-up loan) มาใช้เพื่อทดแทนเงินช่วยเหลือในปี 1990

ประเทศแรกที่น่าโครงการเงินกู้มาใช้ คือ โคลัมเบีย อยู่ในทวีปอเมริกาใต้เมื่อปี 1950 เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ต้องการไปเรียนต่างประเทศ แต่ในปี 1968 ก็อนุญาตให้นักศึกษาไปเพื่อศึกษาในประเทศได้ ต่อมา มีการจัดตั้งโครงการเงินให้กู้ยืมในประเทศอื่นๆ ในแถบละตินอเมริกาอีกในช่วงทศวรรษที่ 1960 -1970 และใช้คำว่า educational credit ซึ่งหมายถึงเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และการช่วยเหลืออื่นๆ ทางการเงินสำหรับนักศึกษา

Woodhall สรุปลักษณะสำคัญของโครงการเงินให้กู้เพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. โครงการส่วนมากจะให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้นักศึกษาสามารถกู้ได้พอเพียงกับค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ แต่ในประเทศแถบสแกนดิเนเวียและยุโรป นักศึกษาจะเสียเฉพาะค่าบำรุง (maintenance cost) เพราะค่าเล่าเรียนฟรีอยู่แล้ว
2. โครงการส่วนมากกำหนดให้ชำระคืนเงินกู้ภายใน 10 - 20 ปี และมีความแตกต่างกันในเรื่องนโยบายการชำระคืนและอัตราดอกเบี้ย รัฐบาลมักจะเป็นผู้อุดหนุนเงินกู้เพื่อที่นักศึกษาจะไม่ถูกคิดดอกเบี้ยระหว่างที่ศึกษา เมื่อจบการศึกษาจึงจะเริ่มคิดดอกเบี้ยซึ่งยังคงต่ำกว่าดอกเบี้ยในตลาดเงินกู้ ในสหรัฐอเมริกาโครงการเงินให้กู้ยืมหลายโครงการจะคิดดอกเบี้ยต่างกัน Perkins Loan เน้นกลุ่มนักศึกษาที่มีรายได้ต่ำ จึงคิดเพียงร้อยละ 5 Stafford Loans คิดดอกเบี้ยร้อยละ 8-10 และ PLUS (Parent Loans to Undergraduate Student) คิดดอกเบี้ยร้อยละ 12-14 ส่วนในแคนาดา ดอกเบี้ยจะผันแปรตามอัตราตลาด ในสวีเดนและญี่ปุ่นดอกเบี้ยจะต่ำกว่าตลาดเงินกู้
3. การชำระคืนเงินกู้ส่วนมากจะมีกำหนดเวลาที่แน่นอน และต้องจ่ายตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในแต่ละปี จึงคล้ายเป็น mortgage loans บางโครงการสามารถเลื่อนการจ่ายเงินออกไปได้หากป่วยอย่างต่อเนื่องหรือไม่มีงานทำ มีบางประเทศใช้การชำระหนี้คืนแปรผันตามรายได้ ประเทศสวีเดนใช้วิธีนี้เมื่อปี 1989 โดยบัณฑิตต้องจ่ายร้อยละ 4 ของเงินเดือนจนกว่าจะหมดหนี้ ในออสเตรเลีย นักศึกษาจะต้องจ่ายเพิ่มร้อยละ 20 ของค่าเล่าเรียนเฉลี่ย ซึ่งอาจจะเลื่อนไปชำระหลังจบการศึกษาก็ได้โดยผ่านระบบภาษีโดยคิดร้อยละ 2 ถึง 4 ของรายได้ก่อนหักภาษี การชำระคืนเงินกู้แปรผันตามรายได้ต่างจาก graduated tax คือ แบบแรกบัณฑิตจะหลุดหนี้เมื่อชำระหนี้ครบตามจำนวนที่กู้ยืมไป แบบหลังจะเป็นการหักภาษีจากรายได้ตลอดชีวิต การชำระหนี้คืนแปรผันตามรายได้ ถูกเสนอในประเทศอังกฤษ เป็นแนวคิดที่เสนอโดย Barr (1988, 1991 อ้างใน Woodhall) เพราะเห็นว่า มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกว่าแบบ mortgage ในสหรัฐอเมริกาที่มีการเสนอให้ใช้วิธีชำระคืนแบบแปรผันตามรายได้ เรียกว่า Yale Plan ในทศวรรษที่ 1971 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

4. ผู้มีสิทธิขอกู้ได้หรือไม่ขึ้นกับระดับรายได้เฉลี่ยของครอบครัว บางประเทศจะให้กู้เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น แต่ในสวีเดนใครๆ ก็สามารถกู้ได้ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีรายได้เท่าใด ในอังกฤษให้กู้เพิ่มในส่วนที่ขาดเหลือ (top-up loan) ได้โดยไม่ต้องดูรายได้ของครอบครัว ในสหรัฐอเมริกา พระราชบัญญัติการให้ความช่วยเหลือนักเรียนระดับรายได้ปานกลางที่นำออกใช้ในปี 1978 ทำให้ต้องเอาเพดานรายได้ของครอบครัวออก นักเรียนทุกคนสามารถกู้ได้ในโครงการ GSLP (Guaranteed Student Loan Program) ผลที่ตามมาคือมีความต้องการเงินกู้มากขึ้น GSLP จึงต้องกลับมาจำกัดผู้กู้เฉพาะผู้มีรายได้น้อยในปี 1981

ในปี 1984 Johnstone (อ้างใน Cronin และ Simmons, 1987 : 89 - 98) ได้ศึกษาการเงินอุดมศึกษาเปรียบเทียบใน 5 ประเทศโดยใช้มุมมอง "การแบ่งภาระต้นทุน" (cost sharing) เป็นกรอบในการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้คำถามว่า "ใครควรจ่าย" ระหว่างรัฐบาล ผู้ปกครอง และนักศึกษาในการแบ่งรับภาระต้นทุนอุดมศึกษา ซึ่งเดิมผู้ที่รับผิดชอบต้นทุนการศึกษา ได้แก่ ผู้เสียภาษี สถาบันการศึกษา ผู้ปกครอง และนักศึกษา แต่ต่อมาเปลี่ยนสัดส่วนการแบ่งรับภาระระหว่างกัน Johnstone เก็บข้อมูลจากประเทศสวีเดน เยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ และโรมาเนียในเรื่อง 1) ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาและครอบครัว 2) บทบาทผู้ปกครองที่คาดหวัง 3) ความช่วยเหลือให้เปล่าตามความต้องการ (need-based grants) 4) การอุดหนุนทางอ้อมโดยผู้เสียภาษีในเรื่องค่าที่พักและอาหารหรือค่าพาหนะ 5) ความคาดหวังและโอกาสสำหรับการทำงานบางเวลา (part-time) 6) เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

Johnstone สรุปข้อดีของโครงการเงินให้กู้ยืมแต่ละประเทศดังนี้

1. ถ้าเป็นนักศึกษาความประพฤติดี ลงทะเบียนเต็มเวลา เหมาะที่จะอยู่ประเทศอังกฤษเพราะจะได้รับค่าเล่าเรียนฟรีและถ้าเรียนในลอนดอนจะได้รับ 3,500 - 4,000 เหรียญสหรัฐ โดยไม่ต้องทำงานช่วยตัวเอง
2. ถ้าเรียนอ่อนและเป็นนักศึกษาบางเวลาเหมาะที่จะอยู่ในสหรัฐอเมริกา เพราะอุดมศึกษาที่นั่นเข้าไม่ยาก ค่าเล่าเรียนต่ำและถ้าเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ นักศึกษาบางเวลาสามารถขอทุนช่วยเหลือ มีงานให้ทำและมีเงินให้กู้ยืมจำนวนมาก
3. ในแง่ผู้ปกครอง ควรจะเป็นคนสวีเดน เพราะประเทศนี้ไม่คาดหวังจะได้รับการสนับสนุนอะไรจากผู้ปกครอง ไม่ว่าจะมียาไรหรือลูกเลือกเรียนที่ไหน ถ้าแต่งงานแล้ว และคู่สมรสต้องการเรียนอุดมศึกษา ควรเป็นพลเมืองของสวีเดนด้วยเพราะจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบค่าเล่าเรียนหรือค่าครองชีพของคู่สมรส

4. ถ้าคิดว่ากำลังจะกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ควรเป็นคนเยอรมัน เพราะจะได้รับระยะเวลาผ่อนหนี้หลังจบการศึกษา 5 ปี และสามารถยืดไปได้ถึง 20 ปีโดยจ่ายคืนไม่มีดอกเบี้ย และจะได้รับรางวัลด้วยถ้าจบการศึกษาก่อนและอยู่ในร้อยละ 30 คนแรกของห้อง

5. แต่ถ้าเป็นผู้เสียภาษีและเพื่อต้องการให้แบกภาระค่าใช้จ่ายอุดมศึกษาน้อยที่สุด ก็ควรเป็นชาวฝรั่งเศส ค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อหัวเอาเงินภาษีมาสนับสนุนต่ำมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานในยุโรปเหนือและอเมริกาเหนือ การให้ทุนช่วยเหลือมีน้อยมากและผู้ปกครองต้องจนมากจริงๆ จึงจะได้รับทุนช่วยเหลือ

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาใน 5 ประเทศมีประเด็นแตกต่างที่น่าสนใจดังนี้

1. โครงการเงินให้กู้ยืมมีบทบาทสำคัญใน สหรัฐอเมริกา สวีเดน เยอรมัน แต่ไม่มีบทบาทสำคัญใน ฝรั่งเศส และไม่มีบทบาทเลยในอังกฤษ

2. ความแตกต่างของโครงการที่สำคัญอยู่ที่ระดับการอุดหนุน ในประเทศสวีเดนและเยอรมันมีการอุดหนุนโครงการเงินให้กู้ยืมสูง ทั้งนี้ไม่ใช่ปล่อยให้ผู้เสียภาษีแบกภาระต้นทุน แต่เป็นโครงการที่ให้แก่เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นจริง ๆ แต่เงินกู้กลับไม่ถึงคนกลุ่มนี้

3. โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เดนมาร์กและนอร์เวย์ สนับสนุนให้มีการโอนภาระจากผู้ปกครองและผู้เสียภาษีไปให้ตัวผู้เรียน ในเวลาเดียวกันเท่ากับโอนภาระกลับจากผู้เสียภาษีมาเป็นการอุดหนุนโดยรัฐ

4. ประเทศเดนมาร์กและนอร์เวย์ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนผู้ไม่มาชำระเงินกู้คืนมากเท่ากับในสหรัฐอเมริกาซึ่งคนเข้าถึงการศึกษา (access) ได้มากกว่า จำนวนผู้ไม่ชำระหนี้เงินกู้คืนจึงมีมากตามไปด้วย

5. โครงการเงินให้กู้ยืมในประเทศสวีเดนและเยอรมันเหมือนโครงการเงินให้กู้ยืมโดยตรงของรัฐ คือเป็นเงินทุนที่จัดสรรให้โดยตรงจากงบประมาณรัฐ ส่วนในประเทศอื่นๆ เช่น เดนมาร์กและแคนาดา รัฐรับประกันตลาดเงินกู้เอกชน ซึ่งอาจจะมีการบิดเบือนต้นทุนของการให้กู้ยืมที่แท้จริง เช่น สร้างภาระผูกพันการอุดหนุนดอกเบี้ยและการให้รัฐรับซื้อหนี้สูญ

จากการเปรียบเทียบโครงการเงินกู้ในประเทศต่าง ๆ จากการศึกษาเอกสารของ Woodhall ที่ทำไว้เมื่อปี 1983 (Conin อ้างใน Cronin และ Simmons, 1987 : 105 - 114) พบว่าประเทศญี่ปุ่นจะใช้ค่าเล่าเรียนต่ำและให้เงินกู้ จะไม่ใช้การให้ทุนการศึกษาเลย ในละตินอเมริกาจะให้เงินกู้ช่วยเหลือเฉพาะผู้เรียนระดับอุดมศึกษา Conin และ Simmons เห็นว่าประสิทธิภาพของโครงการเงินให้กู้ยืมในประเทศแถบสแกนดิเนเวียดีที่สุด เช่น ในสวีเดน ซึ่งมีทางออกให้กับบัณฑิตที่มีรายได้น้อย

คือ ถ้ามีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่ำสุด สามารถเลื่อนการชำระหนี้ได้ครั้งละ 1 ปี และถ้าจำเป็นก็สามารถผ่อนผันไปจนถึงปีที่ 50 ของอายุได้

ในความเป็นจริงมีเพียงร้อยละ 10 ของผู้กู้เท่านั้นที่มาขอเลื่อนการชำระหนี้เงินกู้จำนวนเงินที่ให้กู้ยืมเพิ่มขึ้นทุกปีตามอัตราเงินเฟ้อ (ประมาณร้อยละ 4) จึงค่อนข้างยุติธรรมและมีเหตุผลที่มาขอผ่อนผัน จำนวนผู้ไม่ชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลาของสวีเดนมีเพียงร้อยละ 2 ในขณะที่สหรัฐอเมริกาถึงร้อยละ 10 และอาจจะเพิ่มมากขึ้นอีก ทั้งนี้เป็นเพราะ สหรัฐอเมริกาให้ชำระหนี้คืนภายใน 10 ปี ยกเว้นบางอาชีพและผู้ที่มีสุขภาพดีว่าตนเองมีความลำบากจริง ๆ เช่น พิการ และมีระยะเวลาปลอดหนี้เพียง 6 เดือน ในขณะที่สวีเดนให้ 2 ปีและเยอรมันให้ 5 ปี บางอาชีพเงินเดือนน้อย เช่น ครูหรือแพทย์ฝึกหัดในระยะแรก จึงไม่พอชำระหนี้ Conin และ Simmons ได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาการไม่มาชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลาในสหรัฐอเมริกา โดยให้ยืดระยะเวลาการชำระหนี้ออกไปมากกว่า 10 ปี สำหรับผู้ที่มีหนี้สินมากให้ผ่อนชำระเป็นจำนวนน้อยในระยะแรกและเพิ่มขึ้นในระยะหลัง ปรับเงินเดือนอาชีพที่ทำประโยชน์ให้สังคมให้สูงขึ้น เขาเสนอให้ใช้ Cooperative Education Program ซึ่งทดลองใช้และได้ผลดี คือ นักศึกษาเรียน 3 เดือนทำงาน 13 สัปดาห์ ถ้านักศึกษาต้องการเงินเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างเรียนเพิ่มเติม สามารถกู้ยืมเพิ่มได้

ในฮอนดูรัส หนี้เงินกู้มักจะถูกยกเลิกได้ถ้าผู้กู้ทำงานบริการสังคม เช่น พัฒนาชนบท สหรัฐอเมริกาก็เคยมีการยกเลิกหนี้ให้ถ้าผู้กู้ประกอบอาชีพครูในช่วงหลัง Sputnik ผลคือมีผู้ยกยอกเป็นครูในระยะแรกในช่วง 1958-1968 แต่ไม่มีครูที่ทำงานอยู่ในอาชีพครูมากกว่า 5 ปี จึงยกเลิกโครงการนี้ไป

อย่างไรก็ตามในสมัยรัฐบาลของนายบิล คลินตันที่เริ่มบริหารประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปลายปี 1991 พบว่าอัตราการไม่ชำระหนี้เงินกู้ลดลงจากร้อยละ 22.4 เหลือเพียงร้อยละ 6.9 (ข้อมูล ณ วันที่ 2 ต.ค. 2543) ซึ่งนับว่าต่ำที่สุดในประวัติศาสตร์การให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา จากโครงการการเงินให้กู้โดยตรง (Direct Student Loan) ที่เริ่มในรัฐบาลนี้ ช่วยให้ประหยัดการชำระเงินคืนจากการคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชนที่ดำเนินการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ถึง 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ นับเป็นการเพิ่มโอกาสเข้าถึงอุดมศึกษาครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่มี GI Bill ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกาได้ทำเพื่อลดอัตราการไม่ชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลา ได้แก่

1. ตัดโรงเรียนที่มีอัตราการไม่ชำระหนี้สูงออกไปจากโครงการ ซึ่งมีถึง 800 แห่ง
2. มีหลักเกณฑ์การชำระเงินคืนที่ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อที่ว่านักศึกษาที่ไม่สามารถจ่ายคืนเต็มจำนวน สามารถจ่ายได้เพียงบางส่วนและไม่จำเป็นต้องหนี้หนี้

3. ลดต้นทุนของเงินกู้เพื่อให้นักศึกษาสามารถจ่ายคืนได้ เช่น เงินกู้จำนวน 10,000 เหรียญสหรัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้ถึง 1,300 เหรียญสหรัฐเมื่อเทียบกับเมื่อ 8 ปีที่แล้ว

4. มีผู้กั้่น้อยลงเพราะมีการเพิ่มเงินช่วยเหลือ (Pell Grants) ให้ทุน (HOPE scholarships) และหักเป็นเงินภาษี (Tax Credits)

การลดจำนวนผู้ไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลา เพิ่มการติดตามหนี้และการทำให้ระบบแข่งขันกับตลาดได้ ทำให้นักศึกษาประหยัดเงินได้ 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ ผู้เสียภาษีประหยัดได้เป็น 2 เท่าของนักศึกษาคือ 18 พันล้านเหรียญสหรัฐ (Clinton, 2000 : 2277)

การประเมินผลโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การประเมินโครงการเงินให้กู้ยืมที่ทำกันอยู่มี 2 ประเด็นใหญ่ คือ การปฏิรูปนโยบายให้ความช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาเปรียบเทียบการเติบโตของโครงการเงินให้กู้ยืม

ฝ่ายสนับสนุนโครงการเงินให้กู้ยืมที่เห็นว่าโครงการเงินให้กู้ยืมมีความเป็นธรรมมากกว่าเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าซึ่งเท่ากับโอนภาษีคนจนไปช่วยคนรวย ส่วนข้อโต้แย้งว่าเงินกู้ยืมจะทำให้นักศึกษาที่ทำงานด้วยเรียนด้วยข้อใจนั้น ผลการประเมินในสหรัฐอเมริกาและสวีเดน พบว่าเงินกู้ยืมไม่ได้เป็นตัวทำลายกำลังใจดังที่กล่าวข้างต้น ขณะเดียวกันโครงการเงินให้กู้ยืมบางประเทศ ยังคงได้รับการอุดหนุนสูงมาก ซึ่งหมายความว่ายังคงมีการโอนรายได้จากภาษีคนจนไปให้คนรวย

Hansen (Psacharopoulos, 1987 : 449) ได้ประเมินโครงการเงินกู้ในสหรัฐอเมริกา ในแง่การสนับสนุนนักเรียนพบว่า โครงการเงินกู้ที่มีอยู่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่นักเรียนดีกว่าการช่วยเหลือแบบให้เปล่า และมั่นใจได้ว่าเงินกู้จะเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของอุดมศึกษา แต่ Hansen ยังคงกังวลเรื่องเงินกู้จะสร้างภาระหนี้สินแก่นักเรียนมากเกินไปและอัตราผู้ไม่ชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลาที่ค่อนข้างสูง เขาเห็นว่าถ้านำเปดานรายได้มาใช้กำหนดวงเงินให้กู้ยืม ปัญหาการไม่ชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลาจะน้อยลง

การเติบโตของกองทุนในช่วงทศวรรษที่ 1980 และต้น 1990 จากการศึกษาประสบการณ์ของนานาประเทศของนักวิชาการหลายท่านพบว่าเงินกู้เหมาะกับประเทศกำลังพัฒนาแม้ว่าจะยังคงมีปัญหาอยู่บ้างในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ส่วนในยุโรปอัตราเงินเฟ้อต่ำ มีการจ้างงานเต็มที่ จึงไม่ค่อยมีปัญหาการไม่ชำระหนี้คืน

จากการศึกษาของ Johnstone (อ้างใน Cronin และ Simmons : 89-98) พบว่าโครงการเงินกู้ส่วนมากยังคงมีการอุดหนุนดอกเบี้ย เพราะมูลค่าปัจจุบันของหนี้ที่ชำระคืนจะต่ำกว่ามูลค่าที่

แท้จริงที่กึ่งไป จนกระทั่งเกิดเป็นการอุดหนุนแฝง (hidden grants) ในสวีเดนและเยอรมันมีการอุดหนุนแฝงน้อยกว่าในสหรัฐอเมริกา Albrecht และ Ziderman (1991:13-22) ได้ศึกษาต่อโดยคำนวณหาการอุดหนุนเป็นนัยจากการศึกษาโครงการเงินกู้ใน 20 ประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราตลาดตั้งปรากฏในตารางที่ 16 และพบว่าครึ่งหนึ่งของโครงการที่ศึกษามีการอุดหนุนแฝง (hidden grants) เกินครึ่งของมูลค่าเงินกู้ และในกรณีตัวอย่างประเทศเคนยา และเวเนซุเอลาพบว่ามี การอุดหนุนแฝง อัตราไม่ชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลา และต้นทุนการบริหารเป็นจำนวนเงินที่สูงจนทำให้เห็นว่า การให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า (grant) อาจจะถูกกว่าการให้กู้ยืม

Albrecht และ Ziderman ประเมินโครงการโดยใช้การจำลองสถานการณ์ และใช้ข้อมูลด้านการชำระคืนและค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถคาดการณ์ประมาณที่ต้องการได้ โครงการจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ขึ้นอยู่กับ อัตราการฟื้นของกองทุน (Loan recovery ratio) ซึ่งหมายถึงกองทุนได้รับการชำระคืนเงินกู้เต็มจำนวน ตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนพิจารณาจากความสัมพันธ์ของเงินที่ปล่อยกู้กับเงินที่ได้รับชำระคืน โครงการที่ไม่มีประสิทธิภาพ คือ โครงการที่มีการฟื้นฟูเพียงเล็กน้อย ซึ่งบอกเป็นนัยว่ารัฐยังคงต้องแบกรับต้นทุนอุดมศึกษาและ/หรือค่าใช้จ่ายบำรุงการศึกษาดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 16 และพบว่าอัตราการฟื้นของกองทุนขึ้นอยู่กับ 3 เรื่องหลัก คือ 1) การอุดหนุนแฝง 2) หนี้สูญจากการไม่ชำระเงินกู้คืน และ 3) ค่าใช้จ่ายในการบริหาร

1. การอุดหนุนแฝง

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะมีการอุดหนุนแฝงถ้าดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าดอกเบี้ยในตลาด การอุดหนุนเช่นนี้เป็นการอุดหนุนแฝงที่รัฐให้กับนักเรียน แต่ถึงแม้ว่ารัฐจะให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยเท่ากับตลาดเงินกู้ รัฐยังคงต้องอุดหนุนอยู่ดี จากตารางจะเห็นว่าทุกโครงการได้รับการอุดหนุนซึ่งมีตั้งแต่ร้อยละ 13 ใน บาร์บาโดสไปจนถึงร้อยละ 93 ในเวเนซุเอลา มากกว่าครึ่งของจำนวนโครงการที่ศึกษามีการอุดหนุนมากกว่าร้อยละ 50 ของเงินกู้ แสดงให้เห็นว่าน้อยกว่าครึ่งของมูลค่าเงินกู้ที่แท้จริงจะได้รับการฟื้นฟูถ้าผู้กู้ทุกคนชำระเงินคืนตรงเวลา ถึงแม้ว่าจะใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเหมือนในบาร์บาโดส และสวีเดน เงินกู้ยืมยังคงได้รับการอุดหนุนเพราะมีการเก็บอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาด

ตารางที่ 16 การอุดหนุนแฝง ความสูญเสียของรัฐบาลและอัตราเงินของกองทุนเฉลี่ยของประเทศคัดสรร

ประเทศ	อัตราดอกเบี้ยที่กำหนด (ร้อยละ)	อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (ร้อยละ)	ประมาณการระยะจ่ายคืน นานที่สุด (ปี)	นักเรียนได้รับความช่วยเหลือ (ร้อยละของเงินกู้)	ความสูญเสียของรัฐเรื่องไม่จ่ายคืน (ร้อยละ)	ความสูญเสียของรัฐเรื่องไม่จ่ายคืนและต้นทุนบริหาร (ร้อยละ)	เงินกู้เฉลี่ย อัตราเงินของกองทุน (ร้อยละของกองทุน)	ปี	ประมาณ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
เงินกู้สัญญาระยะยาว (mortgage loans)									
โคลัมเบีย I									
โคลัมเบีย II	11.0	-10.6	8	73	76 c	87	13	1978	ค่าบริหารร้อยละ 2
สวีเดน I	24.0	3.0 b	5	29	38 c	47	53	1985	ค่าบริหารร้อยละ 2
จีนไต้หวัน	4.3	-3.0	20	61	62	70	30	1988	ค่าบริหารร้อยละ 1
อเมริกา (GSL)	6.0	-2.3 b	10	57	61	71	29	1985	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 10 ค่าบริหารร้อยละ 2
ฮ่องกง	8.0	3.8 b	10	29	41	53	47	1986	ค่าบริหารร้อยละ 2
อังกฤษ	0.0	-6.3 b	5	43	43	47	53	1985	ค่าบริหารร้อยละ 2
นอร์เวย์	6.0	0.0	7	26	30	41	59	1989	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 5 ค่าบริหารร้อยละ 1
เดนมาร์ก	11.5	5.6	20	33	33	48	52	1986	ค่าบริหารร้อยละ 1
ฟินแลนด์	8.0	1.6	10	52	56	62	38	1986	ค่าบริหารร้อยละ 1
บราซิล I	6.5	-0.6	10	45	46	52	48	1986	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 2 ค่าบริหารร้อยละ 1
บราซิล II	15.0	-35.0 b	5	91	94	98	2	1983	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 30 ค่าบริหารร้อยละ 2
จาไมกา I	318.0	-14.9	8	62	65	71	29	1989	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 10 ค่าบริหารร้อยละ 2
	6.0	-10.7	9	74	84 c	92	8	19787	ค่าบริหารร้อยละ 2

จาไมกา II	12.0	-5.6	9	56	62 c	70	30	1988	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 20 ค่าบริหารร้อยละ 2
บาร์บาโดส	8.0	4.1	12	13	18	33	67	1988	ไม่จ่ายคืนร้อยละ 5 ค่าบริหารร้อยละ 2
เคนยา	2.0	-6.9	10	70	94	103	d	1989	ค่าบริหารร้อยละ 2
ควีเบค	10.0	5.2	10	31	31	37	63	1989	ค่าบริหารร้อยละ 1
ซิติ	แปรผัน	1.0 b	10	48	69 c	82	18	1989	ค่าบริหารร้อยละ 2
ญี่ปุ่น	0.0	-1.4	20	50	51	60	40	1987	ค่าบริหารร้อยละ 1
เวเนซุเอลา	4.0	-23	20	93	98	108	d	1991	ค่าบริหารร้อยละ 3
ฮอนดูรัส	12.0	3	8	51	53	73	27	1991	ค่าบริหารร้อยละ 5
<u>เงินกู้จ่ายตาม</u>									
<u>เงื่อนไขเงินเดือน</u>	แปรผัน	0.0	17	48	52	57	43	1990	หลบเลี่ยงร้อยละ 3 ค่าบริหารร้อยละ 0.5
ออสเตรเลีย	แปรผัน	1.0	10	28	30	33	67	1990	หลบเลี่ยงร้อยละ 3 ค่าบริหารร้อยละ 0.5
สวีเดน II									

หมายเหตุ

1. เครื่องหมาย I และ II หมายถึงสถานการณ์ที่โครงการเงินกู้กำลังปฏิรูป
2. อัตราดอกเบี้ยที่ตราไว้หมายถึงอัตราที่จ่ายคืนเท่านั้น a หมายถึงเงินกู้ที่ใช้อัตราแตกต่างระหว่างการชำระเงินออกไปและการฟื้นฟู b หมายถึงโครงการที่มีดอกเบี้ยตามที่ได้แสดงไว้
3. อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงใช้สูตร Purchasing Power Parity ซึ่งอัตราเงินเพื่อคิดบนฐานของปี 1980-1988 ตามรายงานของธนาคารโลก ยกเว้นตัวอย่างที่หมายเหตุไว้ซึ่งใช้อัตราเฉลี่ย 5 ปี
4. ระยะเวลาการจ่ายคืนนานที่สุดตามที่กำหนดไว้ในเงินกู้ ยกเว้นเงินกู้ชำระตามเงื่อนไขเงินเดือน 2 โครงการซึ่งการชำระคืนขึ้นกับเงินเดือนของบัณฑิต ตัวเลขในตารางไม่รวมระยะเวลาปลอดหนี้
5. ร้อยละของการช่วยเหลือแบ่งคำนวณเหมือนส่วนลดของกระแสเงินสดของจำนวนที่นักเรียนกู้ จึงไม่รวมอัตราไม่ชำระคืนและค่าบริหาร
6. ความสูญเสียของรัฐเนื่องจากไม่ได้รับชำระคืน หักด้วยจำนวนร้อยละของการไม่ชำระคืนในแต่ละปีที่มีการกลับมาจ่ายคืน c แทนจำนวนตัวเลขประมาณการ
7. ความสูญเสียเนื่องจากการไม่ชำระคืนและต้นทุนค่าบริหารหักด้วยต้นทุนค่าบริหารแต่ละปีที่เกี่ยวข้องกับหนี้คงเหลือแต่ละปี
8. อัตราการฟื้นของกองทุนเท่ากับ 100 - d หมายถึงไม่มีการหารรับสิทธิ
9. เป็นปีที่เก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นปีที่ให้เริ่มคำนวณหาอัตราเงินเพื่อ

2. ความสูญเสียจากการไม่ชำระคืน

จำนวนการอุดหนุนของรัฐจะดูจากร้อยละของการสูญเสียจากการไม่ได้รับการชำระคืนตามกำหนดเวลา แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเท่าไร ปัญหาที่สำคัญ คือ การไม่ชำระเงินคืนตามกำหนดเวลาจะวัดเป็นร้อยละของจำนวนเงินกู้ที่ไม่จ่าย (เหมือนที่ Albrecht และ Ziderman ใช้ในการคำนวณ หรือจะใช้มูลค่าหนี้คงเหลือที่ยังไม่ได้รับชำระที่มีต่อหนี้ที่ต้องชำระทั้งหมด) West (1988 อ้างใน Albrecht และ Ziderman, 1991: 16) เสนอว่าถ้าใช้วิธีหลัง อัตราการไม่ชำระเงินกู้คืนตามกำหนดเวลาจะสูงมากกว่าตัวเลขที่ใช้คำนวณการอุดหนุนในตารางที่ 16 เป็นการประมาณการไม่ชำระเงินคืนตามกำหนดเวลาวิธีเดิม ฉะนั้นความสูญเสียมีแนวโน้มที่จะถูกประมาณการต่ำกว่าความเป็นจริง สำหรับเงินกู้ของโครงการที่ให้ชำระคืนแปรผันตามรายได้โดยผ่านระบบภาษี เช่น ในออสเตรเลีย ยังไม่มีกาวัดการไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลา แต่อาจจะสรุปได้ว่าอัตราการไม่ชำระคืนเหมือนกับการหลบเลี่ยงไม่จ่ายภาษีเช่นกัน

ในตารางที่ 17 แสดงการไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลา และการหลบเลี่ยงไม่ชำระ ซึ่งดูจะเป็นปัญหามากกว่าการอุดหนุนดอกเบี้ย ตัวอย่างเช่น ถ้าการไม่ชำระคืนสูงเป็นร้อยละ 81 ในเคนยา ถึงแม้ว่าจะมีเงื่อนไขการจ่ายคืนเข้มงวดแค่ไหน จะยังคงมีรายได้เข้ามาเพียงเล็กน้อย สำหรับประเทศที่ไม่มีปัญหาเรื่องการไม่ชำระเงินคืนตามกำหนดเวลา เช่น ในสวีเดน อิสราเอล ฮองกง ซึ่งมีจำนวนผู้ไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลาน้อย การติดตามผู้ไม่ชำระคืนง่าย ก็ไม่ได้หมายความว่าประเทศเหล่านี้จะจัดการการไม่ชำระคืนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องนี้เช่นกัน

ตารางที่ 17 จำนวนเงินที่ไม่ได้รับชำระคืนตามกำหนดเวลาของประเทศคัดสรรคิดเป็นร้อยละของเงินกู้ทั้งหมด

ประเทศ	จำนวนที่ไม่ได้รับชำระคืนคิดเป็นร้อยละของเงินกู้ทั้งหมด	ปี
จาไมกา	38.8	1985
สวีเดน	1.0	1988
อนตาริโอ, แคนาดา	0.5	1988
โคลัมเบีย	12.0	1985
ชิลี	40.0	1989
สหรัฐอเมริกา	17.0	1987
เดนมาร์ก	<10.0	1987
อิสราเอล	< 2.0	c.1980
ญี่ปุ่น	2.3	1985
เคนยา	1.0	1987
ฮ่องกง	< 1.0	1988

ที่มา : Albrecht และ Ziderman. 1991. Deferred Cost Recovery for Higher Education. หน้า 17

3. ค่าใช้จ่ายในการบริหาร

โครงการจะมีค่าใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาซึ่งมีทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารและติดตามหนี้ ในประเทศกำลังพัฒนา ค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้จะสูง Albrecht และ Ziderman ไม่มีตัวเลขค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบแสดงให้เห็นเนื่องจากข้อมูลตรงนี้มีจำกัด โครงการที่ดำเนินการได้มีประสิทธิภาพ เช่น ในสวีเดน ฮังการี และแคนาดา มีค่าใช้จ่ายในการบริหารอยู่ระหว่างร้อยละ 0.5 - 1.0 ของหนี้คงเหลือแต่ละปี

จากการศึกษาของ Woodhall (1983 อ้างใน Albrecht และ Ziderman, 1991 :

18) พบว่าใน ละตินอเมริกา ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้งหมดอยู่ระหว่างร้อยละ 12 -23 ของมูลค่าเงินกู้ ในฮอนดูรัสมีค่าใช้จ่ายสูงประมาณร้อยละ 30

ในการคำนวณหาผลตอบแทนสุทธิของโครงการเมื่อไม่รู้ค่าใช้จ่าย จะสมมติค่าใช้จ่ายประจำปีเป็นร้อยละ 2 ของหนี้คงเหลือแต่ละปี เมื่อใช้อัตราลด ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะอยู่ประมาณร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินกู้ ซึ่งดูเหมือนว่าค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการจะแสดงไว้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น โครงการที่ให้ธนาคารพาณิชย์หรือสรรพากรดำเนินการจะมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าหน่วยงานอิสระที่ดำเนินการเอง ในบราซิลค่าใช้จ่ายดำเนินการสำหรับดำเนินงานประมาณร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินกู้ทั้งหมด ค่าใช้จ่ายของโครงการที่ดำเนินงานโดยสรรพากรจะถูกกว่ามากเพราะประหยัดในขนาด ความสูญเสียทั้งหมดที่มาจากค่าใช้จ่ายในการบริหาร การอุดหนุนดอกเบี้ยและการไม่ชำระเงินคืน แสดงไว้ในช่องที่ 7 ของตารางที่ 16 ซึ่งค่าใช้จ่ายในการบริหารถูกประมาณการไว้ต่ำกว่าจริง โครงการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในสวีเดนและคิวเบค ซึ่งมีอัตราการฟื้นของกองทุนร้อยละ 60 นั่นคือมีการสูญเสียร้อยละ 33 และ 37 ตามลำดับ ขณะที่โครงการในประเทศเวเนซุเอลาและเคนยามีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการให้ความช่วยเหลือให้เปล่าแบบไม่อันกับนักเรียน

การปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

Psacharopoulos และ Woodhall (1986 : 156) สรุปจากประสบการณ์ของโครงการเงินกู้ในประเทศต่างๆ แสดงให้เห็นว่า เงินกู้เพื่อการศึกษาไม่ใช่ยารักษาโรคได้ทุกชนิด และยังคงเน้นเรื่องประสิทธิภาพและความเป็นธรรม และให้มีความยืดหยุ่นในฐานะเป็นเครื่องมือของการจัดสรรงบประมาณ และยังสามารถเพิ่มส่วนแบ่งภาระให้กับเอกชนในการลงทุนทางการศึกษา ประสิทธิภาพของโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะเพิ่มมากขึ้นถ้าโครงการไปใช้ร่วมกับการปฏิรูปการศึกษา และมาตรการในการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ

Albrecht และ Ziderman (1991 : 23-34) เห็นว่าเจ้าของโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่ควรพอใจกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจนยกเลิกโครงการ แต่ควรจะปฏิรูปและปรับปรุงสิ่งที่

สำคัญ 3 ประเด็นใหญ่ที่จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ด้วยดี ได้แก่ 1) เน้นกลุ่มเป้าหมาย 2) ลดการอุดหนุนและจำกัดภาระหนี้สิน และ 3) ลดการหลบเลี่ยงไม่ชำระเงินคืน

1. เน้นกลุ่มเป้าหมาย

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาส่วนมากจะเปิดกว้างสำหรับนักศึกษาทุกคนไม่ว่าจะมีความจำเป็นหรือไม่หรือมีผลการเรียนเป็นอย่างไร ประโยชน์ของการเปิดกว้าง คือ ทุกคนกู้ได้หมด ข้อเสีย คือ ผู้เรียนที่มีความจำเป็นจะได้รับเงินน้อยกว่าและความช่วยเหลือของรัฐเรื่องเงินกู้จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่สามารถจ่ายเงินเรียนเองได้ และการเปิดกว้างเช่นนี้จะทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ในกรณีที่รัฐต้องอุดหนุนเงินกู้ด้วย ถ้าโครงการเงินให้กู้ยืมไม่เจาะกลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้ต้องการกู้ยืมจะมีมากขึ้นในอนาคต กองทุนจะฟื้นตัวน้อยลง จะสร้างแรงกดดันเรื่องงบประมาณที่มีจำกัดจนอาจทำให้กองทุนอยู่ไม่ได้ (sustainable) เงื่อนไขที่ได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการจำกัดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การใช้เกณฑ์ความจำเป็นและเกณฑ์ความสามารถ และการใช้ระยะเวลาเป็นตัวจำกัดจำนวนผู้กู้

การใช้เกณฑ์เฉลี่ยมีหลายรูปแบบ ในสหรัฐอเมริกาจะดูที่รายได้ แต่ในประเทศแคนาดา บาร์บาโดส บราซิล และสวีเดนจะดูทั้งรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการศึกษา การคำนวณวงเงินให้กู้ อาจจะปรับตามจำนวนคนในครอบครัวที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้กู้ ในสวีเดน เนเธอร์แลนด์และนอร์เวย์ผู้เรียนที่มีอายุมากกว่า 19 ปีขึ้นไปจะได้รับการปฏิบัติราวกับว่าเป็นอิสระทางการเงินจากครอบครัว จึงไม่สนใจรายได้ของผู้ปกครอง แต่จะประเมินทรัพย์สินและรายได้ของผู้กู้เท่านั้น แต่ในประเทศกำลังพัฒนาผู้เรียนอายุ 19 ปีขึ้นไปยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง เงินให้กู้ยืมจึงถือประโยชน์ให้กับผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยกว่า แต่การวัดรายได้ในประเทศกำลังพัฒนาทำได้ยาก เพราะระบบภาษีไม่เอื้อ ความสำคัญของครอบครัวขยาย และภาคเกษตรที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ประสบการณ์ของประเทศโคลัมเบียและบราซิลชี้ให้เห็นว่าโครงการจะดีขึ้นถ้ามีการเน้นกลุ่มเป้าหมาย และใช้เกณฑ์เพดานรายได้ที่เข้มงวด ในโคลัมเบีย ผู้กู้ต้องมีรายได้อยู่ได้เส้นที่กำหนดซึ่งกำหนดไว้ค่อนข้างสูง ในบราซิลจะจัดลำดับให้กู้โดยเน้นความจำเป็นมาเป็นอันดับแรก แต่ปัญหาหลักอยู่ที่ว่าจะประเมินความจำเป็นทางการเงินอย่างไรและจะคำนวณความสามารถในการชำระคืนของครอบครัวอย่างไร ปัญหาตรงนี้แก้ไขได้โดย ให้สถาบันเป็นผู้อนุมัติและจ่ายเงินกู้ เพราะมีความใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดจึงอาจประเมินความจำเป็นได้ดีกว่า

การใช้เกณฑ์ความสามารถนั้น ผู้ที่สามารถขอกู้ได้ต้องมีผลการเรียนไม่ว่าในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ดี การใช้เกณฑ์ความสามารถเป็นแรงจูงใจที่ดี

และเป็นกาารให้รางวัลผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากอุดมศึกษา และช่วยให้รัฐไม่ต้องอุดหนุนผู้ที่ตกต่ำชั้น หรือออกกลางคัน ในอินโดนีเซียผู้ที่ขอกู้ได้ต้องเป็นผู้ใกล้จบการศึกษา และมีผลการเรียนดี ในเวลา ชูเอลาและฮอนดูรัสผู้กู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานจะไม่ได้รับเงินกู้ และต้องชำระคืนด้วยทันที ในโคลัมเบีย ผลการเรียนจากการสอบวัดผลระดับมัธยมศึกษาระดับชาติ อย่างไรก็ตามมีผู้กังวลว่า เกณฑ์นี้จะเอื้อประโยชน์กับนักเรียนที่มีฐานะมากกว่า

ช่วงระยะเวลาของการให้เงินกู้มีผลมากต่อประสิทธิภาพในการจำกัดกลุ่มเป้าหมาย การตกต่ำชั้นจะมีมากถ้าเปิดกว้างช่วงระยะเวลา การจำกัดระยะเวลาการให้กู้จะช่วยให้ผู้เรียนมี ผลการเรียนที่ดีขึ้นและช่วยประหยัดเงินทุน ในประเทศออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ และบราซิลมีการนำ ประเด็นระยะเวลามาปรับปรุงโครงการ โดยจำกัดการสนับสนุนตามระยะเวลาที่ระบบการศึกษา กำหนดให้ศึกษาเท่านั้น (บางครั้งผ่อนผันให้เกินได้ไม่เกิน 1 ปี) การจำกัดเวลาจะมีผลทางลบต่อนัก ศึกษาที่เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เพราะตามปกติกลุ่มนี้จะใช้เวลาเรียนมากกว่าผู้อื่นอยู่แล้ว ใน เดนมาร์กมีการปรับปรุงการใช้เกณฑ์เวลาโดยให้กู้ในจำนวน 4 ปีที่เรียนมหาวิทยาลัย แต่ผู้กู้สามารถ แบ่งจำนวนเงินกู้ที่ได้รับออกเป็นเดือน ๆ ไปตามต้องการได้ ซึ่งจะช่วยนักศึกษาที่จำเป็นต้องใช้เวลา ศึกษามากกว่าผู้อื่น

2. ลดการอุดหนุนและจำกัดภาระหนี้สิน

การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ต้องคำนึงถึงกระแสเงินไหลเข้ากองทุนและภาระ หนี้สินของนักเรียนด้วย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำมากเท่าไรจะยิ่งทำให้รัฐต้องอุดหนุนกองทุนมาก ขึ้น แต่การกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงจะสร้างภาระหนี้สินให้กับผู้กู้และมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระเงิน คืน ฉะนั้นการออกแบบเงื่อนไขการชำระคืนเงินกู้จึงควรดูช่วงรายได้ที่บัณฑิตจะได้รับด้วย เพื่อให้พวกเขาอยู่ในฐานะที่จะชำระคืนได้

การแก้ปัญหาการอุดหนุนกองทุนของรัฐ คือ การผูกอัตราดอกเบี้ยกับอัตราเงิน เพื่อหรืออัตราดอกเบี้ยในตลาด การทำเช่นนี้จะทำให้ระดับการอุดหนุนกองทุนอยู่ในระดับคงที่และ สามารถทำนายความต้องการทางการเงินของโครงการด้วย บางประเทศ เช่น อังกฤษและออสเตรเลีย หลังจากมีประสบการณ์ไม่ดีกับการใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ตามที่กำหนด ขณะนี้หันมาปรับหนี้คงเหลือ ตามอัตราเงินเพื่อ ในสวีเดน อัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปตามอัตราการให้กู้ยืมของรัฐ ขณะที่ประเทศบาร์ บาโดสจะปรับอัตราดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรของรัฐบาล การรักษาระดับการอุดหนุนกองทุน หมายความว่าต้องมีการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยระหว่างเวลาที่ศึกษาและในช่วงชำระคืนเงินกู้ที่ปลอด ดอกเบี้ยระหว่างเรียน

นอกจากการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่จะมีผลต่อการอุดหนุน การกำหนดเวลาการชำระคืนก็เป็นเรื่องที่สำคัญ การกำหนดให้จ่ายคืนในระยะยาวป้องกันการไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลา และลดภาระหนี้สินให้บัณฑิต แต่ทำให้เกิดการอุดหนุนแฝงเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้น ในสวีเดนผู้กู้ได้รับสิทธิในการผ่อนชำระได้ถึงปีที่อายุครบ 51 ปีจึงทำให้การหลบเลี่ยงไม่ชำระเงินคืนมีน้อย การอุดหนุนอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยคำนวณได้ประมาณร้อยละ 53 (Woodhall,1989 อ้างใน Albrecht และ Ziderman 1991 : 29)

ปัญหาที่สำคัญของเงินกู้แบบ mortgage คือ ผู้กู้จะมีภาระหนักในการชำระคืนในช่วงปีแรกเพราะบัณฑิตที่จบใหม่ยังคงได้รับรายได้ที่น้อยและอาจไม่มีงานทำด้วยซ้ำ อัตราเงินเฟ้อในปีแรกที่ชำระเงินทำให้ต้องจ่ายเงินคืนในอัตราที่กำหนด ค่าเงินที่แท้จริงในปีแรกจะสูงกว่าการจ่ายคืนเดือนสุดท้ายถึง 250 เท่า จึงเป็นไปได้ว่าจะมีการไม่ชำระเงินคืนตามกำหนดเวลา โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอาจต้องปรับเปลี่ยนโดยให้ชำระคืนแปรผันตามรายได้ที่บัณฑิตได้รับ ซึ่งอาจจะมีปัญหาตามมา คือ ขาดข้อมูลรายได้ที่ถูกต้อง การใช้วิธีนี้เท่ากับบัณฑิตจ่ายคืนในระยะแรกน้อยลง ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระของบัณฑิตใหม่ลงได้

Honan (1989) ได้ทำวิจัยเรื่อง Analyzing Education Debt Burden เพื่อศึกษาวิธีการที่จะใช้ในการวิเคราะห์ภาระหนี้เงินกู้ พบว่าไม่สามารถใช้วิธีหนึ่งวิธีใดเท่านั้น แต่ต้องบูรณาการทั้ง 3 วิธีต่อไปนี้อย่างเข้าด้วยกัน ได้แก่ 1) อัตราส่วนหนี้เงินกู้ต่อรายได้ที่ทำให้จ่ายคืนได้อย่างสบาย 2) ตัวชี้วัดด้านพฤติกรรม เช่น เรื่องการไม่ชำระคืนเงินกู้ ไปจนถึงผลกระทบของเงินกู้ที่มีต่อการเลือกวิถีชีวิต และ 3) ปัจจัยทางด้านทัศนคติที่เน้นเรื่องความรู้สึกเป็นภาระเรื่องหนี้สิน ลักษณะปัญหาภาระหนี้สินทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีทางเลือกในการใช้นโยบายเฉพาะกับประสบการณ์ภาระหนี้สินแต่ละแบบ ได้แก่ 1) กลุ่มที่กู้ยืมต่ำ 2) กลุ่มที่สามารถจัดการหนี้เงินกู้ได้ และ 3) กลุ่มที่เข้าใจดีขึ้นเรื่องข้อบังคับและกระบวนการชำระคืนเงิน

3. ลดการหลบเลี่ยงไม่ชำระเงินคืน

ปัญหาการไม่ชำระเงินกู้คืนตามกำหนดเวลามี 2 สาเหตุ ได้แก่ ผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนตามกำหนดเวลาได้จริง ๆ และผู้กู้ตั้งใจจะหลบเลี่ยงการชำระคืน ข้อเสนอแนะเพื่อช่วยลดการหลบเลี่ยงไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดเวลามีดังนี้

- 1) การเลื่อนการผ่อนชำระตามรายได้ โครงการเงินให้กู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยชำระหนี้เงินกู้ตามกำหนดเวลาดำ เช่น ของสวีเดน ฮังการี และคิวเบค เป็นเพราะมีการหยุดพักชำระหนี้ได้ ถ้าบัณฑิตมีรายได้ต่ำกว่าระดับที่กำหนด แต่ยังคงคิดดอกเบี้ยในช่วงผ่อนผันอยู่ และบัณฑิตต้องส่งหลักฐานมาแสดงด้วย
- 2) สร้างแรงจูงใจให้กับตัวแทนเอกชน การที่รัฐรับประกันงบประมาณให้กู้ยืมทั้งหมดทำให้เอกชนขาดแรงจูงใจที่จะติดตามหนี้ ในละตินอเมริกา หน่วยงานอิสระมั่นใจว่าจะได้เงินทุนก้อนใหม่จากรัฐ จึงไม่สนใจที่จะเข้มงวดเรื่องการชำระคืน การแปรรูปไปให้เอกชนดูแลช่วยลดอัตราการไม่ชำระหนี้ได้จากร้อยละ 90 เหลือเพียงร้อยละ 10 ในประเทศฮอนดูรัสการติดตามหนี้ของเอกชนจากรัฐง่ายกว่าตามจากลูกหนี้ เพราะบางโครงการเช่นที่สหรัฐอเมริกาและอินโดนีเซีย รัฐรับรองเงินกู้เกือบครบร้อยละ 100 อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาพยายามลดการรับประกันเงินกู้ลงเพื่อให้เอกชนเกิดแรงจูงใจที่จะติดตามหนี้มากขึ้น
- 3) ผู้ค้ำประกัน นโยบายที่จะช่วยลดการไม่ชำระเงินกู้คืนตามกำหนด คือ ให้ผู้มีรายได้เป็นผู้ค้ำประกัน แต่อาจมีผลทางลบ เพราะผู้ที่ยากจนอาจไม่มีผู้ยอมค้ำประกันให้ วิธีนี้จะใช้กันมากในประเทศละตินอเมริกา ในประเทศกานาผู้ขอกู้ต้องมีผู้ค้ำประกันที่มีรายได้ถึง 2 คน
- 4) หักโดยตรงจากเงินเดือน วิธีนี้อาจจะทำยากถ้ากฎหมายไม่อำนวยความสะดวก และผู้กู้ต้องรู้ว่าลูกหนี้ทำงานอยู่ที่ใดจึงจะให้บริษัทนายจ้างช่วยหักเงินเดือนไว้ให้ วิธีนี้นำไปใช้ได้ผลดีในประเทศจาไมกา ฮอนดูรัสและโคลัมเบีย
- 5) การเลือกสถาบันติดตามหนี้ ขณะที่หน่วยงานอิสระและมหาวิทยาลัยมีข้อได้เปรียบในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย แต่อาจไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะติดตามหนี้ ธนาคารและระบบเก็บภาษีมีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกว่า ในเวเนซุเอลา โครงการที่ดำเนินการโดยธนาคารไม่มีปัญหาการไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลามากเท่าหน่วยงานติดตามหนี้ของรัฐบาล นอกจากนี้โครงการอาจมอบหมายให้บุคคลที่สามติดตามหนี้ได้ เช่น โครงการในฮอนดูรัสให้เอกชนติดตามหนี้ให้และเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มกับผู้กู้ จึงไม่มีใครอยากจะหลบเลี่ยงไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลา อัตราการไม่ชำระคืนจึงต่ำกว่าร้อยละ 5
- 6) เบี้ยประกัน กรณีนี้ผู้กู้จะต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันเงินกู้ในกรณีทุพพลภาพหรือตาย ตัวอย่างที่ใช้คือ ในประเทศบราซิล ในฝรั่งเศสมีการถกเถียงกันว่าจะให้มีการประกันการไม่ชำระคืนตามกำหนดเวลาดำหรือไม่

7) ติดต่อกับผู้กู้เป็นระยะ วิธีนี้จะช่วยเตือนให้ผู้กู้รู้ว่ายังมีภาระผูกพัน รัฐบาล
 ฝรั่งเสนอให้ผู้ชำระคืนเพียงนิดหน่อยทุกปีขณะที่ยังกู้ยืมอยู่ ถ้าไม่ชำระคืนเลยจะถูกตัดสิทธิการ
 กู้ยืม

ในสหรัฐอเมริกา Miles and Zimmerman (1997:1-14) ประเมินผลโครงการเงินให้กู้ยืม โดย
 ศึกษาการลดต้นทุนและปรับปรุงประสิทธิภาพของโครงการ ไม่ว่าโครงการจะให้กู้ด้วยวิธีใด ดำเนินงานโดยรัฐหรือเอก
 ขน กองทุนต่างๆ จะมีลักษณะร่วม คือ มีรัฐบาลกลางให้การอุดหนุนรับประกัน (จำนวนมากกว่าการอุดหนุน) และรัฐ
 บาลกลางจ่ายดอกเบี้ยให้ขณะที่นักศึกษาซึ่งศึกษาอยู่ ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สมาคมเกรซได้พยายามที่จะรักษาดุลย
 ประมาณโดยการตัดค่าใช้จ่ายและ เปลี่ยนมาให้กู้โดยตรง (Direct Student Loan) ในปี 1993 ซึ่งช่วยประหยัดต้นทุน
 ดอกเบี้ย แต่มีข้อโต้แย้งว่าการเปลี่ยนมาลดต้นทุนโครงการจะไม่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง จึงมีเพียง 4 ทาง
 เลือกที่จะลดต้นทุนของโครงการได้ คือ 1) ลดผลตอบแทนของผู้ให้กู้เอกชนที่มากเกินไป 2) ลดค่าใช้จ่ายในการ
 บริหาร 3) ชักจูงให้นักศึกษาลดการกู้ยืมลง และ 4) ไม่อนุมัติเงินกู้ให้กลุ่มนักศึกษาบางกลุ่ม

Miles and Zimmerman ประเมินความเป็นไปได้ในการออมงบประมาณ ผลการ
 ศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ผ่านมาช่วยในการตัดผลตอบแทนของผู้ให้กู้เอกชนที่มากเกินไป
 ไปได้ การออมอาจจะเพิ่มขึ้นได้อีกถ้าลดจำนวนให้กู้ยืมลง การเพิ่มราคาจะทำให้นักศึกษาไม่สามารถ
 เข้าถึงเงินกู้ การใช้วิจารณ์กฎเกณฑ์ที่ประหลาดนักศึกษามีความเสี่ยงจะช่วยประหยัดต้นทุนได้มากที่สุด
 เมื่อเทียบกับโอกาสของส่วนรวมที่เสียไป กระบวนการนี้สามารถเริ่มใช้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 และนักศึกษาด้านวิชาชีพชั้นสูง การปฏิเสธไม่ให้เงินกู้แก่นักศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงที่ไม่ได้มีแผนจะ
 ศึกษาต่อจะช่วยประหยัดงบประมาณได้มากขึ้น การปฏิเสธเงินกู้กับคนกลุ่มหลังนี้อาจจะปล่อยให้
 หน้าที่ของโรงเรียนผู้ซึ่งสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลมากกว่าโดยสร้างเงื่อนไขให้โรงเรียนต้อง
 ชำระต้นทุนส่วนที่ไม่ได้รับชำระคืนตามกำหนดเวลาจากนักศึกษาของเขา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในสหรัฐอเมริกามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในหลายประเด็น
 ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับผู้กู้ยืม ซึ่งจะเป็นการหาลักษณะสำคัญ (Characteristics) ของผู้กู้ยืมเงินที่ไม่
 ชำระเงินคืน ซึ่งรัฐบาลได้นำผลการวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงนโยบายการดำเนินงานเพื่อลดอัตรา
 ความเสี่ยงของการสูญเสีย นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีปัญหาการชำระหนี้ คือนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
 ของกองทุนซึ่งกรณีนี้จะตรงข้ามกับวัตถุประสงค์ของกองทุนที่ต้องการสร้างความเสมอภาคและโอกาส
 ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนทุกคน งานวิจัยของ Forgey (1991) Joseph (1996) Morris (1984)
 และ Elliott (1996) ก็เช่นกันมีวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ กันไป

คือใช้ Chi-Square, Contingency Coefficient, Logistic Regression Model, Stepwise Multiple Linear Regression และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้คืนตามเวลาที่กำหนดเท่าที่รวบรวมได้จากงานวิจัยมีดังนี้ เชื้อชาติ เพศ อายุ สถานภาพสมรส เกรดเฉลี่ยสะสม จำนวนเงินที่เป็นหนี้ รายได้ครอบครัวโดยเฉลี่ย จำนวนคนที่ต้องดูแล การไม่มีงานทำ ปัญหาการเงินส่วนตัว การบริหารงานของกองทุน การทอดทิ้งผู้กู้ยืม

Dynarski (1994) ทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์ลักษณะของผู้ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา และเปรียบเทียบผู้ไม่ชำระคืนเงินกู้และผู้ชำระคืนในมิติต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางประชากร สภาพสังคม เศรษฐกิจ และความสำเร็จทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้กู้ยืมจากครอบครัวรายได้น้อยและเป็นชนกลุ่มน้อย ออกจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลางคืน และผู้ยืมที่เรียนโรงเรียน Proprietary และวิทยาลัย 2 ปี มีความเป็นไปได้ที่จะไม่ชำระคืนเงินกู้ 2) หลังจากปรับปัจจัยพื้นฐาน รายได้หลังจบการศึกษาคงเป็นปัจจัยที่เป็นตัวตัดสินว่าจะชำระเงินกู้คืนหรือไม่ และ 3) ผู้กู้ยืมที่เรียนไม่จบโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษามีแนวโน้มจะไม่ชำระคืนเงินอย่างชัดเจน

Greene (1989) ทำวิจัยเพื่อหาทางเลือกในการจำลองแบบการไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดเวลา ซึ่งไม่ได้เน้นที่ผลว่าจะชำระหรือไม่ชำระคืนเงินกู้เหมือนแบบเดิมที่ใช้ Discriminant Function Analysis แต่ Greene ได้ทดลองใช้ Tobit Technique ซึ่งได้ผลดีกว่า คือ สามารถบอกลักษณะของนักศึกษาที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะไม่ชำระคืนเงิน ทำให้ผู้บริหารโครงการสามารถทำนายจำนวนหนี้สูญเนื่องจากการไม่ได้รับชำระคืนได้

สรุป

โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในต่างประเทศเริ่มมีเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1950 วัตถุประสงค์ของโครงการในประเทศต่างๆ ก็เพื่อประโยชน์ทางการพัฒนาทุนและเพิ่มโอกาสให้กับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และส่วนใหญ่จะให้กู้ในระดับอุดมศึกษา เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษามีบทบาทต่อผู้กู้ อุดมศึกษาและสังคม ส่วนรูปแบบโครงการในแต่ละประเทศจะแตกต่างกันตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งทำให้แต่ละโครงการมีอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้รวมทั้งรูปแบบการชำระหนี้แตกต่างกันไป การประเมินโครงการพบว่าเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาดีกว่าการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า การเติบโตของโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับการอุดหนุนแรงแห่งรัฐ และค่าใช้จ่ายในการบริหาร การปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมาย ลดการอุดหนุนและจำกัดภาระหนี้สิน และลดการหลบเลี่ยงการไม่ชำระหนี้

3. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

แนวคิด

แนวคิดเรื่อง ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (Equality of Educational Opportunity) มีหลากหลายมุมมอง และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ แนวคิดในยุโรปและอเมริกาเริ่มจากการเน้นความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าโรงเรียนและรับการศึกษา ต่อมาขยายรวมเนื้อหาที่สอนและกระบวนการเข้าไปด้วย โอกาสในที่นี้ หมายถึง การทำให้จุดเริ่มต้นเท่ากัน ไม่ใช่เท่ากันที่ผลการศึกษา หรือความก้าวหน้าเท่ากัน และในการทำให้โอกาสทางการศึกษาเสมอภาคได้ ต้องกำจัดการแบ่งแยกเรื่องเผ่าพันธุ์ เพศ ศาสนา หรือชนชั้นให้หมดไป ถ้าลักษณะที่ติดตัวมาแต่ชาติกำเนิดหรือพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลต่อการเข้าถึงและผลการเรียน ถือว่าการแข่งขันไม่ยุติธรรม เพราะโอกาสไม่ได้ถูกกระจายให้เท่ากัน โอกาสถูกจัดให้เป็นรูปแบบเดียวกันแต่ผู้แข่งขันไม่เป็นแบบเดียวกัน ฉะนั้นต้องเน้นการจัดหาโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ (Gomme and Micucci, 1999) ในทศวรรษที่ 1960 ประเทศต่างๆ ได้จัดการศึกษาชดเชยหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเท่ากับนำแนวคิด 2 เรื่องคือ ความเสมอภาคและความเป็นธรรมมารวมไว้ด้วยกัน แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า จุดเริ่มต้นที่เท่ากันเป็นตัวทำให้เกิดความเสมอภาคส่วนบุคคล และยังให้ความสำคัญกับปัจจัยป้อน และผลที่เกิดจากการศึกษาด้วย (Yan Ying, 1994)

Uekawa (2000) สรุปแนวคิดของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้เป็นประเด็น ดังนี้

1. เป็นแนวคิดที่เน้นความเสมอภาคในโอกาสและผล ในแง่หนึ่ง ความเสมอภาคทางการศึกษา มาจากการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงคุณภาพเครื่องอำนวยความสะดวกในโรงเรียน จำนวนหนังสือในห้องสมุด คุณภาพครู เวลาสอน เป็นต้น อีกแง่หนึ่ง คือ โอกาสที่เกิดจากผลของการศึกษา โดยจะดูจากดัชนีชี้วัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและศีลธรรม การพัฒนาสังคม
2. ความเสมอภาคหรือไม่เสมอภาคสามารถเกิดได้ทุกที่ ตัวอย่างเช่น ผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สามารถเกิดได้ในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน กลุ่มเด็กที่มีความสามารถต่างกัน โรงเรียน ท้องถิ่น และความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดจากความแตกต่างทางสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเกิดได้ทุกที่เช่นกันไม่ว่าที่ใด

3. ความเสมอภาคไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพการศึกษาที่ดีเสมอไป เพราะถ้าการศึกษาโดยรวมเลวลง เด็กนักเรียนจะมีคุณภาพลดลงอย่างเสมอภาคกัน

แนวคิดของความเสมอภาคจะมี 2 แนวคิด คือ เน้นที่ความสามารถของตัวบุคคล และเน้นสมภาพนิยม (Egalitarianism) (Uekawa, 2000) แนวคิดที่เน้นความสามารถของบุคคล จะใช้ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการพิจารณาทางการศึกษา การปฏิบัติต่อเด็กนักเรียนแตกต่างกันโดยดูที่ความสามารถเป็นเรื่องที่ยุติธรรมแล้ว และเห็นว่าการศึกษาคงจะจัดให้เหมาะสมตามระดับความสามารถของผู้เรียน ในสังคมอุตสาหกรรม ความแตกต่างที่มาจากความสามารถอาจจะเรื่องดี เพราะนำไปสู่อาชีพที่แตกต่างกันที่จะเหมาะสมที่สุดกับบุคคลตามความสามารถ ในทางตรงกันข้ามความเสมอภาคที่ถูกจำกัดความตามสมภาพนิยมจะมองว่าต้องปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนเท่ากันหมดไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างในชาติกำเนิดหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับใด เพราะถ้าปฏิบัติกับนักเรียนโดยดูที่ความสามารถแล้ว นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางสังคมจะตกไปอยู่ในคู่แข่งชั้นที่ด้อยกว่า มุมมองของสมภาพนิยมเห็นว่าถ้าจะเกิดความเสมอภาคได้ นักเรียนไม่ว่าจะมีชาติกำเนิดใดต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการศึกษาที่เหมือนกัน

รูปแบบ

การมองประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา (Equality of Education) อาจพิจารณาได้หลายแง่มุม Farell (1994) เสนอว่าควรมองความเสมอภาคทางการศึกษาให้ครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา (Equality of Access) หมายความว่าเด็กทุกคนที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ มีโอกาสได้เข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยเห็นว่าโรงเรียนเป็นกลไกที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคม
2. ความเสมอภาคในการอยู่รอดในโรงเรียน (Equality of Survival) หมายความว่าเด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้มาอยู่ในโรงเรียนจนถึงระดับที่กำหนด ซึ่งโดยปกติ หมายถึงระดับสุดท้ายของระดับชั้นประถม มัธยม หรืออุดมศึกษา
3. ความเสมอภาคในผลผลิต (Equality of Output) หมายถึง เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้เรียนในสิ่งเดียวกันในระดับการศึกษาเดียวกันตามที่กำหนดไว้ในโรงเรียน
4. ความเสมอภาคในผลผลิตผล (Equality of Outcome) หมายถึง เด็กที่มาจาก

กลุ่มสังคมต่างๆ ได้เข้าโรงเรียนเหมือนกัน เรียนในสิ่งเดียวกัน เด็กที่จบการศึกษาระดับเดียวกัน ควรจะมีสภาพชีวิตเหมือนกัน เช่น มีรายได้เท่ากัน มีงานทำเหมือนกัน เป็นต้น

ประเด็นความเสมอภาคทางการศึกษาของไทยได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ในปีพ.ศ. 2517 โดยเฉพาะความไม่เสมอภาคในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาและเสนอแนะทางวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน คณะกรรมการชุดนี้ได้กำหนดความเสมอภาคที่พึงประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ

1. ความเสมอภาคในด้านสิทธิ ในระดับการศึกษาภาคบังคับ รัฐจะต้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน โดยมีข้อยกเว้นให้มีความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ สถานะเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่ เป็นข้อจำกัดแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นการศึกษาที่ให้ผลตอบแทนแก่สังคมสูงกว่าแก่บุคคล
2. ความเสมอภาคในโอกาส การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ รัฐต้องจัดให้ทุกคนมีโอกาสและมีเสรีภาพที่จะรับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน ทั้งนี้เพราะเป็นการศึกษาที่มีใช้เพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นการศึกษาที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้เรียนมากกว่าแก่สังคมโดยส่วนรวม ในกรณีที่เป็นผู้ยากไร้ รัฐต้องพิจารณาให้ทุนการศึกษาอย่างเสมอภาคด้วย
3. ความเสมอภาคในด้านคุณภาพการศึกษา สำหรับการจัดการศึกษานั้น รัฐต้องให้ความสนับสนุนในอัตราส่วนที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ไม่ว่าจะสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ในเมืองหรือชนบทห่างไกล เพื่อที่จะทำให้คุณภาพของการศึกษาของท้องถิ่นต่างๆ อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อัตราส่วนผู้เรียนต่อครู คุณภาพและประสบการณ์ครู ประเภทสถานศึกษา และสภาพห้องเรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517)

อย่างไรก็ตามความเสมอภาคที่พึงประสงค์ดังกล่าวนี้ มิได้หมายความว่า ประชาชนทุกคนจะเข้าเรียนถึงอุดมศึกษาหมด การที่แต่ละบุคคลจะได้รับการศึกษาถึงระดับใดนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด และความสนใจของบุคคล พิจารณาประกอบกับความสามารถที่บุคคลผู้นั้นจะทำงานให้แก่ส่วนรวมได้ ความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น และความต้องการของประเทศในส่วนรวมด้วย

เมื่อกล่าวถึงหลักการของความเสมอภาคทางการศึกษา มักจะรวมเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาไว้ด้วย Tesconi and Hurwitz (1974) กล่าวว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไม่ได้เน้นที่ความสามารถทางด้านสติปัญญาหรือร่างกาย แต่เน้นที่สภาพ

แวดล้อมที่มีส่วนสร้างเงื่อนไขการเติบโตและการพัฒนาให้กับตัวบุคคล เพราะความสามารถของบุคคลมาจากการหล่อหลอมของสภาพแวดล้อม โอกาสในที่นี้ หมายถึง โอกาสที่ได้รับการศึกษามากเท่าที่ความสามารถของบุคคลนั้นจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ ฉะนั้นสิ่งที่จะต้องทำให้เท่ากัน คือ โอกาส ความไม่เสมอภาคทางสังคมเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา จะเห็นได้จากหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาที่คำนึงถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่มีภูมิหลังต่างกันไว้ด้วย เช่น

ในประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดหลักการหรือความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ดังนี้ (ชนิตา รัชพลเมือง, 2534 : 194-195)

1. นักเรียนที่มีความสามารถเหมือนกันควรมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน
2. เด็กแต่ละคนควรมีส่วนร่วมในทรัพยากรทางการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในศักยภาพ

3. กลุ่มที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

Coleman ได้เสนอแนวคิดกว้าง ๆ ของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ไว้ 4 ประการ คือ (Tesconi and Hurwitz, 1974 : 101)

1. การศึกษาแบบจัด “ให้เปล่า” เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ระดับหนึ่ง
2. จัดหลักสูตร “ร่วม” สำหรับเด็กทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานอย่างไร
3. เด็กที่มีภูมิหลังต่างกันควรได้เข้าเรียน “โรงเรียนเดียวกัน”
4. “ภายในชุมชน” แต่ละแห่งควรมีความเสมอภาค

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2519) ให้ความหมายของ ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไว้คล้ายคลึงกับที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งมีความหมายดังนี้

1. สภาวะการณ์ที่มีการให้หลักประกันแก่เด็กแต่ละคนได้ศึกษาเล่าเรียนตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญา
2. ปราบปรามการที่เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน
3. สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนมีโอกาสได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติและโดยการส่งเสริมให้ได้ดีที่สุดและมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
4. สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับถ่ายทอดและพัฒนาทักษะและความรู้ขั้นพื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม จนกระทั่งทักษะและความรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้มีอยู่โดยทัดเทียมกัน ในตัวเด็ก

ความสำคัญของโอกาสทางการศึกษา

เหตุที่โอกาสทางการศึกษาได้รับความสนใจ เนื่องจากการศึกษาถูกมองว่าเป็นเครื่องมือในการเลื่อนขั้นทางสังคมและเศรษฐกิจได้ ผู้ที่มีการศึกษาย่อมมีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม อันส่งผลถึงการพัฒนาประเทศโดยรวม เมื่อเป็นเช่นนี้ โอกาสทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะ

1. ระดับของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามีผลเชื่อมโยงต่อระดับการกระจายผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนา ผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษาดีกว่าย่อมมีความสามารถที่จะแบ่งปันผลจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้มากกว่า Psacharopolos and Woodhall (1986 : 319-320) กล่าวว่าการศึกษาการลงทุนทางการศึกษาอย่างรวดเร็วในประเทศกำลังพัฒนาในทศวรรษที่ 1960 และ 1970 ค่อนข้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง และอยู่ในเขตเมือง มากกว่าชนบท ซึ่งกลับทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรายได้มากกว่าที่จะช่วยลดช่องว่าง การศึกษาด้วยตัวของมันเองไม่ได้ช่วยให้การกระจายรายได้เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์ในการทำงาน แต่การศึกษาสามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนยากจนได้ ถ้าการศึกษาได้รับการใส่ใจ และมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาและทรัพยากรระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

2. โอกาสทางการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเพิ่มคุณภาพให้กับคนส่วนใหญ่ในสังคม ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนไปเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งต้องการผู้มีความรู้และทักษะขั้นสูงมากขึ้น คนไทยส่วนใหญ่ต้องการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง จึงน่าที่จะได้รับความรู้มากกว่าระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังปรับตัวและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อุปสรรคของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

การวิจัยเชิงประจักษ์มากมายในประเทศอุตสาหกรรม พบว่าปัจจัยทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาทั้งเรื่องการเข้าถึงการศึกษา การอยู่รอด และผลผลิต ได้แก่ อาชีพและการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ส่วนในประเทศกำลังพัฒนาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความไม่เสมอภาคเกิดจาก 1) ภูมิฐานะในเขตชนบท / เขตชุมชน 2) รายได้ 3) เพศ 4) เชื้อชาติ (เผ่าพันธุ์) (UNESCO, 1987: 34-36)

The Coleman Report (Tesconi and Hurwitz, 1974 : 22-27) เป็นงานวิจัยสำรวจความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในอเมริกา พบว่าโรงเรียนมีอิทธิพลเล็กน้อยต่อ

ความสำเร็จของนักเรียน แต่ความแตกต่างในด้านภูมิหลังของนักเรียน ในด้านสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว เพื่อนบ้าน และกลุ่มเพื่อน เป็นตัวการหลักนำไปสู่ความไม่เสมอภาคในโรงเรียน ซึ่งตรงกับที่ Perna (1997 : 110) กล่าวไว้ว่าสาเหตุของความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษา ซึ่งนำมาซึ่งความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และในทางกลับกันโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันจะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้นทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ Yang Yin (1994) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเรื่องความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา มักจะใช้สถานการณ์การเงินของครอบครัวเป็นดัชนีวิเคราะห์ผลกระทบของพื้นฐานครอบครัวที่มีต่อการศึกษาและผลสัมฤทธิ์อยู่บ่อย ๆ งานวิจัยในประเทศได้หวั่นจำนวนมากพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวรายได้สูง

Jencks เห็นว่า อุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการเลื่อนชนชั้นทางสังคม ได้แก่ เงิน เพราะการเข้าศึกษาในวิทยาลัยต้องใช้เงินจำนวนมาก นักศึกษาที่สามารถขอความช่วยเหลือจากครอบครัวได้ จะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อได้มากกว่าผู้ที่ขอความช่วยเหลือได้น้อยหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือ เหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และกรรมพันธุ์ เขาเตือนว่าการพิจารณาว่าเงินเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อหรือไม่ ต้องใช้ความระมัดระวังด้วย และควรพิจารณา ความสัมพันธ์ของรายได้ครอบครัวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วย เขายกตัวอย่างระหว่างปี ค.ศ. 1956-1964 ในประเทศอเมริกา ค่าหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้ต่อหัวถึง 4 เท่า คือ เพิ่มถึงร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับรายได้ต่อหัวซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 15 ส่วนค่าหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยของรัฐเพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้ต่อหัวเพียง 2 เท่า คือ เพิ่มเพียงร้อยละ 37 ตัวเลขตรงนี้ไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายและรายได้ครอบครัวยังมีผลต่อการศึกษาต่อ เพราะถ้าดูจากงานวิจัยของ Bureau of the Census ที่ทำในปี 1960 พบว่าความสัมพันธ์ของรายได้ครอบครัวและโอกาสในการเลือกวิทยาลัยมีเพียง 0.29 และความสัมพันธ์จะน้อยลงกว่านี้ ถ้ามีการควบคุมตัวแปรเรื่องการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องของพ่อแม่ จากการศึกษาของ University of Michigan's Survey Research Center พบว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาดีแต่รายได้น้อยยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อการศึกษาบุตรมากกว่าพ่อแม่ที่มีรายได้สูงแต่การศึกษาน้อย หลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่ารายได้ครอบครัวมีผลน้อยต่อการศึกษาระดับวิทยาลัย ได้แก่ การสำรวจประชากรในปี 1959 ชายและหญิงร้อยละ 45 และร้อยละ 30 ตามลำดับที่เรียนในวิทยาลัย ตอบว่าไม่ได้รับการอุดหนุนจากที่บ้าน ส่วนมากจะมาเรียนบางเวลา สมรสแล้ว บางคนได้รับเงินอุดหนุนจากที่บ้านเพียงปีละ 50 เหรียญสหรัฐเท่านั้น บางคนได้

ทุนการศึกษา บางคนย้ายไปเรียนในสถาบันที่ไม่ต้องเสียค่าเดินทางเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย (Tesconi and Hurwitz, 1974 : 86-92)

Young (1997) ได้อธิบายมุมมองทางเศรษฐกิจที่มีผลให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาว่า ทฤษฎีนี้เน้นเรื่องทรัพยากรทางการเงินและการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาของครอบครัว รายได้ของครอบครัวจะเป็นตัวตัดสินว่าจะเข้ารับการศึกษาหรือศึกษาต่อหรือไม่ แบบจำลองทุนมนุษย์ของ Becker and Tonnes (1996 อ้างใน Young, 1997) พบว่าการลงทุนทางการศึกษาของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว และชนชั้นเป็นตัวกำหนดรายได้ของผู้ปกครองอีกทีหนึ่ง เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนมักจะเรียนต่ำไปด้วย และต้องคำนึงถึงการสนับสนุนของครอบครัว เพราะครอบครัวยังคงต้องเสียค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนหนึ่ง ได้แก่ ค่าเล่าเรียน อุปกรณ์การศึกษา เสื้อผ้าและค่าเดินทาง รวมทั้งค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่เกิดจากการเสียโอกาสการหารายได้ (Boudon, 1974 อ้างใน Young, 1997) ประเทศส่วนใหญ่แม้ว่าจะจัดการศึกษาฟรีในระดับการศึกษาภาคบังคับ แต่ครอบครัวยังคงต้องมีค่าใช้จ่ายอยู่ สาเหตุที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นตัวกำหนดการศึกษาของเด็กในประเทศไทยและที่อื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาของพ่อแม่และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Bauer et al. 1992, Tan and Naiyavitit 1984, Chutikul 1989, Thailand Development Research Institute 1989 อ้างใน Young, 1997: 73)

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาค

กรอบแนวคิดที่ใช้ทำวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางการศึกษามาจากแนวคิดของสำนักโครงสร้างหน้าที่นิยม (Functionalist) หรือ แนวคิดทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของทฤษฎีภาวะทันสมัย ซึ่งสรุปได้ 2 เรื่องดังนี้

1. เมื่อมีการขยายตัวของอุตสาหกรรม อาชีพที่ต้องใช้ทักษะสูงจะเป็นที่ต้องการมากขึ้นและต้องการการฝึกฝนทักษะและการศึกษาในระบบ
2. ใช้ระบบความรู้ความสามารถในการคัดเลือกคนเข้าระบบการศึกษาและการทำงาน ซึ่งจะกลายเป็นสิ่งที่ดีต่อบุตรหลานที่จะมีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากขึ้น

นักวิชาการที่เชื่อในทฤษฎีภาวะทันสมัยจะคาดการณ์ว่าผลจากฐานะทางเศรษฐกิจ คือ อาชีพและการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรม แนวคิดดังกล่าวตรงข้ามกับแนวคิดของสำนักการขัดแย้งที่เห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการต่อยอดโครงสร้างชนชั้นรุ่นแล้วรุ่นเล่า โดยทำให้เด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำก้าวขึ้นไปสู่อุดมศึกษายากขึ้นและเข้าสู่อาชีพที่ต้องการทักษะขั้นสูงไม่ได้ (Bowles and Gintis, 1976 และ Collin 1971 อ้างใน Wanner, 1999) นักวิชาการที่เชื่อในแนวคิดของสำนักการขัดแย้งนี้คาดการณ์ว่าผลของชนชั้นผู้ปกครองที่มี

ต่อความสำเร็จทางการศึกษาจะยังคงที่อยู่ตลอดไป (Wanner, 1999)

เนื่องจากแนวคิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาที่หลากหลายไปตามนักวิชาการ เวลา สถานที่ จึงมีการนำมาตรฐานต่างๆ กันมาวัดโอกาสทางการศึกษาในการวิจัย เช่น ดูที่ความแตกต่างกันของครอบครัว การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาในเขตเมืองและชนบท เปรียบเทียบโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ดูที่ความแตกต่างกันของเพศหญิงและเพศชาย บางคนเน้นโอกาสทางการศึกษาตามประเภทโรงเรียน เช่น โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐ หรือบางคนเน้นความเสมอภาคในโอกาสจากการสอบเข้า (Yan Ying, 1994) เป็นต้น

ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 กำหนดว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรีและการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งการศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง การศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี มี 3 ประเภท คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 14)

1. สถาบัน/มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เน้นการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เป็นการจัดในมหาวิทยาลัยจำกัดรับและไม่จำกัดรับ
2. สถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันราชภัฏซึ่งถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาหลังมัธยมศึกษาของท้องถิ่น เน้นการจัดการศึกษาระดับการศึกษาหลังมัธยมศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการท้องถิ่น การผลิตครูและบัณฑิตสาขาวิชาชีพต่างๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และของประเทศโดยรวม
3. การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีในวิทยาลัย หรือสถาบันเฉพาะกิจ/เฉพาะกลุ่ม

ในปีการศึกษา 2542 นักศึกษาในระดับปริญญาตรีในภาพรวมมีจำนวน 1,121,265 คน เป็นนักศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ 939,204 คน หรือร้อยละ 83.3 และในสถานศึกษาของเอกชน 182,061 คน หรือร้อยละ 16.2 หน่วยงานที่มีนักศึกษามากที่สุด คือ

ทบวงมหาวิทยาลัย โดยเป็นนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 759,472 คน หรือร้อยละ 67.7 และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำนวน 182,061 คน หรือร้อยละ 16.3 เป็นนักศึกษาในสังกัดสถาบันราชภัฏ 149,129 คน หรือร้อยละ 13.3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 25,949 คน หรือร้อยละ 2.3 และที่เหลือเป็นนักศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่นๆ ประมาณร้อยละ 0.4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 21-22)

การขยายตัวของอุดมศึกษามากเช่นนี้ เป็นเพราะ แนวคิดเรื่องทุนมนุษย์ ที่เชื่อว่าการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับบุคคลและสังคมได้ ประโยชน์ของการอุดมศึกษาที่มีต่อบุคคลและส่วนรวมอาจสรุปได้ดังนี้ ในแง่ประโยชน์ส่วนบุคคล ผู้ที่จบการศึกษามากกว่าระดับมัธยมศึกษาสามารถสร้างรายได้ได้มากกว่าและมีชีวิตที่ดีงามที่มีผลสืบทอดไปจนถึงรุ่นลูกหลาน ส่วนสังคมได้ประโยชน์ในแง่ที่อาชีพต่างๆ มีการขยายตัวและต้องการผู้ที่มีความรู้มากกว่าระดับมัธยมศึกษา และการที่ประชากรในประเทศมีความรู้ในระดับอุดมศึกษาจะช่วยให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันในโลกธุรกิจมากขึ้น

อย่างไรก็ตามมีแนวคิดที่ได้แย้งว่า ความต้องการศึกษาต่อในระดับสูงไม่ได้มาจากความต้องการสะสมทุนมนุษย์อย่างเดียว แต่เพราะสังคมให้ความสำคัญกับวุฒิบัตร (Credentialism) มากกว่าการได้ศึกษาทักษะที่แท้จริง ฉะนั้นระดับปริญญาไม่ได้สัมพันธ์กับผลิตภาพที่เพิ่มขึ้น แต่เกิดจากวุฒิบัตรเท่านั้น รูปแบบการแข่งขันในตลาดแรงงานซึ่งพัฒนาโดย Thurow (1972 และ 1975 อ้างใน Cohn and Geske, 1990) เพิ่มความสำคัญให้กับการศึกษาที่เพียงพอต่อการวุฒิบัตรเท่านั้น ความต้องการศึกษาต่อระดับสูงไม่ได้หวังรายได้อย่างเดียว แต่เพื่อรักษาสถานะที่จะเข้าคิวรอการรับคัดเลือก กลายเป็นงานเลือกคน ไม่ใช่คนเลือกงาน นายจ้างไม่ต้องการลงทุนฝึกอบรมคนงานและคาดหวังว่าผู้สมัครจะมีความรู้พื้นฐานอยู่แล้ว ฉะนั้นผู้สมัครจึงต้องลงทุนทางการศึกษาเพื่อรักษาสถานะที่จะถูกเลือกเข้าทำงาน

นอกจากนี้แนวคิดที่การศึกษาถูกใช้เป็นเครื่องมือส่งสัญญาณ (Signalling Device) จะให้ความสำคัญกับผู้ที่ได้รับปริญญาว่ามีผลิตภาพสูงกว่าผู้ไม่ได้รับปริญญา แต่ไม่ใช่เพราะว่าผู้ันั้นได้เข้ามหาวิทยาลัย แต่เป็นเพราะการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผลิตภาพของผู้ันั้น แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะไม่ได้สอนอะไรก็ตาม เนื่องจากคนที่เข้าศึกษามหาวิทยาลัยได้จะถูกตระหนักรู้ว่าต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่เหนือกว่าผู้ไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัย และเนื่องจากนายจ้างไม่สามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ว่าผลิตภาพของคนงานในอนาคตเป็นอย่างไร จึงต้องนาระดับการศึกษาเป็นเครื่องบอกหรือตัววัด ในกรณีนี้การศึกษาจึงเป็นเพียงสัญญาณอย่างหนึ่งเท่านั้น (สุมาลี ปิตยานนท์, 2539 : 118)

ชูศักดิ์ เอกเพชรและศิริชัย อิศสระโชติ (2524 : 165 – 166) กล่าวว่า การ

พิจารณาความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต้องพิจารณาว่าใครคือผู้ได้รับสิทธิการศึกษานั้น เช่นเดียวกับ สิรีลักษณ์ คอมนันท์และสกันธี วรรณวุฒินา (2532 : 40-41) ที่เห็นว่าในการพิจารณาความเสมอภาคที่แท้จริง จะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในด้านสัดส่วนของนักศึกษาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

เจอร์ลด์ ฟราย (2524) เห็นว่าความเท่าเทียมกันในการศึกษา หมายถึง โอกาสที่เท่ากันของเด็กทุกคนไม่ว่าจะมีภูมิหลังต่างกันเพียงใด ส่วนความเสมอภาค หมายถึงการกระจายที่ไม่มีความแตกต่างใดๆ ทั้งสิ้นในแง่ปริมาณของตัวบ่งชี้ต่างๆ เช่น ตัวบ่งชี้เข้า ได้แก่ งบประมาณ เป็นต้น เขาได้นำข้อมูลจากรายงานผลการวิจัยการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2520 มาศึกษาและใช้ดัชนีของโอกาสในการศึกษาต่อมาวัดเพื่อแสดงให้เห็นความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งพบว่าผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรกรรมมีเพียงร้อยละ 6 ขณะที่เกษตรกรของประเทศมีจำนวนถึงร้อยละ 80 ดัชนีของโอกาสในการเข้าศึกษาต่อของผู้ที่มีบิดมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงมีเพียง .08 ขณะที่ลูกพ่อค้าศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 53 ขณะที่ประชากรทั้งหมดที่ประกอบอาชีพพ่อค้ามีไม่ถึงร้อยละ 7 ของประเทศ กลุ่มนี้มีดัชนีของโอกาสในการเข้าศึกษาต่อถึง 7.79 นอกจากนี้ ผู้ที่สอบเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้มากที่สุดเป็นผู้ที่มีบิดมารดาอยู่ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีประชากรเพียงร้อยละ 8 แต่มีโอกาสอบเข้าศึกษาได้เกือบร้อยละ 50 ผู้อยู่ในกรุงเทพมหานครมีดัชนีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อ 6.0 ขณะที่จำนวนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีถึงร้อยละ 33 ของประชากรทั้งหมด แต่มีโอกาสเข้าศึกษาได้เพียงร้อยละ 7 นับว่ามีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อต่ำที่สุดโดยมีดัชนีโอกาสเพียงเพียง .21 ผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในปี 2527 ก็พบว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวข้าราชการและนักธุรกิจ มีสัดส่วนสูงเกินสัดส่วนของกลุ่มนี้ในประชากรทั้งหมดของประเทศ ถ้าพิจารณารายได้เฉลี่ยของครอบครัวนักศึกษาเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของคนกลุ่มอื่น พบว่ามีความเหลื่อมล้ำมาก คือ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวนักศึกษา สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประเทศทั่วไปประมาณ 5-7 เท่า และเมื่อเทียบกับรายได้ของครอบครัวที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จะพบว่าครอบครัวนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าถึง 10-20 เท่าตัว (สิรีลักษณ์ คอมนันท์และสกันธี วรรณวุฒินา, 2532 : 12) ซึ่งตรงกับในประเทศได้วันที่พบว่ารายได้ของผู้ปกครองนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรในประเทศ (Yang Yin, 1994: 11)

ในปีการศึกษา 2535 พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีร้อยละ 8 ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยประมาณร้อยละ 27 และในสังกัดส่วนราชการอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 1

ซึ่งถ้ารวมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาประเภทไม่จำกัดรับ โอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก็จะเพิ่มขึ้นอีกมาก แต่ถ้าพิจารณาความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาโดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างอาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครอง พบว่าความเสมอภาคในระดับปริญญาตรีมีน้อยกว่าระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีระดับความเสมอภาคน้อยกว่าในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับเสมอภาคน้อยกว่าไม่จำกัดรับ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเสมอภาคน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2536 : ข)

จากงานวิจัย เรื่องสภาพปัจจุบันของการอุดมศึกษาในประเทศไทยของ สิริลักษณ์ คอมันตร์และสกันธี วรรณวัฒน์ (2532) สรุปไว้ว่า แม้ว่าปัจจุบันจะมีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับชั้นสามารถได้รับการศึกษาในระดับนี้ได้อย่างเสมอภาค ผลการวิจัยพบว่าในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งในแต่ละภูมิภาคจะมีนักศึกษาที่มาจากภูมิภาคอื่นเข้ามาศึกษาในสถาบันนั้นอยู่ถึงร้อยละ 30-45 ของนักศึกษาทั้งหมด ส่วนใหญ่ของนักศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มาจากกรุงเทพฯ มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงกว่านักศึกษาจากภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งตรงกับอมรา รัตตากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 38) พบว่าส่วนใหญ่ภูมิลำเนาของนักศึกษา มากกว่าร้อยละ 30 มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร รองลงมาเป็นภาคกลาง นอกนั้นเฉลี่ยไปตามภาคอื่น ๆ อาชีพผู้ปกครองของนักศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาเป็นข้าราชการมากกว่าร้อยละ 30 ในกระทรวงศึกษาธิการเป็นเกษตรกรถึงมากกว่าร้อยละ 40 รองลงมายังเป็นข้าราชการและธุรกิจส่วนตัว

สำหรับความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาในเรื่องเพศ เทียนฉาย กิระนันท์ (2532 : 29-30) เห็นว่าระบบการศึกษาไทยไม่ได้แบ่งแยกโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งในระดับอุดมศึกษากลับมีผู้เข้าศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งมีผู้อธิบายไว้ว่า เพราะเพศหญิงในวัยอุดมศึกษามีความมานะและขยันมากกว่าเพศชายโดยเปรียบเทียบ

ปัจจุบัน ถ้าพิจารณาดัชนีโอกาสทางการศึกษาตามรายงานสถิติการศึกษาของประเทศไทย ปี 2542 ซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนนักเรียน-นักศึกษาต่อประชากรวัยเรียน พบว่าค่าดัชนีและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโอกาสทางการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2540-2542 ในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ ประชากรวัยเรียนอายุ 18-21 ปี มีอัตราส่วนนักศึกษา (ไม่รวมสถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดรับ) ต่อประชากรวัยเรียนเท่ากับร้อยละ 19.9 21.3 และ 21.5 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 29-30) ในตารางที่ 18 จะเป็นตารางสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามลำดับปีที่ศึกษา

ตารางที่ 18 สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัย / พ.ศ.	เรื่อง	วัตถุประสงค์ / วิธีการวิจัย	ข้อค้นพบ
กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2518)	วิถีทางและโอกาสทางการศึกษาของประชาชน	รวบรวมข้อมูลความจริงเกี่ยวกับการศึกษาของประชาชนและการเข้าเรียนต่อของนักเรียนระดับต่างๆ โดยใช้สถิติร้อยละ ความถี่ อัตราส่วนและการจัดลำดับ	<ol style="list-style-type: none"> 1. โอกาสการอยู่รอดของนักเรียนชั้นประถมต้นในจังหวัดที่เจริญแล้วจะสูง โอกาสเข้าเรียนต่อชั้นป.5 มีอัตราสูงขึ้นในแต่ละปี ถ้าเด็กมีโอกาสเรียนต่อป.5 โอกาสที่จะได้เรียนต่อในระดับสูงจะมีมากขึ้น 2. โอกาสการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาในแต่ละจังหวัดในภาคต่างๆ มีความเหลื่อมล้ำกันมาก แต่ไม่พบความแตกต่างมากในเชิงสถิติถ้าเปรียบเทียบในระดับภาคภูมิศาสตร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ไม่ปรากฏปีที่วิจัย)	ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา รายงานการวิเคราะห์การกระจายของโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในแต่ละภูมิภาค (ของนักเรียนในปีการศึกษา 2520)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปรียบเทียบการกระจายของโอกาสการเข้าศึกษาในระดับม. ต้นและม. ปลายในแต่ละภูมิภาค 2. วิเคราะห์ความเสมอภาคโดยใช้อาชีพของบิดามารดาเป็นดัชนีของโอกาสทางการศึกษา แล้วใช้ Lorenz Curve และ Kuznets index เพื่อเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่ได้เรียนต่อโดยใช้อาชีพของบิดามารดาของนักเรียนกับจำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพนั้นๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โอกาสทางการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพเกษตรกรรมและกรรมกรจะต่ำกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง คือ นักธุรกิจอุตสาหกรรม พ่อค้า เสมียนลูกจ้าง ข้าราชการ การกระจายโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมที่สุด ได้แก่ ภาคกลาง ภาคที่มีการกระจายโอกาสเท่าเทียมมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. โอกาสทางการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับในระดับ ม. 1 การกระจายโอกาสอย่างไม่เป็นธรรมที่สุดได้แก่ ภาคกลาง ภาคที่มีการกระจายโอกาสเท่าเทียมมากที่สุด คือ ภาคใต้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522)	ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (เฉพาะโควตาพิเศษ)	1. ศึกษาโอกาสการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนร. ที่จบชั้นม.5 ในจังหวัดหรือภาคภูมิศาสตร์ที่ได้รับโควตาพิเศษในปีการศึกษา 2521 จำแนกตามภูมิภาค	1. นักศึกษาในโควตาพิเศษของสถาบันต่างๆ ไม่เป็นผู้ย้ายถิ่น และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ณ จังหวัดที่เกิดร้อยละ 77.90 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกจังหวัด ที่เกิดแต่อยู่ในภาคเดียวกันร้อยละ 15.68 และจบ

		<p>ลำเนา อาชีพบิดามารดา หรือผู้ปกครอง การย้ายถิ่น และคณะที่สอบได้</p> <p>2. ศึกษาการกระจายการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ของนร. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ตัวชี้หน้าเป็นร้อยละจากอัตราส่วน</p> <p>3. ใช้ Lorenz Curve พิจารณาความเสมอภาค ระหว่างนร. ที่สมัครสอบและนร. ที่สอบผ่านโควตา พิเศษในภาคต่างๆ</p>	<p>มัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกภาคที่เกิดร้อยละ 6.38</p> <p>2. ภาคเหนือมีความเสมอภาคในการสอบผ่านโควตาพิเศษมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเสมอภาคน้อยที่สุด</p>
<p>สำนักงานคณะกรรมการการศึกษ แห่งชาติ (2522) โดย สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ</p>	ระบบอุดมศึกษาไทย	<p>ศึกษาความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาปีการศึกษา 2511-2518 โดยใช้ตัวชี้ 3 ตัว คือ</p> <p>1. จำนวนนักศึกษาตามสัดส่วนกลุ่มอายุของประชากร และเพศ</p> <p>2. ผู้สอบคัดเลือกได้ตามสัดส่วนของผู้สมัคร</p> <p>3. การเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา ภูมิลำเนาของบิดามารดาและที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับปลาย โดยใช้ Lorenz curve</p>	<p>1. จำนวนนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยตามสัดส่วนกลุ่มอายุประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี เพศหญิงมีโอกาสในการศึกษาชั้นอุดมศึกษาเท่าเทียมชาย</p> <p>2. ความต้องการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมาก แต่โอกาสที่จะได้เข้าเรียนมีน้อย</p> <p>3. ผู้สมัครสอบจากครอบครัวที่มีอาชีพต่างกันและภูมิลำเนาต่างกันและจบมัธยมศึกษาในภาคต่างๆ มีความไม่เสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา</p>
<p>กองนโยบายและแผน การศึกษา สำนักงานคณะ</p>	รายงานสภาพการจัดและการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษา	<p>1. วิเคราะห์สภาพการจัดและการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษาในภาครัฐและเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการในอดีตจนถึง</p>	<p>ในส่วนที่เกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจะมอง 2 ประเด็น คือ ความเสมอภาคในการกระจายการศึกษาในภูมิภาคต่างๆ และการกระจายการศึกษาแก่บุคคลต่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้ตัว</p>

<p>กรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2531)</p>		<p>ปัจจุบัน</p> <p>2. ประมวลแนวคิดการจัดการศึกษาไทยในอนาคต วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>แปรในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาเป็นดัชนีชี้วัดโอกาส ผลการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยของบิดามารดา(11,157 บาท)ของผู้ที่ศึกษา อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัว ของประชากรทั่วประเทศ(1,190 บาท)เกือบ 10 เท่า อาชีพของบิดามารดา ร้อยละ 45 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23 มีอาชีพรับราชการ อาชีพเกษตร กรรมมีร้อยละ 11</p> <p>ส่วนนักศึกษาในวิทยาลัยครูจะมีบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 41-42 รับราชการร้อยละ 21 และค้าขายร้อยละ 16 และร้อยละ 75 ของบิดาของนักศึกษามหาวิทยาลัยครูมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท</p>
<p>ยุพา วีระไวทยะ และ อัญชัน เกียรติ บุตร(2532)</p>	<p>ความเสมอภาคในโอกาสของการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษา</p>	<p>เพื่อศึกษาความเสมอภาคในโอกาสของการเข้ารับการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามภูมิหลังของผู้สมัครสอบโดย</p> <p>1. หาสัดส่วนของผู้สมัครสอบคัดเลือกได้กับผู้เข้าสอบคัดเลือก จำแนกตามภูมิหลัง เพศ ที่ตั้งโรงเรียน ประเภท โรงเรียน และจำแนกตามตัวแปรแผนการเรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย</p> <p>2. ศึกษาลักษณะการเลือกคณะวิชาและแผนการเรียน ของผู้สอบคัดเลือก</p> <p>ประชากร ได้แก่ ผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาจำกัดรับประจำปีการศึกษา 2531 และโรงเรียน ในจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษาและผู้สมัครสอบคัดเลือก จากโรงเรียน</p>	<p>ผู้ชายมีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัยจำกัดรับมากกว่าหญิง โอกาสในการเข้า ศึกษาในมหาวิทยาลัยของผู้เรียนในแต่ละภาคไม่เท่าเทียมกัน ผู้ที่มีโอกาส มากที่สุดอยู่ในกรุงเทพฯ ภาคเหนือ ภาคใต้ตามลำดับ ผู้เรียนที่มีโอกาส น้อยที่สุดอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้สมัครเข้าสอบประเภทสมัครสอบมีโอกาส เข้าศึกษามากที่สุด น้อยที่สุดได้แก่ ผู้จบจากโรงเรียนอาชีวศึกษา เมื่อ เปรียบเทียบโอกาสการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้สำเร็จจากโรงเรียนเอกชน จะมีโอกาสมากกว่าผู้สำเร็จจากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ</p>

		วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเพื่อแสดงภาพฉายของการสอบคัดเลือกที่ผ่านมา และหาค่าสัดส่วนของผู้สอบได้ต่อจำนวนผู้สมัครและเข้าสอบคัดเลือกในแต่ละตัวแปร	
ทบวงมหาวิทยาลัย (2536)	โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาโอกาสทางการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย / สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยพิจารณาจากจำนวนนร.ที่จบม.ปลายเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาปีที่1 ตามระดับการศึกษาตามประเภทสถาบัน ตามสังกัด 2. ศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบทางสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของนักเรียน นักศึกษา และครอบครัว โดยศึกษาเฉพาะตัวแปรเรื่อง เพศ และอาชีพของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง 3. ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติอัตราร้อยละและให้ Lorenz Curve แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราร้อยละตามกลุ่มอาชีพบิดา/ผู้ปกครองของนร.ชั้น ม.4 และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 กับกำลังแรงงานทั่วประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในช่วงปีการศึกษา 2528-2535 นร.ม.ปลายมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากร้อยละ 55 ในปีการศึกษา 2530 (ป.ตรีร้อยละ 19 และระดับต่ำกว่าป.ตรี ร้อยละ 36) สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้นร.ม.ปลายเข้าศึกษาต่อได้ร้อยละ 51 (ป.ตรีร้อยละ 8 ต่ำกว่าป.ตรีร้อยละ 43) สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นร. ศึกษาต่อร้อยละ 31 (ป.ตรี ร้อยละ 27 ต่ำกว่าป.ตรี ร้อยละ 4) ส่วนราชการอื่นๆ เปิดโอกาสทางการศึกษาร้อยละ 7.5 (ป.ตรีร้อยละ 1 ต่ำกว่าป.ตรี ร้อยละ 6.5) 2. เพศชายโอกาสศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับได้มากกว่าเพศหญิง แต่ในอัตราไม่มากนัก 3. ความเสมอภาคในระดับปริญญาตรีจะมีความเสมอภาคน้อยกว่าระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความเสมอภาคน้อยกว่าในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับจะมีความเสมอภาคน้อยกว่าประเภทไม่จำกัดรับ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีระดับความเสมอภาคน้อยกว่าของรัฐ

สาเหตุของความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สาเหตุความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหลายประการ สรุปจากรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2519) รายงานการวิจัยระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521) ชูศักดิ์ เอกเพชรและศิริชัย อิศระโชติ (2524) และเทียนฉาย กิระนันท์ (2532) ได้ดังนี้

1. ความไม่เสมอภาคเกิดจากความแตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจ นักเรียนที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อย สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางครอบครัวทำให้นุตรหลานต้องทำงานเพื่อความอยู่รอดมากกว่า ผู้ที่มีฐานะต่ำต้อยทางเศรษฐกิจมักมีฐานะต่ำต้อยทางสังคมด้วย สถิติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่ามีนักศึกษาที่มาจากครอบครัวยากจนเพียงร้อยละ 8 ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยในระบบปิด จึงได้แก่ ผู้ที่บิดามารดามีภูมิลำเนาอยู่ตามชนบท ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร ประกอบอาชีพเกษตรกร ผลผลิตต่ำ รายได้น้อย สุขภาพอนามัยต่ำ ได้รับบริการในด้านต่างๆ จากรัฐไม่ทั่วถึง

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2531 อ้างในมนัส สุวรรณ และประหยัด ปานดี, 2532 : 21) อธิบายให้เห็นชัดเจนขึ้นในเรื่องนี้ว่า อาชีพของบิดามารดาของนักเรียนเป็นตัวกำหนดรายได้ของครอบครัว และเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตรด้วยส่วนหนึ่ง จำนวนที่นั่งในครอบครัว โดยเฉพาะที่กำลังศึกษา เพราะเป็นภาระทางเศรษฐกิจที่บิดา มารดาต้องรับหน้าที่ด้วย ส่วนรายได้ของบิดา มารดาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอาชีพของบิดา มารดา และรายได้จะอำนวยโอกาสให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนที่นั่งในครอบครัวด้วย รายได้ของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงใต้เฉลี่ยสูงสุดต่อเดือนประมาณ 13,000 บาท ต่อครอบครัว ซึ่งรายได้เพียงเท่านี้ไม่มีโอกาสที่จะส่งบุตรเข้าเรียนในสาขาแพทยศาสตร์ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงถึง 130,915 บาท ปัจจัยดังกล่าวจึงจำกัดให้นักเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีโอกาสศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆ ในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อปีไม่เกิน 35,000 บาท

2. ความไม่เสมอภาคเกิดจากความแตกต่างในด้านปริมาณของบริการการศึกษา ระหว่างภูมิภาคเนื่องมาจากสถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่มักจะถูกตามเมืองใหญ่ สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยประมาณ 43 แห่งจากที่มีทั้งหมด 70 แห่งอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตภาคกลาง และ 38 ใน 69 แห่งของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในเขตภาคกลาง ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นผู้ด้อยโอกาสกว่า นอกจากนี้การกระจายสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคยังไม่กว้างพอ ทำให้อุปสรรคของประชากรในภูมิภาคไม่เท่าเทียมกับประชากรที่อยู่ในกรุงเทพ ประสิทธิภาพของ

มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคหลายวิชายังด้อยกว่ามหาวิทยาลัยส่วนกลาง (รังสรรค์ ทิมพันธุ์พงษ์, 2532)

3. ความแตกต่างในด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะระหว่างเขตเมืองและชนบทและระหว่างภาคต่างๆ เอง คุณภาพและสมรรถภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นชนบทและโรงเรียนในเมืองใหญ่โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ไม่ได้ได้รับความเสมอภาคในการส่งเสริมคุณภาพเท่าเทียมกัน เช่น ความไม่เสมอภาคในด้านคุณภาพของครูผู้สอน โรงเรียนในต่างจังหวัดเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขาดแคลนครู อาจารย์ และขาดความพร้อมในด้านต่างๆ มากมาย

4. วิธีทดสอบความสามารถในการเรียนรู้ มีส่วนทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การสอบคัดเลือกที่ไม่พิจารณาองค์ประกอบด้านอื่น ทำให้เด็กมีฐานะดีได้เปรียบกว่า เพราะได้รับการสนับสนุนและได้ประสบการณ์จากครอบครัวมากกว่า ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนที่มีคุณภาพกว่าเด็กฐานะยากจน และในระดับอุดมศึกษา แม้ว่าจะมีมหาวิทยาลัยจัดตั้งอยู่ในต่างจังหวัด แต่สถาบันเหล่านั้นก็ใช้วิธีการสอบคัดเลือกรวม ฉะนั้น โอกาสที่นักเรียนจากชนบทจะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจึงมีน้อย

5. ค่านิยมในปริญญา สังคมไทยยกย่องผู้มีปริญญามากกว่าประสบการณ์ จึงมีผู้ต้องการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากกว่าที่มหาวิทยาลัยจะรับได้ จึงเกิดการแข่งขัน ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าย่อมชวนชวนยืมเพิ่มเติมความรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งโอกาสที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

ถ้าพิจารณาสาเหตุของความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะข้อ 2-5 ให้ถ่องแท้ จะเห็นว่าทุกปัญหาเป็นสาเหตุต่อเนื่องมาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน ความยากจนและการอยู่ในเขตห่างไกลความเจริญของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าไม่ถึงการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นสูงในระดับอุดมศึกษา ซึ่งทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ

ในงานศึกษาของ Jencks (Tesconi and Hurwitz, 1974: 31) เขาสรุปว่า ความยากจนไม่มีทางที่จะขจัดได้หมดสิ้น ยกเว้นว่าจะทำให้ช่องว่างของรายได้น้อยลง การปฏิรูปให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันต้องมุ่งเป้าไปที่ผู้ที่คนรวยและคนจน และการทำให้โรงเรียนเสมอภาคกันไม่ใช่ทางแก้ไขที่ได้ผล เพราะความแตกต่างระหว่างโรงเรียนมีผลเล็กน้อยต่อความไม่เสมอภาค เขาเชื่อว่าการสร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจให้ประชาชนต้องเริ่มที่สถาบันเศรษฐกิจไม่ใช่การเปลี่ยน

แปลงโรงเรียน ความเชื่อของ Jencks เน้นให้เห็นว่าการสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไม่สามารถทำจากระบบการศึกษาอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจ นโยบาย และสังคมโดยรวมด้วย

อย่างไรก็ตามมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าความเสมอภาคโดยสมบูรณ์ย่อมไม่มีในสังคม หากจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริง ควรตั้งเป้าหมายที่จะ “ลดความไม่เสมอภาค” มากกว่า (ซินิตา รัชทรัพย์เมือง, 2534 : 194-195) การขจัดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาให้หมดสิ้นย่อมเป็นไปได้ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรของรัฐที่ไม่สามารถจัดสรรบริการทางการศึกษาในทุกระดับให้กับประชาชนทุกคนได้ ฉะนั้นรัฐต้องเรียงลำดับความสำคัญ และทุ่มเททรัพยากรในระดับที่จะก่อประโยชน์ให้กับประเทศชาติมากที่สุด ทั้งนี้ต้องยึดหลักของความสมดุลระหว่างคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาค ซึ่งหลักของความเสมอภาคทางการศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมของการลงทุนทางการศึกษาของรัฐในระดับต่างๆ ประกอบด้วย เพราะการลงทุนในระดับการศึกษาหลังมัธยมศึกษาใช้งบประมาณ (ค่าใช้จ่ายต่อหัว) สูงกว่าในระดับประถมศึกษาถึง 10 เท่าตัว และสูงกว่ามัธยมศึกษาว่า 8 เท่าตัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 4)

ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามเอื้ออำนวยและเปิดโอกาสให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างการจัดการศึกษาให้หลากหลายมากขึ้น ได้แก่ การจัดการศึกษาทางไกล การจัดการศึกษาระบบตลาดวิชา การจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่ไม่เป็นส่วนราชการ การปรับเปลี่ยนรูปแบบของสถาบันที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง การรับนักศึกษาโดยตรงในระบบโควตาและโครงการพิเศษต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งตามความเหมาะสม การอนุมัติให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกับ เทียนฉาย กิระนันท์ (2532 : 30-32) ที่กล่าวว่า เครื่องมือที่จะช่วยสร้างความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียนและอุดมศึกษาระบบเปิด ซึ่งมุ่งหวังที่จะขยายโอกาสและเปิดโอกาสให้ประชากรในชนบทและผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ ได้มีโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วย ทั้งนี้ระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อำนวยให้การเปิดโอกาสเป็นไปได้มาก

พจน์ สะเพียรชัย (2531 อ้างใน มนัส สุวรรณ และ ประหยัด ปานดี, 2532: 4) ได้กล่าวถึงสัมฤทธิ์ผลด้านการเสริมสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาว่าประกอบด้วย 2 ประเด็นใหญ่ คือ การขยายตัวของอุดมศึกษา และระบบการสอบคัดเลือก จะเห็นว่าการขยายตัวของอุดมศึกษาโดยการเพิ่มสถาบันการศึกษา เพิ่มหลักสูตรสาขาวิชาการต่างๆ มากขึ้นเพื่อให้สามารถรับนักศึกษาได้มากขึ้น ไม่ได้เป็นไปในลักษณะที่กระจายโอกาสความเป็นธรรมและความ

เสมอภาคไปสู่ผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง แต่กลับทำให้เกิดช่องว่างในทางโอกาสและความเป็นธรรมของคนระดับต่างๆ มากขึ้น จะเห็นได้จากสภาพการกระจุกตัวของสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในฐานะของครอบครัวนักศึกษาที่มาจากชนชั้นกลางขึ้นไป และความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถาบันในส่วนกลางและภูมิภาคที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ระบบการสอบคัดเลือกทำให้ผู้ได้รับประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นผู้ได้เปรียบในทางเศรษฐกิจและสังคม นักศึกษามากกว่าครึ่งมาจากครอบครัวนักธุรกิจและข้าราชการ และมีถิ่นฐานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร การแก้ปัญหาความได้เปรียบเรื่องการสอบคัดเลือกเพื่อให้เกิดความเสมอภาคสามารถทำได้โดยการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีความทัดเทียมกันมากขึ้น

อมรา รัตตากรและอร่าม จันทวานิช (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 40,44) กล่าวเพิ่มเติมถึงแนวทางที่จะให้เกิดความเสมอภาคในระดับอุดมศึกษาได้ คือ การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น การเพิ่มโอกาส การเทียบโอนการเรียน เน้นการมีวิทยาลัยชุมชน ให้ทุนการศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยม และจัดการศึกษาในพื้นที่ที่ต้องการขยายโอกาสเป็นพิเศษด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 8) ในแคนาดาที่มีการเพิ่มโอกาสการเรียนในระดับอุดมศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจโดยใช้วิธีเพิ่มการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ให้มีเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา และเปิดรับนักศึกษาแบบเปิดมากขึ้น (Gomme and Micucci, 1999 : 259-266)

นโยบายอีกเรื่องหนึ่งที่รัฐใช้เพื่อแก้ปัญหาความไม่เสมอภาคโดยมุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมาย คือ การจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวยากจนสามารถกู้ไปเป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยรัฐคิดอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 1 และผู้กู้สามารถผ่อนชำระคืนเป็นงวดหลังจบการศึกษา จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาประสบผลสำเร็จระดับหนึ่ง โดยดูจากการประเมินผลแผนการศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533 - 2547) ของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาในต่างจังหวัดมีโอกาสศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นเพราะการจัดตั้งกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ ได้กู้ยืมศึกษาทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษามากขึ้น นอกจากนี้พบว่าประชากรในวัยอุดมศึกษา (18 - 22 ปี) เข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษามากขึ้น จากร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 26 ในปี 2541 จำนวนบัณฑิตปริญญา ในปีการศึกษา 2533 สำเร็จ 67,000 คน เป็น 109,000 คน ในปีการศึกษา 2540 (รายงานการประเมินผลแผนการศึกษาระยะยาว 15 ปี ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542 : 8-9)

สรุป

ความเสมอภาคทางการศึกษามีแนวคิดที่เน้นความสามารถของตัวบุคคลและเน้นสมภาพนิยม และครอบคลุมความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา การอยู่รอดในโรงเรียน ความเสมอภาคในผลผลิตและผลิตผล ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามีความสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับกระจายรายได้และการเพิ่มคุณภาพของคน อุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ปริมาณการให้บริการไม่ทั่วถึง คุณภาพการศึกษาที่ต่างกัน วิธีการสอบคัดเลือก และค่านิยมในปริญญา ที่ผ่านมารัฐมีนโยบายกระจายโอกาสทางการศึกษาโดยปรับรูปแบบและโครงสร้างการจัดการศึกษาให้หลากหลายมากขึ้นรวมทั้งจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในปี 2539

4. วิธีการวิเคราะห์ความเสมอภาค

การวิเคราะห์จากความไม่เสมอภาคในสังคม มักจะวิเคราะห์ในระบบใดระบบหนึ่ง หรือเปรียบเทียบความไม่เสมอภาคใน 2 ระบบหรือหลายระบบ และอาจใช้การวิเคราะห์แบบตัดขวาง (Cross sectional analysis) และการวิเคราะห์แบบอนุกรมเวลา (Time-series analysis) ไม่ว่าจะความเสมอภาคจะเป็นเหตุหรือผล หรือเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม ถ้าวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคในฐานะเป็นตัวแปรอิสระ จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแบบภาคตัดขวางเวลา ถ้าอธิบายความไม่เสมอภาคในฐานะเป็นตัวแปรตามที่เกิดขึ้นในระบบต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง จะดูการกระจาย (distribution) ตามเวลาที่ความไม่เสมอภาคเป็นตัวแปรตามที่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา

เครื่องมือทางรูปภาพที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ความเสมอภาค ได้แก่ การกระจายความถี่ (frequency distribution) การกระจายความถี่สะสม (Cumulative frequency distribution) และ โค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) (Coulter, 1989: 4-5)

การวัดการกระจายที่ใช้กันมากทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการกระจายรายได้ในสังคมหรือการกระจายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ โค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) และ สัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient) การวัดทุกตัวที่กล่าวมาจะวัดการกระจายของรายได้หรือการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับการกระจายที่เสมอภาคที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่ง ส่วนแบ่งที่ได้รับถูกเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งของกลุ่มนั้นที่สมควรจะได้ ถ้ามีการแบ่งอย่างเท่าเทียมกัน

โค้งลอเรนซ์

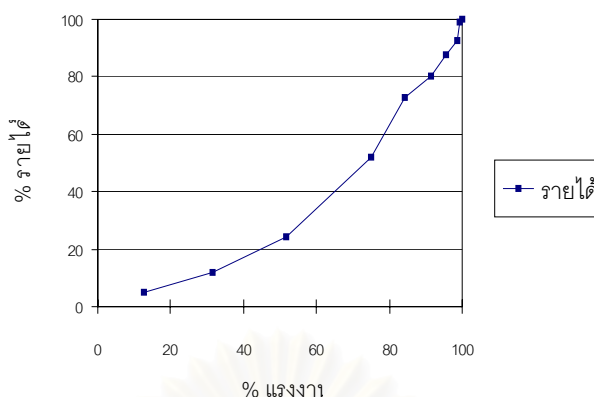
โค้งลอเรนซ์ พัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอเมริกันชื่อ Max O. Lorenz ในปี ค.ศ. 1905 เพื่อใช้อธิบายความไม่เสมอภาคทางสังคม เป็นเครื่องมือทางรูปภาพที่ใช้แสดงความไม่เสมอภาค โดยจะเปรียบเทียบลักษณะการกระจายของความถี่สะสม 2 อย่างไว้ในรูปเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ นำความถี่ที่เก็บข้อมูลมาได้มาเปรียบกับความถี่ที่คาดหวังว่าควรจะเป็น เช่น ถ้าทุกกลุ่มได้รับส่วนแบ่งเสมอภาคกัน ตัวอย่างเช่น ร้อยละ 10 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 10 ของทรัพยากรทั้งหมด ร้อยละ 20 ของประชากรจะได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 20 ของทรัพยากรทั้งหมด เป็นต้นเรื่องต่อไป ถ้าเป็นกรณีเช่นนี้ เส้นโค้งลอเรนซ์ถูกลากเป็นเส้นตรงทแยงมุม ส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากเส้นทแยงมุม จะแสดงถึงความไม่เสมอภาค (Measuring of Distributional Inequality, 2001) ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างโค้งลอเรนซ์ ได้แก่

1. ค่ารวมของข้อมูลทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม
 2. ค่าความถี่หรือร้อยละของข้อมูลแต่ละกลุ่มที่แบ่งตามค่าของข้อมูล
- ตัวอย่างเช่น ประเทศหนึ่งมีการสำรวจรายได้ของประชากรทั่วประเทศ ผลการสำรวจพบว่า เมื่อแบ่งกลุ่มประชากรตามรายได้ออกเป็น 10 กลุ่ม ข้อมูลเป็นดังนี้

รายได้ต่อวัน (บาท)	รายได้ต่อวัน (รวมทุกคน)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	ร้อยละของผู้ใช้ แรงงาน	ร้อยละสะสม
ต่ำกว่า 45	98,000	4.90	4.90	12.5	12.5
45-49	142,000	7.10	12.00	18.0	31.5
50-54	245,000	12.25	24.25	20.2	51.7
55-59	555,000	27.75	52.00	23.4	75.1
60-64	420,000	21.00	73.00	9.1	84.2
65-69	140,000	7.00	80.00	7.1	91.3
70-74	150,000	7.50	87.50	4.2	95.5
45-79	100,000	5.00	92.50	3.1	98.6
80-99	130,000	6.50	99.00	0.8	99.4
100 ขึ้นไป	20,000	1.00	100.00	0.6	100.00

วิธีการสร้าง โค้งลอเรนซ์

1. ให้นำร้อยละสะสมของรายได้ต่อวันเป็นแกนตั้ง และให้ร้อยละสะสมของจำนวนผู้ใช้แรงงานเป็นแกนนอน สำหรับการเขียนกราฟ
2. นำค่าร้อยละสะสมของรายได้ต่อวันกับร้อยละสะสมของจำนวนผู้ใช้แรงงานมากำหนดจุดบนกราฟให้ครบทุกกลุ่ม
3. ลากเส้นต่อระหว่างจุดต่าง ๆ ในข้อ 2 เป็นลำดับไป

แผนภาพที่ 4 โค้งลอเรนซ์แสดงความไม่เสมอภาค

การวิเคราะห์ความหมายของโค้งลอเรนซ์

โค้งลอเรนซ์เกิดขึ้นเมื่อสัดส่วนของตัวแปร 2 ตัวต่างกัน ความโค้งจะเป็นตัวชี้ว่าตัวแปรมีความแตกต่างอย่างไร และขนาดของความแตกต่างจะวัดได้จากกราฟ ตามแนวตั้งจากเส้นทแยงมุมถึงโค้งลอเรนซ์

ถ้าร้อยละสะสมของรายได้และร้อยละของผู้ใช้แรงงานมีค่าเท่ากันตลอด จุดกราฟที่ได้จะเป็นเส้นตรงทำมุม 45 องศา ซึ่งแสดงถึงความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ของการกระจายรายได้ของผู้ใช้แรงงาน หรือเรียกว่าเส้นตรงของความเสมอภาคในอุดมคติ ถ้าเส้นที่กำหนดลงบนกราฟโดยใช้ข้อมูลที่สามารถวัดได้ อยู่ใกล้เส้นตรงของความเสมอภาคในอุดมคติมาก แสดงว่ามีความเสมอภาคมาก ถ้าห่างกันมาก แสดงถึงความไม่เสมอภาค

สัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient)

สัมประสิทธิ์จินี เป็นการวัดทางตัวเลขของความไม่เสมอภาคบนพื้นฐานของโค้งลอเรนซ์ และมักจะคำนวณคู่กันเสมอ โค้งลอเรนซ์จะบอกได้แต่เพียงว่าการกระจายความไม่เสมอภาคเป็นอย่างไรแต่ไม่สามารถบอกดีกรี หรือจำนวนของความไม่เสมอภาคว่าเป็นเท่าไร จึงต้องใช้สัมประสิทธิ์จินีมาคำนวณแทน (Measuring of Distributional Inequality, 2001)

สัมประสิทธิ์จินี พัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ Corrado Gini ในปี 1913 เพื่อใช้แสดงดีกรีของความมั่งคั่ง ปัจจุบันได้รับความนิยมและใช้ในงานสังคมศาสตร์เพื่ออธิบายความไม่เสมอภาค สัมประสิทธิ์จินีเป็นการวัดความไม่เสมอภาคอย่างละเอียดโดยบอกว่าส่วนที่เป็นแรงงานเป็นสัดส่วนเท่าไรของพื้นที่ทั้งหมดที่อยู่ใต้เส้นทแยงมุม สัมประสิทธิ์จินีที่นำมาใช้ในการศึกษาจะเหมือนกับสัมประสิทธิ์จินีที่ใช้กันทั่วไปในการวัดการกระจายรายได้ ความมั่งคั่ง และที่

ดิน โดยมีช่วงอยู่ระหว่าง 0 - 1 ถ้าสัมประสิทธิ์จিনি เป็น 0 หมายความว่ามีความเสมอภาคสมบูรณ์ ถ้ามีค่าเป็น 1 หมายความว่ามีความไม่เสมอภาคมากที่สุดซึ่งอาจจะมีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งผูกขาดทรัพยากรที่หายากทั้งหมด ค่าสัมประสิทธิ์จিনিมากเท่าไร ความไม่เสมอภาคจะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการวิเคราะห์การกระจายทรัพยากรของกลุ่มคนที่แตกต่างกันในสังคม คือ เครื่องมือที่ใช้วัดการกระจาย ไม่ว่าจะใช้โค้งลอเรนซ์ หรือสัมประสิทธิ์จিনিไม่ได้บ่งบอกว่าเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม แต่ช่วยบอกว่าทรัพยากรมีการกระจายไปสู่สังคมอย่างไรเท่านั้น (Psacharopoulos and Woodhall, 1986: 253-258)

ดัชนีชี้วัดทางการศึกษาที่ใช้กันอยู่ได้แก่ จำนวนผู้ลงทะเบียนเรียน (enrollment ratio) ความสำเร็จทางการศึกษา (educational attainment) คุณภาพของปัจจัยการผลิต คุณภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ค่าเบี่ยงเบนของจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา ล่าสุดมีการนำสัมประสิทธิ์จিনিมาใช้เป็นตัวชี้วัดความไม่เสมอภาคทางการศึกษา

Thomas และคณะ (2000) ได้ทำการศึกษาวัดความไม่เสมอภาคทางการศึกษาและพบว่าได้มีการใช้สัมประสิทธิ์จিনি ในการวัดความไม่เสมอภาคทางการศึกษา สัมประสิทธิ์จিনিที่ใช้วัดทางการศึกษาจะคำนวณโดยใช้ข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียน งบประมาณทางการศึกษา และข้อมูลผลสำเร็จทางการศึกษา

การคำนวณสัมประสิทธิ์จিনিของการกระจายรายได้ ทำได้ 2 วิธี ทางตรง โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (Deaton 1977 อ้างใน Thomas และคณะ (2000) วิธีการคำนวณทางอ้อมจะใช้การสร้างโค้งลอเรนซ์

การคำนวณทางตรง

วิธีนี้คำนวณโดยหาผลรวมของค่าเบี่ยงเบนของความถี่สัมพัทธ์หารด้วย 2

โดยใช้สูตรดังนี้
$$G = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k |X_i - Y_i|$$

X_i และ Y_i ในที่นี้ คือ ความถี่สัมพัทธ์ (Relative Frequencies)

K เป็นจำนวนกลุ่มหรือชั้น

จากตัวอย่างในตารางในการสร้างโค้งลอเรนซ์นำมาคำนวณตามสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} G &= 0.5 \text{ abs } (12.5-4.9 + 18-7.1 + 20.2-12.25 + 9.1-21 + 7.1-7 + \\ &\quad 4.2-7.5 + 3.1-5 + .8-6.5 + .6-1) \\ &= 0.5 (54.6) \end{aligned}$$

$$= 27.3$$

$$= .27$$

การคำนวณทางอ้อม

วิธีนี้ ต้องสร้างโค้งลอเรนซ์ก่อน โดยนำพื้นที่ระหว่างเส้นทะแยงมุมกับ โค้งลอเรนซ์ (พื้นที่ A) ตั้ง หารด้วยพื้นที่รูปสามเหลี่ยมใต้เส้นทะแยงมุมทั้งหมด (พื้นที่ A+B) ดังนี้

$$\text{GINI} = \frac{A}{A+B}$$

$$\text{ให้ } T = A+B$$

$$\text{GINI} = \frac{T-B}{A+B} \quad (A = T-B)$$

$$= \frac{T}{A+B} - \frac{B}{A+B}$$

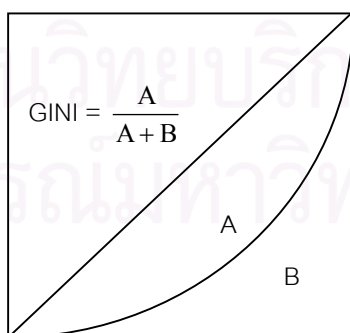
$$= 1 - \frac{B}{A+B} (T = A+B)$$

เนื่องจากพื้นที่ A+B คือ พื้นที่รูปสามเหลี่ยมใต้เส้นทะแยงมุมทั้งหมด ซึ่งมี ค่าเท่ากับ $.5(100)(100)$ ดังนั้น

$$\text{GINI} = 1 - \frac{B}{.5(100)(100)}$$

$$= 1 - \frac{2B}{10,000}$$

จะเห็นได้ว่าถ้าประมาณพื้นที่ B ได้ ก็จะสามารถคำนวณค่าสัมประสิทธิ์จี นีได้ วิธีที่ง่ายที่สุดในการประมาณค่าพื้นที่ B สามารถทำได้โดยการคำนวณพื้นที่สามเหลี่ยมและ พื้นที่สี่เหลี่ยมรูปเล็กๆ ใต้เส้นโค้งลอเรนซ์หลาย ๆ รูป แล้วนำมารวมกัน

แผนภาพที่ 5 การคำนวณสัมประสิทธิ์จี นีจากโค้งลอเรนซ์

$$\text{พื้นที่ช่วง } ab = (bd)(ab) + .5(ce)(ab)$$

$$= (bd)(ab) + .5(ac-bd)(ab)$$

$$= (bd)(ab) + .5(ac)(ab) - .5(bd)(ab)$$

$$= .5(bd)(ab) + .5(ac)(ab)$$

$$= .5(ab)(bd+ac)$$

ถ้าคำนวณพื้นที่รูปสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยมใต้เส้นโค้ง Lorenz ทุกๆ ช่วงตั้งแต่ 0-100 แล้วนำมารวมกันก็จะได้พื้นที่ B = .5 (ab) (bd+ac) ดังนั้น

$$GINI = 1 - \frac{(ab)(bd+ac)}{10,000}$$

ค่า Gini จะน้อยกว่าความเป็นจริงถ้าแบ่งช่วง ab กว้างมาก เพราะจะทำให้ค่าประมาณของพื้นที่ B ใกล้ความเป็นจริงควรแบ่งช่วง ab ออกเป็นหลายช่วง ค่าประมาณที่ได้จะใกล้เคียงค่าจริงมากขึ้น แต่การคำนวณก็จะยุ่งยากมากขึ้น (เพ็ญพิศ อาจัญญจร, 2535, 11-12)

สัมประสิทธิ์จีนิเป็นดัชนีที่ใช้วัดความไม่เสมอภาคที่มีคุณสมบัติทางสถิติครบถ้วนถึง 7 ประการ คือ

- 1) มีพิสัยการวัดอยู่ในช่วง 0-1
- 2) ดัชนีอยู่ในมาตรอันตรภาค
- 3) เป็นอิสระต่อขนาดของกลุ่มประชากร
- 4) ดัชนีตรงกับหลักการโยกย้าย
- 5) ความไม่แปรเปลี่ยนของดัชนี
- 6) ดัชนีไม่แปรเปลี่ยนการสลับที่แม้มีการสลับที่ของข้อมูล
- 7) ดัชนีอ้างอิงไปสู่ประชากรได้³

สิ่งที่สัมประสิทธิ์จีนิไม่มี ก็คือ คุณสมบัติด้านการแยกพิจารณาความไม่เสมอภาคในกลุ่มย่อย เช่น ไม่สามารถแยกการพิจารณาความไม่เสมอภาคของประเทศออกเป็นความไม่เสมอภาค ระหว่างจังหวัดได้ เป็นต้น

ดัชนีของโอกาสในการเลือก (Selectivity Index)

³ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องอุไร อมรไชย, 2541 หน้า 26-32

ดัชนีของโอกาสทางการศึกษาเป็นดัชนีชี้วัดความไม่เสมอภาคได้อีกตัวหนึ่ง โดยจะแสดงระดับความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสัดส่วนที่เป็นอยู่จริงกับสัดส่วนที่ต้องการจะให้ เป็นตามเกณฑ์ของความเท่าเทียมกันโดยสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีประชากรร้อยละ 33 ของประชากรทั้งประเทศ ถ้าดัชนีโอกาสในการเลือกมีค่าเท่ากับหนึ่ง แสดงว่า สัดส่วนของจำนวนนักศึกษาที่มาจากภูมิภาคนั้นเท่ากับสัดส่วนของกลุ่มอาชีพนั้นในประชากรทั้งหมดของประเทศพอดี แต่ปรากฏว่ามีร้อยละ 7 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีนี้ดัชนีโอกาสในการเลือกมีอยู่เพียง .21 เมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคอื่นในทางตรงข้ามกรุงเทพฯ มีประชากรเพียงร้อยละ 8 แต่จำนวนนักศึกษาที่มาจากกรุงเทพฯ มีถึงร้อยละ 48 ของนักศึกษาทั้งหมด ทำให้เห็นว่าโอกาสในการเลือกมีถึง 6.0 แสดงให้เห็นโอกาสในการเลือกที่แตกต่างกันมากของคนที่มืท้องถิ่นต่างกัน (เจอร์ลัด ฟราย, 2524: 55)

สรุป

การวิเคราะห์ความเสมอภาคเป็นการวัดการกระจายของตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง โดยเปรียบเทียบกับการกระจายที่เสมอภาคที่สุด เครื่องมือทางรูปภาพที่ใช้เปรียบเทียบลักษณะการกระจายของความถี่สะสม 2 อย่างในรูปเดียวกัน คือ โค้งลอเรนซ์ สัมประสิทธิ์จีนี้เป็น การวัดทางตัวเลขของความไม่เสมอภาคบนพื้นฐานของโค้งลอเรนซ์ และดัชนีโอกาสในการเลือกจะใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนที่เป็นอยู่ กับสัดส่วนที่ต้องการให้เป็นตามเกณฑ์ของความเท่าเทียมกันโดยสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างระดับสถาบัน

ประชากร ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2543 มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งหมดที่มีเปิดสอนระดับปริญญาตรีจำนวน 70 สถาบัน เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 23 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นจำกัดรับ(มหาวิทยาลัยปิด) 21 แห่ง ไม่จำกัดรับ (มหาวิทยาลัยเปิด) 2 แห่ง เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มหาวิทยาลัยเอกชน) 47 แห่งที่มีที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและภูมิภาค ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาที่มีหลายวิทยาเขต ได้ถือที่ตั้งของวิทยาเขตหลักในการกำหนดที่ตั้ง สถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันราชภัฏ 36 แห่ง โดยถือที่ตั้งของวิทยาเขตหลักในการกำหนดที่ตั้ง และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีที่ศูนย์กลางสถาบัน 12 คณะอยู่ในภาคกลางและ 3 คณะอยู่ในภูมิภาค สถาบันทั้งหมดแบ่งตามภูมิภาคได้ดังนี้

	ภาคเหนือ	ภาคต.อ.	ภาคกลาง	ภาคใต้	จำนวน
สถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย					70
1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ					23
1.1 มหาวิทยาลัยปิด	3	5	10	3	21
1.2 มหาวิทยาลัยเปิด	-	-	2	-	2
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน					47
2.1 มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย	6	6	31	4	47
สถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ					40
1. สถาบันราชภัฏ	4	9	18	5	36
2. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	1	1	2	4
รวม					110

กลุ่มตัวอย่างสถาบัน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามลำดับ
ชั้นดังนี้

1. เป็นสถาบันที่รับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไปและ
เปิดสอน
หลักสูตรปริญญาบัณฑิต

2. จัดตำแหน่งที่ตั้งสถาบันตามภูมิภาค
3. เป็นสถาบันที่ติดอันดับมีผู้รู้ยืมมากที่สุด 10 อันดับแรกในปี
2542

4. กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมประเภทสถาบันและ
สังกัด ในแต่ละภาค และไม่ให้ซ้ำจังหวัด

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง 25 สถาบัน คิดเป็นร้อยละ
27.5 ของประชากร ทั้งหมด ดังมีรายชื่อในตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 กลุ่มตัวอย่างสถาบัน

ประเภทสถาบัน/ สังกัด	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ / ภาค ตะ.อ.เฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย					
มหาวิทยาลัยเปิด/เปิด	1. เชียงใหม่	1. ขอนแก่น 2. บุรพา	1. จุฬาลงกรณ์ 2. เกษตร 3. เทคโนโลยี พระนครเหนือ 4. รามคำแหง	1. สงขลานครินทร์	8
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย					
มหาวิทยาลัย/ วิทยาลัย	1. พายัพ	1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1. ศรีปทุม 2. หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 3. เกษมบัณฑิต 4. รังสิต	1. ศรีโสภณ	7
สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ					
สถาบันราชภัฏ	1. เชียงราย	1. บุรีรัมย์ 2. มหาสารคาม	1. สอนดุสิต 2. พระนครศรีอยุธยา 3. กาญจนบุรี	1. นครศรีธรรมราช	7
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	1. คณะเกษตรฯ บางพระ	1. ศูนย์กลางสถาบันฯ	1. คณะวิทย์ฯ และ เทคโนโลยีฯ การประมง	3
รวม	3	6	12	4	25

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างระดับบุคคล

ประชากร มี 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ในสถาบันอุดม
ศึกษาของรัฐและเอกชน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคลในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง ในช่วงปีการศึกษา 2535 -2543

กลุ่มที่ 2 นักศึกษาทุกระดับชั้นปีที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ในกลุ่มตัวอย่าง สถาบัน และเป็นผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในปีการศึกษา 2539-2543

กลุ่มที่ 3 ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กลุ่มที่ 4 อาชีพของกำลังแรงงานทั้งประเทศและประชากรไทยแบ่งตามเพศ และภูมิภาค

กลุ่มตัวอย่างบุคคล มี 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใหม่สำหรับเก็บข้อมูล อาชีพผู้ปกครองและภูมิฐานะของนักศึกษา จากประชากรในกลุ่มที่ 1 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 99 % และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มดังตารางที่ 20 หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบโดยเฉลี่ยขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เท่ากันในแต่ละปีแล้ว จึงเฉลี่ยขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เท่ากันในแต่ละสาขา จากนั้นเก็บข้อมูลนักศึกษาแบบมีระบบให้มี ระยะห่างเท่ากันจนครบตามจำนวน โดยจัดบันทึกข้อมูลนักศึกษาในแบบสำรวจที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า

ตารางที่ 20 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใหม่ปี 2535-2543

สังกัด	ประเภทสถาบัน	ชื่อสถาบัน	จำนวนนักศึกษาปี 2535-2543	
			ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ทบวงมหาวิทยาลัย		รวม	2,238,800	18491
	รัฐ / เปิด	รวม	844,807	900
		รวมค่าแห่ง	844,807	900
	รัฐ / ปิด	รวม	210,775	6153
		จุฬาลงกรณ์	37,479	884
		เกษตรศาสตร์	45,660	884
		ขอนแก่น	28,115	884
		เชียงใหม่	34,929	884
		บูรพา	12,145	849
		สงขลานครินทร์	25,770	884
		พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	26,677	884
	เอกชน	รวม	146,955	5956
		เกษมบัณฑิต	22,363	869
		พายัพ	23,812	869
		รังสิต	34,640	884

		ศรีปทุม	30,385	884
		หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	15,698	869
		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17,247	861
		ศรีโสมถน	2,810	720
กระทรวงศึกษาธิการ		รวม	184,517	6728
	สถาบันราชภัฏ		86,300	5836
		เชียงใหม่	12,447	849
		บุรีรัมย์	13,127	849
		มหาสารคาม	8,864	818
		สวนดุสิต	8,536	818
		พระนครศรีอยุธยา	7,683	809
		กาญจนบุรี	7,599	809
		นครศรีธรรมราช	28,044	884
	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		98217	892
		รวมทั้งหมด	2,423,317	25,219

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้เยี่ยม

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้เยี่ยมสำหรับแจกแบบสอบถามจากประชากรในกลุ่มที่ 2 โดยใช้ตัวเลขจำนวนนักศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมเงินทั้งหมดในปีการศึกษา 2543 เป็นฐานคิดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และเนื่องจากนักศึกษาที่กู้ยืมเงินในมหาวิทยาลัยเปิดมีพิสัยกว้างมาก จึงได้จัดรวมกลุ่มจำนวนผู้กู้ตามประเภทสถาบัน แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ $\pm 4 \%$ ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้เยี่ยมสำหรับแจกแบบสอบถาม

สังกัด	ประเภทสถาบัน	ชื่อสถาบัน	จำนวนนักศึกษาผู้เยี่ยม	
			ประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ทบวงมหาวิทยาลัย		รวม	101,143	1,851
	รัฐ / เปิด	รวม	41,117	617
		รวมค่าแห่ง	41,117	617
	รัฐ / ปิด	รวม	32,161	617
		จุฬาลงกรณ์	1,401	28
		เกษตรศาสตร์	5,172	99

		ขอนแก่น	6,349	122
		เชียงใหม่	6,523	125
		บุรีรัมย์	3,046	58
		สงขลานครินทร์	5,393	103
		พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	4,277	82
	เอกชน	รวม	27,865	617
		เกษมบัณฑิต	4,081	93
		พายัพ	4,371	100
		รังสิต	3,142	72
		ศรีปทุม	7,319	167
		หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	2,392	55
		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,655	106
		ศรีโสภณ	1,081	25
กระทรวงศึกษาธิการ		รวม	31,657	617
	สถาบันราชภัฏ	เชียงใหม่	4983	97
		บุรีรัมย์	6,950	135
		มหาสารคาม	6,062	118
		สวนดุสิต	2,805	55
		พระนครศรีอยุธยา	1,272	25
		กาญจนบุรี	1,769	35
		นครศรีธรรมราช	2,500	49
	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	คณะกรรมาธิการ	560	11
		ศูนย์กลางสถาบันฯ	4,121	80
		คณะวิทย์/เทคโนโลยีประมง	635	12
		รวมทั้งหมด	131,949	2,468

สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้เฒ่าเงินสำหรับการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกนักศึกษาเป็นตัวแทนตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และภูมิภาคของประเทศได้ 16 คน ดังตารางที่ 22 แล้วจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในแต่ละสถาบัน เมื่อผู้วิจัยพบนักศึกษาผู้เฒ่าเงินคนใดก็สัมภาษณ์ไปเรื่อยๆจนครบตามจำนวน

ตารางที่ 22 ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้เฒ่าเงิน สำหรับการสัมภาษณ์

	สังกัด	ประเภท	จำนวน (คน)	ชื่อสถาบัน
ภาคเหนือ	ทบวงฯ	มหาวิทยาลัยปิด	1	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

		มหาวิทยาลัยเอกชน	1	มหาวิทยาลัยพายัพ
	กระทรวงศึกษาฯ	สถาบันราชภัฏ	1	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
ภาคต.อ.เชียงใหม่	ทบวงฯ	มหาวิทยาลัยเปิด	1	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
		มหาวิทยาลัยเอกชน	1	มหาวิทยาลัยภาคต.อ.เชียงใหม่
	กระทรวงศึกษาฯ	สถาบันราชภัฏ	1	สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
		สถาบันเทคโนโลยีฯ	1	คณะเกษตร (บางพระ)
ภาคกลาง	ทบวง ฯ	มหาวิทยาลัยเปิด	1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
		มหาวิทยาลัยเปิด	1	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
		มหาวิทยาลัยเอกชน	1	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
	กระทรวงศึกษาฯ	สถาบันราชภัฏ	1	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
		สถาบันเทคโนโลยีฯ	1	ศูนย์กลางสถาบัน (คลองหก)
ภาคใต้	ทบวง ฯ	มหาวิทยาลัยเปิด	1	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
		มหาวิทยาลัยเอกชน	1	วิทยาลัยศรีโสภณ
	กระทรวงศึกษาฯ	สถาบันราชภัฏ	1	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
		สถาบันเทคโนโลยีฯ	1	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
		รวมทั้งหมด	16	

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนแบบเจาะจงจากประชากรในกลุ่มที่ 3 โดยคัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของกองทุน ได้ 7 คน ดังนี้

1. นางสาวศันชัย ศิริชุมแสง ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ดร. บุญทอง ภูเจริญ นายกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
3. ดร. ถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ และ นางสาวนิตยา รุ่งสมัย นักวิชาการศึกษานักงานสภาสถาบันราชภัฏ (สัมภาษณ์เพิ่มเติม)
4. ดร. ชลธาร์ วิศรุตวงศ์ นักวิชาการภาษี 6 กองนโยบายและแผน กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง (ได้รับมอบหมายจาก ดร. สมชัย ฤชุพันธ์)
5. นางมาลินี โพธิ์สุนทร ผู้อำนวยการฝ่ายและผู้บริหารฝ่ายบริหารข้อมูล กองทุน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
6. นายวิรัตน์ ไตรระไวศยะ ผู้อำนวยการกองบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ได้รับมอบหมายจากอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)
7. นายราเชนทร์ ช้างนิล และนายคณิต เสนีบุรพทิศ ฝ่ายนโยบายและ

ประเมินผล สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ได้รับมอบหมายจากนายฤทธิ ฉวีรัตน์ ผู้จัดการสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา)

2. ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งข้อมูลทุติยภูมิเชิงปริมาณและข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลที่ใช้ แหล่งของข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมและเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่

1. จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2535-2543 ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวบรวมได้จากหนังสือรายงาน การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรี ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2535-2543 ของสถาบันราชภัฏ รวบรวมจากศูนย์สารสนเทศสถาบันราชภัฏ ส่วนจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรี ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2535-2543 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวบรวมจากกองแผนงานสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล การเก็บข้อมูลจะใช้แบบสำรวจเพื่อบันทึกข้อมูลจำนวนนักศึกษาจำแนกตามสังกัด สถาบัน เพศ และสาขาวิชาที่เรียน ตามปีการศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่างสถาบัน ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2535-2543 จำแนกตามภูมิภาคและอาชีพผู้ประกอบการ รวบรวมได้จากสำนักทะเบียนของแต่ละสถาบัน การเก็บข้อมูลจะใช้แบบสำรวจเพื่อบันทึกข้อมูลจำนวนนักศึกษาจำแนกตามสังกัด สถาบัน เพศ คณะ ภูมิภาคและอาชีพผู้ประกอบการตามปีการศึกษา เนื่องจากสำนักทะเบียนไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าไปเก็บข้อมูลนักศึกษา ผู้วิจัยจึงให้เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนเป็นผู้เก็บข้อมูลแทนโดยส่งแบบสำรวจพร้อมคำอธิบายไปให้ทางโทรสารก่อนแล้วจึงโทรศัพท์ไปอธิบายซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และใช้โทรศัพท์ถามเป็นระยะเพื่อให้แน่ใจว่าการเก็บข้อมูลตรงตามวิธีที่ผู้วิจัยออกแบบไว้

3. จำนวนเงินกู้ยืมและจำนวนนักศึกษากู้เงินที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2539-2543 ซึ่งรวบรวมจาก 4 แหล่ง คือ จากกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ศูนย์สารสนเทศสถาบันราชภัฏ กองบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขจำนวนผู้กู้และจำนวนเงินกู้จากทุก

แหล่งให้ตรงกัน ถ้าพบว่าตัวเลขจำนวนผู้กู้และเงินกู้ของต้นสังกัดและกองทุนไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะสอบถามไปที่ต้นสังกัดและกองทุนเพื่อยืนยันฉบับที่ตรงกันและใช้ฉบับที่เผยแพร่แก่สาธารณชนเป็นหลัก จากนั้นใช้แบบสำรวจเพื่อบันทึกข้อมูลจำนวนนักศึกษากู้ยืม จำนวนเงินกู้จำแนกตามสังกัด สถาบัน สถานภาพผู้กู้ และปีการศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. จำนวนประชากรไทยจำแนกตามเพศ และภูมิภาค และอาชีพของกำลังแรงงานทั้งประเทศ ในปี 2535 2537 2539 2541 และ 2543 แต่เนื่องจากสถิติที่เผยแพร่ในสมุดสถิติรายปีมีข้อมูลไม่ครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยจึงดำเนินการขอข้อมูลดิบจากสำนักงานสถิติแห่งชาติแล้วใช้โปรแกรม SPSS ในการจำแนกข้อมูลตามรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องการ แล้วบันทึกข้อมูลไว้ในแบบสำรวจ

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

1. ลักษณะการใช้เงินกู้ของนักศึกษา แหล่งของข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษากู้ยืม ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง สำหรับแบบสอบถามผู้วิจัยจะส่งไปที่กองกิจการนักศึกษา/นิสิตของกลุ่มตัวอย่างสถาบันด้วยตนเองและทางไปรษณีย์และขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษากู้ยืมเงินโดยไม่เจาะจง 2,468 ชุด ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่งและขอให้บางสถาบันส่งกลับมาให้ทางไปรษณีย์ ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 2,235 ชุดคิดเป็นร้อยละ 90.6 ของแบบสอบถามที่แจกไป สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 16 คน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในแต่ละสถาบัน เมื่อผู้วิจัยพบนักศึกษากู้ยืมคนใดก็สัมภาษณ์นักศึกษาตามกรอบการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วจนครบตามจำนวน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง ถ้าผู้วิจัยไม่สามารถเดินทางไปได้ จะใช้วิธีโทรศัพท์ไปที่กองกิจการนักศึกษา และขอสัมภาษณ์นักศึกษากู้ยืมที่อยู่ในบริเวณนั้น ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงช่วยในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

2. แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกองทุน โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยมีกรอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์และใช้เครื่องบันทึกเสียงช่วยในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

3.1 แบบสำรวจข้อมูลจำนวนนักศึกษาใหม่จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพผู้ปกครอง ข้อมูลจำนวนนักศึกษาผู้เฒ่าและจำนวนเงินผู้เฒ่า และข้อมูลจำนวนประชากรไทยจำแนกตามเพศและภูมิภาค และอาชีพของกำลังแรงงานทั่วประเทศ (ดูในภาคผนวก ก)

3.2 แบบสอบถามนักศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ (ดูในภาคผนวก ก)

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับนักศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการกู้ยืมเงินและลักษณะการใช้จ่ายเงินเพื่อโอกาสทางการศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.3 แบบสัมภาษณ์นักศึกษาผู้เฒ่าซึ่งครอบคลุมสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของนักศึกษา ผลการเรียน การศึกษาต่อการมีกองทุน การเลือกสถานที่เรียน และการเลือกสาขาที่เรียน สาเหตุการกู้ยืมและปัญหาในการกู้ยืม

3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน ซึ่งครอบคลุมนโยบายของกองทุน การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการจัดการเงินให้ผู้เฒ่าเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นขึ้นเองทั้งหมด โดยศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขก่อนเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา และใช้ภาษาที่ถูกต้อง ก่อนนำไปใช้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 10.0 และ Microsoft Excel 97 ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดวิธีที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) สำหรับข้อมูลitudinal ภูมิภาคเชิงปริมาณ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์อนุกรมเวลา เป็นการศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา และสามารถนำรูปแบบมาพยากรณ์ค่าของตัวแปรในอนาคต (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2544 : 257) การวิเคราะห์อนุกรมเวลามีใช้ในสาขาสังคมศาสตร์มานานแล้ว เพื่อประเมินโครงการช่วยเหลือสังคม เช่น ประเมินผลกระทบ ประเมินผลผลิต ประเมินสรุปลผล รวมทั้งทดสอบประสิทธิภาพ (effectiveness) และผลลัพธ์ (outcome) ของโครงการของรัฐบาลที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาสังคม การวิจัยด้วยวิธีนี้จึงเป็นการวัดผลกระทบที่เกิดกับประชากรในเวลาใดเวลาหนึ่ง วิธีที่ดีที่สุดที่ใช้ประเมินการเปลี่ยนแปลงคือ การเปรียบเทียบสภาพหลังจากที่มีการดำเนินโครงการไปแล้ว (Crano & Brewer, 1986 อ้างใน Alexander, 1996)

การใช้วิธีวิเคราะห์อนุกรมเวลาเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจำนวนนักศึกษาปีก่อนมีกองทุนในช่วงปีการศึกษา 2535 – 2538 และหลังมีกองทุนซึ่งอยู่ในช่วงปีการศึกษา 2539 – 2543 เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาหลังจากมีการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมไประยะหนึ่ง โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงต่อปี โดยเฉลี่ย

4.2 การพยากรณ์ข้อมูลทุติยภูมิเชิงปริมาณในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อดูแนวโน้มจำนวนนักศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษากรณีมีกองทุน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรับให้เรียบ (Smoothing Technique) ด้วยวิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่ (moving average method) แบบ 4 ปี และ เพราะเหมาะสำหรับการพยากรณ์ระยะสั้นและให้ความสำคัญกับข้อมูลล่าสุดมากที่สุด การเฉลี่ยน้ำหนักของข้อมูลหรือค่าสังเกตแบบเลขคณิตจะให้น้ำหนักแต่ละข้อมูลเท่ากัน และกำหนดจำนวนเทอมที่จะเฉลี่ยเป็น 4 ปีเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนปีในหลักสูตรปริญญาตรี ข้อมูลที่นำมาเป็นฐานในการเฉลี่ยเคลื่อนที่ ได้แก่ จำนวนนักศึกษาในปี 2535 - 2538 การพยากรณ์โดยวิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ 4 ปี ใช้สูตรดังนี้

$$X_t(1) = \frac{X_t + X_{t-1} + \dots + X_{t-N+1}}{N}$$

$X_t(1)$ เป็นค่าพยากรณ์หนึ่งหน่วยเวลาล่วงหน้าของ X โดยทำการพยากรณ์ ณ เวลา t
 X_t เป็นค่าสังเกต (observed value) ของ X ณ เวลา t
 N จำนวนเทอมที่ต้องการเฉลี่ย

เนื่องจากการคำนวณโดยใช้ข้อมูลจำนวนนักศึกษาในปี 2535-2538 อาจทำให้ตัวเลขพยากรณ์ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของระบบการรับนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่มีทั้งจำกัดรับและไม่จำกัดรับ ผู้วิจัยจึงพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเพิ่มเติมด้วยการใช้ ratio method โดยคำนวณหาอัตราร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาใน 4 ปี ก่อน แล้วนำอัตราร้อยละเฉลี่ยกลับไปเทียบกับปีฐานเพื่อให้ได้ค่าพยากรณ์

4.3 การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) สำหรับข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณจากแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้การหาความถี่ของข้อมูลแล้วคิดเป็นร้อยละ

4.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลปฐมภูมิเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นักศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนในวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดกลุ่มเนื้อหาตามกรอบการสัมภาษณ์ สำหรับเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับการใช้เงินกู้ยืมของนักศึกษา ผู้วิจัยจะสรุปเนื้อหาที่

เกี่ยวข้องเท่านั้นและยกตัวอย่างคำพูดของนักศึกษาประกอบเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นในประเด็นต่างๆ ถ้ามีผู้พูดซ้ำในเรื่องเดิมจะบันทึกความถี่ไว้ข้างท้ายข้อความด้วยตัวเลขอยู่ในวงเล็บ

ส่วนเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของกองทุน ผู้วิจัยจะสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด ถ้ามีผู้พูดซ้ำในเรื่องเดิมจะบันทึกความถี่ไว้ข้างท้ายข้อความด้วยตัวเลขอยู่ในวงเล็บเช่นกัน

4.5 การวิเคราะห์ความเสมอภาค⁴ สำหรับข้อมูลทฤษฎีเชิงปริมาณในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยใช้โค้งลอเรนซ์ (Lorenze Curve) สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) และดัชนีของโอกาสในการเลือก (Selectivity Index) เพื่อวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เกิดจากความแตกต่างของกลุ่มอาชีพผู้ปกครอง ภูมิฐานะและเพศของนักศึกษา โดยนำไปเปรียบเทียบกับอาชีพของกลุ่มแรงงานทั้งประเทศและประชากรไทย จำแนกตามเพศและภูมิภาค

โค้งลอเรนซ์เป็นการแสดงความไม่เสมอภาคโดยรูปภาพ โดยเปรียบเทียบลักษณะการกระจายของความถี่สะสม 2 อย่างไว้ในรูปภาพเดียว วิธีสร้างโค้งลอเรนซ์เริ่มจาก

- 1) กำหนดตัวแปรที่จะเป็นแกนตั้งและแกนนอน
- 2) คำนวณหรือยลสะสมของจำนวนประชากรและจำนวนนักศึกษา
จำแนกตามตัวแปรที่ต้องการ
- 3) นำร้อยละสะสมทั้งสองอย่างมาเขียนเป็นกราฟ

การวิเคราะห์ความหมายของโค้งลอเรนซ์ พิจารณาจากโค้งลอเรนซ์ที่เบี่ยงเบนไปจากเส้นทะแยงมุม ถ้าเบี่ยงเบนออกไปมาก แสดงถึงความไม่เสมอภาคมาก โค้งลอเรนซ์จะแสดงให้เห็น การกระจายความไม่เสมอภาคว่าเป็นอย่างไร แต่ไม่สามารถบอกจำนวนความเสมอภาคได้ จึงต้องใช้สัมประสิทธิ์จีนิมาคำนวณเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยเลือกวิธีการคำนวณทางตรงเนื่องจากสามารถนำความถี่ของตัวแปรมาคำนวณได้เลย โดยใช้สูตรดังนี้

$$G = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k |X_i - Y_i|$$

X_i และ Y_i ในที่นี้ คือ ความถี่สัมพัทธ์ (Relative Frequencies)

K เป็นจำนวนกลุ่มหรือชั้น

⁴ รายละเอียดอ่านเพิ่มเติมในหน้า 84-89

ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้จะมามีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ถ้าค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ มีค่าเป็น 0 แสดงว่ามีความเสมอภาคสมบูรณ์ ถ้ามีค่าเป็น 1 แสดงว่ามีความไม่เสมอภาคมากที่สุด เนื่องจากสัมประสิทธิ์จีนี้ไม่ให้อาณาความเสมอภาคแยกย่อยว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันด้านอาชีพผู้ปกครองและภูมิลำเนา มีความได้เปรียบหรือเสียเปรียบมากกว่ากันอย่างไร ผู้วิจัยจึงใช้ดัชนีโอกาสในการเลือกมาวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้เห็นภาพความไม่เสมอภาคสมบูรณ์ที่สุด โดยคำนวณจากสัดส่วนที่เป็นจริงและสัดส่วนที่ต้องการจะให้เป็น ถ้าต้องการดูว่านักศึกษาที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโอกาสในการเลือกหรืออีกนัยหนึ่งมีโอกาสได้รับคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดเท่าไรก็คำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ดัชนีโอกาสในการเลือก} &= \frac{\text{สัดส่วนของนักศึกษามหาวิทยาลัยปิดที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ}}{\text{สัดส่วนของประชากรที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ}} \\ &= \frac{19.02}{34.29} = .55 \end{aligned}$$

ถ้าดัชนีโอกาสในการเลือกมีค่าเท่ากับหนึ่ง แสดงว่าสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาที่มาจากภูมิภาคต่างๆ เท่ากับประชากรในภูมิภาคนั้นพอดี แต่ในที่นี้นักศึกษาที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยปิดเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อมีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 23

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	ตัวแปร	ขั้นตอนการวิเคราะห์	หน่วยการวิเคราะห์	วิธีการวิเคราะห์
1. เพื่อศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในปีการศึกษา 2535-2543 ทุกสถาบัน - จำนวนนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาและภูมิภาค - จำนวนเงินกู้ยืมและจำนวนผู้กู้ยืม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในภาพรวม และจำแนกตามสาขาวิชาและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำแนกตามภูมิภาคก่อนและหลังมีกองทุน 2. พยากรณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในกรณีไม่มีกองทุน และเปรียบเทียบกับกรณีมีกองทุน 3. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนนักศึกษากู้ยืม และจำนวนเงินให้กู้ยืม 	- ประเภทและสังกัดของสถาบัน	<ul style="list-style-type: none"> - อนุกรมเวลา - พยากรณ์โดยเทคนิคการปรับให้เรียบโดยใช้วิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ 4 ปี
2. เพื่อศึกษาการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา	- การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษากู้ยืม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษากู้ยืม 2. ส่งแบบสอบถามไปที่กองกิจการนิสิต/นักศึกษาของกลุ่มตัวอย่างสถาบันด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ 3. รับคืนแบบสอบถามหรือให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ 4. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษากู้ยืม 	- ประเภทและสังกัดของสถาบัน	<ul style="list-style-type: none"> - แจกแจงความถี่ - วิเคราะห์เนื้อหา

<p>3. เพื่อศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนแรงงานของประเทศจำแนกตามกลุ่มอาชีพต่างๆ - จำนวนประชากรไทยจำแนกตามภูมิภาคและเพศ - จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในกลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลภูมิลำเนาและอาชีพผู้ปกครอง ในปีการศึกษา 2535, 2537, 2539, 2541, 2543 - จำนวนนักศึกษาที่ศึกษาใหม่ในปีการศึกษา 2535, 2537, 2539, 2541, 2543 จำแนกตามเพศ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คำนวณหาร้อยละสะสมของตัวแปร 2. สร้างโค้งลอเรนซ์ 3. คำนวณหาสัมประสิทธิ์จีไน 4. คำนวณหาดัชนีโอกาสในการเลือก 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเภทและสังกัดของสถาบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - โค้งลอเรนซ์ - สัมประสิทธิ์จีไน - ดัชนีโอกาสในการเลือก
<p>4. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งครอบคลุมเรื่องการจัดสรรเงินทุน คุณสมบัติผู้กู้ยืมเงิน วงเงินให้กู้ยืม การอนุมัติเงินให้กู้ยืม การชำระหนี้คืนกองทุน การติดตามการใช้เงินกู้ยืม และการประชาสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - นำผลการวิจัยมาสร้างกรอบคำถาม - สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบาย 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
 - 4.1.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน
 - 4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียนในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน
 - 4.1.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามภูมิภาคใน ช่วงก่อนและหลังมีกองทุน
 - 4.1.4 การพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.1.5 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ยืม
- 4.2 การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา
 - 4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
 - 4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- 4.3 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
 - 4.3.1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครอง
 - 4.3.2 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิภาคของนักศึกษา
 - 4.3.3 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามเพศของนักศึกษา
 - 4.4 แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.1 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน

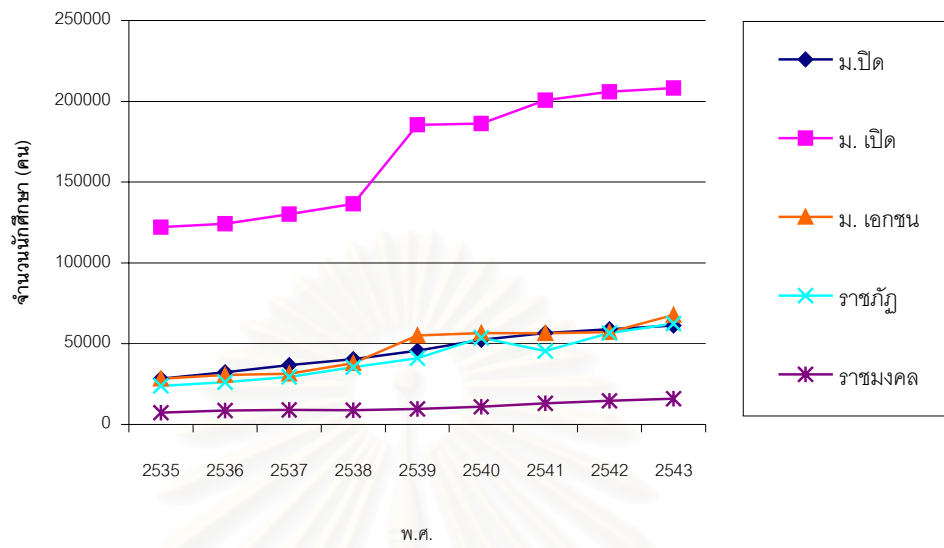
จากการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 –2543 พบว่าจำนวนนักศึกษาใหม่มีการเปลี่ยนแปลงดังแสดงผลได้ดังนี้

จากตารางที่ 24 ในภาพรวมทุกสถาบัน พบว่าการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา มีการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยจะเพิ่มมากที่สุดร้อยละ 23 ในปี 2539 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีกองทุน และเพิ่มในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากกว่ากระทรวงศึกษาธิการ และจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยเปิดจะเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2539 ช่วงหลังมีกองทุน ในปี 2541 จำนวนนักศึกษาในสถาบันราชภัฏมีการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 18.4 ดังแผนภาพที่ 6-9

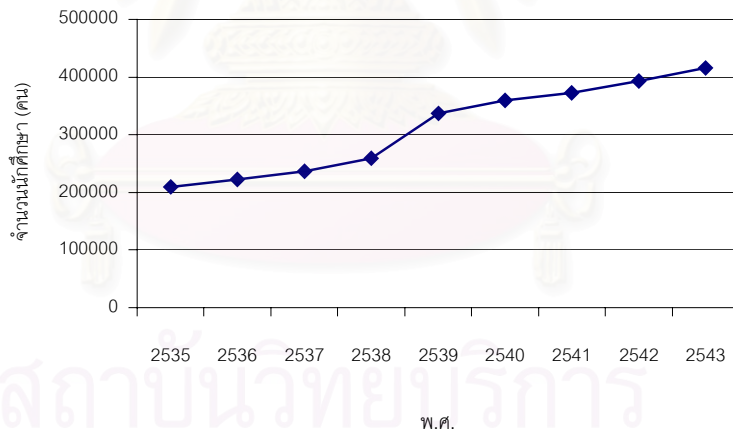
ตารางที่ 24 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรีจำแนกตามประเภทสถาบัน

สังกัด และรวมทุกสถาบัน

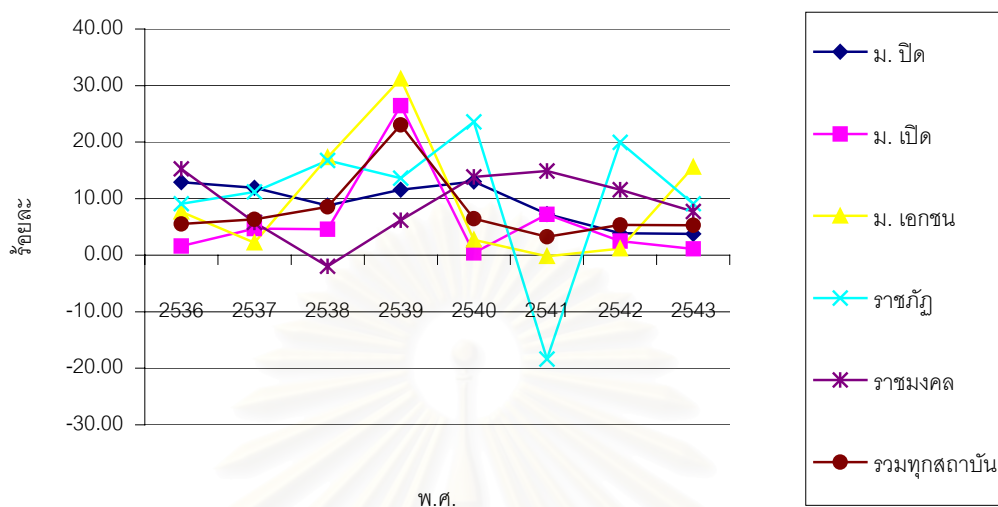
ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี								
พ.ศ.	ประเภทสถาบัน					สังกัด		รวมทุกสถาบัน
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	ทบวงฯ	ศธ.	
2536	12.8	1.6	7.6	9.1	15.2	4.5	10.6	5.5
2537	11.9	4.6	2.2	11.1	5.8	5.6	9.9	6.3
2538	8.7	4.6	17.3	16.7	-1.9	7.6	12.9	8.5
2539	11.5	26.4	31.2	13.6	6.1	24.9	12.2	23.0
2540	13.0	0.3	2.7	23.6	13.8	3.0	21.9	6.4
2541	7.2	7.2	-0.2	-18.4	14.9	5.8	-10.9	3.2
2542	3.8	2.4	1.1	19.9	11.5	2.5	18.2	5.3
2543	3.7	1.1	15.6	9.1	7.7	4.5	8.8	5.3

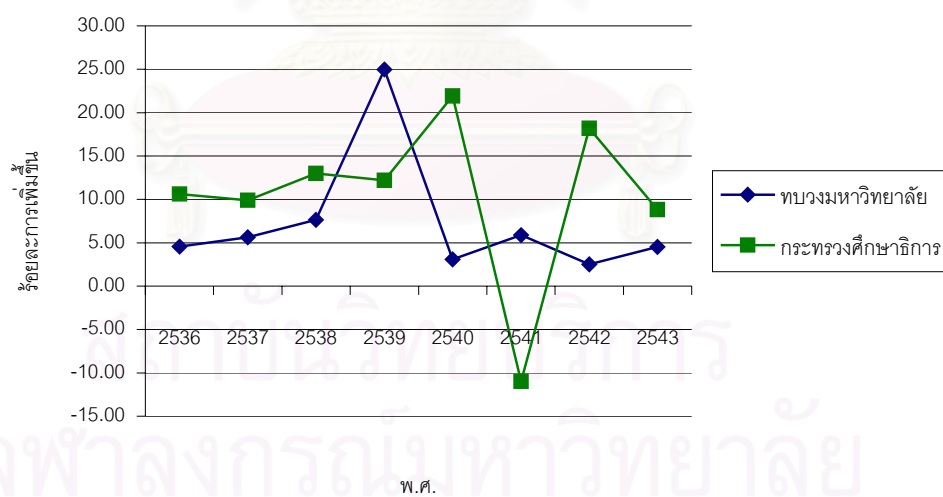
แผนภาพที่ 6 จำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีปี 2535 – 2543
จำแนกตามประเภทสถาบัน

แผนภาพที่ 7 จำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี ปี 2535 – 2543
รวมทุกสถาบัน

แผนภาพที่ 8 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ปี 2535 – 2543
จำแนกตามประเภทสถาบัน และรวมทุกสถาบัน

แผนภาพที่ 9 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี ปี 2535 – 2543
จำแนกตามสังกัด

ตารางที่ 25 ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี จำแนกตามประเภท

สถาบัน สังกัด ในภาพรวม ตามช่วงเวลาการมีกองทุน

ประเภท	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา	
	ก่อนมีกองทุน	หลังมีกองทุน
มหาวิทยาลัยปิด	11.1	6.9
มหาวิทยาลัยเปิด	3.6	2.7
มหาวิทยาลัยเอกชน	9.0	4.8
สถาบันราชภัฏ	12.3	8.5
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	6.3	12.0
ทบวงมหาวิทยาลัย	5.94	3.99
กระทรวงศึกษาธิการ	11.17	9.50
รวมทุกสถาบัน	6.8	5.1

จากตารางที่ 25 พบว่าก่อนมีกองทุน สถาบันทุกประเภทมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาเฉลี่ยต่อปีสูงกว่าช่วงหลังมีกองทุน ยกเว้น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่หลังมีกองทุนสูงกว่าก่อนมีกองทุน

การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการก่อนมีกองทุน โดยเฉลี่ยจะสูงกว่าหลังมีกองทุน จำนวนนักศึกษาในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าจำนวนนักศึกษาใหม่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยโดยเฉลี่ย

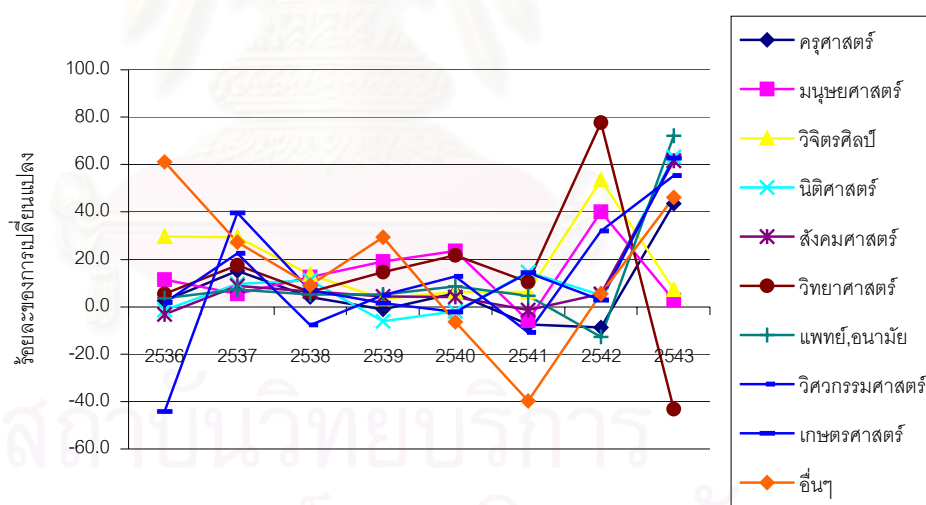
การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ในภาพรวมก่อนมีกองทุนเท่ากับร้อยละ 6.8 โดยเฉลี่ยต่อปีซึ่งสูงกว่าหลังมีกองทุนซึ่งเปลี่ยนแปลงเพียง 5.1 โดยเฉลี่ยต่อปี

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรีจำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน ในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน

จากตารางที่ 26 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาในช่วงปี 2535 – 2543 มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง สาขาที่มีจำนวนนักศึกษาลดลงมากที่สุด คือ สาขาเกษตรศาสตร์ ลดลงร้อยละ 44.3 ในปี 2536 แต่กลับเพิ่มสูงมากในปี 2543 คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.8 สาขาที่มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากที่สุดในปี 2543 ได้แก่ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ รองลงมาได้แก่ สาขานิติศาสตร์ สาขาเกษตรและประมง และสังคมศาสตร์ ดังแผนภาพที่ 10

ตารางที่ 26 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชา ในปี 2536 - 2543

สาขา	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
ครุศาสตร์	2.4	15.2	4.1	-1.2	5.7	-7.5	-8.6	43.4
มนุษยศาสตร์	11.3	5.3	12.5	19.1	23.5	-5.8	40.1	2.9
วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	29.6	29.3	13.6	3.1	6.2	6.1	53.4	7.1
นิติศาสตร์	-1.3	9.7	11.2	-6.2	-1.9	14.5	4.8	63.2
สังคมศาสตร์	-3.1	8.8	6.5	4.3	4.1	-1.3	5.5	61.5
วิทยาศาสตร์ คณิต	5.5	17.4	6.3	14.6	21.8	10.4	77.6	-43.3
แพทยศาสตร์และที่เกี่ยวข้อง	3.6	7.1	5.2	5.1	8.5	4.6	-12.7	72.1
วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์	1.8	22.4	-7.7	4.8	12.6	-10.9	31.8	55.4
เกษตรศาสตร์และประมง	-44.3	39.4	7.0	1.5	-2.1	14.3	2.7	62.8
วิชาอื่นๆ	61.1	27.1	9.1	29.4	-6.3	-39.8	5.4	46.0

พ.ศ.

แผนภาพที่ 10 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชา

ตารางที่ 27 ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามสาขาวิชา ในช่วงเวลา
การมี

สาขาวิชา	กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	
	ก่อนมีกองทุน	หลังมีกองทุน
ครุศาสตร์	7.3	8.2
มนุษยศาสตร์	9.7	15.2
วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	24.2	18.2
นิติศาสตร์	6.5	20.1
สังคมศาสตร์	4.0	17.4
วิทยาศาสตร์ คณิต	9.7	16.6
แพทยศาสตร์และที่เกี่ยวข้องกับ	5.3	18.1
สุขภาพ		
วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์	5.5	22.2
เกษตรศาสตร์และประมง	0.7	19.4
วิชาอื่นๆ	32.4	1.3

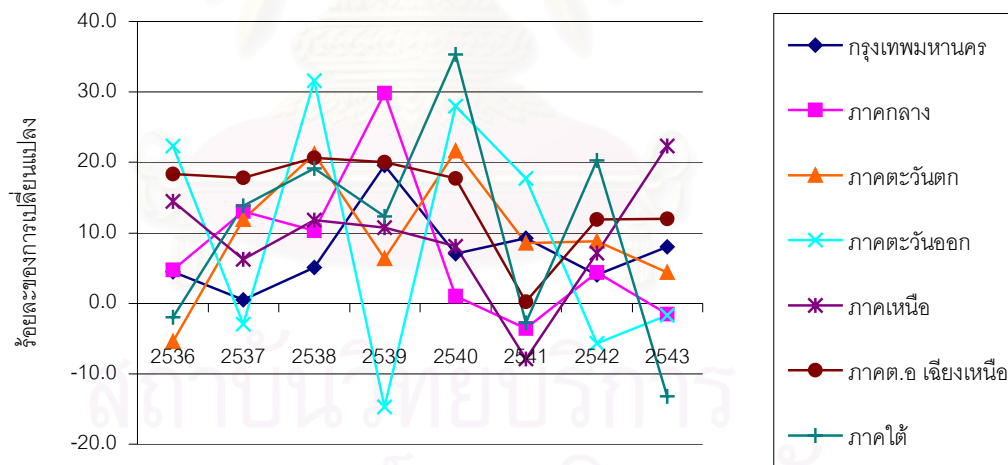
จากตารางที่ 27 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามสาขาวิชาเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยทุกปีทั้งก่อนมีกองทุนและหลังมีกองทุน และการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาช่วงหลังมีกองทุนจะสูงกว่าช่วงก่อนมีกองทุนทุกปี ทุกสาขา ยกเว้นสาขาวิชาอื่นๆ ที่มีจำนวนนักศึกษาลดลง สาขาที่มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 22.2 ต่อปี คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์

4.1.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามภูมิภาคใน ช่วง ก่อนและหลังมีกองทุน

จากตารางที่ 28 ในช่วง 2535-2543 จำนวนนักศึกษาใหม่ จำแนกตามภูมิภาค มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงทุกปี ยกเว้นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ภาค ตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกปี ดังแผนภาพที่ 11

ตารางที่ 28 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามภูมิภาค
ในปี 2536-2543

ภูมิภาค	ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
กรุงเทพมหานคร	4.4	0.5	5.1	19.6	7.0	9.2	3.9	8.0
ภาคกลาง	4.7	13.0	10.3	29.8	1.0	-3.5	4.3	-1.5
ภาคตะวันตก	-5.4	11.9	21.1	6.3	21.6	8.5	8.8	4.4
ภาคตะวันออก	22.3	-2.9	31.6	-14.6	27.9	17.7	-5.6	-1.6
ภาคเหนือ	14.4	6.2	11.7	10.7	8.1	-7.9	7.1	22.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	18.3	17.7	20.6	20.0	17.7	0.2	11.8	12.0
ภาคใต้	-1.9	13.8	19.1	12.3	35.3	-2.7	20.2	-13.1

พ.ศ.

แผนภาพที่ 11 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี
จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 29 ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี จำแนกตามภูมิภาค และช่วง

เวลาของการมีกองทุนกู้ยืม

ภูมิภาค	ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษา	
	ก่อนมีกองทุน	หลังมีกองทุน
กรุงเทพมหานคร	3.3	7.0
ภาคกลาง	9.3	0.0
ภาคตะวันตก	9.2	10.8
ภาคตะวันออก	17.0	9.5
ภาคเหนือ	10.8	7.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	18.9	10.4
ภาคใต้	10.3	9.9

จากตารางที่ 29 จำนวนนักศึกษาใหม่จำแนกตามภูมิภาคในช่วงก่อนและหลังมีกองทุนมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การเปลี่ยนแปลงช่วงหลังมีกองทุนจะต่ำกว่าก่อนมีกองทุน ยกเว้นนักศึกษาที่มาจากกรุงเทพมหานครและภาคตะวันตกที่มีของการเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังมีกองทุนโดยเฉลี่ยสูงกว่าช่วงก่อนมีกองทุน

4.1.4 การพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ในกรณีไม่มีกองทุน จากการใช้เทคนิคแบบปรับให้เรียบ (Smoothing Technique) โดยวิธีเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ 4 ปี จากจำนวนนักศึกษาและกาใช้อัตราร้อยละของการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา (Ratio Method) ได้ผลการพยากรณ์ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี กรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน

พ.ศ.	ช่วง เวลา (t)	มหาวิทยาลัยปิด			มหาวิทยาลัยเปิด			มหาวิทยาลัยเอกชน			สถาบันราชภัฏ			สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		
		F_{t+1}			F_{t+1}			F_{t+1}			F_{t+1}			F_{t+1}		
		Y_t	จำนวน นักศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา	Y_t	จำนวน นักศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา	Y_t	จำนวน นักศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา	Y_t	จำนวน นักศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา	Y_t	จำนวน นักศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา
2535	1	28,260			122,112			28,274			23,830			7,283		
2536	2	32,437			124,135			30,619			26,215			8,596		
2537	3	36,825			130,225			31,312			29,511			9,125		
2538	4	40,374			136,501			37,869			35,449			8,948		
2539	5	45,661	34,474	44,896	185,553	128,243	141,470	55,048	32,019	41,300	41,030	2,875	39,823	9,536	8,488	9,517
2540	6	52,481	36,028	49,727	186,265	129,776	158,319	56,588	32,955	48,284	53,708	29,982	45,335	11,069	8,789	9,834
2541	7	56,601	36,925	55,256	200,728	131,186	174,895	56,474	33,539	56,531	45,363	30,923	53,491	13,009	8,838	10,425
2542	8	58,892	36,950	61,125	205,815	131,427	194,728	57,146	34,096	62,885	56,659	31,276	56,845	14,710	8,766	11,639
2543	9	61,187	36,094	66,051	208,128	130,158	201,251	67,722	33,152	63,659	62,351	30,233	61,608	15,941	8,720	13,203

t = เวลา Y_t = ค่าสังเกต ในที่นี้ คือ จำนวนนักศึกษาใหม่ในแต่ละปีการศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

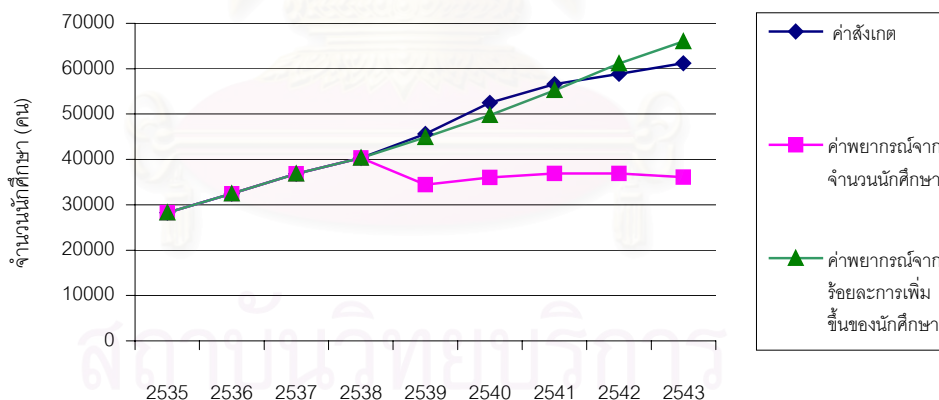
F_{t+1} = ค่าพยากรณ์ ในที่นี้ คือ แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 30 จำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรีจำแนกตามประเภทของสถาบัน ในกรณีมีกองทุน ตั้งแต่ปี 2539 – 2543 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในสถาบันราชภัฏที่มีจำนวนนักศึกษาลดลงในปี 2541 จำนวนนักศึกษาจะเพิ่มมากที่สุดในปีมหาวิทยาลัยเปิดโดยเฉพาะในช่วงปี 2539

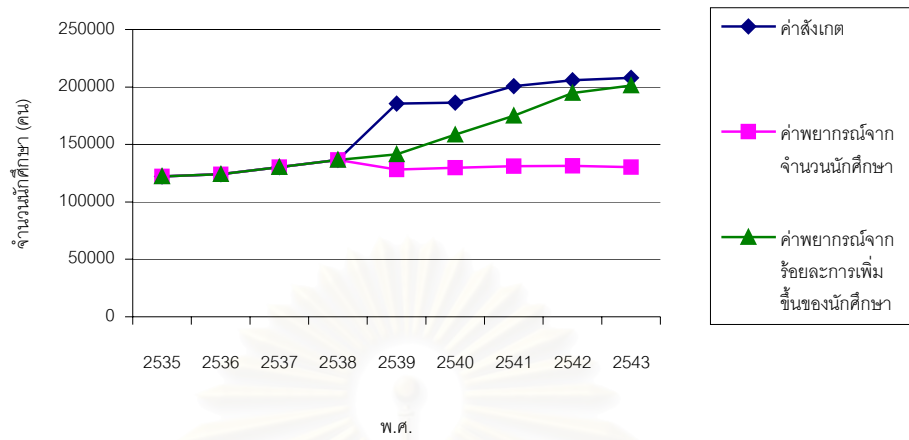
เมื่อพิจารณาแนวโน้มจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุน ที่พยากรณ์จากจำนวนนักศึกษาเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ 4 ปี พบว่า จำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลงในปี 2539 ในทุกประเภทสถาบัน หลังจากนั้นจำนวนนักศึกษาจะเพิ่มขึ้นแต่เพิ่มน้อยกว่ากรณีมีกองทุน

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุน ที่พยากรณ์จากร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา (ratio method) พบว่าแนวโน้มจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนัก ยกเว้นในมหาวิทยาลัยเอกชนที่จำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลงค่อนข้างมากในปี 2539-2540 และในมหาวิทยาลัยเปิดจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลงค่อนข้างมากในปี 2539-2542 ดังแผนภาพที่ 12-16

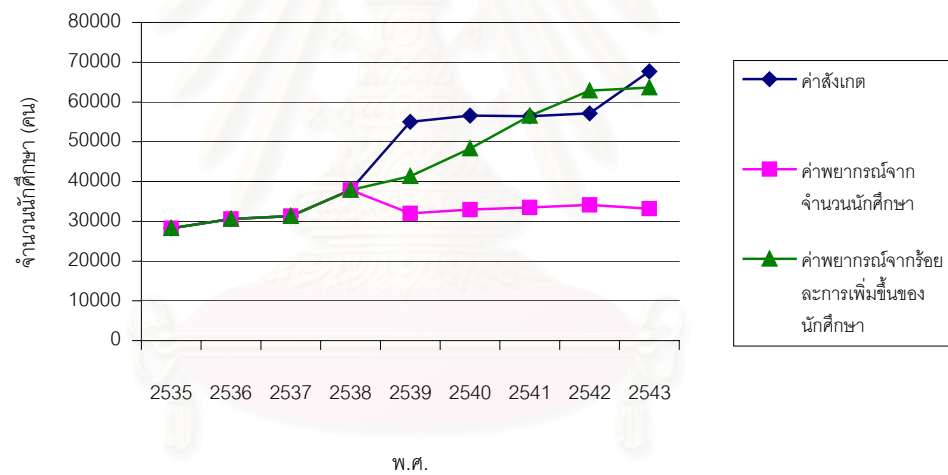

พ.ศ.

แผนภาพที่ 12 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยปิด

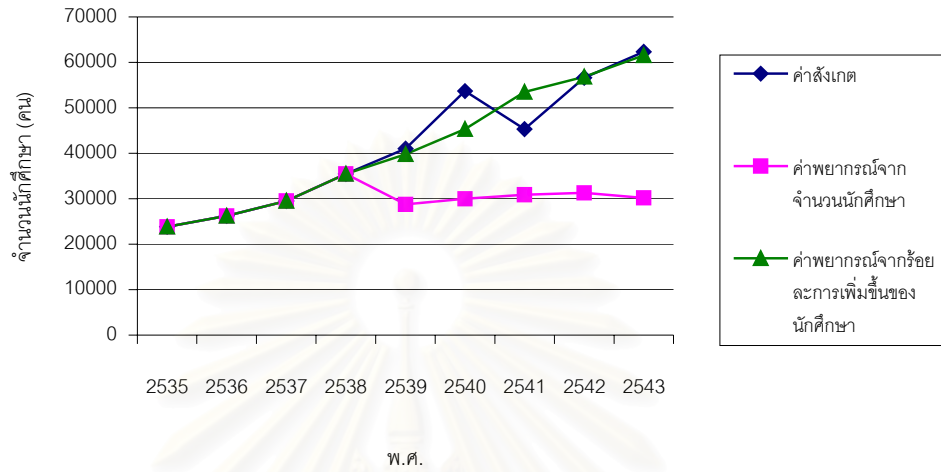

แผนภาพที่ 13 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเปิด

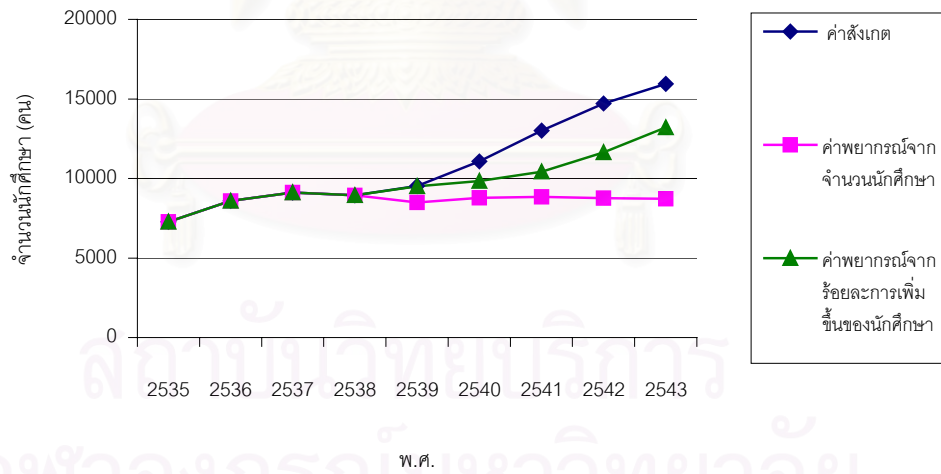

แผนภาพที่ 14 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเอกชน

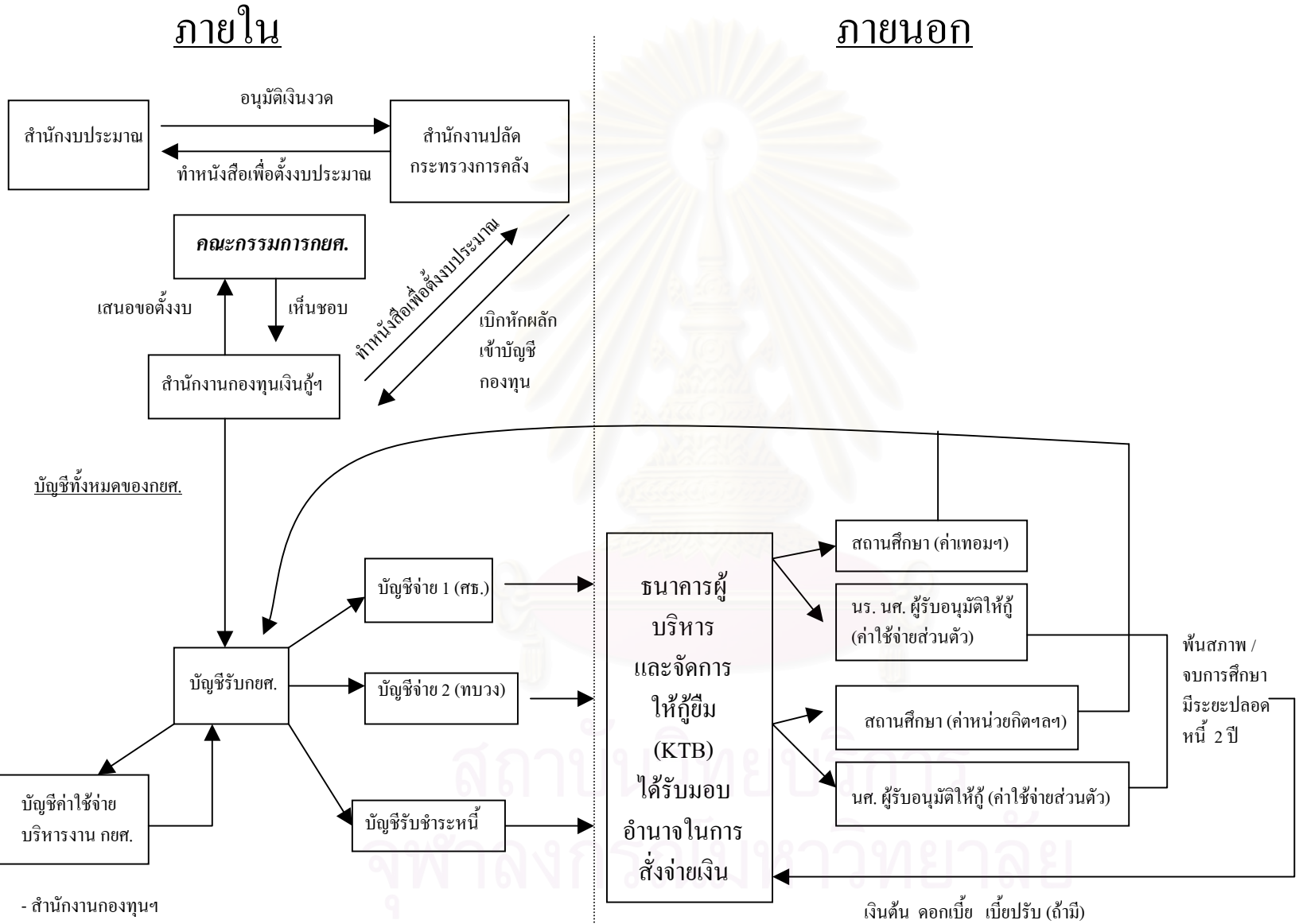
สถาบันราชภัฏสุรินทร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 15 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันราชภัฏ

แผนภาพที่ 16 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

- สำนักงานกองทุนฯ
- คณะอนุกรรมการบัญชีจ่าย 1
- คณะกรรมการบัญชีจ่าย 2

ที่มา: สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (พ.ย. 43)

ตารางที่ 31 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรี กรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
จำแนก

ตามสังกัดและรวมทุกสถาบัน

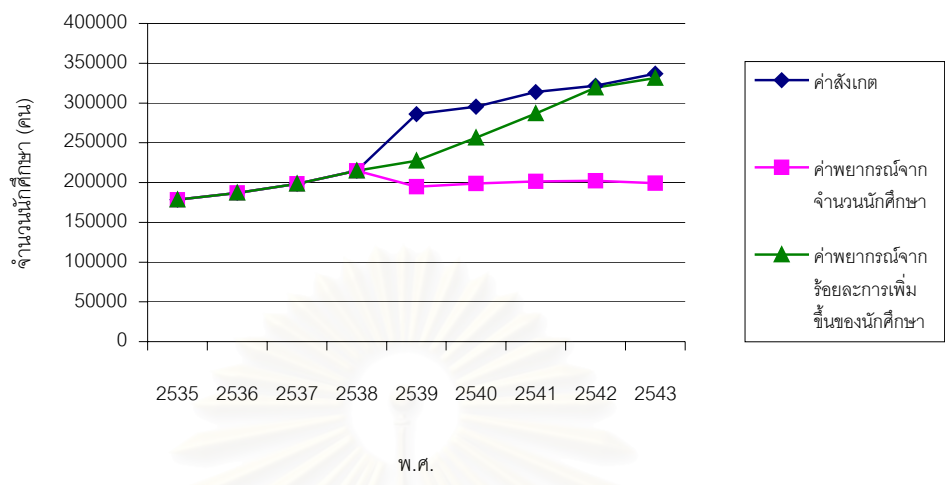
พ.ศ.	ช่วงเวลา (t)	ทบวงมหาวิทยาลัย			กระทรวงศึกษาธิการ			รวม		
		Y_t	F_{t+1}		Y_t	F_{t+1}		Y_t	F_{t+1}	
			จำนวนนัก ศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา		จำนวนนัก ศึกษา	ร้อยละ การเพิ่ม ขึ้นของนัก ศึกษา		จำนวนนัก ศึกษา	ร้อยละการ เพิ่มขึ้นของ นักศึกษา
2535	1	178,646			31,113			209,759		
2536	2	187,191			34,811			222,002		
2537	3	198,362			38,636			236,998		
2538	4	214,744			44,397			259,141		
2539	5	286,262	194,736	227,500	50,566	37,239	49,356	336,828	231,975	276,737
2540	6	295,334	198,758	256,506	64,777	38,771	55,126	360,111	237,529	311,716
2541	7	313,803	201,650	287,005	58,372	39,761	63,786	372,175	241,411	351,273
2542	8	321,853	202,472	319,465	71,369	40,042	68,710	393,222	242,514	389,632
2543	9	337,037	199,404	331,668	78,292	38,953	75,396	415,329	238,357	409,192

t = เวลา Y_t = ค่าสังเกต ในที่นี้ คือ จำนวนนักศึกษาใหม่ในแต่ละปีการศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

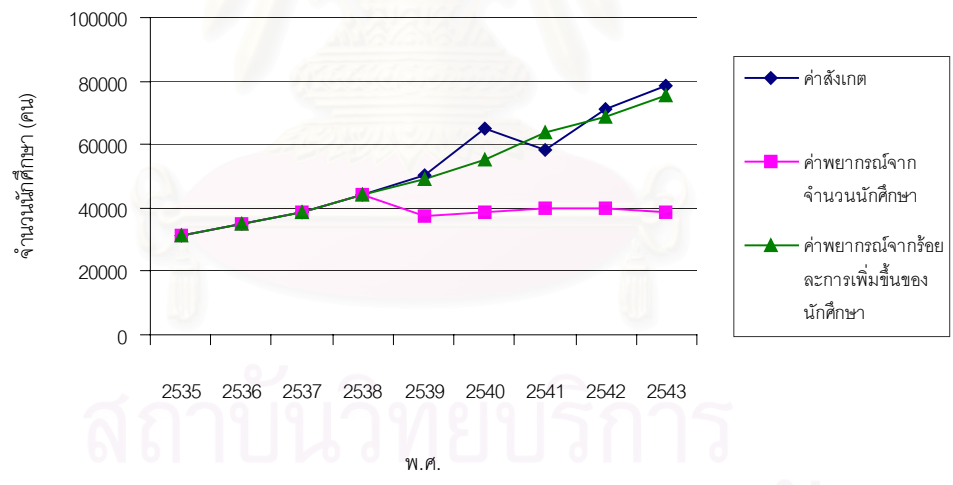
F_{t+1} = ค่าพยากรณ์ ในที่นี้ คือ แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาแนวโน้มจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนจำแนกตาม
สังกัดที่พยากรณ์จากจำนวนนักศึกษา พบว่าจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มลดลงในช่วงปี 2539 จากนั้น
จะเพิ่มขึ้นทุกปี แล้วลดลงอีกครั้งในช่วงปี 2543 ส่วนจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุน ที่พยากรณ์จาก
ร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา(ratio method) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และแนวโน้มจำนวนนักศึกษา
ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจะต่ำกว่าค่าสังเกตในปี 2539-2541 ส่วนแนวโน้มจำนวนนักศึกษา
ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกันและค่าพยากรณ์แนวโน้มต่ำกว่าค่าสังเกต
ทุกปี ยกเว้นปี 2541 ที่ค่าพยากรณ์สูงกว่าค่าสังเกต

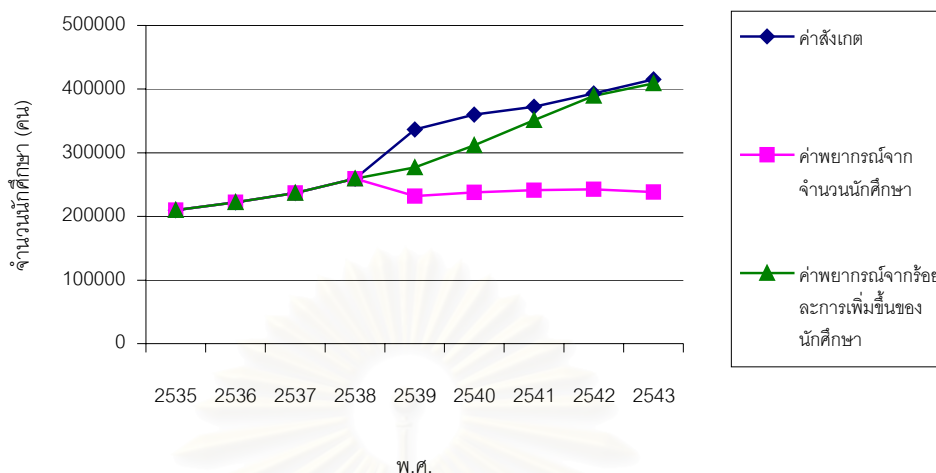
ในภาพรวม พบว่าจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนที่พยากรณ์จากร้อยละการเพิ่ม
ขึ้นของนักศึกษา(ratio method) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ยังคงต่ำกว่าค่าสังเกต ดังแผนภาพที่ 17-19

แผนภาพที่ 17 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี
ของสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 18 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี
ของสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

แผนภาพที่ 19 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาใหม่ ระดับปริญญาตรี รวมทุกสถาบัน

4.1.5 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ยืม

จากตารางที่ 32 จะพบว่าสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันราชภัฏจะต่ำกว่าสัดส่วนจำนวนเงินกู้และผู้กู้ นอกนั้นจะมีสัดส่วนนักศึกษาใหม่มากกว่าสัดส่วนจำนวนเงินกู้และผู้กู้

สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ ของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ จะมีทิศทางตรงกันข้ามกัน คือ สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ในสถาบันสังกัดทบวงฯ จะมากกว่า จำนวนเงินกู้และผู้กู้ ขณะที่สัดส่วนผู้กู้ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะมากกว่าจำนวนเงินกู้และผู้กู้ เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนดังกล่าวจะมีรูปแบบเช่นนี้ ตั้งแต่ปี 2539-2543 ดังแผนภาพที่ 20-26

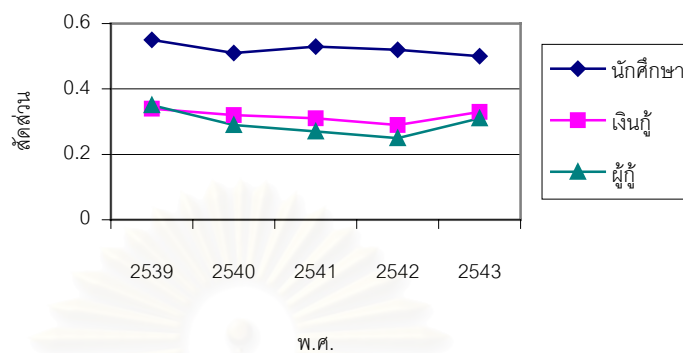
เมื่อพิจารณาตารางที่ 33 พบว่าการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ในแต่ละปีไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ในมหาวิทยาลัยเปิดสัดส่วนจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.5 จำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 แต่จำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.4 สัดส่วนผู้กู้ที่เพิ่มขึ้นในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยร้อยละ 5.7 แต่นักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ .8 เท่านั้น ดังแผนภาพที่ 27-33

ตารางที่ 32 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ สัดส่วนจำนวนผู้กู้ และสัดส่วนจำนวนเงินกู้จำแนกตามประเภทสถาบันและสังกัด

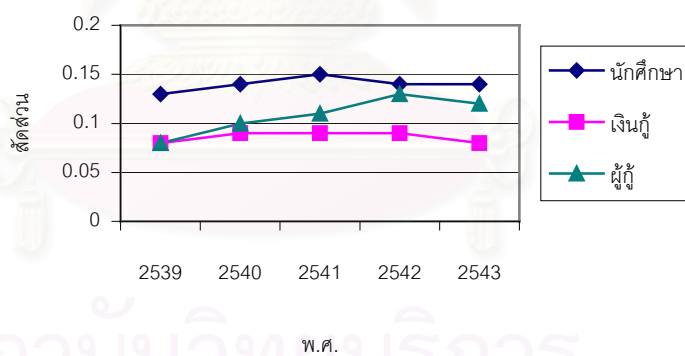
พ.ศ.	ประเภทสถาบัน															สังกัด					
	ม. เปิด			ม. ปิด			ม. เอกชน			ราชภัฏ		ราชมงคล			ทบวงมหาวิทยาลัย			กระทรวงศึกษาธิการ			
	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	
	ม			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			ม			นศ.ใหม่		
2539	.55	.34	.35	.13	.08	.08	.16	.32	.21	.12	.23	.33	.02	.00	.00	.84	.75	.65	.15	.24	.34
2540	.51	.32	.29	.14	.09	.10	.15	.31	.19	.14	.24	.38	.03	.01	.01	.82	.74	.59	.17	.25	.40
2541	.53	.31	.27	.15	.09	.11	.15	.33	.22	.12	.24	.36	.03	.01	.02	.84	.73	.61	.15	.26	.38
2542	.52	.29	.25	.14	.09	.13	.14	.36	.23	.14	.23	.35	.03	.01	.02	.81	.75	.62	.18	.24	.37
2543	.50	.33	.31	.14	.08	.12	.16	.36	.21	.15	.21	.31	.03	.01	.01	.81	.77	.66	.18	.22	.33

ตารางที่ 33 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ทั้งหมด จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้จำแนกตามประเภทสถาบัน และสังกัด

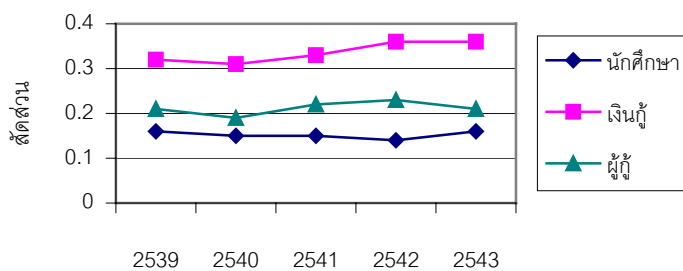
พ.ศ.	ประเภทสถาบัน															สังกัด					
	ม. เปิด			ม. ปิด			ม. เอกชน			ราชภัฏ		ราชมงคล			ทบวงมหาวิทยาลัย			กระทรวงศึกษาธิการ			
	เงินกู้	ผู้กู้		เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	นศ.ใหม่	เงินกู้	ผู้กู้	
	นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่			นศ.ใหม่		
2540	-6.5	-6.1	-18.2	6.9	14.1	21.8	-4.0	-3.0	-11.3	18.3	3.4	12.0	7.8	53.5	42.8	-3.6	-2.1	-8.9	16.5	6.3	13.3
2541	4.1	-4.1	-6.9	4.1	-3.6	8.3	-3.5	4.0	11.8	-22.3	0.3	-5.8	12.0	14.5	23.2	2.7	-0.4	2.6	-14.6	1.2	-4.2
2542	-3.0	-7.8	-10.1	-1.5	6.1	16.6	-4.4	8.8	7.1	15.4	-5.1	-3.8	6.5	-25.4	-3.2	-3.0	2.0	2.2	13.5	-6.2	-3.7
2543	-4.4	11.5	20.8	-1.6	-18.3	-6.8	10.8	-0.9	-8.8	4.0	-9.7	-11.0	2.5	5.7	-20.5	-0.8	2.5	5.7	3.7	-8.7	-11.5

แผนภาพที่ 20 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในมหาวิทยาลัยเปิด

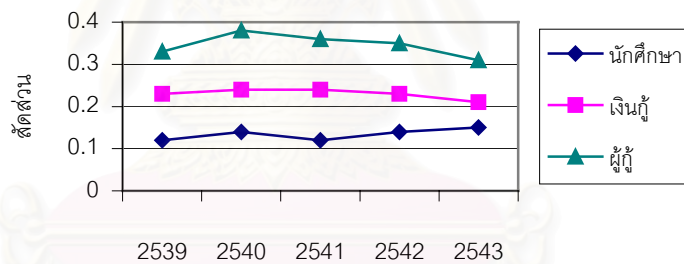

แผนภาพที่ 21 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในมหาวิทยาลัยปิด

พ.ศ.

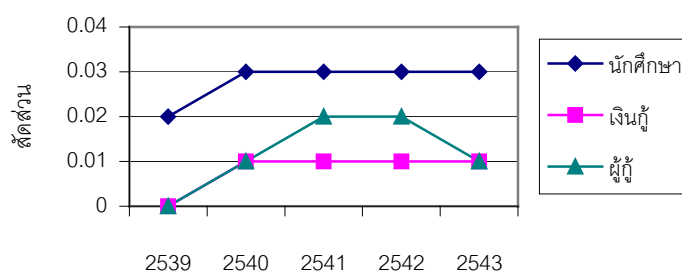
แผนภาพที่ 22 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในมหาวิทยาลัยเอกราช

พ.ศ.

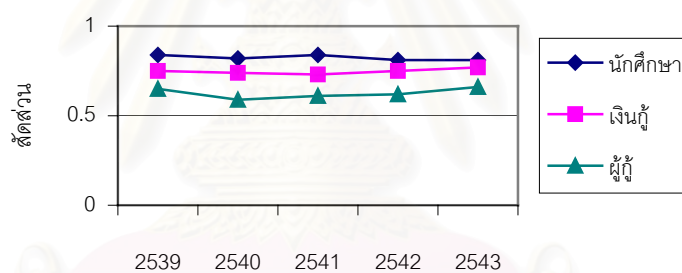
แผนภาพที่ 23 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในสถาบันราชภัฏ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.

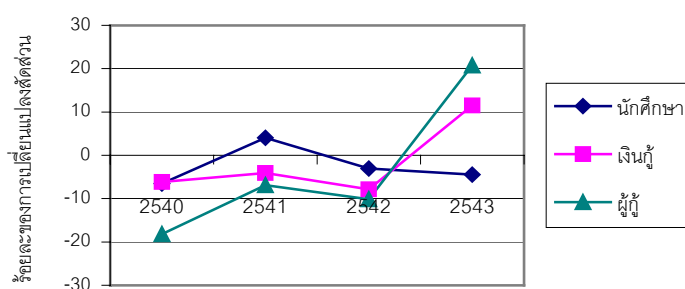
แผนภาพที่ 24 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

พ.ศ.

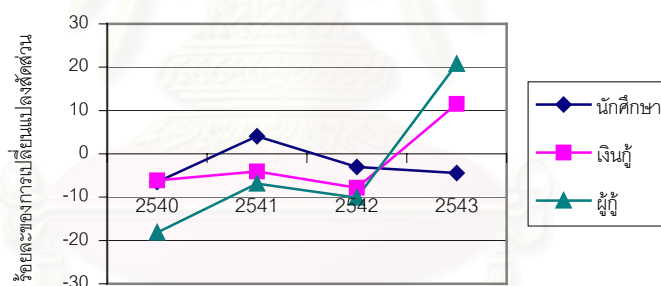
แผนภาพที่ 25 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้
ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

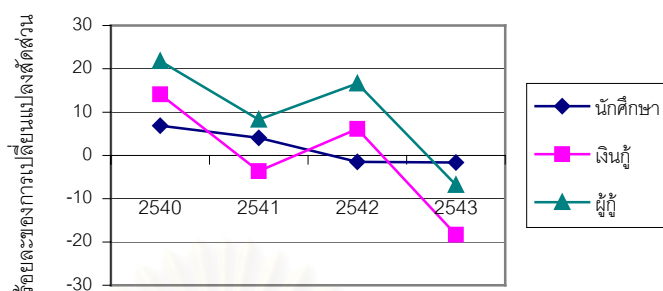
พ.ศ.

แผนภาพที่ 26 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้และผู้กู้
ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

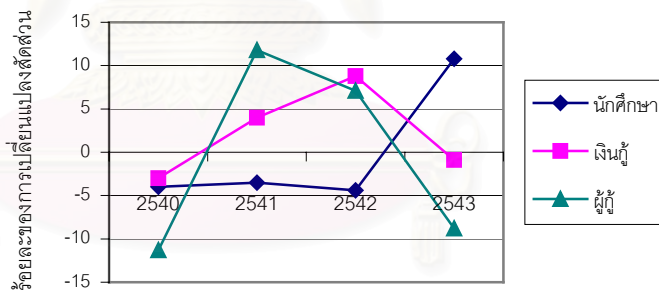
พ.ศ.

แผนภาพที่ 27 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้
และจำนวนผู้กู้ ในมหาวิทยาลัย เปิด

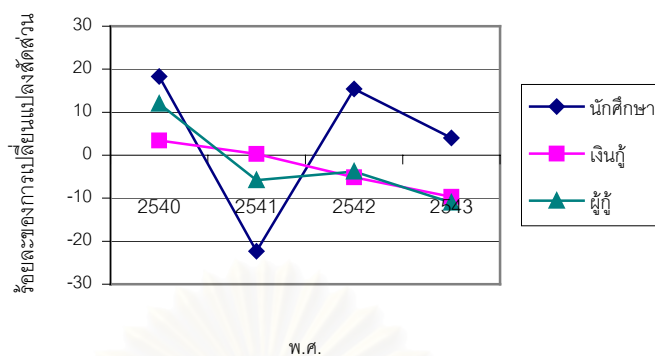
พ.ศ.

แผนภาพที่ 28 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้รู้ ในมหาวิทยาลัยบิรัต

พ.ศ.

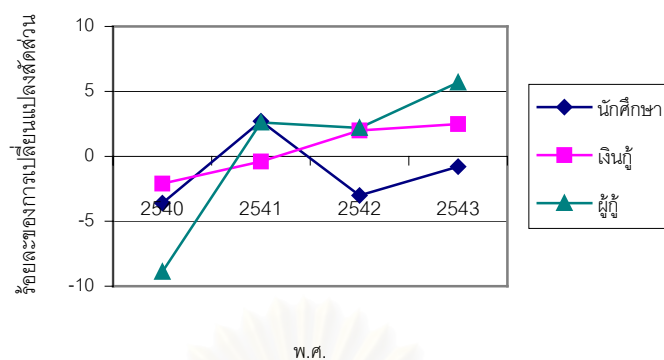
แผนภาพที่ 29 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้รู้ ในมหาวิทยาลัยเอกชน

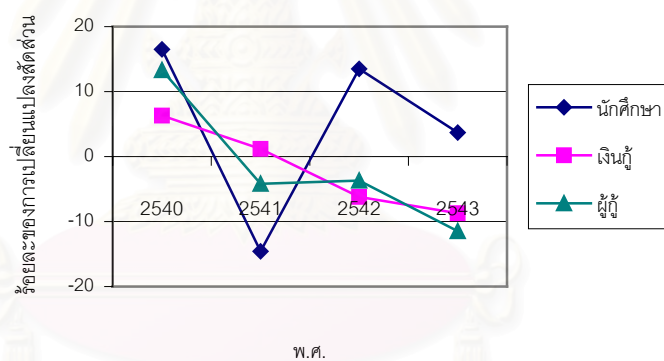
แผนภาพที่ 30 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ ในสถาบันราชภัฏ

แผนภาพที่ 31 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

แผนภาพที่ 32 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 33 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

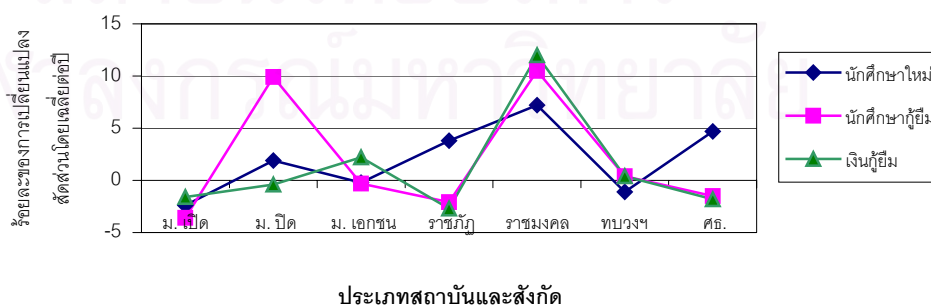
สถาบันพระปกเกล้า
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 ร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้
จำแนกตามประเภทสถาบันและสังกัด

ตัวแปร	ประเภทสถาบัน					สังกัด	
	ม. เปิด	ม. ปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	ทบวงฯ	ศธ.
นักศึกษาใหม่	-2.4	1.9	-0.2	3.8	7.2	-1.1	4.7
เงินกู้ยืม	-1.6	-0.4	2.2	-2.7	12.0	0.4	-1.8
นักศึกษาผู้กู้ยืม	-3.6	9.9	-0.3	-2.1	10.5	0.4	-1.5

จากตารางที่ 34 สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนผู้กู้และเงินกู้ในมหาวิทยาลัยเปิด มีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยลดลงทุกตัว ซึ่งตรงข้ามกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนทั้ง 3 ตัวเพิ่มขึ้นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง ในมหาวิทยาลัยปิด จำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.9 ต่อปีจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.9 ต่อปี แต่สัดส่วนเงินกู้ลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.9 ต่อปีซึ่งตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยเอกชนที่สัดส่วนจำนวนผู้กู้และนักศึกษาใหม่ลดลง แต่สัดส่วนจำนวนเงินกู้กลับเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.2 ต่อปี ในสถาบันราชภัฏ พบว่าสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่จะเพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนจำนวนผู้กู้และเงินกู้ลดลง

ถ้าพิจารณาร้อยละเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้แยกตามสังกัด พบว่า สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่มีร้อยละเฉลี่ยลดลง ขณะที่สัดส่วนเงินกู้และผู้กู้เพิ่มขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่สัดส่วนผู้กู้ลดลง แต่สัดส่วนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้น ดังแผนภาพที่ 34

แผนภาพที่ 34 ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ โดยเฉลี่ยต่อปี จำแนกตามประเภทสถาบัน และสังกัด

4.2 การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาประเภทมหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยเอกชน สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 2,235 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 90.6 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและเพศ

เพศ	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
หญิง	321 (54.8)	361 (71.2)	323 (57.3)	319 (72.2)	78 (57.8)	1402 (62.8)
ชาย	265 (45.2)	146 (28.8)	241 (42.7)	123 (27.8)	57 (42.2)	832 (37.2)
รวม	586 (100.0)	507 (100.0)	564 (100.0)	442 (100.0)	135 (100.0)	2234 (100.0)

จากตารางที่ 35 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถาม ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 581 คน มหาวิทยาลัยเปิด 564 คน มหาวิทยาลัยเอกชน 507 คน สถาบันราชภัฏ 442 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 135 คน คิดเป็นหญิงร้อยละ 62.7 เป็นชายร้อยละ 37.2

จากตารางที่ 36 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 35.4 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 28.2 และชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 20.4 เรียงตามลำดับ

จากตารางที่ 37 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามมีภูมิลำเนาเดิม อยู่ที่ภาคตะวันออกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 18.7 และภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 18.6 ตามลำดับ ซึ่ง 2 อันดับสุดท้าย เป็นนักศึกษาของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีที่ ศึกษา	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
1	100 (17.2)	4 (0.7)	163 (32.6)	149 (33.7)	38 (28.4)	454 (20.4)
2	182 (31.3)	217 (38.5)	98 (19.6)	96 (27.7)	34 (25.4)	627 (28.2)
3	227 (39)	209 (37.1)	155 (31.0)	156 (35.3)	41 (30.6)	788 (35.5)
4	51 (8.7)	129 (22.9)	76 (15.2)	41 (9.3)	18 (13.4)	315 (14.2)
5	19 (3.3)	4 (0.7)	7 (1.4)	-	2 (1.5)	32 (1.4)
6	3 (0.5)	1 (0.2)	1 (0.2)	-	1 (0.7)	6 (0.3)
รวม	582 (100.0)	564 (100.0)	500 (100.0)	442 (100.0)	134 (100.0)	2222 (100.0)

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและภูมิภาคเพิ่มเติม

ภูมิภาคเพิ่มเติม	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
กรุงเทพฯ	54 (9.3)	53 (9.5)	75 (15.2)	14 (3.2)	10 (7.6)	206 (9.3)
ภาคกลาง	69 (11.9)	135 (24.1)	62 (12.5)	56 (12.8)	29 (22.0)	351 (15.9)
ภาคตะวันออก	161 (27.7)	139 (24.8)	114 (23.0)	220 (50.1)	29 (22.0)	663 (30.0)
ภาคเหนือ	39 (6.7)	28 (5.0)	24 (4.9)	8 (1.8)	3 (2.3)	102 (4.7)
ภาคใต้	109 (18.8)	84 (15.0)	106 (21.4)	105 (23.9)	7 (5.3)	411 (18.6)
ภาคตะวันตก	136 (23.4)	110 (19.6)	109 (22.0)	9 (2.0)	49 (37.1)	413 (18.7)
ภาคตะวันตก	13 (2.2)	12 (2.1)	5 (1.0)	27 (6.2)	5 (3.8)	62 (2.8)
รวม	581 (100.0)	561 (100.0)	495 (100.0)	439 (100.0)	132 (100.0)	2208 (100.0)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและอาชีพผู้ปกครอง

อาชีพผู้ ปกครอง	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
เกษตรกร	254 (43.4)	269 (47.6)	183 (36.2)	280 (63.6)	77 (57.0)	1063 (47.7)
รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	106 (18.1)	102 (18.1)	101 (20.0)	53 (12.0)	17 (12.6)	379 (17.0)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	7 (1.2)	26 (4.6)	7 (1.4)	14 (3.2)	2 (1.5)	56 (2.5)
รับราชการ	67 (11.5)	55 (9.7)	67 (13.2)	31 (7.0)	16 (11.9)	236 (10.6)
ค้าขาย	118 (20.2)	112 (19.8)	137 (27.1)	55 (12.5)	15 (11.1)	437 (20.0)
อื่นๆ	33 (5.6)	1 (0.2)	11 (2.2)	7 (1.6)	8 (5.9)	60 (2.7)
รวม	585 (100.0)	565 (100.0)	506 (100.0)	440 (100.0)	135 (100.0)	2231 (100.0)

จากตารางที่ 38 ผู้ปกครองของนักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 47.6 มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 19.5 และมีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 16.9 ตามลำดับ ในจำนวนนักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร จะเป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชนจะเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด เป็นส่วนใหญ่

จากตารางที่ 39 ผู้ปกครองนักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.7 ในจำนวนนี้เป็นผู้ปกครองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ ผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.4 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการศึกษาของผู้ปกครอง

การศึกษาผู้ ปกครอง	ประเภทสถาบัน					
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	รวม
ประถมศึกษา	385 (66.3)	340 (60.4)	327 (65.4)	339 (77.2)	89 (66.9)	1480 (66.8)
มัธยมศึกษา	111 (19.1)	146 (25.9)	86 (17.2)	62 (14.1)	27 (20.3)	432 (19.5)
อาชีวศึกษา	31 (5.3)	30 (5.3)	32 (6.4)	12 (2.7)	4 (3.0)	109 (4.9)
ปริญญาตรี	53 (9.1)	44 (7.8)	50 (10.0)	26 (5.9)	13 (9.8)	186 (8.4)
ปริญญาโท	1 (0.2)	3 (0.5)	5 (1.0)	-	-	9 (0.4)
รวม	581 (100.0)	563 (100.0)	500 (100.0)	439 (100.0)	133 (100.0)	2216 (100.0)

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและสาขาวิชาที่ศึกษา

สาขาวิชา	ประเภทสถาบัน					
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	รวม
ครุศาสตร์	60 (10.3)	70 (12.6)	-	146 (33.8)	9 (6.7)	285 (12.9)
มนุษยศาสตร์	39 (6.7)	80 (14.4)	17 (3.4)	57 (13.2)	8 (5.9)	201 (9.1)
วิจิตรศิลป์ ฯ	4 (0.7)	1 (0.2)	6 (1.2)	7 (1.6)	20 (14.8)	38 (1.7)
นิติศาสตร์	6 (1.0)	126 (22.7)	53 (10.6)	26 (6.0)	10 (7.4)	221 (10.0)
สังคมศาสตร์	73 (12.6)	214 (38.6)	271 (54.0)	131 (30.3)	29 (21.5)	718 (32.6)
วิทย์,คณิต,คอมฯ	92 (15.8)	46 (8.3)	9 (1.8)	27 (6.3)	4 (3.0)	178 (8.1)
แพทย์,พยาบาล, อนามัย	102 (17.6)	-	36 (7.2)	13 (3.0)	-	151 (6.9)
วิศวะ,สถาปัตย์	79 (13.6)	9 (1.6)	92 (18.3)	-	20 (14.8)	209 (9.5)

เกษตร,ประมง,ป่า	82	9	18	5	20	134
ไม้,สัตวแพทย์	(14.1)	(1.6)	(3.6)	(1.2)	(14.8)	(6.1)
อื่นๆ (เทคโนโลยี, สิ่ง	44	-	-	20	6	70
แวดล้อม ฯ)	(7.8)			(4.6)	(4.4)	(3.1)
รวม	581	555	502	432	135	2205
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 40 สาขาวิชาที่นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามศึกษามากที่สุด ได้แก่ สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 72.5 ซึ่งในจำนวนนี้คิดเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด ถึงร้อยละ 53.8 สาขาที่มีผู้ศึกษารองลงมาเป็นอันดับ 2 ได้แก่ สาขาครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.9 ซึ่งเป็นนักศึกษาในสถาบันราชภัฏถึงร้อยละ 33.8 และสาขาที่มีผู้ศึกษารองลงมาเป็นอันดับ 3 ได้แก่ สาขานิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 10.2 และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและค่าใช้จ่าย/ภาค

ค่าใช้จ่าย/ภาค (บาท)	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	
5,000 – 20,000	236 (42.8)	465 (91.7)	59 (15.3)	266 (67.2)	60 (48.4)	1086 (55.3)
20,001 – 40,000	235 (42.7)	37 (7.3)	173 (44.7)	122 (30.8)	41 (33.1)	608 (31.0)
40,001 – 60,000	59 (10.7)	-	100 (25.8)	5 (1.3)	18 (14.5)	182 (9.3)
60,000 – 80,000	13 (2.4)	3 (0.6)	27 (7.0)	2 (0.5)	4 (3.2)	49 (2.5)
80,000 – 100,000	8 (1.5)	2 (0.4)	28 (7.2)	1 (0.3)	1 (0.8)	40 (2.0)
รวม	551 (100.0)	507 (100.0)	387 (100.0)	396 (100.0)	124 (100.0)	1965 (100.0)

จากตารางที่ 41 นักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 55.2 มีค่าใช้จ่าย/ภาค ต่ำกว่า 20,000 บาท และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ นักศึกษากู้ยืมที่มีค่าใช้จ่าย / ภาค สูงสุดอยู่ระหว่าง 80,001 – 100,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามสาขาวิชาและค่าใช้จ่าย/ภาค

สาขาวิชา	ค่าใช้จ่าย/ภาค					รวม
	50,00 - 20,000	20,001 - 40,000	40,001 - 60,000	60,001 - 80,000	80,001 - 100,000	
ครุศาสตร์	170 (64.2)	82 (30.9)	10 (3.8)	2 (0.8)	1 (0.4)	265 (100.0)
มนุษยศาสตร์	115 (67.3)	44 (25.7)	7 (4.1)	4 (2.3)	1 (0.6)	171 (100.0)
วิจิตรศิลป์ ฯ	18 (54.6)	11 (33.3)	3 (9.1)	-	1 (3.0)	33 (100.0)
นิติศาสตร์	143 (78.1)	31 (16.9)	3 (1.6)	6 (3.3)	-	183 (100.0)
สังคมศาสตร์	350 (55.8)	188 (30.0)	69 (11.0)	14 (2.2)	6 (1.0)	627 (100.0)
วิทย์,คณิต,คอมฯ	87 (54.4)	56 (35.0)	12 (7.5)	3 (1.8)	2 (1.3)	160 (100.0)
แพทย์,พยาบาล, อนามัย	54 (36.5)	51 (34.5)	31 (21.0)	4 (2.7)	8 (5.4)	148 (100.0)
วิศวะ,สถาปัตย์	41 (24.3)	66 (39.0)	31 (18.3)	15 (8.9)	16 (9.5)	169 (100.0)
เกษตร,ประมง, ป่าไม้,สัตวแพทย์	53 (44.2)	53 (44.2)	10 (8.3)	1 (0.8)	3 (2.5)	120 (100.0)
อื่นๆ (เทคโนโลยี, สิ่ง แวดล้อม ฯ)	39 (60.0)	22 (33.9)	3 (4.6)	-	1 (1.5)	65 (100.0)
รวม	1070 (53.1)	604 (31.1)	179 (9.2)	49 (2.5)	39 (2.0)	1941 (100.0)

จากตารางที่ 42 สาขาวิชาที่มีค่าใช้จ่าย/ภาค ต่ำกว่า 20,000 บาท เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ สาขานิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และครุศาสตร์ สาขาที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดอยู่ระหว่าง 80,001 – 100,000 บาท ได้แก่ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์

จากตารางที่ 43 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 87.3 ไม่ได้รับทุนการศึกษาอื่นๆ ส่วนผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาอื่นๆ เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด ถึงร้อยละ 30.3

จากตารางที่ 44 นักศึกษาผู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามว่าได้รับเงินทุนการศึกษาอื่นๆ ร้อยละ 69.41 จะได้รับทุนการศึกษาไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท มีจำนวนร้อยละ 24.31ของผู้ที่ได้รับทุนทั้งหมด

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการได้รับทุนการศึกษา
อื่นๆ

การได้รับทุน	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	
ได้	174 (30.3)	37 (6.6)	32 (6.4)	29 (6.7)	5 (3.8)	277 (12.6)
ไม่ได้	400 (69.7)	524 (93.4)	461 (93.5)	405 (93.3)	126 (96.2)	1916 (87.4)
รวม	574 (100.0)	561 (100.0)	493 (100.0)	434 (100.0)	131 (100.0)	2193 (100.0)

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินที่ได้รับ
จากทุนการศึกษาอื่น

จำนวนเงิน(บาท)	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	
ต่ำกว่า 10,000	104 (63.8)	33 (91.7)	18 (69.2)	21 (77.8)	1 (33.3)	177 (69.4)
10,001 – 30,000	46 (28.2)	3 (8.3)	5 (19.2)	6 (22.2)	2 (66.7)	62 (24.3)
30,001 – 50,000	8 (4.9)	-	1 (3.8)	-	-	9 (3.5)
50,000 – 70,000	5 (3.1)	-	-	-	-	5 (2.0)
มากกว่า 70,000	-	-	2 (7.7)	-	-	2 (0.8)
รวม	163 (100.0)	36 (100.0)	26 (100.0)	27 (100.0)	3 (100.0)	225 (100.0)

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาผู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและปีที่เริ่มผู้ยืมเงิน

ปีที่เริ่ม ผู้ยืมเงิน	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล	
2539	67 (11.4)	26 (4.6)	52 (10.3)	48 (10.9)	18 (13.4)	211 (9.5)
2540	122 (20.8)	71 (12.6)	69 (13.8)	73 (16.5)	31 (23.1)	366 (16.4)
2541	126	245	123	123	31	648

	(21.5)	(43.4)	(24.5)	(27.8)	(23.1)	(29.1)
2542	136	130	110	97	24	497
	(23.2)	(23.0)	(21.9)	(22.0)	(17.9)	(22.3)
2543	119	93	122	83	29	446
	(20.3)	(16.5)	(24.3)	(18.8)	(21.6)	(20.0)
2544	16	-	26	18	1	61
	(2.7)		(5.2)	(4.1)	(.8)	(2.7)
รวม	586	565	502	442	134	2229
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 45 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กู้ยืมในปี 2541 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29 และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดมากที่สุด รองลงมา กู้ยืมในปี 2542 คิดเป็นร้อยละ 22.3 และกู้ยืมในปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 20. ตามลำดับ

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและปีที่เริ่มกู้ยืมเงิน

ปีที่เริ่ม กู้ยืมเงิน	ชั้นปีที่ศึกษา						รวม
	1	2	3	4	5	6	
2539	17	46	96	38	6	5	208
	(3.8)	(7.4)	(12.1)	(12.1)	(18.8)	(83.3)	(9.4)
2540	40	120	134	56	15	1	366
	(8.9)	(19.2)	(17.0)	(17.8)	(46.9)	(16.7)	(16.5)
2541	138	128	196	177	7	-	646
	(30.6)	(20.5)	(24.8)	(56.2)	(21.9)		(29.1)
2542	69	101	291	28	3	-	492
	(15.3)	(16.2)	(36.9)	(8.9)	(9.4)		(22.2)
2543	141	226	61	15	1	-	444
	(31.3)	(36.2)	(7.7)	(4.8)	(3.1)		(20)
2544	46	4	10	1	-	-	61
	(10.2)	(.6)	(1.3)	(0.3)			(2.8)
รวม	451	625	788	315	32	6	2217
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 46 นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่เริ่มกู้เงินในปี 2539 ขณะนี้ส่วนใหญ่ ศึกษายู่ชั้นปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 83.3 ผู้ที่กู้ในปี 2540 ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ

ละ 46.8 ผู้ที่กู้ในปี 2541 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 46.8 ผู้ที่กู้ในปี 2542 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 36.9 ผู้ที่กู้ในปี 2543 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คิดเป็น 36.1 ส่วนผู้ที่กู้ในปี 2544 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 10.2

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและสถานภาพผู้กู้

สถานภาพ	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ผู้กู้ใหม่	42	72	91	100	18	323
	(7.2)	(12.9)	(18.3)	(22.7)	(13.3)	(14.6)
ผู้กู้เก่า	541	488	407	340	117	1893
	(92.8)	(87.1)	(81.7)	(77.3)	(86.7)	(85.4)
รวม	583	560	498	440	135	2216
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 47 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นผู้กู้รายเก่า คิดเป็นร้อยละ 85.4 และในจำนวนนี้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยระบบปิดถึงร้อยละ 92.8

จากตารางที่ 48 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้กู้ต่อเนื่องมาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 51.4 ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนถึงร้อยละ 60.1 ส่วนนักศึกษาที่กู้ตั้งแต่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 48.5 และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในสถาบันราชภัฏร้อยละ 61.3

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการกู้ยืมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กู้ยืมตั้งแต่	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ใช่	272	272	195	268	62	1069
	(46.8)	(48.4)	(39.9)	(61.3)	(46.6)	(48.5)
ไม่ใช่	309	290	294	169	71	1133
	(53.2)	(51.6)	(60.1)	(38.7)	(53.4)	(51.5)
รวม	581	562	489	437	133	2202
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามภูมิลำเนาเดิมและการกู้ยืมตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภูมิลำเนาเดิม	การกู้ยืมตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
กรุงเทพมหานคร	49 (24.4)	152 (75.6)	201 (100.0)
ภาคกลาง	145 (42.0)	200 (58.0)	345 (100.0)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	337 (51.3)	320 (48.7)	657 (100.0)
ภาคตะวันออก	44 (44.9)	54 (55.1)	98 (100.0)
ภาคเหนือ	222 (54.7)	184 (45.3)	406 (100.0)
ภาคใต้	227 (55.6)	181 (44.4)	408 (100.0)
ภาคตะวันตก	35 (57.4)	26 (42.6)	61 (100.0)
รวม	1059 (48.7)	1117 (51.3)	2176 (100.0)

จากตารางที่ 49 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามว่ากู้ยืมเงินตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.3 55.6 และ 51.2 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาที่ไม่ได้กู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 75.6 57.9 และ 55.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินกู้ยืมเฉลี่ยต่อปี

จำนวนเงิน(บาท)	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
5,000 – 30,000	74 (12.7)	23 (4.1)	36 (7.6)	333 (76.0)	29 (21.6)	495 (22.5)
30,001 – 50,000	269	497	80	96	59	1001

จากตารางที่ 51 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 35.9 เป็นหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา น้อยกว่า 100,000 บาท และในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏถึงร้อยละ 64.5 ผู้ที่เป็นหนี้ระหว่าง 100,0001 – 200,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยปิด ส่วนนักศึกษาที่เป็นหนี้กองทุนตั้งแต่ 200,001 ขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชน

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและความต้องการกู้ยืมเพิ่ม

ความต้องการ กู้เพิ่ม	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ต้องการ	206 (51.3)	413 (73.1)	185 (45.2)	158 (39.8)	53 (43.4)	1015 (53.5)
ไม่ต้องการ	195 (48.6)	152 (26.9)	224 (54.7)	239 (60.2)	69 (56.5)	879 (46.4)
รวม	401 (100.0)	565 (100.0)	489 (100.0)	397 (100.0)	122 (100.0)	1894 (100.0)

ตารางที่ 53 จำนวนนักศึกษากับการนำเงินกู้ยืมไปใช้จ่ายตามรายละเอียดค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)
ค่าเล่าเรียน	2116
ค่าครองชีพ (อาหาร ที่พัก)	1901
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา (อุปกรณ์การเรียน)	1819
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	549

จากตารางที่ 52 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 53.5 ต้องการกู้ยืมเงินเพิ่มเติม ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดร้อยละ 73.1 ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการกู้เพิ่มเป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏถึงร้อยละ 60.2

จากตารางที่ 53 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามนำเงินกู้ยืมไปใช้เรื่องค่าเล่าเรียนมากที่สุด รองลงมาใช้จ่ายเป็นค่าครองชีพในเรื่อง อาหาร ที่พัก และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่อง อุปกรณ์การเรียน ตามลำดับ

จากตารางที่ 54 นักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 31.3 ต้องการกู้ยืมเงินเพิ่มต่อปีอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท และในจำนวนนี้ร้อยละ 46.2 เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด ส่วนนักศึกษาที่ต้องการกู้ยืมเงินมากกว่า 25,000 บาทต่อปี เป็นนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏร้อยละ 22.2

ตารางที่ 54 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและจำนวนเงินที่ต้องการกู้เพิ่มต่อปี

จำนวนเงิน(บาท)	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
1,000 – 5,000	54 (19.6)	77 (25.4)	62 (20.6)	66 (21.6)	22 (22.7)	281 (21.9)
5,001 – 10,000	100 (36.2)	140 (46.2)	60 (19.9)	69 (22.6)	33 (34.0)	402 (31.3)
10,001 – 15,000	64 (23.2)	22 (7.3)	47 (15.6)	57 (18.6)	17 (17.5)	207 (16.1)
15,001 – 20,000	21 (7.6)	32 (10.6)	47 (15.6)	21 (6.9)	15 (15.5)	136 (10.6)
20,001 – 25,000	21 (7.6)	25 (8.3)	49 (16.3)	25 (8.2)	5 (5.2)	125 (9.7)
มากกว่า 25,000	16 (5.8)	7 (2.3)	36 (12.0)	68 (22.2)	5 (5.2)	132 (10.3)
รวม	276 (100.0)	303 (100.0)	301 (100.0)	306 (100.0)	97 (100.0)	1283 (100.0)

ตารางที่ 55 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการรับทราบการมีกองทุน

ก่อนเข้าศึกษา

การรับทราบก่อน เข้าศึกษา	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ทราบ	545 (93.0)	473 (83.7)	459 (91.4)	409 (93.4)	105 (83.3)	1991 (89.8)
ไม่ทราบ	41 (7.0)	92 (16.3)	43 (8.6)	29 (6.6)	21 (16.7)	226 (10.2)
รวม	586 (100.0)	565 (100.0)	502 (100.0)	438 (100.0)	126 (100.0)	2217 (100.0)

จากตารางที่ 55 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 89.9 ระบุว่า
ทราบว่ามีการมีกองทุนเงินให้กู้ยืมก่อนเข้าศึกษา

จากตารางที่ 56 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 72.7 ตอบว่า
การมีกองทุนเงินให้กู้ยืมก่อนเข้าศึกษามีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ในจำนวน
นี้เป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนมากกว่าร้อยละ
80

ตารางที่ 56 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการมีผลต่อการตัดสินใจ

ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของการมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การมีผลต่อการตัดสินใจ	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
มีผล	438 (75.1)	231 (40.9)	438 (88.0)	356 (88.7)	119 (88.8)	1612 (72.8)
ไม่มีผล	145 (24.9)	334 (59.1)	60 (12.0)	49 (11.3)	15 (11.2)	603 (27.2)
รวม	583 (100.0)	565 (100.0)	498 (100.0)	435 (100.0)	134 (100.0)	2215 (100.0)

ตารางที่ 57 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการศึกษาต่อใน
สถาบันอุดมศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การศึกษาต่อ	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ศึกษาต่อ	405 (69.7)	530 (93.8)	127 (25.8)	274 (63.4)	77 (58.3)	1413 (64.1)
ไม่ศึกษาต่อ	176 (30.3)	35 (6.2)	366 (74.2)	158 (36.6)	55 (41.7)	790 (35.9)
รวม	581 (100.0)	565 (100.0)	493 (100.0)	432 (100.0)	132 (100.0)	2203 (100.0)

ตารางที่ 58 จำนวนและร้อยละของนักศึกษากู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทสถาบันและการมีทางเลือกอื่น

กรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ทางเลือกอื่น	ประเภทสถาบัน					รวม
	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล	
ไม่มี	106	284	158	84	24	656
	(18.5)	(50.4)	(32.3)	(19.6)	(18.5)	(30.0)
มี	467	279	331	345	106	1528
	(81.5)	(49.6)	(67.7)	(80.4)	(81.5)	(70.0)
รวม	573	563	489	429	130	2184
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 57 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 64.1 ยังคงจะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดร้อยละ 93.8 ส่วนผู้ที่เลือกไม่ศึกษาต่อเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 74.2

จากตารางที่ 58 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 69.9 มีทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 59 จำนวนนักศึกษากับการมีทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ทางเลือก	จำนวน
ทำงาน	738
เลือกเรียนที่อื่นที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า	164
กู้จากแหล่งอื่น	86
ขอทุนการศึกษา	59
อื่นๆ	15

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนกู้และหลังกู้ยืมเงิน

เกรดเฉลี่ยสะสมก่อนกู้	เกรดเฉลี่ยสะสมหลังกู้					รวม
	ต่ำกว่า 2.00	2.00 - 2.50	2.51 - 3.00	3.01 - 3.50	3.51 - 4.00	
ต่ำกว่า 2.00	49	90	17	6	2	164
	(39.5)	(11.9)	(2.0)	(1.5)	(2.3)	(7.4)
2.00 - 2.50	51	530	345	45	9	980

	(41.1)	(70.2)	(41.7)	(11.2)	(10.5)	(44.7)
2.51 - 3.00	17	92	358	122	7	596
	(13.7)	(12.2)	(43.2)	(30.4)	(8.2)	(27.2)
3.01 - 3.50	6	38	90	204	25	363
	(4.8)	(5.0)	(10.8)	(50.8)	(29.4)	(16.5)
3.51 - 4.00	1	4	17	24	42	88
	(0.8)	(0.5)	(2.0)	(5.9)	(49.4)	(4.0)
รวม	124	754	827	401	85	2191
	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 59 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามว่ามีทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีเงินให้กู้ยืมส่วนใหญ่จะเลือกทำงานพิเศษระหว่างเรียน หรือทำงานเก็บเงินก่อน รองลงมาจะเลือกเรียนที่อื่นที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าและกู้จากแหล่งอื่น

จากตารางที่ 60 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 39.5 มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ก่อนกู้และมีผลการเรียนดีขึ้นมาอยู่ระหว่าง 2.00 – 2.50 ส่วนใหญ่จะมีเกรดเฉลี่ยคงอยู่ในระดับเดิม

จากตารางที่ 61 นักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 1,723 คนทราบข่าวการมีเงินให้กู้ยืมจากสถาบันที่ศึกษาอยู่มากที่สุด รองลงมาจำนวน 619 คนทราบข่าวจากเพื่อน และ 446 คนทราบข่าวจากเอกสารประชาสัมพันธ์ของกองทุนตามลำดับ

ตารางที่ 61 จำนวนนักศึกษากับการทราบข่าวการมีเงินให้กู้ยืมจากแหล่งต่าง ๆ

แหล่งข่าวสาร	จำนวน
สถาบันที่ศึกษาอยู่	1,723
เพื่อน	619
เอกสารประชาสัมพันธ์ของกองทุนฯ	446
หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ	438
ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัว	241
เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)	186

ตารางที่ 62 จำนวนนักศึกษากับปัญหาในการกู้ยืมเงินจากกองทุน

ปัญหาในการกู้ยืม	จำนวน
------------------	-------

หนี้สินที่เกิดจากเงินกู้ยืม	1,237
จำนวนเงินที่ได้รับไม่พอจ่าย	643
ขั้นตอนการขอกู้ยืมเงิน	601
เพดานรายได้ผู้ปกครอง	326
การหาผู้ค้ำประกัน	276
ความเห็นชอบจากครอบครัว	143
ปัญหาอื่นๆ	86

จากตารางที่ 62 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,237 คนมีปัญหาในเรื่องหนี้สินที่เกิดจากเงินกู้ยืมมากที่สุด รองลงมาจำนวน 643 คน มีปัญหา จำนวนเงินไม่พอค่าใช้จ่าย และ 601 คนมีปัญหาขั้นตอนการขอกู้ยืม ตามลำดับ

จากตารางที่ 63 นักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 306 คนเห็นว่าเกณฑ์คุณสมบัติผู้มีสิทธิกู้ยืม ควรมีฐานะยากจน นักศึกษาจำนวน 249 คนเห็นว่าผู้กู้ต้องเรียนดี มีความประพฤติดี และทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วย

จากตารางที่ 64 นักศึกษากู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 427 คนเห็นว่า การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาขั้นต้นยุ่งยากทำให้ล่าช้าเป็นอันดับหนึ่ง มีนักศึกษาจำนวน 382 คนเห็นว่าของเดิมดีอยู่แล้ว

ตารางที่ 63 ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องเกณฑ์คุณสมบัติผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน

คุณสมบัติผู้กู้	จำนวน
ยากจน	306
เรียนดี ความประพฤติดี ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	249
เกณฑ์เดิมดีอยู่แล้ว	142
เกรดไม่ต่ำกว่า 2.0	58
ไม่ใช่เกรดเป็นเกณฑ์ตัดสิน	44
เพิ่มเพดานรายได้ผู้ปกครอง	29
ให้ทุกคนกู้ได้	28
พิจารณาจำนวนบุตร	23
อื่นๆ	12

ตารางที่ 64 ความคิดเห็นของนักศึกษา ในเรื่องขั้นตอนการกู้ยืมเงิน

ขั้นตอนการกู้ยืมเงิน	จำนวน
ยุ่งยากทำให้ล่าช้า	427
ดีแล้ว	382
ผู้กู้ต้องยื่นแบบขอทุกปี	42
ไม่โปร่งใส	24
อื่นๆ	45

ตารางที่ 65 ความคิดเห็นของนักศึกษา ในเรื่องจำนวนวงเงินที่อนุมัติให้กู้ยืม

วงเงินที่ได้รับอนุมัติ	จำนวน
ต้องการกู้มากกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติ	506
ดีแล้ว	186
ควรขึ้นอยู่กับคณะ ระดับที่ศึกษา และสถานศึกษา	28
ให้อัตโนมัติตามฐานะจริง	19
ผู้กู้เก่าและใหม่ควรได้รับอนุมัติเงินเท่ากัน	10

ตารางที่ 66 ความคิดเห็นของนักศึกษา ในเรื่องการชำระคืนเงินกู้

การชำระคืนเงินกู้	จำนวน
ดีแล้ว	194
ขยายเวลาชำระคืนเงินและระยะปลอดหนี้	140
เริ่มชำระหลังมีงานทำ	138
อำนวยความสะดวกให้กับผู้กู้มากที่สุด	60
ต้องการทราบรายละเอียด	45
มีมาตรการติดตามหนี้และกำหนดบทลงโทษที่ดี	12
ไม่ควรเก็บดอกเบี้ยและดอกเบี้ยไม่ควรเพิ่มทุกปี	9

ตารางที่ 67 ความคิดเห็นอื่นๆ ของนักศึกษา

ความคิดเห็นอื่นๆ	จำนวน
พอใจที่มีกองทุน	26
ควรให้ผู้กู้ที่เรียนนานกว่า 4 ปีกู้ได้ด้วย	11

จัดหางานให้	10
ตรวจสอบคุณสมบัติผู้กู้ไม่ละเอียด	9
เพิ่มการประชาสัมพันธ์คณะ	6
ไม่ได้รับค่าเล่าเรียนคืน	4
ให้ระดับบัณฑิตศึกษาผู้กู้ได้ด้วย	2
ดอกเบี้ยลดลงตามเงินต้นคงเหลือ	2
อื่นๆ	10

จากตารางที่ 65 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 506 คน ต้องการกู้มากกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติ มีนักศึกษา 186 คนเห็นว่าที่เป็นอยู่ดีแล้ว

จากตารางที่ 66 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 194 คนเห็นว่ามาตรวจชำระหนี้เงินกู้คืนดีอยู่แล้ว มีนักศึกษาจำนวน 140 คนต้องการให้ขยายเวลาชำระคืน และระยะปลอดหนี้ และมีจำนวน 138 คนที่ต้องการเริ่มชำระหลังจากมีงานทำแล้ว

จากตารางที่ 67 นักศึกษาผู้ยืมเงินที่ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นอื่นๆ เช่น รู้สึกพอใจที่รัฐบาลจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจำนวน 26 คนควรให้ผู้กู้ที่เรียนนานกว่า 4 ปีได้ด้วย และมีนักศึกษา 10 คนที่ต้องการให้มีการจัดหางานให้ด้วย

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ยืมเงิน

ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ยืมตามประเด็นต่อไปนี้ ตัวเลขในเครื่องหมายวงเล็บ คือ จำนวนความถี่ของนักศึกษาผู้ยืม

สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของนักศึกษา

นักศึกษาผู้ยืมมีฐานะยากจน (N=13) ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกร (N=13) รับจ้าง รับราชการ และไม่มีอาชีพ ตัวอย่างเช่น นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เล่าว่า เธอเป็นคนสุพรรณบุรี พ่อทำงานรับจ้างในโรงงานโมหินมีรายได้ปีละ 72,000 บาทต่อปี แม่ขายอาหารในโรงงานมีรายได้ 35,000 บาทต่อปี มีพี่เรียนจบปริญญาตรี 3 คน โดยหาเงินส่งตัวเองเรียน และมีน้อง 1 คนกำลังศึกษาคณะนิติศาสตร์ จุฬาฯ

นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุมเป็นคนจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพ่อแม่ทำนา และรับซื้อข้าวรายได้ไม่แน่นอนอยู่ระหว่าง 50,000 – 60,000 บาทต่อปี เริ่มกู้ตอนเรียน ม. 4 ปี 2540 สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ แต่เลือกมาเรียนที่มหาวิทยาลัยศรีปทุมเพราะมีคนได้เรียนอยู่มาก เข้าหอพักอยู่กับเพื่อนนอกมหาวิทยาลัย ค่าเล่าเรียนประมาณ 40,000 บาทต่อปี กู้ได้ปีละ 90,000 บาท พ่อแม่ส่งค่าหอพักมาให้เดือนละ 2,000 บาท ก่อนมาเรียนก็คิดว่าจะทำงานพิเศษขายของตามร้านซัสดวก แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะต้องเรียนหนังสือทุกวัน

ส่วนนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช อาศัยอยู่กับยายเพราะพ่อแม่แยกทางกัน ยายเป็นคนสงเสีย ยายไม่มีเงินจึงต้องกู้ โดยเริ่มกู้ตั้งแต่เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีน้อง 1 คนเรียนปวส. อยู่ก็กู้เหมือนกัน อาศัยอยู่กับอาจารย์ในบริเวณสถาบัน 2 อาทิตย์กลับบ้าน 1 ครั้ง ยายให้เงินครั้งละ 200-300 บาท ทำงานพิเศษเป็นเจ้าหน้าที่เงินกู้ด้วย ขณะนี้กู้ได้ปีละ 28,000 บาท

นักศึกษา 15 คนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 คนมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และอาศัยอยู่หอพักทั้งในและนอกสถาบัน ยกเว้นนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิตที่เป็นคนกรุงเทพฯ อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง พ่อแม่มีรายได้รวมกันเดือนละ 7,000 บาท นักศึกษาทำงานพิเศษเป็นเจ้าหน้าที่เงินกู้ที่สถาบันด้วยได้เดือนละ 3,000 บาทซึ่งให้พ่อแม่ไว้ใช้ ส่วนตัวเองใช้เงินรายเดือนที่ได้จากกองทุนเดือนละ 1,500 บาท เมื่อรวมกับค่าเล่าเรียนปีละประมาณ 9,000 บาท เท่ากับได้เงินกู้ปีละ 27,000 บาท

นิสิตคณะครุศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์และมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาด้วย โดยนิสิตจุฬาฯ ได้ยกเว้นค่าเล่าเรียนปีละ 15,000 บาท กู้ได้อีกปีละ 57,000 บาท พอใช้ไม่ต้องรบกวนเงินพ่อแม่ ซึ่งไม่มีรายได้เลย เนื่องจากพ่อเกษียณแล้ว ส่วนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ทุนส่งเสริมการศึกษา ปีละ 4,000 บาท กู้ได้อีกปีละประมาณ 50,000 บาท

นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัยเปิด เป็นคนเที่ยงราย ถึงแม้ว่าฐานะจะไม่ลำบากมาก แต่ที่ตัดสินใจเรียนที่นี่เพราะค่าเรียนถูก และไม่คิดเรียนมหาวิทยาลัยเอกชน เพราะลำพังเงินกู้ยืมคงไม่พอจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนมีพี่สาวเรียนรามและพักอยู่หอพักด้วยกัน กู้ยืมเงินเพียงคนเดียวและนำเงินมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวของตนเองและพี่สาว ส่วนค่าหอพักพ่อแม่ส่งมาให้เพิ่มเดือนละ 1,000-2,000 บาท

นักศึกษาที่กู้ยืมเงินทำงานพิเศษที่สถาบันการศึกษาด้วย จึงมีเงินใช้จ่ายเพียงพอขนาดเหลือเจียดให้พ่อแม่ใช้ได้ด้วย เช่น นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต แต่บางรายทำงานพิเศษ

ด้วยก็ยังไม่เงินพอใช้ (N=3) เช่น นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เรียนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมงที่จังหวัดตรัง เป็นคนอุปราชธานี ภูได้ปีละ 40,000 บาท เสียค่าเล่าเรียนประมาณ 5,000-6,000 บาทต่อภาค ทำงานเป็นครูช่วยสอนตั้งแต่อยู่ปี 2 ได้เงิน 2,000 บาท ต่อเดือน บางครั้งไม่พอใช้ต้องขอพ่อแม่เพิ่มอีกครั้งละ 5,000 บาท

สาเหตุที่กู้ยืม

นักศึกษาที่กู้ยืมเงินมีสาเหตุการกู้ไม่ต่างกันมาก ส่วนมากจะเป็นเพราะผู้ปกครองไม่มีเงิน (N=12) และต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว (N=4) มีทั้งผู้ที่กู้เมื่อเริ่มเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (N=6) และกู้ยืมตั้งแต่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (N=10) โดยผู้ที่กู้ยืมตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้ให้เหตุผลว่าขาดแคลนเงินทุกราย แต่บางรายที่กู้ตามเพื่อน โดยที่ยังไม่มีความเข้าใจว่าเงินกู้เพื่อการศึกษาคืออะไร เช่น นักศึกษาจากสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช บางรายได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ว่าควรจะกู้เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพราะถ้าใครกู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้ว จะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้กู้ต่อเนื่องไปเลย ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เริ่มกู้เมื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้เหตุผลว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา และมีพี่น้องกำลังศึกษาอยู่ด้วย จึงจำเป็นต้องกู้ เช่น นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เริ่มกู้ตอนเรียนอยู่ปี 2 เพราะน้องสอบเข้าจุฬาฯ ได้ พ่อแม่ส่งไม่ไหว แต่ตัวเองกู้เพียงคนเดียว เช่นเดียวกับ นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพเริ่มกู้ตอนเข้าเรียนที่พายัพ พ่อขับรถบรรทุก แม่เป็นแม่บ้าน มีพี่ชาย 1 คน เรียนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กู้เงินเรียนเหมือนกัน มีน้องเรียนมัธยม แต่ไม่ได้กู้ พ่อแม่เป็นคนให้กู้เพื่อจะได้แบ่งเบาภาระบ้าง

การมีเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษากับการตัดสินใจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

การมีเงินให้กู้ยืมมีผล (N=3) และไม่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (N=13) นักศึกษาบางรายเช่น นักศึกษาจากสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ตัดสินใจสอบเข้าเรียนราชภัฏเพราะค่าเล่าเรียนถูก และใกล้บ้าน เงินที่กู้ได้ต่อเนื่องจากมัธยมศึกษาจะได้ครอบคลุมค่าใช้จ่าย ส่วนนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลไม่ได้หวังกู้ยืมเงิน เล่าว่า

ผมมาเรียนเพราะแม่ขอร้องให้เรียนและพี่สาวเรียนจบแล้ว เริ่มทำงานคงพอเจียดเงินให้ได้บ้าง ไม่ได้หวังว่าจะกู้ได้ เพราะไม่ได้รับการพิจารณาให้กู้ในระดับมัธยมปลาย เพราะพ่อรับราชการ ตำรวจ ทั้งๆ ที่พ่อแม่ผมแยกกันอยู่และไม่ได้ส่งเสีย แต่ไม่ได้หย่าเป็นเรื่องเป็นราว เพียงทำ

หนังสือต่อหน้าผู้บังคับบัญชาเท่านั้น แม้มืออาชีพรับจ้างทั่วไป รู้สึกเสียใจมากตอนนั้นที่อาจารย์ไม่ดูแลเหตุผลอื่นประกอบด้วย จึงไม่ได้หวังเงินกู้ก็เลย ถ้าสอบไม่ติดก็คิดว่าทำงาน คงไม่เรียนมหาวิทยาลัยเปิดหรือมหาวิทยาลัยเอกชน เพราะคณะวิศวกรรมทั้ง 2 แห่งค่าเล่าเรียนแพง คงจ่ายไม่ไหว

นักศึกษาที่ตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนโดยไม่มีอิทธิพลของกองทุนมาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลย คือ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีปทุมที่เลือกเรียนที่นี่เพราะมีคนได้เรียนมาก มีญาติเรียนอยู่ และประทับใจในความเก่งเรื่องกีฬาฟุตบอลของที่นี่ ถ้าไม่มีเงินกู้พ่อแม่ก็คงส่งเรียนต่อได้ เช่นเดียวกับนักศึกษาจากวิทยาลัยศรีโสดาที่พ่อแม่มีอาชีพทำสวน เริ่มกู้เมื่อเรียนปี 1 และกู้ได้ปีละ 70,000 บาท ขอที่บ้านเพิ่มเป็นบางเดือนเดือนละ 1,000 บาท ที่กู้เงินเพราะเมื่อพ่อแม่ไม่พอใช้ รายนี้ตอบว่าถ้าไม่มีเงินกู้ ก็ยังคงเรียนที่นี่ได้ เพราะพ่อแม่มีเงินส่งเสียได้ เนื่องจากพี่ 4 คนเรียนจบหมดแล้ว ตนเองเป็นคนสุดท้าย

ทางเลือกอื่นในกรณีไม่มีเงินให้กู้ยืม

นักศึกษาเลือกที่จะศึกษาต่อถึงแม้ว่าจะไม่มีเงินให้กู้ยืม โดยมีทางเลือกอื่นคือ จะทำงานพิเศษระหว่างเรียน หรือไม่ก็เลือกสอบหรือเปลี่ยนมาเรียนที่สถาบันที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า ซึ่งจะเป็นผู้ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเปิดเลือกที่จะเรียนที่เดิม ถึงแม้จะไม่เดือดร้อนเรื่องเงินมาก เพราะค่าเรียนถูกอยู่แล้ว

สำหรับนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดหรือศึกษาในสาขาที่สอบเข้ายาก เช่น นักศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ และนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะไม่ยอมออกจากสถานศึกษา แต่จะหาทางกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นมาเรียน โดยนักศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์แล้วว่า

ตอนเรียนเตรียมได้ทุนการศึกษาทุกปี จึงไม่เดือดร้อน ตอน en คิดว่าแม่ส่งไหว พอ en ติดจริงๆ คิดว่าต้องกู้และขอทุนคณะ เริ่มกู้ปี 2 พ่อแม่เริ่มไม่ไหว เพราะน้องสอบติดนิติฯ จุฬาฯ ต้องใช้เงินเหมือนกัน ถ้าไม่กองทุนก็ต้องเรียน เพราะ en ติดแล้ว ยังไงก็ต้องหาทางเรียนให้จบ ถ้า en ไม่ติดก็คงเรียนราม คงไม่เรียนเอกชนเพราะแพง คงเรียนราม

นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพให้เหตุผลว่าที่มาเรียนต่อที่นี่ เพราะ โอกาสในการหางานเมื่อจบการศึกษาจะดีกว่า ถ้าไม่มีกองทุน ก็จะเปลี่ยนไปเรียนในสถาบันที่ถูกกว่า

วงเงินกู้ที่ได้รับและการใช้ประโยชน์จากเงินกู้ยืม

ส่วนใหญ่ นักศึกษาจะพอใจวงเงินที่ได้รับ แม้จะไม่พอใจบ้างแต่ก็ยอมรับได้ เพราะความกลัวจะมีภาระหนี้สินมากเกินไป นักศึกษาทุกคนตอบว่านำเงินไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาจริง โดยจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนอันดับแรก ที่เหลือนำมาจ่ายเป็นค่าที่พัก อาหาร และอุปกรณ์การเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เงินกู้ที่ได้รับสามารถแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้

ผู้กู้ยืมที่เรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนจะได้รับเงินกู้ในแต่ละปีสูงกว่าผู้ที่เรียนมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เช่น นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยพายัพและมหาวิทยาลัยศรีปทุมกู้ได้ปีละ 90,000 บาท นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือกู้ได้ปีละ 100,000 บาท นักศึกษาวิทยาลัยศรีโสภณกู้ได้ปีละ 70,000 บาท นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ เช่น นิสิตจุฬาฯ กู้ได้ประมาณปีละ 57,000-59,000 บาท และพอใจวงเงินที่ได้ เพราะได้รับยกเว้นค่าเล่าเรียนด้วยปีละ 17,000 บาท จึงไม่เดือดร้อน ตรงข้ามกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่เล่าว่า

ทางคณะเข้มงวดมาก จะคุมยอดเงินกู้ของนักศึกษาไม่ให้สูงเกินไป ปี 44 กู้ได้เพียง 26,000 บาทเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา คณะจะไม่ให้กู้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว เพราะเห็นว่าทางบ้านน่าจะช่วยได้บ้าง ซึ่งให้เป็นเงินก้อนมาเลย เรามาแบ่งใช้ประจำเดือนเอง ถ้าขอกู้มากเกินไป จะได้ทุนการศึกษาน้อย ต้องตามใจเจ้าหน้าที่บ้าง ค่าธรรมเนียมการศึกษา คณะหาให้ ปีนี้ได้ทุนคณะ 29,000 บาท เงินที่กู้ได้พอใช้บ้าง ไม่พอบ้างได้จากพ่อแม่ช่วยอีกเดือนละ 1,700 บาท

ปัญหาในการกู้ยืม

ปัญหาที่สำคัญ คือ เอกสารในการขอยืมกู้มาก (N=12) นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดต้องเดินทางนำเอกสารไปให้พ่อแม่เซ็น หรือบางคนต้องไปทำสัญญาต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของอำเภอในเรื่องการรับรองรายได้ เจ้าหน้าที่บางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เต็มใจทำให้ ที่ทำผิดเป็นเพราะรายละเอียดเอกสารมาก บางครั้งไม่เข้าใจ ทำให้การได้เงินล่าช้าไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

กองทุนควรเปิดให้กู้ยืมในโครงการอื่นบ้าง (N=3) ที่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาเกณฑ์รายได้ เช่น กู้เพื่อทำวิจัยระหว่างเรียน และควรมีมาตรการตรวจสอบหลักฐานฐานะทางการเงิน

ที่เข้มงวด เพราะบางรายไม่จริงใจ (N=10) และให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ที่ได้รับด้วย เพราะบางราย
เอาไปใช้จ่ายในเรื่องไม่จำเป็น (N=3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

4.3.1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของนักศึกษา อันเนื่องมาจากความแตกต่างของอาชีพของผู้ปกครอง โดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษา กับอาชีพของกำลังแรงงานทั่วประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

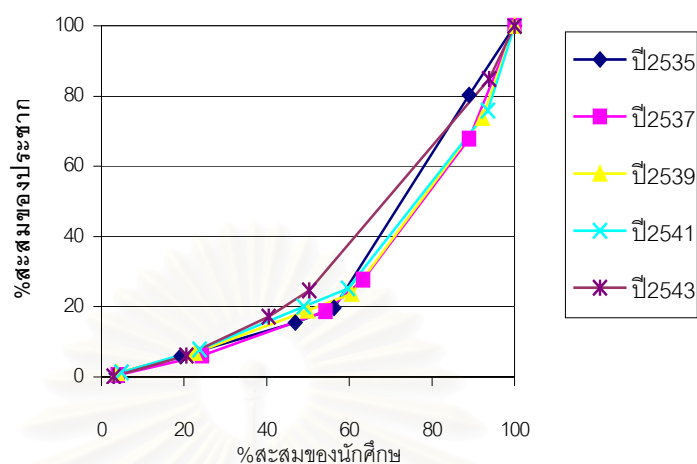
ตารางที่ 68 ค่าสัมประสิทธิ์จีเนของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2535 2537 2539 2541 2543 ตามอาชีพของผู้ปกครอง ในภาพรวม จำแนกตามสังกัด และประเภทสถาบัน

	ค่าสัมประสิทธิ์จีเน				
	2535	2537	2539	2541	2543
ภาพรวม	.47	.36	.36	.34	.25
สังกัด					
ทบวงมหาวิทยาลัย	.48	.37	.37	.35	.27
กระทรวงศึกษาธิการ	.20	.23	.14	.10	.19
ประเภทสถาบัน					
มหาวิทยาลัยปิด	.53	.47	.45	.42	.45
มหาวิทยาลัยเปิด	.47	.35	.36	.33	.22
มหาวิทยาลัยเอกชน	.36	.37	.35	.36	.42
สถาบันราชภัฏ	.20	.23	.13	.10	.18
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	.25	.35	.62	.26	.31

จากตารางที่ 68 ในภาพรวมตั้งแต่ปี 2535 จนถึง 2543 ค่าสัมประสิทธิ์จีเนลดลงตามลำดับจาก .47 เหลือ .25 แสดงว่ามีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครองมากขึ้น แต่ถ้าเปรียบเทียบความเสมอภาคเป็นรายสังกัด จะพบว่าความไม่เสมอภาคในสถาบันที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยลดลงอย่างต่อเนื่องและลดลงมากกว่าสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์จีเนเป็นรายสถาบัน พบว่า สถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคทางด้านอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครองในทุกประเภทสถาบันลดลงในช่วง 3 ปีแรกที่สีกองทุนเท่านั้น หลังจากนั้น ในปี 2543 ทุกประเภทสถาบันจะมีความไม่เสมอภาคเพิ่มขึ้น ยกเว้นมหาวิทยาลัยเปิดที่ความเสมอภาคลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2539

แผนภาพที่ 35 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาทุกสถาบันในภาพรวม เป็นรายปี ด้วยโค้งลอเรนซ์

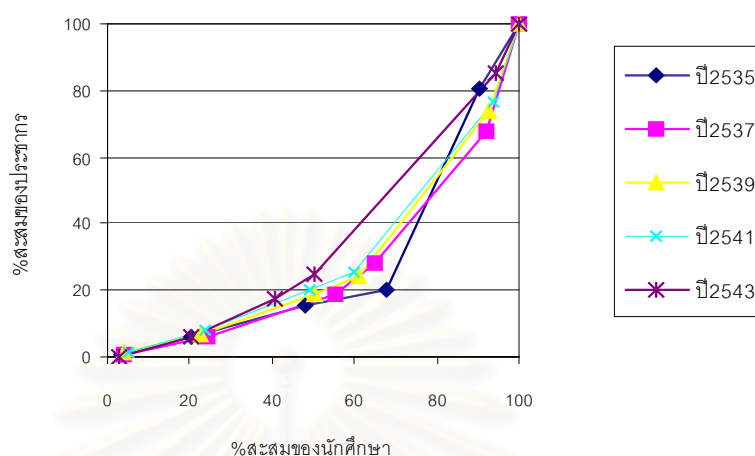
ตารางที่ 69 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ในภาพรวมทุก

สถาบัน เป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	2535	2537	2539	2541	2543
ค่าสัมประสิทธิ์จีไน	.47	.36	.36	.34	.25
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.6	6.5	3.4	3.3	11.1
- รับราชการ	3.2	3.6	3.2	2.9	2.9
- ค้าขาย	2.9	2.4	2.2	2.0	1.7
- อื่นๆ	4.5	1.0	2.2	2.0	1.3
- เกษตรกร	.3	.6	.6	.6	.7
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.4	.2	.2	.2	.4

จากแผนภาพที่ 35 เส้นโค้งลอเรนซ์ของปี 2543 จะอยู่ไกลเส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 69 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนลดลงทุกปี แสดงว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากความแตกต่างทางอาชีพผู้ปกครองมีมากขึ้น แต่ถ้าพิจารณาโอกาสในการเลือกของกลุ่มอาชีพ จะพบว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามากที่สุดหลังมีกองทุน รองลงมาได้แก่ อาชีพรับราชการ ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ เกษตรกร และรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน เป็นกลุ่มอาชีพที่มีโอกาสในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด

แผนภาพที่ 36 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรายปี ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 70 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ในสถาบันสังกัด

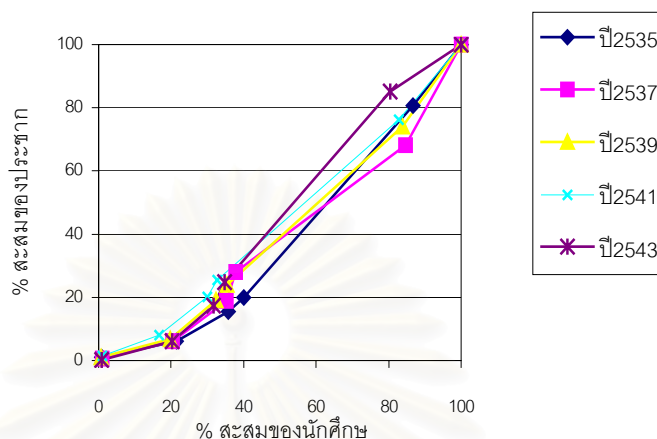
ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	2535	2537	2539	2541	2543
ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ	.48	.37	.37	.35	.27
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.65	6.63	3.47	3.32	11.23
- รับราชการ	3.26	3.62	3.27	2.92	2.96
- ค้าขาย	2.94	2.47	2.25	2.07	1.78
- อื่นๆ	4.54	1.03	2.21	2.06	1.35
- เกษตรกร	.37	.68	.63	.66	.72
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.48	.25	.29	.26	.39

จากแผนภาพที่ 36 โค้งลอเรนซ์ของปี 2543 อยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 70 แสดงให้เห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนิลดลงทุกปีอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครองมีมากขึ้น

นักศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรจะมีโอกาสในการเลือกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2535 ถึงปี 2543 ส่วนนักศึกษาที่มีโอกาสในการเลือกลดลงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ ค้าขายและอาชีพอื่นๆ ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นกลุ่มอาชีพที่มีโอกาสเลือกมากที่สุดในช่วงหลังมีกองทุน นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชนจะเป็นกลุ่มอาชีพที่มีโอกาสเลือกเข้าศึกษาในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยน้อยที่สุด

แผนภาพที่ 37 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรายปี ด้วยโค้งลอเรนซ์

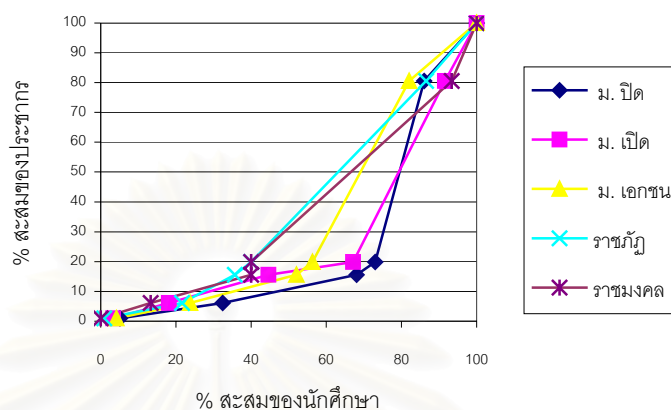
ตารางที่ 71 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ในสถาบันสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	2535	2537	2539	2541	2543
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.20	.23	.14	.10	.19
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	.92	1.76	.64	.75	3.58
- รับราชการ	4.02	3.44	3.30	2.39	3.25
- ค้าขาย	1.50	1.18	1.04	1.08	1.01
- อื่นๆ	1.00	.28	.61	.52	.42
- เกษตรกร	.77	1.17	.96	.99	.76
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.69	.48	.63	.73	1.32

จากแผนภาพที่ 37 โค้งลอเรนซ์ของปี 2541 จะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 71 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์จินีลดลงต่ำที่สุดในปี 2541 แสดงว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามอาชีพผู้ปกครองมีมากที่สุดในปีนี้ จากค่าสัมประสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้นในปี 2543 แสดงว่ามีความไม่เสมอภาคมากขึ้นหลังจากปี 2541

ช่วงหลังมีกองทุน นักศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ผู้ปกครองมีอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจและรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน จะมีโอกาสในการเลือกมากขึ้น ส่วนนักศึกษาที่มีโอกาสในการเลือกลดลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนมีกองทุน ได้แก่ นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย อาชีพอื่นๆ และอาชีพเกษตรกร

แผนภาพที่ 38 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยไค้งลอเรนซ์

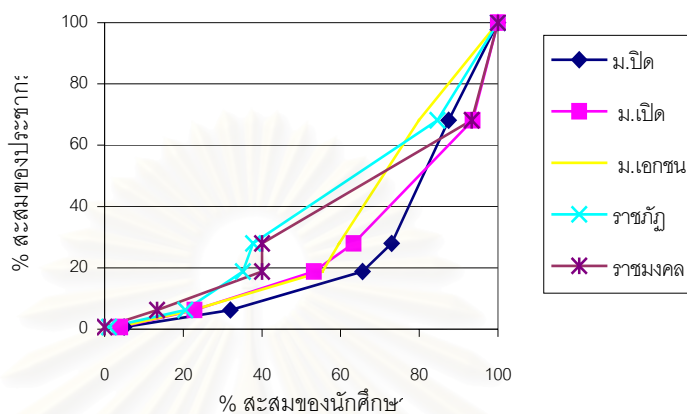
ตารางที่ 72 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.53	.47	.36	.20	.25
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5.17	3.36	4.19	.93	0
- รับราชการ	5.34	2.89	3.83	4.04	2.60
- ค้าขาย	3.76	2.80	2.99	1.48	2.82
- อื่นๆ	1.13	5.19	.98	1.02	0
- เกษตรกร	.22	.40	.42	.77	.88
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.72	.44	.93	.69	.34

จากแผนภาพที่ 38 ในปี 2535 ไค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 72 ค่าสัมประสิทธิ์จินีของสถาบันราชภัฏต่ำที่สุด แสดงว่าในสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยปิด มีความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามากที่สุด จากค่าสัมประสิทธิ์ที่สูงที่สุด

นักศึกษาที่ผู้ปกครองเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการเลือกมากที่สุดในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการมีโอกาสในการเลือกมากที่สุดในมหาวิทยาลัยปิดและสถาบันราชภัฏ ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีโอกาสเลือกมากที่สุดในมหาวิทยาลัยเอกชน ขณะที่นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรจะมีโอกาสเลือกเรียนในสถาบันสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมากที่สุด

แผนภาพที่ 39 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยโค้งลอเรนซ์

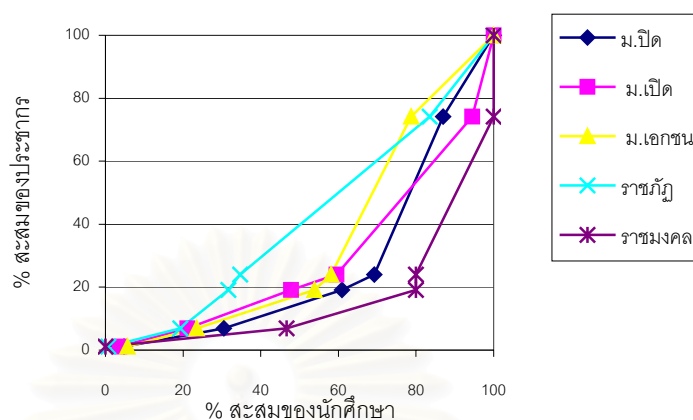
ตารางที่ 73 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

ประเภทสถาบัน	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.47	.35	.37	.23	.35
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	7.98	6.37	5.32	1.79	0
- รับราชการ	4.81	3.37	3.40	3.45	2.37
- ค้าขาย	2.68	2.42	2.63	1.17	2.13
- อื่นๆ	.82	1.10	.47	.29	0
- เกษตรกร	.36	.75	.51	1.17	1.33
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.39	.20	.63	.48	.21

จากแผนภาพที่ 39 ในปี 2537 โค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 73 ค่าสัมประสิทธิ์จินีของสถาบันราชภัฏต่ำที่สุด แสดงว่าในสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ส่วนในมหาวิทยาลัยปิดมีความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามากที่สุด จากค่าสัมประสิทธิ์ที่สูงที่สุด

นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีโอกาสในการเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยเอกชนสูงที่สุด ขณะที่ผู้ที่มีผู้ปกครองเป็นเกษตรกรจะมีโอกาสเลือกศึกษาในสถาบัน 3 ประเภทน้อยที่สุดเช่นกัน ส่วนผู้ที่มีผู้ปกครองอาชีพรับราชการมีโอกาสในการเลือกศึกษาต่อในสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมากที่สุด

แผนภาพที่ 40 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง ของนักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยโค้งลอเรนซ์

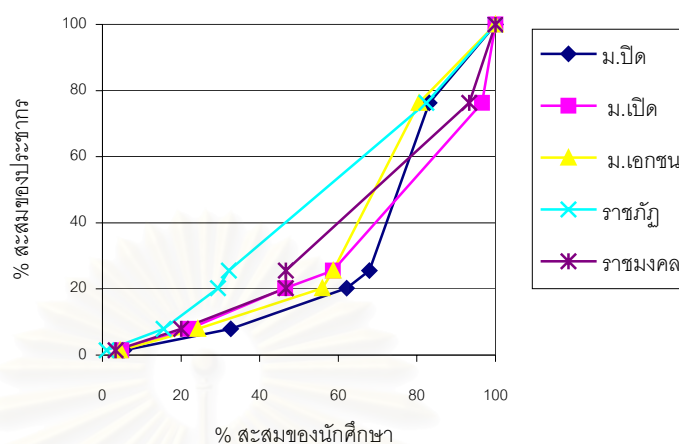
ตารางที่ 74 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตาม ประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

ประเภทสถาบัน	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.45	.36	.35	.13	.62
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.29	3.21	5.09	.65	0
- รับราชการ	4.45	3.03	3.08	3.22	8.09
- ค้าขาย	2.49	2.19	2.48	1.01	2.73
- อื่นๆ	1.71	2.39	.88	.62	0
- เกษตรกร	.35	.70	.41	.97	.70
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.50	.21	.82	.64	0

จากแผนภาพที่ 40 ในปี 2539 โค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 74 ค่าสัมประสิทธิ์จินีของสถาบันราชภัฏต่ำที่สุด แสดงว่า ในสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ส่วนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีความไม่เสมอภาคมากที่สุด จากค่าสัมประสิทธิ์ที่สูงที่สุด

นักศึกษาที่ผู้ปกครองเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด ขณะที่นักศึกษาที่ผู้ปกครองทำอาชีพรับราชการมีโอกาสเลือกใน 3 ประเภทสถาบันที่เหลือ ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรจะมีโอกาสเลือกศึกษามากที่สุดในมหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันราชภัฏ

แผนภาพที่ 41 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครอง
ของนักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยโค้งลอเรนซ์

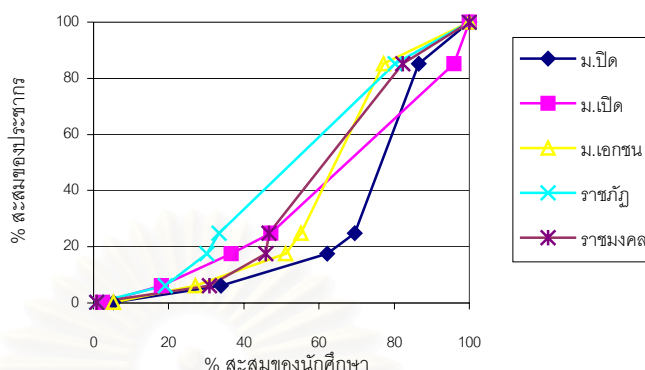
ตารางที่ 75 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตาม
ประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก

ประเภทสถาบัน	ม. เปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จีไน	.42	.33	.36	.10	.26
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- รัฐวิสาหกิจ	3.69	3.26	3.04	.71	2.27
- รับราชการ	4.19	2.65	3.04	2.39	2.56
- ค้าขาย	2.39	1.99	2.58	1.04	2.17
- อื่นๆ	1.10	2.31	.53	.53	0
- เกษตรกร	.30	.75	.43	.99	.92
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.71	.15	.82	.74	.28

จากแผนภาพที่ 41 ในปี 2541 โค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และจากตารางที่ 75 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของสถาบันราชภัฏต่ำที่สุด แสดงว่าในสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยเปิดมีความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามากที่สุด จากค่าสัมประสิทธิ์ที่สูงที่สุด

นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีโอกาสในการเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด ขณะที่นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการจะมีโอกาสเลือกใน 3 ประเภทสถาบันที่เหลือ ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรจะมีโอกาสเลือกมากที่สุดในสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

แผนภาพที่ 42 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง
ของนักศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 76 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามอาชีพผู้ปกครอง จำแนกตาม
ประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

ประเภทสถาบัน	ม. เปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.45	.22	.42	.18	.31
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- รัฐวิสาหกิจ	20.08	9.50	20.38	3.58	3.58
- รับราชการ	4.82	2.63	3.68	3.05	5.03
- ค้าขาย	2.51	1.65	2.13	.98	1.33
- อื่นๆ	1.00	1.43	.57	.45	.13
- เกษตรกร	.28	.81	.36	.77	.59
- รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	.91	.28	1.53	1.33	1.19

จากแผนภาพที่ 42 ในปี 2543 โค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุดและจากตารางที่ 76 ค่าสัมประสิทธิ์จินีของสถาบันราชภัฏต่ำที่สุด แสดงว่าในสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุด ส่วนในมหาวิทยาลัยเปิดมีความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครองมากที่สุดจากค่าสัมประสิทธิ์ที่สูงที่สุด

นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการเลือกศึกษามากที่สุดในทุกประเภทสถาบัน ยกเว้นในสถาบันเทคโนโลยีราชมณฑลที่นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำอาชีพรับราชการมีโอกาสในการเลือกมากที่สุด ส่วนนักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรมีโอกาสเลือกศึกษามากที่สุดในมหาวิทยาลัยเปิด และสถาบันราชภัฏ

4.3.2 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านภูมิลำเนาของนักศึกษา โดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างภูมิลำเนาของนักศึกษากับประชากรทั้งประเทศจำแนกตามภูมิภาค มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 77 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2535 2537 2539 2541 2543 ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา ในภาพรวม จำแนกตามสังกัด และประเภทสถาบัน

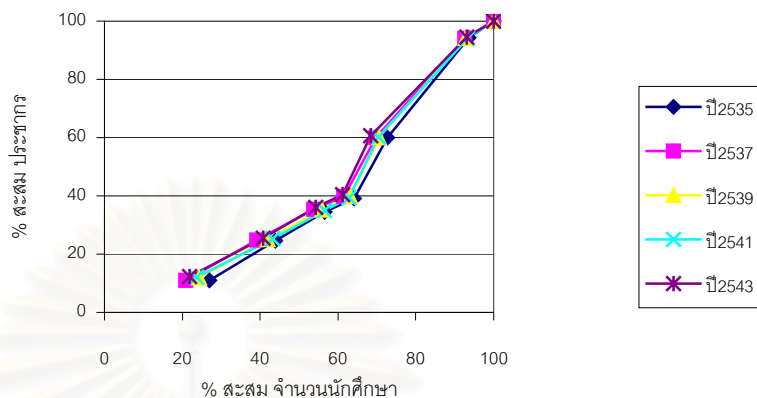
	ค่าสัมประสิทธิ์จีไน				
	2535	2537	2539	2541	2543
ภาพรวม	.25	.25	.24	.24	.22
สังกัด					
ทบวงมหาวิทยาลัย	.26	.23	.25	.24	.22
กระทรวงศึกษาธิการ	.20	.22	.18	.21	.20
ประเภทสถาบัน					
มหาวิทยาลัยปิด	.31	.33	.32	.30	.26
มหาวิทยาลัยเปิด	.25	.21	.26	.23	.21
มหาวิทยาลัยเอกชน	.58	.48	.44	.43	.41
สถาบันราชภัฏ	.20	.22	.18	.20	.21
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	.62	.62	.41	.61	.24

จากตารางที่ 77 ก่อนมีกองทุนและหลังมีกองทุนค่าสัมประสิทธิ์จีไนในภาพรวมลดลงน้อยมาก แสดงว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ถ้าเปรียบเทียบความเสมอภาคหลังมีกองทุนเป็นรายสังกัด จะพบว่าความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยลดลง ในขณะที่ความไม่เสมอภาคในสถาบันที่สังกัดกระทรวงศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยกเว้นในปี 2539 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีกองทุน ซึ่งความไม่เสมอภาคลดลงจาก .22 ในปีก่อน เป็น .18 ในปี 2541

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์จีไนเป็นรายสถาบันในปี 2535 และ 2543 พบว่าความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจำแนกตามภูมิลำเนาของนักศึกษาในทุกประเภทสถาบันลดลง ยกเว้น ในสถาบันราชภัฏที่ค่าสัมประสิทธิ์จีไนไม่เปลี่ยนแปลงและยังคงต่ำที่สุด แสดงว่ามีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาอยู่แล้วและไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก หลังมีกองทุน

แผนภาพที่ 44 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรายปี ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 79 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษาในสถาบัน

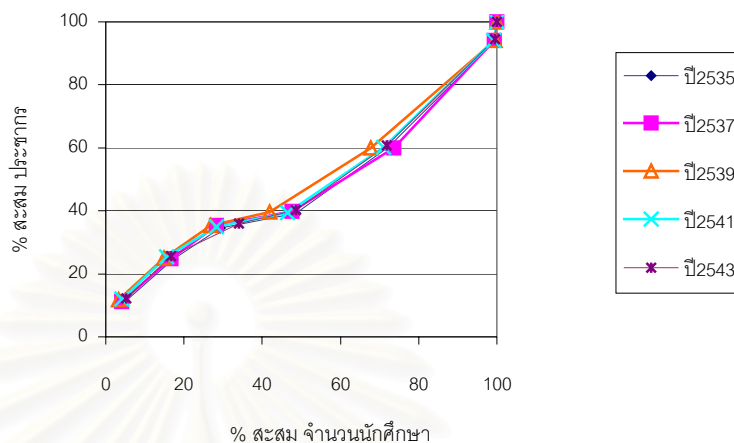
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	2535	2537	2539	2541	2543
ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ	.26	.23	.25	.24	.22
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	2.45	1.89	2.07	1.97	1.78
- ภาคใต้	1.25	1.33	1.31	1.47	1.42
- ภาคเหนือ	1.28	1.39	1.38	1.39	1.30
- ภาคตะวันตก	1.60	1.70	1.61	1.40	1.57
- ภาคกลาง	0.41	0.41	0.36	0.36	0.36
- ภาคต.อ เชียงเหนือ	0.61	0.67	0.65	0.68	0.73
- ภาคตะวันออก	1.15	1.27	1.22	1.12	1.24

จากแผนภาพที่ 44 โค้งลอเรนซ์จะไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ถ้าพิจารณาจากตารางที่ 79 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิในปี 2543 จะน้อยที่สุด แสดงว่าปี 2543 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามีมากขึ้น

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโอกาสในการเลือกของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกศึกษาในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากที่สุดทุกปี ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเชียงใหม่จะมีโอกาสในการเลือกน้อยที่สุดทุกปีเช่นกัน

แผนภาพที่ 45 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายปี ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 80 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษาในสถาบัน

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายปี ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิและดัชนีโอกาสในการเลือก

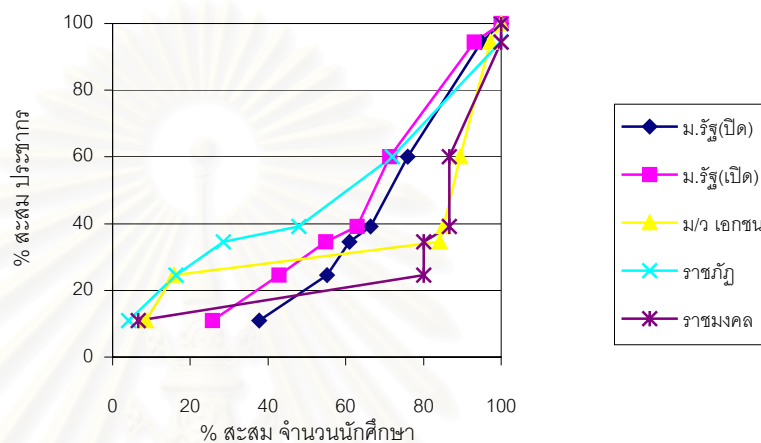
พ.ศ.	2535	2537	2539	2541	2543
ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ	.20	.22	.18	.21	.20
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	.43	.37	.28	.34	.43
- ภาคใต้	.92	.92	.88	.86	.86
- ภาคเหนือ	1.20	1.09	1.16	1.34	1.68
- ภาคตะวันตก	4.16	4.26	3.41	4.12	3.31
- ภาคกลาง	1.13	1.29	1.27	1.18	1.14
- ภาคต.อ. เชียงเหนือ	.81	.76	.94	.83	.82
- ภาคตะวันออก	.04	.10	.07	.15	.10

จากแผนภาพที่ 45 โค้งลอเรนซ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่จากตารางที่ 80 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิในปี 2539 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีกองทุนฯ จะมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่ามีสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความเสมอภาคตามภูมิลำเนานักศึกษามากที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตกมีโอกาสเลือกศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมากที่สุดทุกปี ขณะที่นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกจะมีโอกาสในการเลือกศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการน้อยที่สุดทุกปีเช่นกัน

แผนภาพที่ 46 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิฐานะของนักศึกษา

จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 81 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิฐานะของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2535 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีไนและดัชนีโอกาสในการเลือก

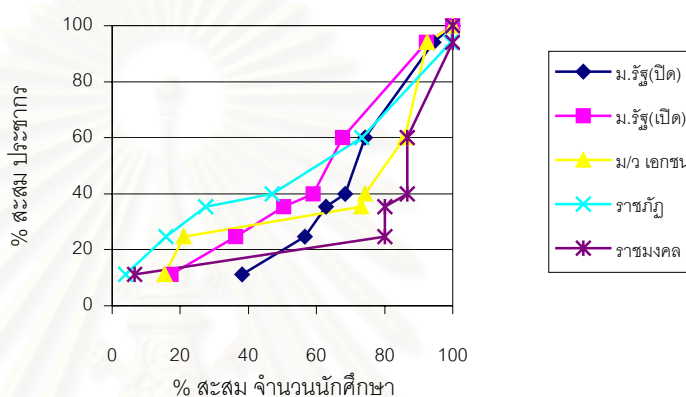
พ.ศ.	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จีไน	.31	.25	.58	.20	.62
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	3.42	2.33	.78	.43	.60
- ภาคใต้	1.28	1.26	.53	.86	5.42
- ภาคเหนือ	.58	11.20	6.82	1.22	0
- ภาคตะวันตก	1.16	1.74	.21	1.21	1.44
- ภาคกลาง	.46	.41	.20	1.15	0
- ภาคต.อ เชียงเหนือ	.55	.63	.23	.81	.39
- ภาคตะวันออก	.90	1.22	.49	.04	0

จากแผนภาพที่ 46 และตารางที่ 81 พบว่าสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคตามภูมิฐานะของนักศึกษามากที่สุด เนื่องจากโค้งลอเรนซ์ อยู่ใกล้เส้นความเสมอภาคมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์จีไนมีค่าน้อยที่สุด ซึ่งตรงข้ามกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีความไม่เสมอภาคมากที่สุด เพราะโค้งลอเรนซ์อยู่ห่างเส้นความเสมอภาคมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์จีไนมีค่ามากที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดมากที่สุด ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือจะมีโอกาสในการเลือกศึกษามากที่สุด ในมหาวิทยาลัยเปิด ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือจะมีโอกาสในการเลือกมากที่สุด ในสถาบันราชภัฏ

แผนภาพที่ 47 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 82 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2537 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

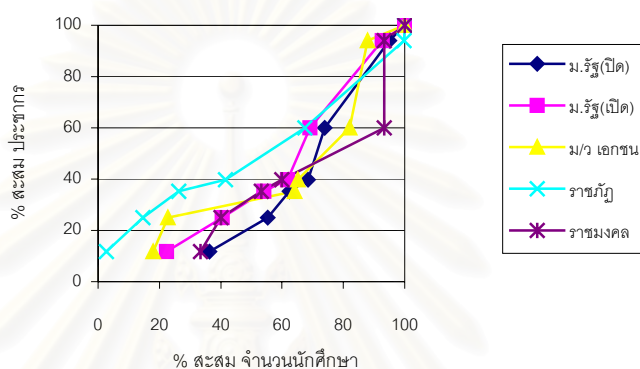
พ.ศ.	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.33	.21	.48	.22	.62
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	3.44	1.56	1.40	.36	.60
- ภาคใต้	1.35	1.39	.41	.85	5.36
- ภาคเหนือ	.58	1.34	4.94	1.11	0
- ภาคตะวันตก	1.26	1.90	.25	4.30	1.47
- ภาคกลาง	.28	.43	.58	1.31	0
- ภาคต.อ เชียงเหนือ	.59	.72	.19	.76	.39
- ภาคตะวันออก	.98	1.33	1.30	.11	0

จากแผนภาพที่ 47 และตารางที่ 82 ในปี 2537 พบว่ามหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันราชภัฏ มีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษามากที่สุด โดยดูจากโค้งลอเรนซ์ที่อยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์จินีที่มีค่าน้อยที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกมากที่สุด ในมหาวิทยาลัย
ปิด ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือจะมีโอกาสในการเลือกในมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด ผู้ที่
มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้จะมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีมากที่สุด ผู้ที่มีภูมิลำเนา
อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏมากที่สุด

แผนภาพที่ 48 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนัก
ศึกษา

จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 83 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา
จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2539 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการ
เลือก

พ.ศ.	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมณฑล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.32	.26	.44	.18	.41
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	3.09	1.90	1.53	.24	.24
- ภาคใต้	1.43	1.36	.35	.88	.90
- ภาคเหนือ	.71	1.33	4.05	1.16	1.72
- ภาคตะวันตก	1.34	1.76	.25	3.44	3.56
- ภาคกลาง	.27	3.03	.83	1.27	1.12
- ภาคต.อ. เชียงเหนือ	.62	.70	.17	.95	.84
- ภาคตะวันออกเฉียง	.86	1.23	2.04	.05	.06

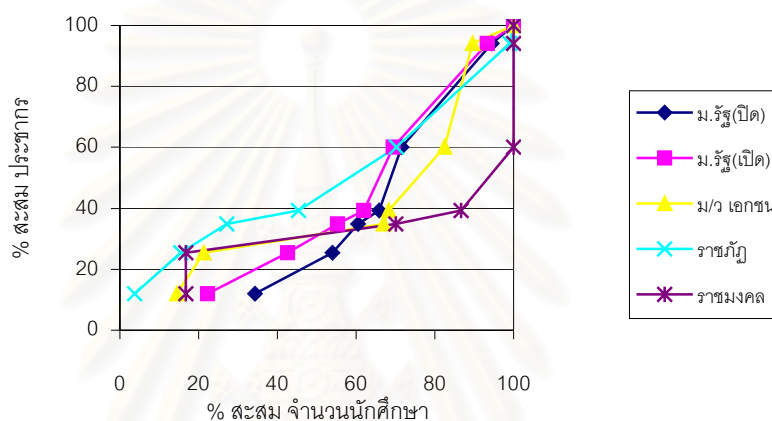
จากแผนภาพที่ 48 และตารางที่ 83 พบว่าสถาบันราชภัฏมีความเสมอภาคตาม
ภูมิลำเนานักศึกษามากที่สุด เนื่องจากโค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความ
เสมอภาคมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์จินีของสถาบันราชภัฏน้อยที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกมากที่สุด ในมหาวิทยาลัย
ปิด ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือจะมีโอกาสในการเลือกในมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด ผู้ที่

มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตกจะมีโอกาสในการเลือกในสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมากที่สุด ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีโอกาสในการเลือกในสถาบันราชภัฏมากที่สุด

แผนภาพที่ 49 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 84 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2541 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	ม. บิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมนคค
ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ	.30	.23	.43	.20	.61
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	2.86	1.86	1.20	.31	1.39
- ภาคใต้	1.47	1.52	.52	.88	0
- ภาคเหนือ	.68	1.34	4.76	1.21	5.56
- ภาคตะวันตก	1.22	.15	.30	4.13	3.78
- ภาคกลาง	.27	.36	.68	1.20	.64
- ภาคต.อ. เชียงเหนือ	.68	.71	.21	.85	0
- ภาคตะวันออก	.94	1.12	1.75	.16	0

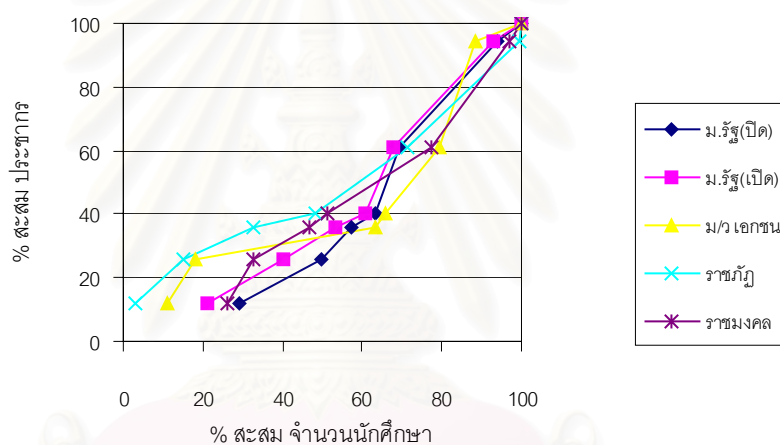
จากแผนภาพที่ 49 และตารางที่ 86 โค้งลอเรนซ์ของสถาบันราชภัฏจะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุดและค่าสัมประสิทธิ์จีนิจะมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่าสถาบันราชภัฏมี

ความเสมอภาคตามภูมิลำเนา นักศึกษามากที่สุด ส่วนมหาวิทยาลัยเปิด จะมีความเสมอภาครองลงมา ส่วนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจะมีความไม่เสมอภาคมากที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยเปิด ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือจะมีโอกาสในการเลือกในมหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมากที่สุด ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคตะวันออก เฉียงเหนือ จะมีโอกาสในการเลือกในสถาบันราชภัฏมากที่สุด

แผนภาพที่ 50 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยโค้งลอเรนซ์

ตารางที่ 85 การเปรียบเทียบค่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามภูมิลำเนาของนักศึกษา จำแนกตามประเภทสถาบัน ในปี 2543 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์จินีและดัชนีโอกาสในการเลือก

พ.ศ.	ม. ปิด	ม. เปิด	ม. เอกชน	ราชภัฏ	ราชมงคล
ค่าสัมประสิทธิ์จินี	.26	.21	.41	.21	.24
ดัชนีโอกาสในการเลือก					
- กรุงเทพฯ	2.37	1.72	.89	.24	2.14
- ภาคใต้	1.55	1.43	.52	.90	.49
- ภาคเหนือ	.74	1.26	4.38	1.72	1.35
- ภาคตะวันตก	1.33	1.66	.55	3.56	1.06
- ภาคกลาง	.30	.35	.68	1.12	1.28
- ภาคต.อ. เชียงเหนือ	.72	.75	.27	.84	.58
- ภาคตะวันออก	1.13	1.22	2.08	.06	.50

จากแผนภาพที่ 50 และตารางที่ 85 ไค้งล่อเรนซ์ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยเปิด จะอยู่ใกล้เส้นแห่งความเสมอภาคมากที่สุด และค่าสัมประสิทธิ์จีมีมีค่าน้อยที่สุด แสดงว่า สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเปิด มีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิฐานะของนักศึกษามากที่สุด

นักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีโอกาสเลือกมากที่สุดในมหาวิทยาลัยปิดและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ส่วนนักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคเหนือจะมีโอกาสในการเลือกในมหาวิทยาลัยเอกชน และนักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันตกจะมีโอกาสในการเลือกในสถาบันราชภัฏมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.3 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามเพศของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านเพศของนักศึกษา โดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างเพศของนักศึกษากับประชากรทั้งประเทศจำแนกตามเพศ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 86 ค่าสัมประสิทธิ์จีไนของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ตามเพศของนักศึกษา เป็นรายปี ในภาพรวม จำแนกตามสังกัด และประเภทสถาบัน

	ค่าสัมประสิทธิ์จีไน				
	2535	2537	2539	2541	2543
ภาพรวม	.01	0	0	0	0
สังกัด					
ทบวงมหาวิทยาลัย	0	0	.02	.03	.04
กระทรวงศึกษาธิการ	.04	.02	.04	.05	.07
ประเภทสถาบัน					
มหาวิทยาลัยปิด	.01	.02	.01	.01	0
มหาวิทยาลัยเปิด	0	.01	.02	.04	.04
มหาวิทยาลัยเอกชน	0	.07	.07	.04	.1
สถาบันราชภัฏ	.22	.18	.16	.15	.14
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	.1	.16	.07	.04	.02

ตารางที่ 87 ดัชนีโอกาสในการเลือกของนักศึกษาในสังกัดและประเภทสถาบัน ตามเพศของนักศึกษา เป็นรายปี

	2535		2537		2539		2541		2543	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
สังกัด										
ทบวงมหาวิทยาลัย	.99	1.01	1	1	.95	1.05	.94	1.06	.93	1.07
กระทรวงศึกษาธิการ	.92	1.08	1.04	.96	.91	1.09	.9	1.09	.87	1.13
ประเภทสถาบัน										
มหาวิทยาลัยปิด	.97	1.03	1.04	.96	.98	1.02	1.02	.98	1.01	.99
มหาวิทยาลัยเปิด	1	1	1.01	.99	.96	1.04	.92	1.08	.93	1.07
มหาวิทยาลัยเอกชน	.99	1.01	.85	1.15	.86	1.14	.91	1.09	.81	1.19
สถาบันราชภัฏ	.57	1.44	.64	1.35	.67	1.33	.71	1.29	.73	1.27
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1.18	.81	1.32	.69	1.13	.87	1.09	.91	1.03	.97

จากตารางที่ 86 และ 87 ในภาพรวมไม่พบความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านเพศของนักศึกษา แต่เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัด นักศึกษาในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะมีความไม่เสมอภาคด้านเพศมากกว่านักศึกษาในสถาบันสังกัดทบวง

มหาวิทยาลัย โดยเพศหญิงจะมีโอกาสเลือกเรียนในสถาบันราชภัฏมากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชาย
จะมีโอกาสเลือกเรียนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมากกว่าเพศหญิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเรียงลำดับตามจำนวนของผู้ที่กล่าวถึงประเด็นนั้นซ้ำกัน ถ้าข้อใดไม่มีวงเล็บข้างท้ายแสดงว่ามีผู้กล่าวถึงเพียงคนเดียว ดังนี้

การจัดสรรเงินกู้ของรัฐ

1. รัฐ ควรให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกู้ต่อไป เพื่อเพิ่มโอกาสในอุดมศึกษา (N=4)
2. ควรให้ทุกคนได้มีสิทธิกู้ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดสรรงบประมาณแบบเน้นอุปสงค์ (demand-side financing) และการออกแบบของสถานศึกษาของรัฐที่สถานศึกษาอาจจำเป็นต้องมีการปรับขึ้นค่าเล่าเรียนให้ตรงกับความเป็นจริง (N=3)

คุณสมบัติผู้มีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุน

1. ไม่ควรรีดเกณฑ์การพิจารณาสาขาขาดแคลนของผู้ขอกู้ร่วมกับเกณฑ์รายได้ (N=5)
2. ควรพิจารณาจำนวนบุตร และหนี้สินร่วมกับเกณฑ์รายได้รวมของผู้ปกครอง (N=4)
3. ควรพิจารณาหนี้สินเฉพาะกรณีการซื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย เพราะถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐาน
4. ควรให้โอกาสผู้ที่มีผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้โอกาสทดลองเรียนเพื่อดูพัฒนาการ

การกำหนดวงเงินให้กู้ยืมและจำนวนผู้กู้ยืม

1. ถ้าจะให้วงเงินกู้สอดคล้องกับความเป็นจริง ต้องมีการสำรวจค่าใช้จ่ายของสาขาวิชาในสถาบันแต่ละประเภทก่อน

การอนุมัติเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

1. สถานศึกษาควรสัมภาษณ์นักศึกษาที่ขอกู้ยืมทั้งผู้กู้เก่าและใหม่ทุกคน ทุกปี (N=2)
2. ควรมีบทลงโทษสถานศึกษาในกรณีพบว่ามีความไม่โปร่งใสในการอนุมัติเงินกู้ให้นักศึกษา (N=2)
3. ควรจะให้อาจารย์ที่ปรึกษา หรือภาควิชาเป็นผู้สัมภาษณ์ เพราะรู้จักเด็กดีที่สุด

การชำระคืนเงินกู้และการผ่อนผันการชำระหนี้

1. ควรให้เงินเพิ่มส่วนเงินบริหารเพิ่มแก่สถานศึกษาเป็นรายหัว ถ้าสถาบันใดมีชำระคืนสูง (N=3)
2. ควรใช้กลุ่มเพื่อนเป็นประกัน (peer guarantee) กลุ่มละ 3 คน ร่วมรับผิดชอบเพื่อนในกรณีไม่ชำระหนี้
3. ควรเพิ่มอัตราดอกเบี้ยจากร้อยละ 1 เป็น 2.5 และลดเวลาการผ่อนชำระให้น้อยกว่า 15 ปีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชำระหนี้มากขึ้น
4. ควรอำนวยความสะดวกในเรื่องการชำระหนี้ตามข้อเสนอของนักศึกษา โดยให้สามารถชำระเงินผ่านทุกธนาคารเหมือนค่าสาธารณูปโภคได้

การติดตามการใช้เงินกู้ของนักศึกษา

1. ควรให้นักศึกษาถือเงินสดน้อยที่สุดโดยจ่ายผ่านสถานศึกษาให้มากที่สุด
2. สถานศึกษาควรมีวิธีตรวจสอบการใช้เงินของนักศึกษาเป็นระยะเอง หรือใช้สอบถามจากคนใกล้ชิด

การประชาสัมพันธ์

1. กองทุนควรวางวิธีการประชาสัมพันธ์ที่สามารถเผยแพร่ได้รวดเร็วและทั่วถึง

การบริหารงานกองทุน

1. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรมีการแบ่งหน่วยงานเป็นระดับภาค เพราะจะเข้าใจคนในพื้นที่ดีกว่า (N=3) และสามารถทำหน้าที่ตรวจสอบได้ (N=2)
2. กองทุนควรมีระบบการจัดเก็บข้อมูลของตนเอง เพื่อให้สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาเงินให้กู้ยืมให้มีประสิทธิผลมากที่สุด (N=2)
3. กองทุนควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รวดเร็วขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การใช้จ่ายเงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และเสนอแนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาจะใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series Analysis) เพื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาในช่วงก่อนและหลังกองทุน การพยากรณ์แนวโน้มจำนวนนักศึกษาในกรณีไม่มีกองทุนใช้เทคนิคการปรับให้เรียบ (Smoothing Technique) ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบ 4 ปี (Moving Average) จากจำนวนนักศึกษาและการพยากรณ์จากร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา (Ratio Method) การวิเคราะห์การใช้จ่ายเงินกู้ของนักศึกษาจากแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติความถี่และร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาใช้โค้งลอเรนซ์ (Lorenz Curve) สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient) และดัชนีโอกาสในการเลือก (Selectivity Index) ข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง กับนโยบายกองทุนใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มาจาก 1) จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีภาคปกติชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2535-2543 ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2) ข้อมูลนักศึกษากู้ยืมเงินในปีการศึกษา 2539-2543 3) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพกำลังแรงงานและประชากรจำแนกตามเพศและภูมิภาค และ 4) ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง กับนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาในช่วงก่อนและหลังมีกองทุน

ในภาพรวมจำนวนนักศึกษา ก่อนมีกองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.8 ต่อปีโดยเฉลี่ย หลังมีกองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ต่อปีโดยเฉลี่ย เมื่อจำแนกตามสังกัด ก่อนมีกองทุนจำนวนนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.7 ต่อปีโดยเฉลี่ย หลังมีกองทุนจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 ต่อปีโดยเฉลี่ย ก่อนมีกองทุนจำนวนนักศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 ต่อปีโดยเฉลี่ย หลังมีกองทุนนักศึกษาเพิ่มขึ้น 3.9 ต่อปีโดยเฉลี่ย

สาขาวิชาที่มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นมากที่สุดหลังมีกองทุนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) สาขาวิศวกรรมศาสตร์ 2) นิติศาสตร์ 3) เกษตรศาสตร์ 4) วิศวกรรมศิลป์ 5) แพทยศาสตร์และที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย 6) สังคมศาสตร์ 7) วิทยาศาสตร์ 8) มนุษยศาสตร์ 9) ครุศาสตร์ และ 10) วิชาอื่นๆ

ช่วงหลังมีกองทุน จำนวนนักศึกษาที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ ลดลง ยกเว้นนักศึกษาที่มาจากกรุงเทพมหานครและภาคตะวันตกที่เพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงก่อนมีกองทุน

แนวโน้มจำนวนนักศึกษาในกรณีไม่มีกองทุน ที่พยากรณ์จากร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา (ratio method) จะต่ำกว่าจำนวนนักศึกษาในกรณีมีกองทุนไม่มากนัก ยกเว้นในช่วงปี 2539-2541 ที่จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยเอกชนกรณีไม่มีกองทุนมีแนวโน้มต่ำกว่าจำนวนนักศึกษารวมกรณีมีกองทุนมาก

1.2 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาใหม่ จำนวนเงินกู้ และจำนวนผู้กู้ ในปี 2539 -2543

ในภาพรวมสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 ต่อปีโดยเฉลี่ย สัดส่วนจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 ต่อปีโดยเฉลี่ย สัดส่วนจำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 ต่อปีโดยเฉลี่ย

เมื่อจำแนกตามสังกัด การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่กับจำนวนผู้กู้และจำนวนเงินกู้ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีทิศทางตรงข้ามกัน คือ สัดส่วนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 ต่อปีโดยเฉลี่ย ขณะที่สัดส่วนจำนวนผู้กู้และสัดส่วนจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.4 ต่อปีโดยเฉลี่ย สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 ต่อปีโดยเฉลี่ย ขณะที่สัดส่วนจำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปีโดยเฉลี่ย และสัดส่วนเงินกู้ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.8 ต่อปีโดยเฉลี่ย

มหาวิทยาลัยปิดจะมีสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 ต่อปีโดยเฉลี่ย สัดส่วนจำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.9 ต่อปีโดยเฉลี่ย ขณะที่สัดส่วนจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 ต่อปีโดยเฉลี่ย ซึ่งตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยเอกชน ที่มีสัดส่วนจำนวนเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 ต่อปีโดยเฉลี่ย ขณะที่สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ และสัดส่วนจำนวนผู้กู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 และ 0.3 ต่อปีโดยเฉลี่ย ตามลำดับ ส่วนมหาวิทยาลัยเปิดจะมีสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ สัดส่วนจำนวนเงินกู้ และสัดส่วนจำนวนผู้กู้ทุกตัวลดลงในทิศทางเดียวกัน

สถาบันราชภัฏ มีสัดส่วนจำนวนผู้กู้และเงินกู้ลดลงร้อยละ 2.1 และ 2.7 ต่อปีโดยเฉลี่ย ตามลำดับ ขณะที่สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ต่อปีโดยเฉลี่ย ตรงข้ามกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่มีสัดส่วนนักศึกษาใหม่ จำนวนผู้กู้และจำนวนเงินกู้ เพิ่มขึ้นทุกตัวในทิศทางเดียวกัน

2. ภูมิหลังและการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา

นักศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่กู้ยืมเงิน มีผู้ประกอบการทำอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา นักศึกษาที่กู้ยืมสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีผู้ประกอบการทำอาชีพค้าขายและรับจ้างมากที่สุด นักศึกษาที่กู้ยืมที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ จะมีผู้ประกอบการทำอาชีพค้าขายและมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนการศึกษาอื่น ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาอื่นมากที่สุด คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยปิด จำนวนผู้กู้ต่อเนื่องและไม่กู้ต่อเนื่องมาจากมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้ที่กู้ต่อเนื่องจากมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏ มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ผู้ไม่ได้กู้ต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก ตามลำดับ นักศึกษาที่เริ่มกู้ในระดับอุดมศึกษา จะกู้ในปีแรกที่เข้าศึกษา

นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และครุศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายในการศึกษาและค่าครองชีพต่ำที่สุดไม่เกิน 20,000 บาท ต่อภาคการศึกษา สาขาวิศวกรรมศาสตร์มีค่าใช้จ่ายสูงสุดอยู่ระหว่าง 80,000 – 100,000 บาท ต่อภาคการศึกษา

นักศึกษาสถาบันราชภัฏกู้ยืมได้ไม่เกิน 30,000 บาท ต่อปี นักศึกษามหาวิทยาลัยปิดและเปิดจะกู้ยืมในช่วง 30,000-50,000 บาทต่อปี นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน กู้ได้ตั้งแต่ 50,000

บาทขึ้นไปต่อปี นักศึกษานำเงินไปใช้เป็นค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ(ค่าอาหาร ที่พัก) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องกับการศึกษา (อุปกรณ์การเรียน) และเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ต้องการกู้เพิ่มส่วนใหญ่นักศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

กองทุนมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน เลือกไม่ศึกษาต่อหากไม่มีกองทุน ผู้ที่เลือกศึกษาต่อหากไม่มีกองทุน คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดและปิด ทางเลือกอื่นของนักศึกษาถ้าไม่มีกองทุน คือ ทำงาน หรือเลือกเรียนในสถาบันที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า เงินกู้ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา (GPA)

นักศึกษารู้ว่าการมีกองทุนจากสถาบันที่ศึกษาอยู่มากที่สุด ปัญหาในการกู้ยืมได้แก่ภาระหนี้สิน ขั้นตอนยุ่งยาก ได้รับเงินช้า วงเงินกู้ที่ได้รับไม่พอค่าใช้จ่าย

3. ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

3.1 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามอาชีพผู้ปกครอง

ในภาพรวม หลังมีกองทุน ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักศึกษามีมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับ จากค่าสัมประสิทธิ์จันี .36 ในปี 2537 ลดลงเหลือ .25 ในปี 2543

ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจะลดลงในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากกว่าสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเดิมมีความเสมอภาคมากกว่าสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาลดลงมากที่สุดในมหาวิทยาลัยเปิด

ในภาพรวม หลังมีกองทุน นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร และรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชนจะมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำงานรัฐวิสาหกิจและประกอบอาชีพรับราชการและจะมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากที่สุด นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการและจะมีโอกาสในการเลือกศึกษามากที่สุดในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามภูมิฐานะของนักศึกษา

ในภาพรวม หลังมีกองทุน ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามภูมิฐานะของนักศึกษามีมากขึ้นเล็กน้อย จากค่าสัมประสิทธิ์จีไน .25 ในปี 2537 ลดลงเหลือ .22 ในปี 2543

ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาลดลงในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากกว่าสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาลดลงมากที่สุดในมหาวิทยาลัยเปิด

นักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการเลือกศึกษาเลือกมากที่สุดในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเปิด นักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคกลางจะมีโอกาสเลือกมากที่สุดในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีโอกาสในการเลือกน้อยที่สุดในการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

3.3 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาตามเพศนักศึกษา

ไม่พบความแตกต่างในโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศของนักศึกษา

4. แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีความถึตั้ง แต่ 3 ขึ้น มีดังนี้

1. ควรเพิ่มโอกาสในการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกัด้วยเพื่อให้สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้
2. ไม่ควรนำสาขาขาดแคลนมาพิจารณาในการอนุมัติเงินกู้ให้นักศึกษา
3. ควรพิจารณาจำนวนบุตร และหนี้สิน ร่วมกับเกณฑ์รายได้ของผู้ปกครอง
4. ให้ทุกคนมีสิทธิกู้ยืมเงินจากกองทุนได้ในอนาคต
5. ให้เงินบริหารแก่สถานศึกษาตามจำนวนเงินที่ได้รับจากการชำระคืนเงินกู้
6. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรจัดตั้งหน่วยงานระดับภูมิภาค

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ในช่วงหลังมีกองทุนจำนวนนักศึกษาใหม่ในภาพรวมเพิ่มขึ้น น้อยกว่าช่วงก่อนมีกองทุน น่าจะเป็นเพราะผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงกลางปี 2540 ส่วนจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนที่พยากรณ์โดยเฉลี่ยจากจำนวนนักศึกษาที่พบว่าจำนวนนักศึกษาจะมีแนวโน้มเพิ่มน้อยกว่ากรณีมีกองทุนมาก ส่วนต่างของจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นไม่น่าจะเป็นผลจากการมีกองทุนทั้งหมด ปัจจัยร่วมที่ส่งผลให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การขยายตัวของอุดมศึกษา และการไม่จำกัดรับของมหาวิทยาลัยเปิดทั้ง 2 แห่ง จะเห็นได้จากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีเพียง 25 แห่งในปี 2538 ในช่วงเวลาเพียง 5 ปีต่อมา ได้เพิ่มเป็น 47 แห่ง ในปี 2543 การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับเพิ่มอีก 3 แห่ง จากที่มีอยู่แล้ว 20 แห่ง สถานศึกษาของรัฐในส่วนกลางบางแห่งขยายวิทยาเขตออกไปรอบนอกมากขึ้น นอกจากนี้ วิธีการรับนักศึกษาที่หลากหลาย เช่น นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาพิจารณาพร้อมกับผลการสอบ ใช้ระบบให้โควตานักเรียนในพื้นที่ ทำให้โอกาสในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีมากขึ้น

2. ผลการวิจัยที่พบว่า แนวโน้มจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนที่พยากรณ์จากร้อยละการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาต่ำกว่าจำนวนนักศึกษากรณีมีกองทุนมากโดยเฉพาะในช่วงปี 2539-2541 ที่มีอัตราการเพิ่มของนักศึกษาสูงกว่าในปีอื่นๆ ทำให้เห็นภาพชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีกองทุนทั้งหมด แต่ขึ้นอยู่กับระบบการรับนักศึกษาด้วย จะเห็นว่าถ้าอัตราการเพิ่มของนักศึกษาในแต่ละปีไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กองทุนจะไม่มีผลต่อจำนวนนักศึกษา เช่น ในมหาวิทยาลัยปิด แนวโน้มจำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนไม่แตกต่างจากกรณีมีกองทุนมากนัก หรือในปี 2539 อัตราการเพิ่มของจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 26.4 และ 31.2 ตามลำดับ ในป็นี้ จำนวนนักศึกษากรณีไม่มีกองทุนจะมีแนวโน้มต่ำกว่ากรณีมีกองทุน แสดงให้เห็นว่ากองทุนน่าจะมีผลต่อการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดที่มีระบบการรับนักศึกษาไม่จำกัดและมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีระบบการรับนักศึกษายืดหยุ่นกว่า

3. ผลการวิจัยที่พบว่า จำนวนนักศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์มีจำนวนเพิ่มมากที่สุดหลังจากมีเงินให้กู้ยืม คือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.5 เป็น 22.2 ต่อปีโดยเฉลี่ย ไม่น่าจะเป็นผลมาจากการมีกองทุน เพราะไม่พบว่ามีภาครพิจารณาสาขาขาดแคลนเป็นเกณฑ์ในการอนุมัติเงินให้กู้ยืมของสถานศึกษา แต่จะเน้นเกณฑ์ความยากจนเป็นหลัก และมีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นของนักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามเรียนในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 ของนักศึกษากู้ยืมที่ตอบแบบสอบถามเรียนสาขาสังคมศาสตร์ การที่มีนักศึกษาสนใจเรียนสาขาวิศวกรรมศาสตร์มากขึ้นคงเป็น

เพราะสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศให้เป็นสาขาขาดแคลนอันดับแรก จึงมีผู้สนใจเรียนมากเพราะโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า และการขยายตัวของอุดมศึกษาสามารถสนองตอบความต้องการได้เต็มที่

4. ผลการวิจัยที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ สัดส่วนจำนวนผู้กู้และเงินกู้ไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงไปในทิศทางเดียวกันสม่ำเสมอทุกปี แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพียงอย่างเดียว เช่น ในปี 2542 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการเปลี่ยนเกณฑ์การพิจารณาเพดานรายได้ผู้ปกครองจาก 300,000 บาท เหลือเพียง 150,000 บาทต่อปี ผลคือ ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สัดส่วนจำนวนผู้กู้ และเงินกู้ลดลง และสัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ น่าจะลดลงตามไปด้วยแต่กลับเพิ่มขึ้น ตรงข้ามกับสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่สัดส่วนจำนวนผู้กู้ และเงินกู้เพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนจำนวนนักศึกษาใหม่ไม่เพิ่มขึ้นตามไปด้วยแต่กลับลดลง

การที่สัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันอาจจะมาจากความแตกต่างในนโยบายการผลิตบัณฑิตของแต่ละสถาบันหรือสังกัด เช่น สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงฯ หันมาเน้นการผลิตบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น ขณะที่สถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการยังคงเน้นการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีเป็นหลัก และมีการเปิดสอนภาคสมทบเพื่อรองรับความต้องการศึกษาต่อของคนในท้องถิ่นที่มีมากขึ้น ทำให้มีจำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ในแต่ละปีมากขึ้นด้วย เช่น ในปี 2541 สถาบันราชภัฏสวนดุสิตรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3,730 คน ขณะที่ปี 2542 รับเพิ่มเกือบ 1 เท่าตัว คือ 6,600 คน นโยบายการผลิตบัณฑิต มีผลทำให้สัดส่วนจำนวนนักศึกษาในแต่ละสถาบันในแต่ละปีต่างกันไป ซึ่งในจำนวนนักศึกษาที่เข้าใหม่ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ไม่ได้หมายความว่าจำนวนความต้องการกู้ยืมจะมีอัตราเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปและภาวะครอบครัวเรื่องหนี้สินหรือความรับผิดชอบการศึกษาของบุตรในแต่ละปีมีส่วนทำให้ความต้องการมีมากขึ้นหรือลดน้อยลงมากกว่า

5. ผลการวิจัยที่พบว่า การไม่มีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนเท่านั้น ทั้งนี้ลำดับการตัดสินใจจะศึกษาต่อหรือไม่อันดับแรกขึ้นอยู่กับว่านักศึกษาสามารถสอบเข้าศึกษาในสถาบันของรัฐได้หรือไม่ ถ้าสอบได้ถึงแม้ไม่มีเงินให้กู้ยืม นักศึกษาก็ยังคงเรียนต่อโดยมีทางเลือกอื่นๆ ถ้าสอบไม่ได้ต้องตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดหรือมหาวิทยาลัยเอกชน ถ้าเป็นนักศึกษายากจนอาจต้องพิจารณาว่าสถาบันนั้นมี

เงินให้กู้ยืมหรือไม่ ถ้ามีนักศึกษาที่ตัดสินใจเลือกเรียนที่นั่นเพื่อโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า แต่ถ้าไม่มีเงินให้กู้ยืมอาจต้องเรียนในสถาบันที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่าหรือสามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตได้เพื่อจะได้มีเวลาทำงานพิเศษไปด้วย กรณีนี้จะตรงกับงานวิจัยของ Presson (1989) ที่พบว่าเงินกู้ยืมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียน

6. ผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาในการกู้ยืมของนักศึกษาอันดับแรก คือ ภาระหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมและนักศึกษาส่วนหนึ่งไม่ต้องการกู้เพิ่มด้วยเหตุผลนี้ ซึ่งตรงกับที่ Zyderman (1973) กล่าวไว้ว่าความกลัวภาระหนี้สินทำให้นักศึกษาไม่กล้าเสี่ยงต่อความเป็นหนี้ จากการวิเคราะห์เนื้อหา คำสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิดของนักศึกษา ทำให้ทราบสาเหตุส่วนหนึ่งว่าเป็นเพราะความเข้าใจผิดของนักศึกษาที่คิดว่าดอกเบี้ยจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่เป็นหนี้ เมื่ออ่านข้อความหลังสัญญา (ดูตัวอย่างสัญญาในภาคผนวก) ที่กำหนดอัตราผ่อนชำระเงินต้นในแต่ละปี โดยเข้าใจผิดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะเพิ่มขึ้นทุกปีจาก 1.5 ในปีแรกเป็น 2.5 ในปีที่ 2 ไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้นักศึกษาที่กู้ยืมส่วนใหญ่จะยากจนและมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ย่อมมีภาระรับผิดชอบครอบครัวหลังจากเรียนจบ อีกทั้งยังเรียนในสาขาสังคมศาสตร์ที่โอกาสแข่งขันในการหางานสูงเพราะมีผู้จบสาขานี้เป็นจำนวนมาก และอาจจะทำให้มีรายได้ในอนาคตไม่มากนัก จึงทำให้กังวลว่าจะไม่สามารถชำระหนี้คืนได้

ปัญหารองลงมา คือ วงเงินกู้ยืมที่ได้รับอนุมัติไม่พอใช้จ่าย น่าจะเป็นเพราะความต้องการกู้ยืมมีมากกว่าจำนวนเงินที่สถานศึกษาได้รับจัดสรร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเฉลี่ยวงเงินกู้เพื่อให้ฐานผู้กู้กว้างขึ้น จำนวนเงินที่นักศึกษาได้รับจึงไม่พอใช้จ่าย รวมทั้งนักศึกษาอาจจะมีค่าครองชีพเพิ่มขึ้นจากการเรียนในสถาบันต่างถิ่น เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหารและหอพัก หรือมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพิ่ม เช่น การเรียนในบางสาขาวิชาจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในการทำโครงงาน และเป็นค่าหนังสือภาษาต่างประเทศ จึงทำให้เงินกู้ยืมไม่พอใช้จ่าย

7. ผลการวิจัยที่พบว่า เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีผลทำให้ผู้ที่มีเกรดเฉลี่ยไม่ถึง 2.0 มีผลการเรียนดีขึ้น เป็นเพราะสถานศึกษาใช้ผลการเรียนมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งส่วนใหญ่ต้องได้ 2.0 ขึ้นไปจึงจะอนุญาตให้กู้ยืมเงินได้ ประเด็นนี้อาจจะมีปัญหาในการตีความของผู้มีสิทธิอนุมัติต่อไปได้ว่าจะพิจารณาเกรดเฉลี่ย 2.0 ตลอดหลักสูตรหรือเฉพาะของภาคการศึกษาปัจจุบัน

8. ผลการวิจัยพบว่า หลังมีกองทุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมตามกลุ่มอาชีพผู้ปกครองและภูมิลำเนาของนักศึกษาดีขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่างด้านอาชีพผู้ปกครองจะลดลงมากกว่าความไม่เสมอภาคที่เกิดจากความแตกต่าง

ต่างด้านภูมิฐานะ รูปแบบความไม่เสมอภาคก่อนมีกองทุนเป็นอย่างไร ในช่วงหลังมีกองทุนก็ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิมเช่นนั้น คือ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความเสมอภาคน้อยกว่าในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยปิดมีความเสมอภาคน้อยกว่ามหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานครยังคงมีโอกาสเลือกมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยปิด นักศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรกรและมีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงมีโอกาสเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจอร์ลด์ ฟราย (2524) ยุกา วีระไวทยะ และอัษฎัน เกียรติบุตร (2532) สิริลักษณ์ คอมนันท์และสกนธ์ วรรณัญวัฒนา (2532) ทบวงมหาวิทยาลัย (2536) และอมรา รัตตากร (2538)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษา (selectivity index) ซึ่งใช้วัดความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงอุดมศึกษา จะเห็นความไม่เท่าเทียมของนักศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน ชัดเจนขึ้น ถ้าดัชนีโอกาสในการเลือกมีค่าเท่ากับหนึ่ง แสดงว่าสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาที่มาจากครอบครัวกลุ่มอาชีพนั้นๆ หรือภูมิภาคนั้นเท่ากับสัดส่วนของกลุ่มอาชีพนั้นในประชากรทั้งหมดของประเทศพอดีหรือเท่ากับประชากรในภูมิภาคนั้นพอดี หลังจากมีกองทุนค่าดัชนีของนักศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรกรและรับจ้างยังคงมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง คือ .7 และ .4 ตามลำดับ ขณะที่นักศึกษาจากครอบครัวพนักงานรัฐวิสาหกิจมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาต่อสูงถึง 11.23 และอาชีพราชการ ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ ก็มีค่าดัชนีเกินหนึ่งทั้งสิ้น ส่วนค่าดัชนีโอกาสในการเลือกของนักศึกษาที่มีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางเมื่อเทียบกับประชากรในภูมิภาคนั้นมีถึงร้อยละ 34 และ 21 ตามลำดับ ซึ่งจัดเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศกลับมีโอกาสในการเลือกเข้าศึกษาไม่ถึงหนึ่ง คือ .7 และ .3 ตามลำดับ ขณะที่ค่าดัชนีโอกาสในการเลือกของผู้ที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพฯ และภาคอื่นๆ มีค่าดัชนีมากกว่าหนึ่งทั้งสิ้น ถ้าการอนุมัติเงินให้กู้ยืมเป็นไปตามเงื่อนไขที่ใช้เกณฑ์ความยากจนเป็นหลัก นักศึกษาที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุด 4,525 บาทในปี 2535 (สมุดสถิติรายปี, 2537 : 377) และเพิ่มขึ้นเป็น 7,853 บาทในปี 2543 (สมุดสถิติรายปี, 2543 : 413) หรือนักศึกษาที่มาจากภาคกลางที่มีรายได้ครอบครัวไม่ต่างกันมากนัก น่าจะมีโอกาสเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น แต่พบว่าโอกาสยังคงน้อยเหมือนเดิมและถูกจำกัดอยู่ในสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อเปรียบเทียบความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษากับงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้กองทุน อาจกล่าวได้ว่าความเสมอภาคที่ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยอาจไม่คุ้มค่ากับการลงทุนของรัฐ เนื่องจากเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่ได้ส่งผลให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ความไม่เสมอภาคที่ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิม ไม่น่าเกิดจากความไม่

มีประสิทธิภาพของกองทุนทั้งหมด เพราะวัตถุประสงค์ของกองทุนเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เท่านั้น ส่วนการเลือกเรียนที่ใดขึ้นอยู่กับความตัดสินใจและความพร้อมทางสติปัญญาของผู้เรียนเอง งานวิจัยของ Sazama (1992) พบว่าเงินช่วยเหลือนักศึกษาของรัฐบาลกลางมีผลเล็กน้อยต่อความไม่เสมอภาคในระดับอุดมศึกษา แต่ตัวแปรเรื่องค่าเล่าเรียน (cost variable) กลับมีผลมากกว่า เพราะนักศึกษาที่กู้ยืมเงินจะถูกกีดกันจากสถาบันด้วยราคาค่าเล่าเรียนที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alexander (1996) ที่พบว่าเงินช่วยเหลือสามารถเพิ่มโอกาสให้กับนักศึกษายากจนจริง แต่โอกาสที่เพิ่มขึ้นจะถูกจำกัดอยู่ในสถานศึกษาของรัฐที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูง งานวิจัยทั้ง 2 เรื่องดังกล่าวตรงข้ามกับสภาพในประเทศไทย ที่พบว่านอกจากความยากจนจะเป็นอุปสรรคต่อความเสมอภาคแล้ว ระบบการรับนักศึกษา วิธีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ความแตกต่างในด้านคุณภาพการศึกษาในเขตเมืองและชนบทและระหว่างภาคต่างๆ ก็เป็นสาเหตุร่วมที่มีผลทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วย

9. ผลการวิจัยที่พบว่า ความไม่เสมอภาคด้านกลุ่มอาชีพผู้ปกครองและภูมิลำเนาของนักศึกษาจะลดลงมากที่สุดในมหาวิทยาลัยเปิด น่าจะเป็นเพราะระบบการรับนักศึกษาที่เปิดกว้างและไม่มีการสอบคัดเลือกทำให้มหาวิทยาลัยเปิด กลายเป็นสถานศึกษาที่นักศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันสามารถเลือกเข้าศึกษาได้มากที่สุด ส่วนความไม่เสมอภาคตามภูมิลำเนาของนักศึกษาที่ลดลงบ้างในมหาวิทยาลัยปิด น่าจะเป็นผลมาจากนโยบายการรับนักศึกษาตรงโดยใช้ระบบโควตานักเรียนในพื้นที่

10. แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุน พบว่าเป็นแนวทางที่ทำให้กองทุนสามารถเลี้ยงตัวเองและทุนคงอยู่ได้และต้องการช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์จริงๆ ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เช่น การจัดสรรเงินค่าบริหารให้แก่สถานศึกษาตามผลงานเพื่อเร่งให้มีการชำระหนี้คืนกองทุนตามกำหนดเวลา และการหาเกณฑ์เพิ่มเติมในการพิจารณา ร่วมกับเกณฑ์รายได้ ถึงแม้แนวทางการจัดการเงินกู้ดังกล่าวจะไม่ส่งผลโดยตรงไปที่การลดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา แต่ก็เป็นทำให้ผลทางอ้อมวิธีหนึ่ง

ส่วนแนวทางที่จะให้ผู้ศึกษาในระดับอุดมศึกษากู้ยืมได้ทุกคน เพื่อตอบสนองแนวทางการจัดสรรงบประมาณผ่านอุปสงค์ (demand side financing) และนำมาใช้แทนการจัดสรรงบประมาณผ่านสถานศึกษาแบบเดิม เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด โดยสถานศึกษาสามารถปรับค่าธรรมเนียมการศึกษาให้ตรงกับความเป็นจริงได้ (cost recovery) และสร้างการแข่งขันในเรื่องคุณภาพนั้นมาจากการกรอบความคิดที่ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาผู้เรียนจะได้รับ

ประโยชน์มากกว่าสังคม ผู้เรียนจึงควรรับภาระค่าใช้จ่ายเอง โดยรัฐบาลจัดหางบประมาณไว้ช่วยเหลือผู้ที่ยากจนให้สามารถกู้ยืมไปเพื่อโอกาสทางการศึกษาได้ แต่ควรต้องคำนึงว่าจะเป็นการผลักภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดไปให้กับผู้เรียนหรือไม่ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาเอกชนที่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ กับนักศึกษาได้เต็มที่ จึงต้องมีการควบคุมการขึ้นราคาค่าธรรมเนียมและการเรียกเก็บเงินค่าใช้จ่ายอื่นๆ มิฉะนั้นเงินให้กู้ยืมก็จะกลายเป็นเงินอุดหนุนและเป็นแหล่งเงินทุนของสถาบันเอกชนมากกว่า (Jallade, 1974 และ Campaigne, 1998) นอกจากนี้การให้กู้ได้ทุกคนอาจจะต้องระมัดระวังในเรื่องหนี้สูญหรือการชำระหนี้คืนไม่ตรงเวลาที่อาจจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ความต้องการงบประมาณเงินกู้ยืมในระยะแรกที่มีมากขึ้น และการบริหารจัดการกองทุนที่ต้องเน้นความมีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีมาตรการในการสร้างความยั่งยืนทางการเงินให้แก่กองทุนเงินให้กู้ยืม โดยดำเนินการให้มีการชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดเวลา ปรับอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อและลดระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้

ผลการวิจัยที่พบว่า เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักศึกษาได้ส่วนหนึ่งและนักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ได้รับไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ฉะนั้นการทำให้กองทุนสามารถคงอยู่และเลี้ยงตัวเองได้ จึงนับว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้กับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้อย่างต่อเนื่อง กองทุนจะคงอยู่ได้ต้องมีเงินไหลเวียนเข้าเท่ากับเงินไหลออก เงินไหลเวียนเข้าส่วนหนึ่งได้มาจากการชำระคืนเงินกู้ ดอกเบี้ยจากเงินกู้และเงินฝาก เงินไหลออกได้แก่เงินที่ให้นักศึกษากู้ยืมส่วนหนึ่งและเงินค่าบริหารกองทุนส่วนหนึ่ง

การทำให้กองทุนสามารถคงอยู่และเลี้ยงตัวเองได้สามารถทำได้ด้วยการเพิ่มดอกเบี้ยเงินกู้ให้ครอบคลุมอัตราเงินเฟ้อ และลดระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ให้สั้นลง จากประสบการณ์โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในต่างประเทศที่ผูกอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไว้กับอัตราเงินเฟ้อหรืออัตราดอกเบี้ยในตลาดจะทำให้อัตราการฟื้นของกองทุนดีขึ้น อีกทั้งงานวิจัยของ Ziderman (1999) ก็พบว่ากองทุนของไทยน่าจะปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มเป็นร้อยละ 3 และลดระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้เหลือเพียง 8 ปี ซึ่งจะทำให้กองทุนมีอัตราการฟื้นร้อยละ 56 และไม่เป็นภาระกับผู้กู้มากเกินไปและจะได้ผลใกล้เคียงกับโครงการในต่างประเทศ การเพิ่มดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวไม่น่าจะขัดกับวัตถุประสงค์ของกองทุน เพราะยังคงเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นก็ยังเป็นอัตราที่ต่ำกว่าดอกเบี้ยในตลาดซึ่งอยู่ที่ร้อยละ

15 และต้องผ่อนชำระคืนภายใน 3 ปีสำหรับเงินต้นเพียง 100,000 บาทเท่านั้น (ข้อมูลสินเชื่อเพื่อการศึกษารองานการศึกษารัฐบาลไทย ณ วันที่ 25 เม.ย 45) และสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารออมสินเพียงร้อยละ .05 อีกทั้งผู้ที่ชำระคืนเงินกู้คืน เป็นผู้ที่มีงานทำหลังจบการศึกษา จึงไม่น่าเดือดร้อนในเรื่องการรับภาระเพิ่มจากการเพิ่มดอกเบี้ยขึ้นเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ควรมีการติดตามให้มีการชำระหนี้คืนตามกำหนดเวลามากขึ้น เพื่อให้มีเงินไหลเวียนเข้ากองทุนอย่างสม่ำเสมอ

2. ควรมีการติดตาม ตรวจสอบ และวิธีการให้นักศึกษานำเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาไปใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มากที่สุด

จากผลการวิจัยที่พบว่า มีนักศึกษาส่วนหนึ่งได้รับอนุมัติเงินกู้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา และมีนักศึกษาส่วนหนึ่งนำเงินกู้ยืมที่ได้รับไปใช้ในเรื่องส่วนตัวซึ่งไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน แสดงว่าวงเงินกู้ที่อนุมัติให้กับนักศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและไม่มีการตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ของนักศึกษาอย่างจริงจัง ความต้องการวงเงินกู้ยืมต่างกันขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันของนักศึกษา การเรียนในสาขาวิชาและสถาบันที่ต่างกัน ความแตกต่างของที่พักอาศัย การได้รับความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพิ่มเติม เช่น ได้ทุนการศึกษาจากสถาบันที่ศึกษา ฉะนั้นเพื่อให้การใช้จ่ายเงินกู้ยืมของนักศึกษาเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ควรมีการสำรวจค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าครองชีพในแต่ละสาขาวิชา ประเภทสถาบัน และภูมิภาคให้ตรงกับความเป็นจริง สัมภาษณ์นักศึกษาที่กู้ต่อเนื่องและกู้ใหม่ทุกปีเพื่อดูความจำเป็นที่แท้จริง จ่ายเงินกู้เป็นค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์ทางการศึกษาผ่านสถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้นักศึกษานำเงินกู้ที่ได้รับไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ของนักศึกษาให้มากขึ้นโดยใช้โครงการเยี่ยมบ้านหรือสอบถามจากกลุ่มเพื่อนและคนใกล้ชิด

3. ปรับปรุงระบบการคัดเลือกนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาที่ยากจนมีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นและมีการพิจารณาให้เงินกู้ยืมแก่นักศึกษาเหล่านั้นก่อน

จากผลการวิจัยที่พบว่ากองทุนมีผลต่อการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดและความไม่เสมอภาคลดลงมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยเปิด แสดงว่าระบบการรับนักศึกษาโดยวิธีการสอบคัดเลือกเป็นอุปสรรคสำคัญในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ถ้าสถาบันอุดมศึกษามีระบบการรับนักศึกษาที่เปิดกว้างจะทำให้เกิดความเสมอภาคมากขึ้น ดังนั้นถ้าการลดความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐ จึงควรปรับปรุงนโยบายการรับ

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดให้เปิดกว้างมากขึ้นโดยลดการรับนักศึกษาจากการสอบคัดเลือกเป็นการรับตรงในระบบโควตามากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลของปัจจัยอื่นที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ครอบคลุมการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงควรทำวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าปัจจัยใดมีผลต่อการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามากที่สุด เพื่อให้สามารถพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนและนโยบายของการอุดมศึกษาให้นำไปสู่ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามากที่สุด

2. วิเคราะห์ความเสมอภาคในการชำระหนี้เงินกู้คืน

เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองทุนคงอยู่ได้ส่วนหนึ่งมาจากเงินกู้ที่ได้รับชำระคืนจากผู้จบการศึกษา แต่การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ครอบคลุมการศึกษาปัญหาของการไม่ชำระหนี้เงินกู้คืนตามกำหนด จึงควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องภาระหนี้สินของผู้จบการศึกษาจำแนกตามประเภทสถาบัน อาชีพผู้ประกอบการ ภูมิลำเนา เพศ และสาขาวิชาที่เรียน เนื่องจากผู้จบการศึกษามีภูมิลำเนาและมีภาระทางครอบครัวต่างกัน รวมทั้งมีรายได้ไม่เท่าเทียมกันซึ่งอาจจะเกิดจากการสำเร็จการศึกษาในสถาบันและสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ฉะนั้นการกำหนดให้ผู้กู้ต้องชำระหนี้ในอัตราเดียวกันอาจจะเป็นความไม่เสมอภาคต่อผู้กู้ก็ได้ จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวเพื่อนำมาปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยและวิธีการชำระหนี้ให้มีความเป็นธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองทุนกู้ยืมหนี้นเงินสูญ. แนวหน้า (23 มิ.ย 2543) : 15.

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. คู่มือการกู้ยืมเงิน. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเทพการพิมพ์ จำกัด, 2543.

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (On line). แหล่งที่มา: <http://www.studentloan.ktb.co.th>

(20 ตุลาคม 2544)

กัลยา วาณิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล เวอร์ชัน 7-10. กรุงเทพมหานคร : ซีเค แอนด์ เอส โฟโต้สตูดิโอ, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กระแสการพัฒนาศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. พระนคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (เฉพาะโควต้าพิเศษ). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา รายงานการวิเคราะห์การกระจายของโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในแต่ละภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ไม่ปรากฏวันเดือนปี.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาหลังมัธยมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการติดตามผลการพัฒนาการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา เรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม, 2532.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการสัมมนา เรื่อง ทิศทางอุดมศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์: รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม, 2538.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานสภาพการจัดและขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษา. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม, 2531.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานสถิติการศึกษาของประเทศไทย ปี 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการลงทุนทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.

คณะกรรมการบัญญัติจ่ายที่หนึ่ง, สำนักงาน. สรุปผลการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม. ไม่ปรากฏวันเดือนปี.

จันทวันต์ ศิวรัตน์อำรงค์. กองทุนเพื่อการศึกษา ถูกคนรวยขอแถมเพียบ. ดอกระเบี่ย (กันยายน 2543).

- เจอราร์ด ฟราย. ตัวบ่งชี้ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย. วารสารการศึกษา 15, 6(ส.ค.-ก.ย. 2524) : 53-70.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2534.
- ชลธาร วิศรุตวงศ์. นักวิชาการภาษา 6 กรมสรรพสามิต. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2545.
- ชูศักดิ์ เอกเพชร และศิริชัย อิศระโชติ, บรรณาธิการ. การอุดมศึกษาเพื่อสังคมไทย . พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม. ภาควิชาอุดมศึกษา, 2524.
- คือ คำนประจันเด็กเป็นอุปสรรคงานทำ. สยามรัฐ (23 มี.ย 2543): 20.
- ถนอม อินทรกำเนิด. เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ. สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2545.
- เทียนฉาย กิระนันท์. กุศโลบายหมายเลข 1 แห่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม วิถีใหม่ในการจัดการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม, 2536.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. วิสัยทัศน์อุดมศึกษา แนวความคิดในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549). พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม. 2543
- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัด. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : กองบริการการศึกษา. (เอกสารโรเนียว), 2542.
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). ข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2539 – 2543 . เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, 2543.
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). เอกสารประชาสัมพันธ์เรื่องการชำระหนี้.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเกษตรศาสตร์ (บางพระ) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. สัมภาษณ์, 23 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ. สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยศรีโสภณ. สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2545.
- นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สัมภาษณ์, 3 มกราคม

2545.

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2545.

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช. สัมภาษณ์, 18 มกราคม

2545.

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2545.

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2545.

นิตยา รุ่งสมัย. นักวิชาการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2545.

นิติตันปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2545.

นาทิกิพย์ ปัญจศิริ. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (เมื่อนานนโยบายไปปฏิบัติ). สารนิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

น.ศ. รุมชักดาบเงินกู้กรุงเทพ 3 หมื่นรายหายจ่ายแค่ 4 พัน. ฐานเศรษฐกิจ 20, 521(10-13

กันยายน 2543) : 1, 20.

บุญทอง ภูเจริญ. นายกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์, 14 มีนาคม

2545.

พัทธนา สุขประสิทธิ์. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา.

เล่มที่ 115 ตอนที่ 15 ก 24 มีนาคม 2541.

เพิ่มเกณฑ์คุณสมบัติเด็กกู้เรียนปี'43. มติชน (23 พ.ค 2543) : 10.

เพ็ญพิศ อาจสัจจร. การวิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยม

ศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยเค็งลอเรนซ์และดรชนันจิณี. วิทยานิพนธ์ครุ

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2535.

มนัส สุวรรณ และ ประหยัด ปานดี. รายงานผลการวิจัย เรื่อง ความต้องการและโอกาสของการ

ศึกษาในส่วนภูมิภาค ๖ การกำหนดจุดที่ตั้งมหาวิทยาลัย) โครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว.

ทบวงมหาวิทยาลัย . 2532

มาลินี โพธิสุนทร. ผู้อำนวยการฝ่ายและผู้บริหารฝ่ายบริหารข้อมูลกองทุน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

(มหาชน). สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2545.

เมธี ครองแก้ว และ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระวังจะกลายเป็น

สปก.ทางการศึกษา วารสารการศึกษาแห่งชาติ 29, 3 (ก.พ. – มี.ค. 2538) 53 -57.

ยุพา วีระไวทยะ และอัญชฌ์ เกียรติบุตร. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดม

ศึกษา : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าด้วยการชำระเงินกู้คืนกองทุน พ.ศ

.2542. ประกาศ ณ วันที่ 14 มิ.ย. 2542.

รังสรรค์ ทิมพันธุ์พงษ์. โอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 13,1(ต.ค. – พ.ย. 2532).

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. เศรษฐศาสตร์การคลังว่าด้วยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

รายงานการประเมินผลแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ทบวงมหาวิทยาลัย. อนุสารอุดมศึกษา 25, 251 (พฤษภาคม 2542) : 8-9.

ราเชนทร์ ช่างนิล และคณิต เสนีนุรพิทิต. ฝ่ายนโยบายและประเมินผล กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2545.

เรืองอุไร อมรไชย. การวัดการกระจายและแนวโน้มการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วรรณีย์ เบญจวัฒนาผล. วิเคราะห์การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ. สาร

นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

วิจิต หล่อจีระชุนทร์กุลและคณะ. เทคนิคการพยากรณ์เชิงสถิติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2524.

วิรัตน์ ไทตระไวศยะ. ผู้อำนวยการกองบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2545.

ศาสนีย์ ศิริทุมแสง. ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2545.

ศิริรัตน์ สาโพธิ์สิงห์. เงินกู้เพื่อการศึกษา. เดลินิวส์ (2 พ.ย. 2542) : 5.

ศึกษาริการ. กระทรวง. วิถีทางและโอกาสทางการศึกษาของประชาชน. 2518.

ศึกษาริการ. กระทรวง. สรุปผลการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการศึกษา 2539 – 2542, ไม่ปรากฏวันเดือนปี.

สมชัย ฤชุพันธ์ และชลธาร วิศรุตวงศ์. รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม, 2543.

สมฤดี วงษ์สมิง. การวิเคราะห์การดำเนินงานตามนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. ฝ่ากฎหมายกองทุนเงินกู้เพื่อการศึกษา (1). เนชั่นสุดสัปดาห์ 4, 193 (16 - 22 ก.พ. 2539) : 36 – 37.

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. ฝ่ากฎหมายกองทุนเงินกู้เพื่อการศึกษา (จบ). เนชั่นสุดสัปดาห์ 4, 194 (23 – 29 ก. พ. 2539) : 37.

สมศักดิ์ เปลี่ยนใจหนูนุ้ย ซื้อตามลูกหนี้กู้ยืมเรียน. เดลินิวส์ (24 มิ.ย 2543) : 10.

สายตรงการศึกษา. ระเจิงเงินกู้เพื่อการศึกษา. เนชั่นสุดสัปดาห์ 8, 403 (21 ก.พ 2543) :

80 – 81.

ลีปปนนท์ เกตุทัตและคณะ. ระบบอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522.

สิริลักษณ์ คอมันตร์ และสกันธ์ วรรณวิวัฒนา. รายงานการวิจัย สภาพปัจจุบันของการอุดมศึกษาในประเทศไทย. ทบวงมหาวิทยาลัย. 2532.

สุนี ประจวบเหมาะ. การวางแผนกลยุทธ์ทางการเงินเพื่อการเจริญเติบโต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2539.

สุมาลี ปิตยานนท์. เศรษฐศาสตร์แรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.

สุรัชย์ ชูผกา. กองทุนเงินกู้เพื่อการศึกษา 20,000 ล้าน เป้าหมาย-เสมอภาคและพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ถึงวันที่กระทรวงศึกษาฯ-ทบวงฯ ต้องตื่น! เนชั่นสุดสัปดาห์ 3,153 (12 – 18 พ.ค. 2538) : 28 - 30.

อิทธิพล ไจสมัคร. การประเมินโครงการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาประเภทมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2541.

อุทุมพร จามรมาน. การสูมตัวอย่างทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฟันนี่พับบลิชชิง, 2537.

โอกาสทางการศึกษา ข้อเท็จจริงในปัจจุบัน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม 26, 2(6 มี.ค – เม.ย 32): 5-13.

ภาษาอังกฤษ

Albrecht, Douglas and Adrian Ziderman. Deferred Cost Recovery for Higher Education. U.S.A.: World Bank. 1991.

Alexander, Fieldon King. An Analysis of the Effects of the Title IV Federal Direct Student Aid Policy on Public and Private Institutes of Higher Education. Dissertation Abstracts International (1996). (On Line), Available from: <http://www.umi.com>(2001, June 16)

Clinton, Bill. 2000. Remarks on the Student Loan Program and Student Assistance. Weekly Compilation of Presidential Documents (October 2). (On Line), Available from: <http://www.ehostvgw3.epnet.com/>(2001, March 21)

Cohn, Elchanan and Terry G. Geske. The Economics of Education. Third Edition. USA: Pergamon Press. 1990.

Cronin, Joseph Marr and Sylvia Quarles Simmons, Editor. Student Loans: Risks and Realities. MA: Auburn House Publishing Company. 1987.

Dynarki, Mark. Who Defaults on Student Loans? Finding from the National

- Postsecondary Student Aid Study. Economics of Education Review 13(1994): 55-68.
- Educational Finance Group. Glossary of Lending Terms. 1998. (On Line), Available from:
<http://www.edg.net/glossary.htm>(2001, January 8)
- Elliott, Timothy A. The Characteristics of a Student Loan Defaulter at the University of Houston. Dissertation Abstracts International 57-04 (1996) : 1410 A.
- Howe, K.R. Equality of Educational Opportunity: Philosophical Issues. The International Encyclopedia of Education. Second Edition. Vol. 9. USA: Pergamon. 1994.
- Farrell, J.B. Social Equality and Educational Expansion in Developing Nations. The International Encyclopedia of Education. Second Edition. Vol. 9. USA: Pergamon. 1994.
- Fenske, Marie Annette. The Relationship of Loans and Grants to Undergraduate Persistence and Degree Completion. Dissertation Abstracts International 54-03 (1993) : 0830 A.
- Forgey, Glendon Scott. Why Borrowers Default on Student Loans. Dissertation Abstracts International 52-06 (1991) : 2035 A.
- Fossey, Richard and Mark Bateman, Editor. Condemning Student to Debt: College Loans and Public Policy. New York: Teacher College, Columbia University. 1998.
- Gomme, Ian M. and Anthony J. Micucci. Class Inequality in Higher Education. Peace Review (June 1999) (On Line), Available from: <http://webnf2.epnet.com/>(2001, March 27)
- Green, Michael Thompson. The Relationship between Academic performance and Financial Aid to the Retention of First- Generation Freshmen Enrolled in Christian Colleges. Dissertation Abstracts International 59-09 (1998) : 3368 A.
- "Gini Coefficient" Online Dictionary of the Social Sciences (On Line), Available from: datadump.icaap.org (2001, April 10)
- Green, Laura L. An Economic Analysis of Student Loan Default. Educ. Eval. Policy Anal. 11(1989) : 61-68.
- Honan, James P. Analyzing Education Debt Burden. Dissertation Abstracts International 50-05 (1989) : 1227 A.
- Joseph, Gerard L. The Relationship of Student Loan Borrower Characteristics to the Propensity to Default. Dissertation Abstracts International 57-10 (1996) : 4285 A.
- "Lorenze curve" Online Dictionary of the Social Sciences (On Line), Available from: datadump.icaap.org (2001, March 21)
- "Measuring of Distributional Inequality" (On Line), Available from:
<http://www.econweb.com> (2001, March 21)

- Miles, Barbara and Dennis Zimmerman. Reducing Costs and Improving Efficiency in the Student Loan Program. National Tax Journal 50, 3 (1997) : 541. (On Line), Available from: [http://ehostvgw3.../\(2001, March 21\)](http://ehostvgw3.../(2001, March 21))
- Morris, Lois Jean. Differences Between NDFL Defaulters and Nondefaulters in a Specific Geographic Region. Dissertation Abstracts International 45-09 (1984): 2760 A.
- Nelson-Brown, Thresa Arnita. Student loan Procurement : Exploring Its Linkages to Leadership, Diligence, and Post-Collegiate Behaviors. Dissertation Abstracts International 59-06 (1998) : 1856 A.
- Perna, Laura Walter. Does Financial Aid Help Students Choose to Attend Higher Priced Colleges and Universities? (Doctoral Dissertation, University of Washington, 1997) (On Line), Available from: <http://wwwlib.umi.com> (2001, April 12)
- Presson, Alice Elizabeth. Guaranteed Student Loan Indebtedness : A Study of Its Influence Upon the College Student. Dissertation Abstracts International 50-05 (1989) : 1230 A.
- Prohofsky, Susan Kaye Shapiro. Selection of Undergraduate Major: The Influence of Expected Costs and Expected Benefits. Dissertation Abstracts International 52-06 (1991) : 2219 A.
- Psacharopoulos, George. Economics of Education: Research and Studies. Oxford: Permagon Press. 1987.
- Psacharopoulos, George and Maureen Woodhall. Education for Development. New York: Oxford University Press. 1986.
- Tesconi, Charles A and Emanuel Hurwitz . Education for Whom? The Question of Equal Educational Opportunity. New York: Dodd, Mead & Company. 1974.
- Thomas, Vinod, Yan Wang, and Xibo Fan. Measuring Education Inequality: Gini Coefficients of Education. 2000(On Line), Available from: http://www.worldbank.org/devforum/forum_qog3.html (2001, June 10)
- UNESCO. Higher Education and Social Stratification: An International Comparative Study. Belgium. 1987.
- Uekawa, Kazuaki. Making Equality in 40 national Education Sytems. (Doctoral Dessertation, University of Chicago, 1997) (On Line), Available from: <http://wwwlib.umi.com> (2001, June 20)
- Wanner, Richard A. **Expansion and Ascription: Trends in Educational Opportunity in** Canada 1920. Canadian Review of Sociology and Anthropology. 1999(On Line), Available from: <http://webnf2.epnet.com>(2001, April 13)
- Ying, Yang. Reform of Secondary Education for the Equality of Educational

Opportunities. Chinese Education and Society (On Line), Available from:
<http://webnf2.epnet.com>(2001, July 10)

Young, Yih-Jin. Modernization and Equality of Educational Opportunity of Thailand
1970-1990 (Doctoral Desseratation, University of Michigan, 1997) (On Line), Available from:
<http://wwwlib.umi.com>(2001, June 26)

Ziderman, Adrian. The Student Loans Scheme in Thailand: A Review and
Recommendations for Efficient and Equitable Functioning of the Scheme (A Part of Asian
Development Bank Social Sector Program Loan in the Framework of the Education
Management and Finance Study). 1999.

Ziderman, Adrian and Douglas Albrecht. Financing Universities in Developing
Countries. London: The Falmer Press. 1995.

Zito, Eileen Howell. Student Financial Aid and major Choice Among Undergraduates: A
National Study. Dissertation Abstracts International 52-01(1991) : 0093 A .

Zymelman, Manuel. Financing and Efficiency in Education. Boston: The Nimrod Press.
1973.

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามนิสิต/นักศึกษาที่กู้ยืมเงิน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. เพศ หญิง ชาย
2. เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 3 4 5 6
3. ภูมิลำเนาเดิม กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด โปรดระบุชื่อจังหวัด
4. นักศึกษามีพี่น้องทั้งหมด (รวมนักศึกษาด้วย) คน นักศึกษาเป็นบุตรคนที่
5. บิดา / มารดา หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพ
 - เกษตรกร รับราชการ
 - รับจ้าง / ลูกจ้างเอกชน ค้าขาย
 - พนักงานรัฐวิสาหกิจ อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. คุณวุฒิทางการศึกษาของบิดา / มารดา หรือผู้ปกครอง
 - ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 - ปริญญาตรี ปริญญาโท
7. ชื่อสถาบันที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา
8. นักศึกษามีค่าใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง
 - ค่าเล่าเรียน / ค่าบำรุงการศึกษา จำนวน.....บาท / ปี (รวมภาคต้นและภาคปลาย)
 - ค่าอาหาร จำนวน.....บาท / ปี ค่าที่พัก จำนวน.....บาท / ปี
 - ค่าเดินทาง จำนวน.....บาท / ปี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวจำนวน.....บาท / ปี
 - ค่าอุปกรณ์การศึกษา จำนวน.....บาท / ปี
9. เงินที่ได้รับจากผู้ปกครองพอค่าใช้จ่ายหรือไม่ พอ ไม่พอ
10. จำนวนเงินที่ต้องการกู้ยืมในแต่ละปี บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน

11. ปีพ.ศ. ที่นักศึกษาเริ่มกู้ยืมเงิน 2539 2540 2541 2542 2543
12. นักศึกษากู้ยืมเงินตั้งแต่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช่ ไม่ใช่
13. จำนวนเงินเฉลี่ยที่นักศึกษากู้ยืมในแต่ละปี
 - 5,000 - 30,000 บาท 30,001 - 50,000 บาท
 - 50,001 - 80,000 บาท 80,001 - 100,000 บาท
14. เงินที่นักศึกษาได้รับมา นักศึกษานำไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง
 - ค่าเล่าเรียน ค่าอาหารและที่พัก

- อุปกรณ์การเรียน อื่น ๆ โปรดระบุ
15. จำนวนเงินที่กู้ได้ในแต่ละปีพอกับจำนวนเงินที่ต้องการใช้ในการศึกษาหรือไม่ พอแล้ว ไม่พอ
16. ถ้าไม่พอนักศึกษาต้องการกู้เพิ่มหรือไม่
- ไม่ต้องการกู้เพิ่ม เพราะ.....
 ต้องการกู้เพิ่ม เพราะ
17. ถ้าไม่พอนักศึกษาคิดว่าต้องการกู้เพิ่มอีกปีละเท่าไร
- 1,000 – 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท
 10,001 – 15,000 บาท 15,000 – 20,000 บาท
 20,000 – 25,000 บาท มากกว่า 25,000 บาท
18. ขณะนี้นักศึกษาเป็นหนี้กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเป็นจำนวน
- น้อยกว่า 100,000 บาท 100,000 – 150,000 บาท
 150,001 – 200,000 บาท 200,001 – 250,000 บาท
 250,001 – 300,000 บาท มากกว่า 300,000 บาท
19. คะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนกู้ยืมเงิน ต่ำกว่า 2.00 2.00 – 2.50
- 2.51 – 3.00 3.01 – 3.50 3.51 – 4.00
20. คะแนนเฉลี่ยสะสมหลังจากกู้ยืมเงิน ต่ำกว่า 2.00 2.00 – 2.50
- 2.51 – 3.00 3.01 – 3.50 3.51 – 4.00
21. นักศึกษาทราบว่ามีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาก่อนที่จะเข้าศึกษาหรือไม่
- ทราบ ไม่ทราบ
22. การมีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาหรือไม่
- มี ไม่มี
23. ถ้าไม่มีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นักศึกษาจะศึกษาต่อในสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่หรือไม่
- ศึกษา เพราะ
 ไม่ศึกษา เพราะ
24. ถ้าไม่มีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นักศึกษามีทางเลือกอื่นที่จะทำให้ตัวเองมีโอกาสศึกษาต่อหรือไม่
- ไม่มี มี (ทำอย่างไร)
25. นักศึกษาทราบข่าวการมีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจากที่ใด
- หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ
 เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

- เอกสารประชาสัมพันธ์ของสำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
 สถาบันที่ศึกษาอยู่ เพื่อน ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัว
26. สิ่งที่เป็นปัญหาในการกู้ยืมเงินของนักศึกษามากที่สุด คือ
- เพดานรายได้ผู้ปกครอง ความเห็นชอบจากครอบครัว การหาผู้ค้ำประกัน
 ขั้นตอนการยื่นขอกู้เงิน จำนวนเงินที่ได้รับไม่พอใช้จ่าย หนี้สินที่เกิดจากเงินกู้ยืม
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

โปรดให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

- เกณฑ์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน
- ขั้นตอนการยื่นขอกู้เงิน.....
- จำนวนวงเงินที่อนุมัติให้กู้ยืม
- การชำระเงินกู้คืน
- อื่น ๆ

กรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์นิสิต/นักศึกษาที่กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

1. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของนักศึกษา และผลการเรียนของนักศึกษา
2. การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษากับการมีเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
3. การเลือกสถาบันการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา กับการมีเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา
4. สาเหตุการกู้ยืมเงิน จำนวนหนี้เงินกู้ ปัญหาในการกู้ยืมเงิน การใช้เงินกู้เพื่อการศึกษา และการชำระคืนเงินกู้

กรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

1. นโยบายและการดำเนินงานของกองทุนด้าน การจัดสรรเงินกู้ คุณสมบัติผู้มีสิทธิขอกู้ยืมเงิน วงเงินให้กู้ยืม การอนุมัติเงินให้กู้ยืม การชำระคืนเงินกู้ การติดตามการใช้เงินกู้ของนักศึกษา และการประชาสัมพันธ์
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนในด้านดังกล่าว
3. แนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาด้านดังกล่าวให้มีประสิทธิผลในการเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจจำนวนนักศึกษาใหม่จำแนกตามสาขาวิชา

ประเภท _____ สังกัด _____ ปีการศึกษา _____ หน้าที่ _____

ชื่อสถาบัน	ศึกษาศาสตร์		มนุษยศาสตร์		วิจิตรศิลป์		นิติศาสตร์		สังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์		แพทย์และอนามัย		วิศวกรรมศาสตร์		เกษตร,สัตวแพทย์		อื่นๆ,เทคโนโลยี, สิ่งแวดล้อม		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	

แบบสำรวจประชากรไทย จำแนกตามเพศและภูมิภาค และกลุ่มอาชีพของกำลังแรงงาน

ปี	เพศ		ภูมิภาค							กลุ่มอาชีพของกำลังแรงงาน					
	ชาย	หญิง	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	ใต้	ตะวันออก	ตะวันตก	ต.อ.เจียงเหนือ	รับราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
2535															
2537															
2539															
2541															
2543															

พระราชบัญญัติ
กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา
พ.ศ. 2541

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2541

เป็นปีที่ 53 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

“ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา

“ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม” หมายความว่า บุคคลซึ่งคณะกรรมการทำสัญญาจ้างให้ทำ

หน้าที่บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมตามมาตรา 37

“นักเรียนหรือนักศึกษา” หมายความว่า ผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาของทางราชการ หรือโรงเรียนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงและให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับการตอบรับให้เข้าศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาดังกล่าวด้วย

“ผู้กู้ยืมเงิน” หมายความว่า นักเรียนหรือนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินจากกองทุน
 “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
 มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ
 ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
 กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การจัดตั้งกองทุน

มาตรา 5 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา”
 ให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียน หรือนักศึกษาที่ขาด
 แคลนทุนทรัพย์ เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครอง
 ชีพระหว่างศึกษา

มาตรา 6 ให้กองทุนอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

ให้รัฐมนตรีดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่อสมทบกองทุนเป็นรายปีตามความจำเป็น

มาตราที่ 7 กองทุนมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการใดๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5
 วรรคสอง อำนาจดังกล่าวให้รวมถึง

- (1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ
- (2) ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (3) ให้นักเรียนหรือนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา
- (4) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เก็บรักษาหลักฐานและเอกสารเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงิน
- (5) กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ

กองทุน

มาตรา 8 กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามมาตรา 6
 วรรคสอง

- (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการดำเนินการของกองทุน
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่กองทุน
- (4) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดนอกจาก (1) ถึง (4) ที่กองทุนได้รับไม่ว่าในกรณีใด

มาตรา 9 กิจการของกองทุนไม่อยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา 10 ให้กองทุนมีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัดอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และจะตั้งสำนักงานสาขา ณ ที่อื่นใดก็ได้

มาตรา 11 เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงินตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของกองทุน
- (3) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดการของกองทุน

มาตรา 12 เงินของกองทุนอาจนำไปหาดอกผลโดยนำไปฝากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือสถาบันการเงินอื่นที่เป็นของรัฐ

มาตรา 13 กองทุนไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ รายรับของกองทุนให้นำเข้าสมทบกองทุนโดยไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

หมวด 2

คณะกรรมการและการบริหารกองทุน

มาตรา 14 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง นายสภาคมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยและนายสภาคมาคมสมาพันธ์การศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเงินหรือการบัญชี หรือกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้จัดการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีจำเป็น ประธานกรรมการจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งก็ได้

มาตรา 15 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวาระหนึ่ง หากยังไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 15 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา 17 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกรองประธานกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 18 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- (2) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเผยแพร่

ให้ประชาชนทราบ

(3) ศึกษาวิเคราะห์และประเมินความต้องการการกู้ยืมเงินของนักเรียน หรือนักศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่อสมทบกองทุนตามมาตรา 6 วรรคสอง

(4) พิจารณาจัดสรรเงินเพื่อโอนเข้าบัญชีจ่ายที่หนึ่ง บัญชีจ่ายที่สอง และบัญชีจ่ายตามมาตรา 34

(5) พิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีสำหรับการดำเนินการและการบริหารงานของกองทุน

(6) กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงิน การพัสดุ การบัญชี การตรวจสอบและสอบบัญชีภายใน และข้อบังคับอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการและบริหารงานของกองทุน

(7) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงิน และการชำระคืนเงินกู้ยืม

(8) ให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากกองทุน

(9) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุน และคุณค่าของกองทุน

(10) ดำเนินการคัดเลือกและทำสัญญาจ้างหรือมีมติเลือกจ้างผู้จัดการและผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม

(11) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

คณะกรรมการอาจมอบอำนาจของคณะกรรมการตาม (2) (3) (8) (9) และ (11) เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขให้ผู้จัดการหรือผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมหรือบุคคลอื่นใดเพื่อกระทำการแทนคณะกรรมการก็ได้

มาตรา 19 ในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของกองทุน แต่ประธานกรรมการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำนิติกรรมรวมตลอดทั้งการดำเนินคดีหรือการบังคับคดีแทนก็ได้

มาตรา 20 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร

ในการประชุมของคณะอนุกรรมการ ถ้าประธานอนุกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อนุกรรมการที่มาประชุมเลือกอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

หน้า 16

เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก

ราชกิจจานุเบกษา

24 มีนาคม 2541

ให้นำมาตรา 17 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการประชุมและการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม โดยอนุโลม

มาตรา 21 ให้กองทุนจ้างผู้จัดการคนหนึ่ง ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (2) รับผิดชอบงานธุรการของกองทุน
- (3) ติดต่อประสานงานระหว่างคณะกรรมการและผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม
- (4) ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อรายงานให้คณะกรรมการทราบตามที่คณะกรรมการกำหนด

(5) ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างของกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับ

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือประธานกรรมการมอบหมาย หรือตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา 22 ผู้จัดการต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้และความชำนาญในด้านการบริหารและการจัดการ ทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) สามารถปฏิบัติงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา
- (4) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (7) ไม่เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (8) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษา กรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
- (9) ไม่เป็นผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือองค์กรอื่นใด
- (10) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญากับกองทุน หรือในกิจการที่กระทำให้แก่กองทุนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม
- (11) ไม่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับการจ้างเป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมตามมาตรา 37

หรือในบริษัทอื่นใดที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว

สัญญาจ้างผู้จัดการให้กำหนดคราวละสี่ปี แต่คณะกรรมการจะต่ออายุสัญญาจ้างอีกก็ได้
ให้ผู้จัดการได้รับค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือเงินอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 23 วิธีการคัดเลือกผู้จัดการ และสัญญาจ้างผู้จัดการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ
กำหนด

ในสัญญาจ้างให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำรง การพ้นจากตำแหน่ง และเงื่อนไขในการ
ทดลองปฏิบัติงานหรือการทำงานของผู้จัดการไว้ด้วย

มาตรา 24 นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามสัญญาจ้าง ผู้จัดการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 22
- (4) คณะกรรมการมีมติให้เลิกจ้าง

มาตรา 25 ในการดำเนินการตามมาตรา 21 ผู้จัดการจะมอบอำนาจให้ตัวแทน หรือบุคคลใด
กระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 26 เมื่อตำแหน่งผู้จัดการว่างลงและยังไม่มีผู้จัดการคนใหม่ หรือในกรณีที่
ผู้จัดการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานของกองทุนคนหนึ่งเป็น
ผู้รักษาราชการแทนผู้จัดการ

มาตรา 27 เพื่อจัดระบบควบคุมเงินของกองทุน ให้กองทุนจัดให้มีบัญชีดังต่อไปนี้

- (1) บัญชีรับ เพื่อรับเงินทั้งปวงของกองทุน
- (2) บัญชีจ่ายที่หนึ่ง เพื่อจ่ายเงินกู้ยืมแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษา หรือ

สถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือโรงเรียนสถาน
ศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของกระทรวงหรือส่วนราชการอื่นที่ไม่ใช่
ทบวงมหาวิทยาลัย

(3) บัญชีจ่ายที่สอง เพื่อจ่ายเงินกู้ยืมแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษา หรือ
สถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย

- (4) บัญชีจ่ายบริหารกองทุน เพื่อจ่ายเงินที่ใช้ในการดำเนินการของกองทุน

มาตรา 28 บรรดาเงินทั้งปวงที่กองทุนได้รับ ให้ส่งเข้าบัญชีรับตามกำหนดเวลา และตามระเบียบ
ที่รัฐมนตรีกำหนด โดยไม่หักไว้เพื่อการใด ๆ ทั้งสิ้น

มาตรา 29 การส่งจ่ายเงินจากบัญชีรับให้เป็นอำนาจของประธานกรรมการ หรือรองประธานกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย และให้กระทำได้แต่เฉพาะเพื่อโอนเข้าบัญชีจ่ายที่หนึ่ง บัญชีจ่ายที่สอง บัญชีจ่ายบริหารกองทุน และบัญชีจ่ายตามมาตรา 34

มาตรา 30 ให้มีคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานอนุกรรมการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการเลขานุการคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง และบุคคลอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายคนหนึ่ง เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีจำเป็น ประธานอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งก็ได้

มาตรา 31 ให้มีคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 18

(2) กำกับดูแลให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือโรงเรียน สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาในสังกัด ควบคุม หรือส่วนราชการอื่นที่ไม่ใช่ทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(3) กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบัญชีจ่ายที่หนึ่ง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 32 ให้มีคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง ประกอบด้วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนจากโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งจำนวนสี่คน ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้จัดการ เลขานุการคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง และบุคคลอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน เป็นอนุกรรมการ

หน้า 16

เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก

ราชกิจจานุเบกษา

24 มีนาคม 2541

ให้ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งปลัดทบวงมหาวิทยาลัยมอบหมายคนหนึ่ง เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ และผู้อำนวยการกองบริหารการศึกษา สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย เป็น อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีจำเป็น ประธานอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง ก็ได้

มาตรา 33 ให้คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 18

(2) กำกับดูแลให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบัน

การศึกษาที่อยู่ในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ หรือโรงเรียน สถานศึกษาหรือ สถาบันการศึกษาในสังกัด ควบคุม หรือกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการกำหนด

(3) กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับบัญชีจ่ายที่สอง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 34 ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีบัญชีจ่าย เพื่อจ่ายเงินกู้ยืมแก่นักเรียนหรือนักศึกษาเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 27 ได้

เมื่อคณะกรรมการกำหนดให้มีบัญชีจ่ายตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะหนึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับบัญชีจ่ายดังกล่าวโดยให้นำมาตรา 31 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามวรรคสอง ให้คำนึงถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทำงานองเดียวกับที่ กำหนดไว้ในมาตรา 30

มาตรา 35 การประชุมคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่ง คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง หรือคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายตามมาตรา 34ให้นำมาตรา 20 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดย อนุโลมให้นำมาตรา 35 และมาตรา 16 มาใช้บังคับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ของอนุกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา 30 มาตรา 32 และอนุกรรมการซึ่งมิใช่อนุกรรมการ โดยตำแหน่งหรือผู้แทนโดยตำแหน่งตามมาตรา 34 โดยอนุโลม

มาตรา 36 ให้ประธานกรรมการ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ ประธาน อนุกรรมการ อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการของคณะอนุกรรมการซึ่งแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 3
 การจัดการเงินให้กู้ยืม

มาตรา 37 ให้คณะกรรมการจ้างบุคคลเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการคัดเลือก รวมตลอดทั้งคุณสมบัติของผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 38 นอกจากหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างแล้ว ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- (1) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงนโยบาย ระเบียบ วิธีการในการกู้ยืมเงิน
- (2) แนะนำ และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนหรือนักศึกษาและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกู้ยืมเงิน

(3) เบิกจ่ายเงินกู้และดำเนินการจัดส่งเงินให้กู้ยืม รวมตลอดทั้งเก็บรักษาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

- (4) แจ้งจำนวนหนี้และสถานะของหนี้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- (5) รับชำระหนี้เงินกู้ ติดตามทวงถาม และดำเนินคดีเพื่อบังคับชำระหนี้เงินกู้
- (6) จัดทำรายงานการดำเนินการให้กู้ยืมเงินเสนอต่อคณะกรรมการ
- (7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 39 สัญญาจ้างผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม ให้มีอายุการจ้างตามที่ระบุไว้ในสัญญาจ้าง แต่ต้องไม่เกินคราวละสิบปี

ในกรณีที่ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมประสงค์จะต่ออายุสัญญาจ้างต้องแจ้งล่วงหน้า และทำความเข้าใจความตกลงกับคณะกรรมการไม่น้อยกว่าสามปีก่อนสัญญาสิ้นอายุ เว้นแต่คณะกรรมการจะผ่อนผันให้แจ้งหลังจากนั้น

การต่ออายุสัญญาจ้างอาจทำได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา 40 ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมต้องปฏิบัติหน้าที่และตรวจสอบดูแลการให้กู้ยืมเงินให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ มติและคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา 41 ในกรณีที่ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมบริหารหรือจัดการกองทุนหรือปฏิบัติ

หน้าที่ในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่กองทุน คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา 30 มาตรา 32 หรือมาตรา 34 แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแก้ไข หรือระงับการกระทำที่อาจเป็นการเสียหายนั้นได้ และผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม ต้องดำเนินการตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมไม่ได้ดำเนินการแก้ไขหรือดำเนินการตามคำสั่งภายใน ระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการมีอำนาจบอกเลิกสัญญาจ้างได้ตามที่เห็น สมควร ทั้งนี้ ไม่ว่าสัญญาจ้างจะกำหนดไว้เป็นประการอื่นหรือไม่ก็ตาม

มาตรา 42 ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมอาจบอกเลิกสัญญาจ้างก่อนกำหนดอายุสัญญาจ้างได้ แต่ไม่ว่ากรณีใดต้องแจ้งเป็นหนังสือล่วงหน้าต่อประธานกรรมการไม่น้อยกว่าสามปี เว้นแต่คณะกรรมการ จะผ่อนผันให้แจ้งหลังจากนั้น

มาตรา 43 ในกรณีที่คณะกรรมการไม่ต่อสัญญาจ้างหรือมีการบอกเลิกสัญญาจ้าง ตาม มาตรา 41 หรือมาตรา 42 หรือมีกรณีจำเป็นอื่นใด คณะกรรมการอาจคัดเลือกและทำสัญญาจ้างบุคคลใด เป็นการชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมได้

หมวด 4

การให้กู้ยืมเงินและการชำระหนี้

มาตรา 44 ก่อนสิ้นปีการศึกษาของแต่ละปี ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ประกาศกำหนดขอบเขตการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา รวมตลอดทั้งประเภทวิชาและโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา ระดับชั้น การศึกษาและหลักสูตรที่จะให้นักเรียนหรือนักศึกษากู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา

ประกาศตามวรรคหนึ่งให้เผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วไปและให้ส่งให้โรงเรียน สถานศึกษา และสถาบันการศึกษาที่นักเรียนหรือนักศึกษามีสิทธิขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องด้วย ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน สถานศึกษา และสถาบันการศึกษาที่ได้รับประกาศตามวรรคสอง ปิดประกาศและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องไว้ในที่ที่เห็นได้ทั่วไปในโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบัน การศึกษาดังกล่าว

มาตรา 45 นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งมีสิทธิขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มิใช่สัญชาติไทย

(2) เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(3) มีคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดตาม (2) และ (3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับ

มาตรา 46 นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดประสงค์จะกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ให้ยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ณ โรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่ตนกำลังศึกษาอยู่หรือที่ประสงค์จะเข้าศึกษา แล้วแต่กรณี

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งให้ยื่นได้ทุกวัน ในเวลาทำการของโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษานั้น ๆ

มาตรา 47 คณะกรรมการจะมอบอำนาจให้บุคคลซึ่งรับผิดชอบหรือเป็นผู้แทนโรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาเป็นผู้อนุมัติการให้กู้ยืมเงินและลงนามในสัญญากู้ยืมเงินแทนคณะกรรมการก็ได้

การมอบอำนาจดังกล่าวจะเป็นประกาศเป็นการทั่วไปหรือทำใบมอบอำนาจเป็นการเฉพาะรายก็ได้ และคณะกรรมการจะเพิกถอนการมอบอำนาจนั้นเมื่อใดก็ได้ แต่การเพิกถอนดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อคำอนุมัติหรือสัญญาที่ผู้รับมอบอำนาจได้ทำไปแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่กระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการ

มาตรา 48 สัญญากู้ยืมเงินให้ทำเป็นระยะเวลาที่สั้นหรือยาวกว่านั้นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในการทำสัญญากู้ยืมเงิน คณะกรรมการจะกำหนดให้มีผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ด้วยก็ได้ แต่จะกำหนดจนเป็นอุปสรรคต่อผู้ขาดแคลนในอันที่จะกู้ยืมเงินไม่ได้

มาตรา 49 บรรดาเงินที่กู้ยืมเพื่อจ่ายให้แก่โรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา ให้ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมเบิกจ่ายให้แก่โรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษานั้นโดยตรง และให้ถือว่าเงินที่จ่ายดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเงินกู้ยืมที่ผู้กู้ยืมเงินต้องชำระคืน

มาตรา 50 ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยหรือประโยชน์อื่นใดจากเงินที่กู้ยืมในระหว่าง ที่ผู้กู้ยืมเงินยังศึกษาอยู่

มาตรา 51 ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน สถานศึกษา และสถาบันการศึกษาที่ผู้กู้ยืมเงินศึกษาอยู่แจ้งผลการศึกษาให้ผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืมทราบทุกสิ้นปีการศึกษา และเมื่อผู้กู้ยืมเงินพ้นสภาพ

หน้า 16

เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก

ราชกิจจานุเบกษา

24 มีนาคม 2541

ให้กองทุนโฆษณาประจำปีที่ผ่านมา โดยแสดงงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องแล้ว รวมทั้งรายงานสรุปผลงานในปีที่ล่วงมาในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 59 ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของกองทุน

บทเฉพาะกาล

มาตรา 60 เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ให้โอนเงินงบประมาณ ทรัพย์สิ้น สิทธิหนี้ของกองทุนเงินให้ยืมเพื่อการศึกษาในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการคลัง ตามระเบียบระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการบริหารกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2539 ไปเป็นของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กยศ. 101-1

แบบคำขอกู้ยืมเงิน
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
ประจำปีการศึกษา
สถานศึกษา

ติดรูปถ่าย
 ของผู้ยื่น
 คำขอกู้

โปรดกรอกข้อความด้วยตัวบรรจงหรือพิมพ์

1. ชื่อ นาย/นาง/นางสาว วัน/เดือน/ปีเกิด/...../..... อายุ ปี
 สัญชาติ เชื้อชาติ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน
- นักเรียน/นักศึกษาระดับ ชั้นปีที่ คณะ สาขา.....
 คณะแผนกย่อยสะสม รหัสประจำตัวนักเรียน/นักศึกษา ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
2. ภูมิลำเนาเดิม เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
 ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
3. ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
 ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
4. จบการศึกษาชั้นสูงสุดระดับ สาขา
- สถานศึกษา ปีการศึกษา
5. เคยได้รับทุนการศึกษา

ปีการศึกษา	ประเภท	ชื่อทุนการศึกษา	จำนวนเงิน

ไม่เคยได้รับทุนการศึกษา

6. เคยกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ครั้งที่	ปีการศึกษา	ระดับการศึกษา	ชั้นปีที่	สถานศึกษา	วงเงินกู้

ไม่เคยกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

7. บิดาข้าพเจ้าชื่อ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่ อายุ ปี
 เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
- จบการศึกษาชั้นสูงสุด จากสถานศึกษา
- อาชีพ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง
- หน้าที่
- ค้าขาย โดยเป็น เจ้าของร้าน ทาบเร่ เซ้าร้าน
- ลักษณะสินค้า
- รับจ้าง (ระบุงานให้ชัดเจน)
- เกษตรกร ประเภท
- โดย เป็นเจ้าของที่ดิน รวม ไร่ เซ้าที่รวม ไร่
- รายได้ปีละ บาท (หากไม่แน่นอนให้ประมาณการ)
- ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
- ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
8. มารดาข้าพเจ้าชื่อ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่ อายุ ปี
 เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
- จบการศึกษาชั้นสูงสุด จากสถานศึกษา
- อาชีพ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง
- หน้าที่
- ค้าขาย โดยเป็น เจ้าของร้าน ทาบเร่ เซ้าร้าน
- ลักษณะสินค้า
- รับจ้าง (ระบุงานให้ชัดเจน)
- เกษตรกร ประเภท
- โดย เป็นเจ้าของที่ดิน รวม ไร่ เซ้าที่รวม ไร่
- รายได้ปีละ บาท (หากไม่แน่นอนให้ประมาณการ)
- ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
- ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
9. สถานภาพสมรสของบิดามารดา
- อยู่ด้วยกัน หย่า แยกกันอยู่ตามอาชีพ
- อื่น ๆ ระบุ

10. พี่น้องร่วมบิดามารดา รวมผู้ขงูยืม มี คน ชาย คน หญิง คน ข้าพเจ้าเป็นคนที่
พี่น้องกำลังศึกษาอยู่รวม คน คือ

คนที่	เพศ	อายุ	ชั้นปี	สถานศึกษา

11. พี่น้องที่ประกอบอาชีพแล้วรวม คน คือ

คนที่	เพศ	อายุ	วุฒิการศึกษา	สถานที่ทำงาน	รายได้เดือนละ

12. คู่สมรสข้าพเจ้า (ถ้ามี) ชื่อ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่ อายุ ปี
เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
จบการศึกษาชั้นสูงสุด จากสถานศึกษา
อาชีพ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง
หน้าที่
 ค้าขาย โดยเป็น เจ้าของร้าน นายแค เซ้าร้าน
ลักษณะสินค้า
 รับจ้าง (ระบุงานให้ชัดเจน)
 เกษตรกร ประเภท
โดย เป็นเจ้าของที่ดิน รวม ไร่ เซ้าที่รวม ไร่
รายได้ปีละ บาท (หากไม่แน่นอนให้ประมาณการ)
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน
ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
13. ข้าพเจ้าได้รับค่าใช้จ่ายเดือนละ บาท (นอกเหนือจากค่าเล่าเรียน)
14. ข้าพเจ้าได้รับการอุปการะด้านการเงินจาก
เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี
เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าโดยเป็น

15. ผู้ปกครอง (กรณีที่ไม่ใช่บิดา มารดา หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือคู่สมรส)

ชื่อ.....สกุล.....เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้าโดยเป็น.....

เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน.....เลขที่บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี.....

จบการศึกษาชั้นสูงสุด.....

อาชีพ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง.....

หน้าที่.....

 ค้าขาย โดยเป็น เจ้าของร้าน นายเรือ เช่าร้าน

ลักษณะสินค้า.....

 รับจ้าง (ระบุงานให้ชัดเจน)..... เกษตรกร ประเภท.....โดย เป็นเจ้าของที่ดิน รวม.....ไร่ เช่าที่รวม.....ไร่ อื่น ๆ (ให้ระบุ.....)

รายได้ปีละ.....บาท (หากไม่แน่นอนให้ประมาณการ)

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

16. ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการศึกษาจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

รายการ	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 3	รวมทั้งสิ้น
☐ เป็นค่าบำรุงการศึกษา.....
☐ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....
☐ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา (รวม).....
☐ ค่าที่พัก.....
☐ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว.....
รวมทั้งสิ้น

หากข้าพเจ้าได้รับการพิจารณาให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ข้าพเจ้ามีความประสงค์เบิกจ่ายเงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา.....จังหวัด.....

ข้าพเจ้าขอรับรองและยืนยันว่าข้อความทั้งหมดนี้ เป็นความจริง หากปรากฏภายหลังว่าได้มีการรับรองข้อความอันเป็นเท็จ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาแล้ว จำนวน.....รายการ

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือรับรองรายได้ของครอบครัวผู้ขอกู้

วันที่ เดือน พ.ศ.

ข้าพเจ้า ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน เลขที่ หมู่ที่

ตรอก/ซอย ถนน ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

ขอรับรองว่า บิดาของ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่

ประกอบอาชีพ สถานที่ทำงาน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ มีรายได้ปีละ บาท

มารดาของ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่

ประกอบอาชีพ สถานที่ทำงาน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ มีรายได้ปีละ บาท

ผู้ปกครอง (ที่มีชื่อบิดา - มารดา) ของ ถึงแก่กรรม ยังมีชีวิตอยู่

ประกอบอาชีพ สถานที่ทำงาน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ มีรายได้ปีละ บาท

ข้าพเจ้าขอรับรองและยืนยันว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริง หากปรากฏภายหลังว่าได้มีการรับรอง
ข้อความอันเป็นเท็จ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ลงชื่อ

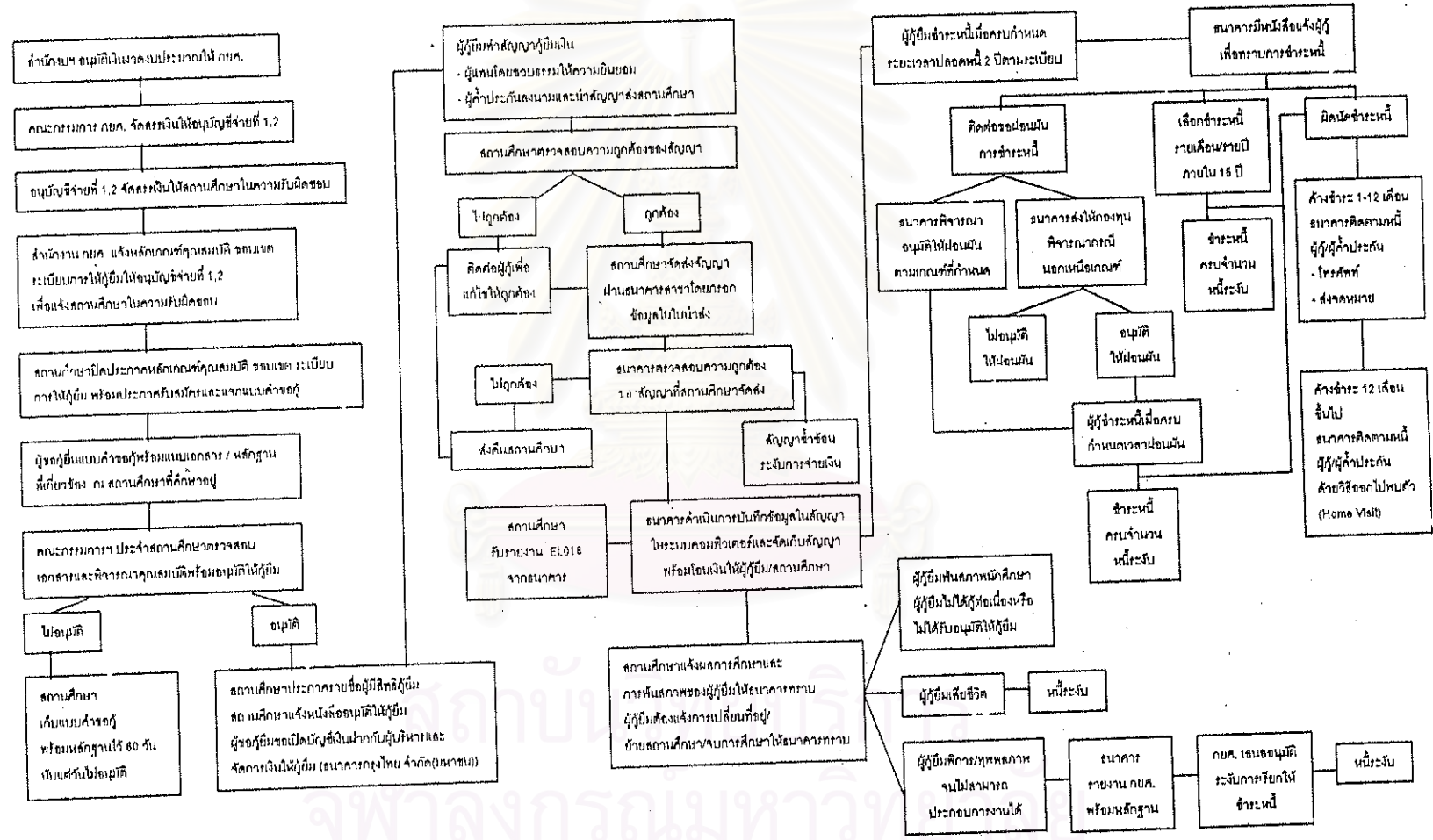
(.....)

ตำแหน่ง

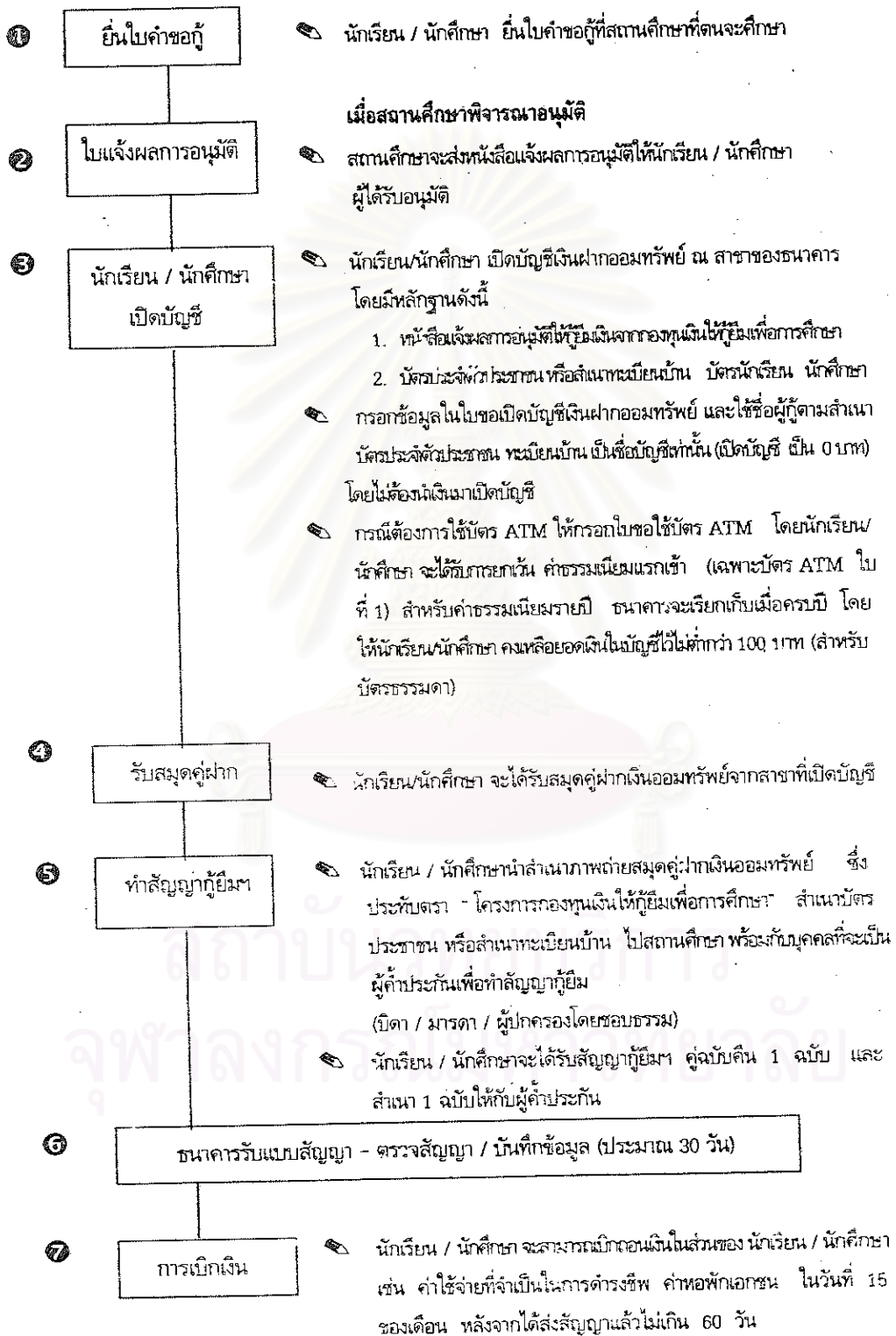
หมายเหตุ : การรับรองรายได้ของครอบครัวให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้รับรอง

1. ข้าราชการระดับ 5 ขึ้นไป หรือตำแหน่งเทียบเท่า หรือ
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ
3. ผู้ปกครองท้องถิ่นระดับผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป

แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ขั้นตอนการขอกู้ยืมเงินกองทุนฯ ของนักเรียน/นักศึกษา

ขั้นตอนปฏิบัติของสถานศึกษา

๑. เปิดบัญชีสมุดเงินฝาก
 - ☛ สถานศึกษาเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ เพียง 1 บัญชีเท่านั้น ณ สาขาของธนาคาร ใช้ชื่อ "บัญชีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของ (ชื่อสถานศึกษา)" ห้ามสถานศึกษาเปลี่ยนหมายเลขบัญชีระหว่างปีการศึกษาหนึ่งครั้ง หากประสงค์จะเปลี่ยนแปลงหมายเลขบัญชีให้ทำได้ในต้นปีการศึกษา ก่อนที่ธนาคารจะโอนเงินของปีการศึกษา นั้น ๆ
๒. รับคำขอกู้ยืมเงิน
๓. พิจารณาใบคำขอกู้
 - ☛ นักเรียน / นักศึกษาจะยื่นแบบคำขอกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ณ สถานศึกษาที่ตนกำลังเรียนอยู่
 - ☛ คณะกรรมการของสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาคำขอกู้ และพิจารณาอนุมัติเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
๔. จัดทำใบแจ้งผลการอนุมัติ
 - ☛ สถานศึกษาจัดทำใบแจ้งผลการอนุมัติให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้ผู้ได้รับอนุมัติ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
๕. ทำสัญญากู้ยืมฯ และสัญญาค้ำประกัน
 - ☛ สถานศึกษาทำสัญญากู้ยืมฯ และสัญญาค้ำประกัน กับนักเรียน / นักศึกษา โดยนักเรียน / นักศึกษา ต้องเปิดบัญชีฝากออมทรัพย์กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แล้ว หรือมีเอกสารของสารของสาขาธนาคารกรุงไทยฯ ที่ระบุหมายเลขบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ "โครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา"
๖. รวบรวมเอกสารสัญญา
 - ☛ รวบรวมสัญญากู้ยืมฯ พร้อมสำเนาสมุดคู่ฝาก สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประชาชนของนักเรียน/นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ ที่ได้มีการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว
๗. จัดทำใบนำส่ง
 - ☛ กรอกข้อมูลในใบนำส่งเอกสารสัญญากู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา แล้วให้ผู้อำนาจลงลายมือชื่อ (ห้ามใช้ตราลงลายมือชื่อ) พร้อมประทับตราสถานศึกษา
๘. การนำส่งเอกสาร
 - ☛ รวบรวมเอกสารตามข้อ 6 ข้อ 7 นำส่งธนาคารสาขาที่สถานศึกษาเปิดบัญชีไว้

รายการเอกสาร/หลักฐาน ที่ใช้ประกอบการพิจารณากู้ยืมเงิน

1. รูปถ่ายของผู้ยื่นคำขอทุกขนาด 2 นิ้ว จำนวน 1 รูป
2. สำเนาเอกสารต่อไปนี้
 - 2.1 เอกสารของผู้ยื่นขอผู้
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - 2.2 เอกสารของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี (ถ้ามี)
 - 2.3 เอกสารของผู้รับรองรายได้กรณีไม่มีหนังสือรับรองเงินเดือน/สลิปเงินเดือน
 - สำเนาทะเบียนบ้าน
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรข้าราชการ
3. หนังสือรับรองเงินเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือ
4. หนังสือรับรองรายได้และฐานะของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
5. หนังสือแสดงความคิดเห็นของอาจารย์แนะแนวหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
6. แผนผังแสดงที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
7. ใบแสดงผลการศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา
8. ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันมิใช่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องแนบเอกสารของผู้ค้ำประกัน ดังนี้
 - 8.1 สำเนาทะเบียนบ้าน
 - 8.2 สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
 - 8.3 สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี (ถ้ามี)
 - 8.4 หนังสือรับรองเงินเดือนหรือสลิปเงินเดือน หรือหนังสือรับรองรายได้และฐานะ
9. สำเนาเอกสารทุกฉบับต้องลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง
10. เอกสารอื่น ๆ ซึ่งสถานศึกษาพิจารณาเพิ่มเติม

หมายเหตุ หากมีหลักฐานตามข้อ 3. แล้วไม่ต้องมีหลักฐานตามข้อ 4. และหากเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน จะมีผลให้การพิจารณาอนุมัติกู้ยืมล่าช้า

ผู้รับเงินคืนเงิน ผู้รับเงินภาษีการศึกษา 25 คำร้องขอทาง ๑๗๖
Box No.

วันที่เกิด เดือน (ตัวเลข) พ.ศ. 25 สัญญาเลขที่

สัญญาเดิมขึ้น ณ จังหวัด ระเทศ
กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดย สำนักงาน

ผู้ได้กรรมสิทธิ์จากสถาบันหรือมอบอำนาจลงนามนี้ แทนด้วยสัญญา ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กู้ยืม" กับ

นาย/นาง/นางสาว/นาย นามสกุล ชาย หญิง

เกิดวันที่ เดือน (ตัวเลข) พ.ศ. 25 ที่อยู่อาศัย

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ ที่อยู่ตามรหัสไปรษณีย์ รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

เลขประจำตัวประชาชน ออกให้เมื่อวันที่ ณ

กำลังศึกษาอยู่ สถาบัน จังหวัด

ในชั้น ชั้นปีที่ ๑ ชั้นปีที่ ๒ ชั้นปีที่ ๓ ชั้นปีที่ ๔ ชั้นปีที่ ๕ ชั้นปีที่ ๖ ชั้นปีที่ ๗ ชั้นปีที่ ๘ ชั้นปีที่ ๙ ชั้นปีที่ ๑๐ อื่นๆ

เลขประจำตัวนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กู้ยืม"

(กรณีที่มีผู้กำกับประกัน) ผู้กำกับประกันคือ

เลขประจำตัวประชาชน เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร มี ไม่มี

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

ที่อยู่ตามรหัสไปรษณีย์ รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ มีรายได้ประมาณปีละ บาท

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กำกับประกัน" คู่สมรสของผู้กำกับประกัน (นาย / นาง / อื่นๆ) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "คู่สมรสของผู้กำกับประกัน"

(กรณีที่ผู้กู้ยืมยังไม่กรอกข้อมูลการ) ผู้แทนโดยชอบธรรม คือ (นาย / นาง / นางสาว / อื่นๆ)

อายุ ปี เลขประจำตัวประชาชน เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร มี ไม่มี

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

และรายได้ประมาณปีละ บาท เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมายของ "ผู้กู้ยืม" โดยที่มาร่วมเงิน ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้แทนโดยชอบธรรม"

หากฝ่ายใดขาดลงก็มีข้อความดังต่อไปนี้

ผู้กู้ยืมยินยอมให้กู้ยืมเงิน ผู้กู้ยืมตกลงกู้ยืมเงิน ผู้กำกับประกันตกลงรับประกันโดยคู่สมรสของผู้กำกับประกัน และยินยอมให้ครอบครัวของคู่สมรสของผู้กู้ยืม

ในการกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 25 ภายในวงเงิน บาท ()

เพื่อไปใช้เพื่อการศึกษาสำหรับ "ผู้กู้ยืม" โดยแบ่งจ่ายเป็นงวดตามค่าบำรุงศึกษา และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นรายภาคเรียนและรายเดือน ให้แก่ "ผู้กู้ยืม" ดังนี้

1.1 ส่วนของส่วนศึกษา	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 3	รวม
1.1.1 ค่าบำรุงการศึกษาตามระดับชั้นศึกษาเรียนปีที่	บาท	บาท	บาท	บาท
1.1.2 ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามระดับชั้นศึกษาเรียนปีที่	บาท	บาท	บาท	บาท
1.1.3 ค่าใช้จ่ายที่เป็นในการดำรงชีพระหว่างศึกษาตามระดับชั้นศึกษาเรียนปีที่	บาท	บาท	บาท	บาท

1.2 ส่วนของผู้กู้ยืม	บาท	บาท	บาท	บาท
1.2.1 ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการที่ผู้กู้ยืมต้องชำระ	บาท	บาท	บาท	บาท
1.2.2 ค่าใช้จ่ายที่เป็นในการดำรงชีพระหว่างศึกษา เดือนละ	บาท	บาท	บาท	บาท
				บาท
				บาท

ข้อ 2 ผู้กู้ยืมยินยอมให้ผู้ให้กู้ยืมจ่ายเงินไป ตามค่าบำรุงการศึกษา และค่าใช้จ่ายต่อ 1.1 ซึ่งมีผู้เงินฝากออมทรัพย์ ธนาคาร

ซึ่งต่อไปนี้สัญญาเรียกว่า "ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม" มีบัญชีของธนาคารและที่

ส่วนค่าใช้จ่าย ข้อ 1.2 ผู้ให้กู้ยืมจะจ่ายเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารผู้บริหารและจัดการเงินให้กู้ยืม มีบัญชีของผู้กู้ยืมและที่

ข้อ 3 (กรณีที่ไม่มีบุคคลกำกับประกัน) ผู้กู้ยืมได้นำหลักประกันเงิน

หากไม่มี 2 หน้า ท่านทั้งสองมีหรือความถูกต้องทั้งหมด นับไว้ที่ผู้ให้กู้ยืมหนึ่งฉบับและฉบับไว้ที่ผู้กู้ยืมหนึ่งฉบับ ทุกฝ่ายได้ตรวจอ่านและเห็นว่าเป็นที่พอใจและยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาฉบับนี้ และยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาฉบับนี้

ลงชื่อ <input type="text"/>	ผู้ให้กู้ยืม	ลงชื่อ <input type="text"/>	ผู้กู้ยืม	ลงชื่อ <input type="text"/>	ผู้กำกับประกัน
ลงชื่อ <input type="text"/>	คู่สมรสของผู้กำกับประกัน	ลงชื่อ <input type="text"/>	ผู้แทนโดยชอบธรรม	ลงชื่อ <input type="text"/>	ผู้ให้กู้ยืม
ลงชื่อ <input type="text"/>	พยาน	ลงชื่อ <input type="text"/>	พยาน	ลงชื่อ <input type="text"/>	พยาน

รายชื่อจังหวัดจำแนกตามภูมิภาค

ภาค	จังหวัด	รวม (จังหวัด)
เหนือ	แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์	9
กลาง	สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก นนทบุรี กรุงเทพมหานคร นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม	22
ตะวันออกเฉียงเหนือ	หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สกลนคร อุตรดิตถ์ เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ	19
ตะวันออก	ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว	7
ตะวันตก	ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์	5
ใต้	ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง ภูเก็ต สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส	14

ที่มา: ปรับปรุงจากอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 6 ภาคผนวก. 2522.

รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับ (มหาวิทยาลัยปิด) ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย			
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	13	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	14	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
5	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	16	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
6	มหาวิทยาลัยนเรศวร	17	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7	มหาวิทยาลัยบูรพา	18	มหาวิทยาลัยทักษิณ
8	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	19	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
9	มหาวิทยาลัยมหิดล	20	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
10	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
11	มหาวิทยาลัยศิลปากร		
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบไม่จำกัดรับ (มหาวิทยาลัยเปิด) ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย			
1	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มหาวิทยาลัยเอกชน) ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย			
1	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	25	วิทยาลัยศรีโสภณ
2	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	26	วิทยาลัยแสงธรรม
3	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	27	วิทยาลัยทองสุข
4	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	28	วิทยาลัยดุสิตธานี
5	มหาวิทยาลัยพายัพ	29	วิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด
6	มหาวิทยาลัยรังสิต	30	วิทยาลัยรัชต์ภาคย์
7	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	31	วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่
8	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	32	วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง
9	มหาวิทยาลัยสยาม	33	มหาวิทยาลัยนิวัฒนา
10	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	34	มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
11	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	35	มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)
12	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	36	วิทยาลัยรัตนบัณฑิต
13	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	37	วิทยาลัยเทคโนโลยีธนูบุรี
14	มหาวิทยาลัยเกริก	38	วิทยาลัยสันตพล
15	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	39	วิทยาลัยอิสลามยะลา
16	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	40	วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุดร
17	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	41	สถาบันเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

18	วิทยาลัยคริสเตียน	42	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
19	วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานี	43	วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
20	วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	44	วิทยาลัยตาปี
21	วิทยาลัยภาคกลาง	45	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
22	วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	46	วิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
23	วิทยาลัยมิชชั่น	47	วิทยาลัยปทุมธานี
24	วิทยาลัยโยนก		

แหล่งที่มา: ข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2543

สถาบันราชภัฏ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ			
1	สถาบันราชภัฏเชียงราย	19	สถาบันราชภัฏเทพสตรี
2	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	20	สถาบันราชภัฏอยุธยา
3	สถาบันราชภัฏลำปาง	21	สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณร์
4	สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์	22	สถาบันราชภัฏจ้ําไพพรรณี
5	สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร	23	สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
6	สถาบันราชภัฏนครสวรรค์	24	สถาบันราชภัฏนครปฐม
7	สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม	25	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
8	สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์	26	สถาบันราชภัฏจอมบึง
9	สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	27	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
10	สถาบันราชภัฏเลย	28	สถาบันราชภัฏภูเก็ต
11	สถาบันราชภัฏสกลนคร	29	สถาบันราชภัฏยะลา
12	สถาบันราชภัฏอุดรธานี	30	สถาบันราชภัฏสงขลา
13	สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	31	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
14	สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์	32	สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
15	สถาบันราชภัฏสุรินทร์	33	สถาบันราชภัฏธนบุรี
16	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี	34	สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า
17	สถาบันราชภัฏจະเซียงเทรา	35	สถาบันราชภัฏพระนคร
18	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	36	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

แหล่งที่มา: ศูนย์สารสนเทศ สภาสถาบันราชภัฏ ข้อมูล ณ วันที่ 22 กรกฎาคม 2544

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ			
1	คณะ 13 คณะในศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตำบลคลองหก จ. ปทุมธานี	3	คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช
2	คณะเกษตรศาสตร์บางพระ จ. ชลบุรี	4	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง จ. ตรัง

แหล่งที่มา: หนังสือแนะแนวการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปี 2544

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 88 จำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2535-2543

ประเภท สถาบัน	ปีการศึกษา									
	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	รวม
ม. ปิด	28,260	32,437	36,825	40,374	45,661	52,481	56,601	58,892	61,187	412,718
ม. เเปิด	122,112	124,135	130,225	136,501	185,553	186,265	200,728	205,815	208,128	1,499,462
ม. เอกชน	28,274	30,619	31,312	37,869	55,048	56,588	56,474	57,146	67,722	421,052
ราชภัฏ	23,830	26,215	29,511	35,449	41,030	53,708	45,363	56,659	62,351	374,116
ราชมงคล	7,283	8,596	9,125	8,948	9,536	11,069	13,009	14,710	15,941	98,217
รวม	209,759	222,002	236,998	259,141	336,828	360,111	372,175	393,222	415,329	2,805,565

ตารางที่ 89 จำนวนผู้กู้และจำนวนเงินให้กู้ยืมจำแนกตามประเภทและสังกัดสถาบัน ปี 2539-2543

ประเภท สถาบัน	สังกัด	ปีการศึกษา									
		2539		2540		2541		2542		2543	
		จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนผู้กู้ (คน)	จำนวนเงินกู้ (บาท)
ม. ปิด	ทบวงฯ	11,647	506,079,984	31,932	1,858,152,621	50,624	2,837,654,036	60,901	3,478,803,443	102,579	4,934,657,501
ม. เเปิด	ทบวงฯ	2,705	119,060,730	11,226	540,334,730	20,762	829,185,680	32,994	1,168,601,060	41,168	1,238,606,607
ม. เอกชน	ทบวงฯ	7,178	475,175,911	20,907	1,796,677,593	40,233	2,977,793,320	57,416	4,320,476,303	70,306	5,371,287,703
ราชภัฏ	กท.ศึกษา	11,211	338,555,276	41,346	1,366,546,339	66,217	2,182,010,776	84,552	2,745,102,941	101,561	3,138,137,912
ราชมงคล	กท.ศึกษา	313	9,858,024	1,777	82,700,661	3,925	153,912,776	5,038	162,200,472	5,570	215,909,947
รวม		33,054	1,448,729,925	107,188	5,644,411,944	181,761	8,980,556,588	240,901	11,875,184,219	321,184	14,898,599,670

ตารางที่ 90 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาในภาพรวมกับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงาน ของประเทศ

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	3.58	3.62	0.62	4.07	6.56	1.12	3.86	3.45	1.47	4.85	3.30	0.26	2.91	11.19
รับราชการ	5.12	16.75	3.27	5.62	20.35	3.62	5.77	18.86	3.27	6.51	18.97	2.91	5.95	17.64	2.96
ค้าขาย	9.47	27.72	2.93	12.55	30.82	2.46	12.22	27.37	2.24	12.29	25.38	2.07	11.24	19.95	1.77
อื่น ๆ	4.33	19.49	4.50	9.14	9.33	1.02	4.89	10.74	2.20	5.24	10.71	2.04	7.36	9.90	1.35
เกษตรกร	60.68	23.01	0.38	40.13	27.43	0.68	50.13	31.70	0.63	50.74	33.86	0.67	60.30	43.68	0.72
รับจ้าง	19.40	9.44	0.49	31.93	8.01	0.25	25.88	7.48	0.29	23.76	6.23	0.26	14.89	5.93	0.40

ตารางที่ 91 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	3.61	3.65	0.62	4.11	6.63	1.12	3.89	3.47	1.47	4.88	3.32	0.26	2.92	11.23
รับราชการ	5.12	16.71	3.26	5.62	20.36	3.62	5.77	18.85	3.27	6.51	18.99	2.92	5.95	17.62	2.96
ค้าขาย	9.47	27.88	2.94	12.55	31.01	2.47	12.22	27.52	2.25	12.29	25.48	2.07	11.24	20.01	1.78
อื่น ๆ	4.33	19.66	4.54	9.14	9.41	1.03	4.89	10.82	2.21	5.24	10.78	2.06	7.36	9.94	1.35
เกษตรกร	60.68	22.75	0.37	40.13	27.19	0.68	50.13	31.53	0.63	50.74	33.73	0.66	60.30	43.67	0.72
รับจ้าง	19.40	9.40	0.48	31.93	7.92	0.25	25.88	7.39	0.29	23.76	6.14	0.26	14.89	5.83	0.39

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 92 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	0.91	0.92	0.62	1.09	1.76	1.12	0.72	0.64	1.47	1.10	0.75	0.26	0.93	3.58
รับราชการ	5.12	20.59	4.02	5.62	19.31	3.44	5.77	19.02	3.30	6.51	15.56	2.39	5.95	19.35	3.25
ค้าขาย	9.47	14.23	1.50	12.55	14.85	1.18	12.22	12.68	1.04	12.29	13.25	1.08	11.24	11.40	1.01
อื่น ๆ	4.33	4.34	1.00	9.14	2.57	0.28	4.89	2.97	0.61	5.24	2.71	0.52	7.36	3.08	0.42
เกษตรกร	60.68	46.62	0.77	40.13	46.93	1.17	50.13	48.36	0.96	50.74	50.10	0.99	60.30	45.61	0.76
รับจ้าง	19.40	13.32	0.69	31.93	15.25	0.48	25.88	16.26	0.63	23.76	17.27	0.73	14.89	19.63	1.32

ตารางที่ 93 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด กับสัดส่วนอาชีพของกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	5.12	5.17	0.62	4.95	7.98	1.12	4.81	4.29	1.47	5.42	3.69	0.26	5.22	20.08
รับราชการ	5.12	27.35	5.34	5.62	27.01	4.81	5.77	25.66	4.45	6.51	27.27	4.19	5.95	28.70	4.82
ค้าขาย	9.47	35.61	3.76	12.55	33.60	2.68	12.22	30.43	2.49	12.29	29.42	2.39	11.24	28.24	2.51
อื่น ๆ	4.33	4.90	1.13	9.14	7.46	0.82	4.89	8.38	1.71	5.24	5.78	1.10	7.36	7.39	1.00
เกษตรกร	60.68	13.07	0.22	40.13	14.41	0.36	50.13	17.73	0.35	50.74	15.23	0.30	60.30	16.91	0.28
รับจ้าง	19.40	13.94	0.72	31.93	12.57	0.39	25.88	12.99	0.50	23.76	16.88	0.71	14.89	13.53	0.91

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 94 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศเป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	3.33	3.36	0.62	3.95	6.37	1.12	3.60	3.21	1.47	4.79	3.26	0.26	2.47	9.50
รับราชการ	5.12	14.79	2.89	5.62	18.93	3.37	5.77	17.48	3.03	6.51	17.28	2.65	5.95	15.66	2.63
ค้าขาย	9.47	26.50	2.80	12.55	30.37	2.42	12.22	26.76	2.19	12.29	24.45	1.99	11.24	18.53	1.65
อื่น ๆ	4.33	22.49	5.19	9.14	10.03	1.10	4.89	11.67	2.39	5.24	12.09	2.31	7.36	10.52	1.43
เกษตรกร	60.68	24.41	0.40	40.13	30.26	0.75	50.13	34.98	0.70	50.74	37.93	0.75	60.30	48.71	0.81
รับจ้าง	19.40	8.47	0.44	31.93	6.46	0.20	25.88	5.51	0.21	23.76	3.46	0.15	14.89	4.11	0.28

ตารางที่ 95 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	4.15	4.19	0.62	3.30	5.32	1.12	5.70	5.09	1.47	4.47	3.04	0.26	5.30	20.38
รับราชการ	5.12	19.59	3.83	5.62	19.11	3.40	5.77	17.78	3.08	6.51	19.78	3.04	5.95	21.87	3.68
ค้าขาย	9.47	28.28	2.99	12.55	32.97	2.63	12.22	30.33	2.48	12.29	31.65	2.58	11.24	23.90	2.13
อื่น ๆ	4.33	4.25	0.98	9.14	4.26	0.47	4.89	4.31	0.88	5.24	2.79	0.53	7.36	4.16	0.57
เกษตรกร	60.68	25.77	0.42	40.13	20.29	0.51	50.13	20.65	0.41	50.74	21.83	0.43	60.30	21.99	0.36
รับจ้าง	19.40	17.95	0.93	31.93	20.07	0.63	25.88	21.23	0.82	23.76	19.47	0.82	14.89	22.79	1.53

ตารางที่ 96 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กับสัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	0.92	0.93	0.62	1.11	1.79	1.12	0.73	0.65	1.47	1.04	0.71	0.26	0.93	3.58
รับราชการ	5.12	20.70	4.04	5.62	19.40	3.45	5.77	18.59	3.22	6.51	15.53	2.39	5.95	18.17	3.05
ค้าขาย	9.47	14.04	1.48	12.55	14.67	1.17	12.22	12.36	1.01	12.29	12.84	1.04	11.24	11.01	0.98
อื่น ๆ	4.33	4.41	1.02	9.14	2.61	0.29	4.89	3.01	0.62	5.24	2.80	0.53	7.36	3.32	0.45
เกษตรกร	60.68	46.52	0.77	40.13	46.83	1.17	50.13	48.81	0.97	50.74	50.21	0.99	60.30	46.73	0.77
รับจ้าง	19.40	13.42	0.69	31.93	15.38	0.48	25.88	16.51	0.64	23.76	17.60	0.74	14.89	19.83	1.33

ตารางที่ 97 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของอาชีพผู้ปกครองนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับ สัดส่วนอาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	0.00	0.00	0.62	0.00	0.00	1.12	0.00	0.00	1.47	3.33	2.27	0.26	0.93	3.58
รับราชการ	5.12	13.33	2.60	5.62	13.33	2.37	5.77	46.67	8.09	6.51	16.67	2.56	5.95	29.91	5.03
ค้าขาย	9.47	26.67	2.82	12.55	26.67	2.13	12.22	33.33	2.73	12.29	26.67	2.17	11.24	14.95	1.33
อื่น ๆ	4.33	0.00	0.00	9.14	0.00	0.00	4.89	0.00	0.00	5.24	0.00	0.00	7.36	0.93	0.13
เกษตรกร	60.68	53.33	0.88	40.13	53.33	1.33	50.13	20.00	0.40	50.74	46.67	0.92	60.30	35.51	0.59
รับจ้าง	19.40	6.67	0.34	31.93	6.67	0.21	25.88	0.00	0.00	23.76	6.67	0.28	14.89	17.76	1.19

ตารางที่ 98 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนจำนวนนักศึกษาในภาพรวมกับสัดส่วนของประชากรของประเทศจำแนกตามภูมิภาคเป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	ผู้ปกครอง	ดัชนี	ประชากร	ผู้ปกครอง	ดัชนี	ประชากร	ผู้ปกครอง	ดัชนี	ประชากร	ผู้ปกครอง	ดัชนี	ประชากร	ผู้ปกครอง	ดัชนี
ภาคตะวันออก	5.6	6.3	1.1	5.8	6.8	1.1	5.9	7.1	1.2	5.9	6.6	1.1	5.5	6.8	1.2
ภาคตะวันตก	4.6	7.5	1.6	4.5	7.3	1.6	4.4	7.2	1.6	4.4	6.2	1.4	4.4	6.9	1.5
ภาคกลาง	20.8	8.7	0.4	20.1	7.9	0.3	20.3	7.5	0.3	20.8	7.6	0.3	20.3	7.3	0.3
ภาคเหนือ	10.0	12.7	1.2	10.5	13.6	1.3	10.2	14.1	1.3	9.5	13.3	1.3	10.3	13.4	1.3
ภาคใต้	13.5	16.8	1.2	13.6	17.0	1.2	13.2	17.4	1.3	13.3	19.5	1.4	13.3	18.9	1.4
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.2	21.0	0.6	34.1	21.4	0.6	34.0	22.3	0.6	33.8	23.0	0.6	33.7	24.7	0.7
กรุงเทพมหานคร	11.0	26.7	2.4	11.0	25.7	2.3	11.7	24.	2.0	12.0	23.5	1.9	12.2	21.7	1.7

ตารางที่ 99 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาคเป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	27.02	2.45	11.08	20.96	1.89	11.77	24.41	2.07	12.01	23.68	1.97	12.24	21.83	1.78
ภาคใต้	13.54	16.86	1.25	13.69	18.24	1.33	13.27	17.45	1.31	13.33	19.57	1.47	13.36	18.95	1.42
ภาคเหนือ	10.02	12.78	1.28	10.53	14.64	1.39	10.23	14.15	1.38	9.59	13.37	1.39	10.35	13.43	1.30
ภาคตะวันตก	4.63	7.42	1.60	4.55	7.72	1.70	4.44	7.13	1.61	4.41	6.16	1.40	4.40	6.92	1.57
ภาคกลาง	20.87	8.54	0.41	20.17	8.25	0.41	20.35	7.41	0.36	20.83	7.56	0.36	20.37	7.28	0.36
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	20.92	0.61	34.14	22.80	0.67	34.01	22.22	0.65	33.87	22.99	0.68	33.74	24.70	0.73
ภาคตะวันออก	5.62	6.45	1.15	5.84	7.39	1.27	5.93	7.23	1.22	5.94	6.67	1.12	5.56	6.89	1.24

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 100 ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	4.74	0.43	11.08	4.08	0.37	11.77	3.27	0.28	12.01	4.11	0.34	12.24	5.23	0.43
ภาคใต้	13.54	12.51	0.92	13.69	12.64	0.92	13.27	11.66	0.88	13.33	11.43	0.86	13.36	11.50	0.86
ภาคเหนือ	10.02	12.01	1.20	10.53	11.52	1.09	10.23	11.86	1.16	9.59	12.84	1.34	10.35	17.38	1.68
ภาคตะวันตก	4.63	19.27	4.16	4.55	19.37	4.26	4.44	15.13	3.41	4.41	18.15	4.12	4.40	14.58	3.31
ภาคกลาง	20.87	23.61	1.13	20.17	25.99	1.29	20.35	25.87	1.27	20.83	24.57	1.18	20.37	23.18	1.14
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	27.65	0.81	34.14	25.79	0.76	34.01	31.80	0.94	33.87	27.98	0.83	33.74	27.57	0.82
ภาคตะวันออก	5.62	0.20	0.04	5.84	0.61	0.10	5.93	0.41	0.07	5.94	0.90	0.15	5.56	0.56	0.10

ตารางที่ 101 ดัชนีของโอกาสในการเลือกกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยปิด กับสัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	37.75	3.42	11.08	38.16	3.44	11.77	36.35	3.09	12.01	34.33	2.86	12.24	29.04	2.37
ภาคใต้	13.54	17.39	1.28	13.69	18.45	1.35	13.27	18.93	1.43	13.33	19.64	1.47	13.36	20.70	1.55
ภาคเหนือ	10.02	5.84	0.58	10.53	6.15	0.58	10.23	7.24	0.71	9.59	6.51	0.68	10.35	7.64	0.74
ภาคตะวันตก	4.63	5.37	1.16	4.55	5.73	1.26	4.44	5.96	1.34	4.41	5.39	1.22	4.40	5.86	1.33
ภาคกลาง	20.87	9.56	0.46	20.17	5.69	0.28	20.35	5.51	0.27	20.83	5.66	0.27	20.37	6.14	0.30
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	19.02	0.55	34.14	20.11	0.59	34.01	20.92	0.62	33.87	22.89	0.68	33.74	24.33	0.72
ภาคตะวันออก	5.62	5.06	0.90	5.84	5.71	0.98	5.93	5.08	0.86	5.94	5.59	0.94	5.56	6.28	1.13

ตารางที่ 102 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด กับสัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	25.72	2.33	11.08	17.25	1.56	11.77	22.42	1.90	12.01	22.28	1.86	12.24	21.03	1.72
ภาคใต้	13.54	17.12	1.26	13.69	19.05	1.39	13.27	18.07	1.36	13.33	20.25	1.52	13.36	19.17	1.43
ภาคเหนือ	10.02	12.01	1.20	10.53	14.11	1.34	10.23	13.60	1.33	9.59	12.81	1.34	10.35	13.06	1.26
ภาคตะวันตก	4.63	8.04	1.74	4.55	8.64	1.90	4.44	7.81	1.76	4.41	6.56	0.15	4.40	7.31	1.66
ภาคกลาง	20.87	8.51	0.41	20.17	8.63	0.43	20.35	7.13	3.03	20.83	7.54	0.36	20.37	7.19	0.35
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	21.76	0.63	34.14	24.54	0.72	34.01	23.67	0.70	33.87	23.89	0.71	33.74	25.45	0.75
ภาคตะวันออก	5.62	6.85	1.22	5.84	7.78	1.33	5.93	7.32	1.23	5.94	6.66	1.12	5.56	6.79	1.22

ตารางที่ 103 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับสัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	8.62	0.78	11.08	15.48	1.40	11.77	17.97	1.53	12.01	14.47	1.20	12.24	10.87	0.89
ภาคใต้	13.54	7.23	0.53	13.69	5.62	0.41	13.27	4.69	0.35	13.33	6.89	0.52	13.36	6.98	0.52
ภาคเหนือ	10.02	68.37	6.82	10.53	52.05	4.94	10.23	41.43	4.05	9.59	45.69	4.76	10.35	45.36	4.38
ภาคตะวันตก	4.63	0.95	0.21	4.55	1.15	0.25	4.44	1.10	0.25	4.41	1.33	0.30	4.40	2.40	0.55
ภาคกลาง	20.87	4.24	0.20	20.17	11.61	0.58	20.35	16.81	0.83	20.83	14.12	0.68	20.37	13.86	0.68
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	7.85	0.23	34.14	6.51	0.19	34.01	5.92	0.17	33.87	7.12	0.21	33.74	8.96	0.27
ภาคตะวันออก	5.62	2.74	0.49	5.84	7.57	1.30	5.93	12.08	2.04	5.94	10.38	1.75	5.56	11.57	2.08

ตารางที่ 104 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กับสัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535	2537	2539	2541	2543
---------	------	------	------	------	------

	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	4.71	0.43	11.08	4.04	0.36	11.77	2.80	0.24	12.01	3.72	0.31	12.24	2.91	0.24
ภาคใต้	13.54	11.58	0.86	13.69	11.70	0.85	13.27	11.73	0.88	13.33	11.79	0.88	13.36	12.05	0.90
ภาคเหนือ	10.02	12.19	1.22	10.53	11.70	1.11	10.23	11.84	1.16	9.59	11.58	1.21	10.35	17.76	1.72
ภาคตะวันตก	4.63	19.47	4.21	4.55	19.57	4.30	4.44	15.26	3.44	4.41	18.20	4.13	4.40	15.68	3.56
ภาคกลาง	20.87	23.98	1.15	20.17	26.40	1.31	20.35	25.75	1.27	20.83	24.92	1.20	20.37	22.85	1.12
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	27.87	0.81	34.14	25.98	0.76	34.01	32.29	0.95	33.87	28.85	0.85	33.74	28.45	0.84
ภาคตะวันออก	5.62	0.20	0.04	5.84	0.62	0.11	5.93	0.31	0.05	5.94	0.93	0.16	5.56	0.31	0.06

ตารางที่ 105 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับ สัดส่วนของประชากรของประเทศ จำแนกตามภูมิภาค เป็นรายปี

ภูมิภาค	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
กรุงเทพมหานคร	11.03	6.67	0.60	11.08	6.67	0.60	11.77	33.33	2.83	12.01	16.67	1.39	12.24	26.17	2.14
ภาคใต้	13.54	73.33	5.42	13.69	73.33	5.36	13.27	6.67	0.50	13.33	0.00	0.00	13.36	6.54	0.49
ภาคเหนือ	10.02	0.00	0.00	10.53	0.00	0.00	10.23	13.33	1.30	9.59	53.33	5.56	10.35	14.02	1.35
ภาคตะวันตก	4.63	6.67	1.44	4.55	6.67	1.47	4.44	6.67	1.50	4.41	16.67	3.78	4.40	4.67	1.06
ภาคกลาง	20.87	0.00	0.00	20.17	0.00	0.00	20.35	33.33	1.64	20.83	13.33	0.64	20.37	26.17	1.28
ภาคต.อ.เฉียงเหนือ	34.29	13.33	0.39	34.14	13.33	0.39	34.01	0.00	0.00	33.87	0.00	0.00	33.74	19.63	0.58
ภาคตะวันออก	5.62	0.00	0.00	5.84	0.00	0.00	5.93	6.67	1.12	5.94	0.00	0.00	5.56	2.80	0.50

ตารางที่ 106 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับ สัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามเพศ เป็นรายปี เป็นรายปี

เพศ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
ชาย	50.47	50.16	0.99	49.62	49.61	1.00	49.94	47.50	0.95	49.89	46.76	0.94	49.84	46.18	0.93
หญิง	49.53	49.84	1.01	50.38	50.39	1.00	50.06	52.50	1.05	50.11	53.24	1.06	50.16	53.82	1.07

ตารางที่ 107 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของสถาบันในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับ สัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามเพศ เป็นรายปี

เพศ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
ชาย	50.47	46.67	0.92	49.62	51.63	1.04	49.94	45.57	0.91	49.89	45.14	0.90	49.84	43.16	0.87
หญิง	49.53	53.33	1.08	50.38	48.37	0.96	50.06	54.43	1.09	50.11	54.86	1.09	50.16	56.84	1.13

ตารางที่ 108 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยปิด กับสัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามเพศ เป็นรายปี

เพศ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
รัฐวิสาหกิจ	0.99	5.12	5.17	0.62	4.95	7.98	1.12	4.81	4.29	1.47	5.42	3.69	0.26	5.22	20.08
รับราชการ	5.12	27.35	5.34	5.62	27.01	4.81	5.77	25.66	4.45	6.51	27.27	4.19	5.95	28.70	4.82

ตารางที่ 109 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด กับ สัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามเพศ เป็นรายปี

เพศ	2535			2537			2539			2541			2543		
	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี	ประชากร	นักศึกษา	ดัชนี
ชาย	50.47	50.43	1.00	49.62	50.31	1.01	49.94	48.18	0.96	49.89	46.03	0.92	49.84	46.13	0.93
หญิง	49.53	49.57	1.00	50.38	49.69	0.99	50.06	51.82	1.04	50.11	53.97	1.08	50.16	53.87	1.07

ตารางที่ 110 ดัชนีของโอกาสในการเลือกระหว่างสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน กับ สัดส่วนประชากรของประเทศ จำแนกตามเพศ เป็นรายปี

เพศ	2535	2537	2539	2541	2543
-----	------	------	------	------	------

ตารางที่ 117 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิด ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลัง
แรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	นักศึกษา					ประชากร				
	2535	2537	2539	2541	2543	2535	2537	2539	2541	2543
รัฐวิสาหกิจ	3.33	3.95	3.60	4.79	2.47	0.99	0.62	1.12	1.47	0.26
รับราชการ	18.12	22.88	21.08	22.07	18.14	6.12	6.24	6.88	7.98	6.22
ค้าขาย	44.63	53.25	47.84	46.52	36.67	15.59	18.79	19.11	20.27	17.46
อื่น ๆ	67.11	63.28	59.51	58.61	47.19	19.92	27.94	24.00	25.51	24.81
เกษตรกร	91.53	93.54	94.49	96.54	95.89	80.60	68.07	74.12	76.24	85.11
รับจ้าง	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ตารางที่ 118 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพ
กำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	นักศึกษา					ประชากร				
	2535	2537	2539	2541	2543	2535	2537	2539	2541	2543
รัฐวิสาหกิจ	4.15	3.30	5.70	4.47	5.30	0.99	0.62	1.12	1.47	0.26
รับราชการ	23.75	22.42	23.48	24.25	27.17	6.12	6.24	6.88	7.98	6.22
ค้าขาย	52.03	55.39	53.80	55.91	51.06	15.59	18.79	19.11	20.27	17.46
อื่น ๆ	56.27	59.64	58.12	58.70	55.22	19.92	27.94	24.00	25.51	24.81
เกษตรกร	82.05	79.93	78.77	80.53	77.21	80.60	68.07	74.12	76.24	85.11
รับจ้าง	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 119 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ ตามอาชีพผู้ปกครองและอาชีพกำลังแรงงาน
ของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	นักศึกษา					ประชากร				
	2535	2537	2539	2541	2543	2535	2537	2539	2541	2543
รัฐวิสาหกิจ	0.92	1.11	0.73	1.04	0.93	0.99	0.62	1.12	1.47	0.26
รับราชการ	21.62	20.50	19.31	16.56	19.11	6.12	6.24	6.88	7.98	6.22
ค้าขาย	35.66	35.18	31.67	29.40	30.11	15.59	18.79	19.11	20.27	17.46
อื่น ๆ	40.06	37.79	34.68	32.19	33.44	19.92	27.94	24.00	25.51	24.81
เกษตรกร	86.58	84.62	83.49	82.40	80.17	80.60	68.07	74.12	76.24	85.11
รับจ้าง	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ตารางที่ 120 ร้อยละสะสมของจำนวนนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตามอาชีพผู้ปกครองและ
อาชีพกำลังแรงงานของประเทศ เป็นรายปี

อาชีพ	นักศึกษา					ประชากร				
	2535	2537	2539	2541	2543	2535	2537	2539	2541	2543
รัฐวิสาหกิจ	0.00	0.00	0.00	3.33	0.93	0.99	0.62	1.12	1.47	0.26
รับราชการ	13.33	13.33	46.67	20.00	30.84	6.12	6.24	6.88	7.98	6.22
ค้าขาย	40.00	40.00	80.00	46.67	45.79	15.59	18.79	19.11	20.27	17.46
อื่น ๆ	40.00	40.00	80.00	46.67	46.73	19.92	27.94	24.00	25.51	24.81
เกษตรกร	93.33	93.33	100.00	93.33	82.24	80.60	68.07	74.12	76.24	85.11
รับจ้าง	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางจรรยาศรี มาดิลกโกวิท เกิดวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2504 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2525 และศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อพ.ศ. 2535 และระดับปริญญาโท Master of Science in Business Education จาก Oklahoma State University ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อพ.ศ. 2528 เข้ารับราชการที่ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2529 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ 9 สรรสกับนายกิติ มาดิลกโกวิท มีบุตรสาว 2 คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย